

Årsrapport 2014

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embedets hovedtall	Side 6
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 9
IV - Styring og kontroll i embedet	Side 16
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 18

I - Fylkesmannens beretning

Fylkesmannen vurderer den samlede resultatoppnåelsen i embetet som god, med svært få avvik. Etter "spareåret" 2013 er vakante stillinger fylt opp gjennom 2014, og embetet sitter nå med en høyt kvalifisert og kompetent medarbeiderbase som er opptatt av god og effektiv oppgaveløsning. Det er stor interesse for tverrfaglig samarbeid mellom avdelingene, og vi opplever at embetsoppdragene på de ulike sektorområdene blir løst på en enda bedre måte når de slik blir sett i en helhetlig sammenheng. På samme måte er det et godt og økende samarbeid med øvrige regionale statsetater.

Også i 2014 er det lagt vekt på å innrette arbeidet etter målene i embetets strategiplan. Disse målene er gjengitt i kap II nedenfor, men det er i denne sammenheng naturlig å peke særskilt på hovedmål 1 med tilhørende strategier:

1. Med respekt for lokaldemokratiet arbeider vi for gode og helhetlige samfunnsmessige løsninger innenfor den nasjonale politikken.
 - Vi skal hjelpe kommunene og andre relevante aktører å finne sitt handlingsrom.
 - Vi skal ha en løpende forståelse av embetets skjønnsrom i forhold til nasjonale oppdrag.
 - Vi skal arbeide for at viktige samfunnsaktører i fylket samarbeider om felles mål.
 - Vi skal bidra til at kommunene utvikler god samhandlingskompetanse, både internt i den enkelte kommune og mellom kommunene.

Naturlig nok har et viktig satsingsområde i 2014 vært kommunereformen, der det er lagt ned et stort arbeid så vel fra kommunene som fra fylkesmannsembetet. Også i denne prosessen samarbeider Fylkesmannen godt med KS.

Øvrige tverrfaglige satsingsområder i embetet har vært folkehelse, barn og unges oppvekstvilkår samt visjonen om at Sør-Trøndelag skal bli landets sunneste og reneste fylke.

I løpet av 2013 ble 2 sørtrønderske kommuner meldt inn i ROBEK, den ene som følge av mangelfull inndekning av tidligere års underskudd og den andre som følge av et budsjett i ubalanse. I løpet av 2014 ble ytterligere 2 kommuner meldt inn, begge som følge av at de ikke klarte å følge vedtatte plan for inndekning av tidligere års underskudd. I tillegg er det flere kommuner nå enn for noen år tilbake som har utfordringer med å finne et bærekraftig driftsnivå. Dette gjelder særlig de minste og mellomstore kommunene som sliter med å tilpasse tjenestenivå og struktur til endringer i demografien. De siste 3 årene har det årlig vært 4-5 kommuner som lagt fram negative regnskapsresultat.

Regnskapsresultatene for 2014 vil blant annet være påvirket av svikten i skatteinntangen gjennom året på nasjonalt nivå, omleggingen av momskompensasjonsordning, økte pensjonskostnader og redusert utbytte fra regionale energiverk. Kommunenes evne til kjapt å tilpasse tjenestene til endringer i demografi og rammebetingelser vil særlig påvirke kommunenes økonomiske balanse framover. Det siste vil være spesielt aktuelt i små sårbare kommuner med befolkningsnedgang. Næringslivet i flere av kommunene, særlig kystkommunene, er avhengig av arbeidsinnvandring for å holde hjulene i gang. På den annen side setter innvandringen trykk på de kommunale tjenestene, blant annet ved tilrettelegging av tilbudet til fremmedspråklig elever.

Nedenfor følger korte vurderinger av de viktigste prioriteringer og sentrale forhold på de ulike fagområdene, med vurdering av oppnådde resultater:

- Gjennom embetets dialogkonferanse med kommunene og dialogmøtene med statsetater drøftes felles utfordringsbilder og behov for økt samhandling i kommunene, mellom kommuner samt mellom kommune og stat. Dette resulterer i en liste over «fylkesgrep 2014» som det prioriteres skjønnsmidler til oppfølgingen av. I 2014 har fylkesgrepene omhandlet folkehelse, samhandlingsreformen og omsorgsplan 2015, barn og unge, kompetanseutfordringer i kommunene samt IKT-strategi og digital samhandling.
- Gjennom kommunereformarbeidet bidrar Fylkesmannen gjennom kunnskapsgrunnlag og råd/veiledning/prosessenstøtte, til at kommunene drøfter hva som er bærekraftige løsninger for kommuneinndelingen i møte med framtidens utfordringer.
- Gjennom saksbehandling, ekstern opplæring og nettverksbygging har vi hatt fokus på å synliggjøre lokalt handlingsrom i kommunene. Fylkesmannen er av den oppfatning at rettsikkerheten til befolkningen er styrket gjennom dette arbeidet.
- Fylkesmannen har møtt kommunene i definerte kommunegrupper for formidling av Omsorgsplan 2020. Vi har samtidig fått tilbakemelding på utfordringer. Midler er stilt til rådighet fra Helsedirektoratet. Resultatet er blant annet økt samhandlingskompetanse og en rapport om kommunale utfordringer som blir nyttig i vår områdeovervåking.

- På landbruks- og matområdet er embetsoppdragets 4 sentrale målområder lagt til grunn for Fylkesmannens virksomhet på området i 2014: matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk. I tillegg er innovasjon og kompetanse valgt som gjennomgående og spesielt sentrale elementer i arbeidet med måloppnåelse for embetsoppdraget. Det er i 2014 vektlagt styrking og utvikling av samhandling internt i embetet på relevante områder og med andre eksterne offentlige, statlige, regionale og kommunale virksomheter, samt samhandling med landbrukets økonomiske og næringspolitiske organisasjoner. Sentrale offentlige samhandlingsaktører med betydning for et godt embetsresultat er Innovasjon Norge, andre fylkesmannsembeter og Sør-Trøndelag fylkeskommune i tillegg til en god kommunedialog. Styrket næringsutvikling og et bedre landbruk med bedre lønnsomhet og bærekraft for framtida er prioritert i arbeidet med et best mulig resultat. Vi mener resultat kan og blir oppnådd bl.a. gjennom økt verdiskaping etter mer samordnet og kompetent samhandling overfor landbruket og andre forvaltningsorgan og -nivå.
- Reindriftsavdelingen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et faglig forvaltningsansvar også for reindriften i Hedmark, Møre og Romsdal, Oppland, Sogn og Fjordane, Buskerud og i deler av Nord-Trøndelag. Møtevirksomhet og kontaktpunkt med de andre fylkesmannsembetene er en forutsetning for å oppnå resultater og kunne gi god informasjon om reindriften. Målet er en økende aksept for reindriftens behov og bruk av utmarksbeite. En viktig oppgave er å formidle kjennskap og kunnskap om sørsamenes kår før og nå. Reindriften er av avgjørende betydning for den sørsamiske kulturens bærekraft. Rettsutvikling og lovendringer med tilhørende forskrifter er forhold som kan påvirke resultatet. Fylkesmannen ønsker ved dette å oppnå en større aksept for reindriftsutøverens rettigheter. Et oppnådd resultat så langt er færre rettighetskonflikter innenfor distriktets grenser. Embetet har også tatt initiativ til en dialog med LMD om lovbestemmelser som omhandler ansvar for gjerdehold rundt innmark og erstatningsansvar knyttet til dette, og statsråden har i et videomøte bekreftet sin intensjon om å drøfte dette i kommende stortingsmelding om reindriften.
- Fylkesmannen har videreført og videreutviklet det tverrfaglige arbeidet knyttet til barn og unge, både internt i Oppvekst- og utdanningsavdelingen og sammen med andre avdelinger. Dette har vært en naturlig utvikling, blant annet som en følge av et økende samarbeid mellom flere av Fylkesmannens oppdragsgivere, noe som har resultert i flere fellesoppdrag vedrørende utsatte barn og unge. Andre forhold som har påvirket vår videreføring av det tverrfaglige perspektivet er "Fylkesgrep 2014" (satsingsområder i Sør-Trøndelag som besluttes i nært samarbeid med ordførere og rådmenn) og Fylkesmannens interne virksomhetsplanprosess (felles virksomhetsplanuke på tvers av avdelingene for bedre samordning). Internt har vi påbegynt arbeidet med å slå sammen faggruppene for barnehage og skole. Vi har tilsatt en egen koordinator for satsingsområder på tvers av fagområdene barnehage, skole og barnevern. Embetet har en egen tverrfaglig barn og unge-gruppe, og det avholdes felles ledermøter mellom de sterkest berørte avdelingene. Fylkesmannen har også økt involveringen av eksterne samarbeidspartnere i det tverrfaglige arbeidet. På denne måten opplever vi at informasjon, støtte og veiledning til kommunene blir mer effektiv og målrettet. Det er opprettet et statlig velferdsnettverk ledet av fylkeslegen.
- Av uønskede hendelser i 2014 er det lyngbrannen på Frøya og terrorsituasjonen i juli som har utfordret beredskapsfunksjonen til embetet ut over normalsituasjonen. Brannen er evaluert av mange instanser og kommunen kom generelt godt ut av hendelsen. Terrortrusselsituasjonen i juli viste at planverket til embetet fungerte godt i en situasjon som var preget av ferietid og hvor det var fungeringer på alle nivå.
- Fylkesmannen holder fokus på kunnskapsgrunnlaget og støtter og motiverer kommunene til kartlegging av eget naturmangfold som grunnlag for avveining mellom bruk og vern. Flere og flere områder blir kartlagt, men mye gjenstår. Det er gjennomført flere samlinger i nettverk for naturmangfold og opplæring i naturmangfoldloven for kommuner og regionale sektormyndigheter. Samlingene har hatt mange deltakere og mer fokus på naturmangfold og bruk av prinsippene i naturmangfoldloven.
- Forvaltningsordningen for store verneområder er nå etablert og forvalterne er på plass. Vi har sammen med fylkeskommunen etablert Klimaråd Sør-Trøndelag som en arena for kunnskapsoppbygging og oppfølging av klimaarbeidet i kommunene. Alle kommuner har nå klima- og energiplaner, men det gjenstår å få disse innarbeidet i handlingsprogram og økonomiplaner.
- Innen forurensningsfeltet er arbeidet med opprydding i «gamle synder» i Trondheim havn startet, samt at vi er i gang med opprydding i sedimenter ved skipsverft. Embetet har ikke kapasitet til å gjennomføre forurensningstilsyn i et omfang som er nødvendig for å sikre tilstrekkelig etterlevelse av forurensningsbestemmelsene for ulike bransjer.
- Embetet prioriterer å delta tidlig og tydelig i planprosesser med råd og veiledning. Antall innsigelser og klagesaker på tema kyst- og strandsoneforvaltning er sterkt redusert. Fylkesmannen bidrar til å gjennomføre tre kommunepiloter som har til hensikt å styrke kommunenes førstelinjeforvaltning innenfor plan-, miljø- og landbruksområdet.
- Fylkesmannen er opptatt av å gi tilbakemelding til sentrale organer i styringsdialogen og i ulike møtepunkt om embetsoppdraget og virkning av nasjonal politikk.

Ressursbruk

Fylkesmannen hadde i 2014 et mindreforbruk på kap 0525 post 01 på kr. 1.451.044. Kommentarer til dette er gitt i vår oversendelse av statsregnskapet, og er i denne årsrapporten gjengitt i ledelseskomentaren under del VI Årsregnskapet.

Trondheim, 26. februar 2015

Brit Skjelbred (sign.)

fung. fylkesmann

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Samfunnsoppdraget og overordnede mål for embetet

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og Regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Embetets samfunnsoppdrag er hovedsaklig gitt gjennom Fylkesmannsinstruksen, mens utdyping av oppdraget samt overordnede mål er gitt i det årlige tildelingsbrevet. Oppdrag og resultatmål gis gjennom embetsoppdragene og eventuelle prosjektoppdrag fra Fylkesmannens oppdragsdepartementer. Vi går ikke nærmere inn på innholdet i disse dokumentene her, i det de antas å være kjent.

For å ha en felles og omforent oppfatning om hvordan oppdraget skal gjennomføres, har Fylkesmannen utformet en strategisk plan som rulleres hvert år med 4-årig perspektiv. For 2014 har strategiplanen hatt følgende hovedmål:

1. Med respekt for lokaldemokratiet arbeider vi for gode og helhetlige samfunnsmessige løsninger innenfor den nasjonale politikken.
2. Vi skal ha kompetanse slik at vi kan løse våre oppgaver på en måte som gir tillit i samfunnet og bidrar til å utvikle Sør-Trøndelag.
3. Gjennom godt kommunikasjonsarbeid skal vi bli en tydelig samfunnsaktør og skape gode interne prosesser.
4. Vi skal ha en fleksibel og tilpassingsdyktig organisasjon som lett tilpasses endringer i samfunn, oppdrag og roller.
5. Vi skal ha en virksomhetsplanprosess som synliggjør samhandlingsbehov og muligheter.

Presentasjon av embetet

Embetsledelsen har i 2014 bestått av fylkesmann Jørn Aksel Krog og assisterende fylkesmann Brit Skjelbred. Embetet hadde pr 31.12.2014 169 ansatte, inklusive fylkesmannen selv, 2 lærlinger og 1 person i vernet arbeidsplass. Antall årsverk er 146,35 iht DFØs definisjon.

Embetets hovedkontor er lokalisert i Trondheim. I tillegg er Reindriftsavdelingen lokalisert på Røros. 2 nasjonalparkforvaltere har også kontorsted på Røros (dog ikke samlokalisert med Reindriftsavdelingen), og 1 i Tydal.

Organisasjonsstrukturen er tradisjonell, med tre stabsenheter: Administrasjonsstaben, Kommunal- og samordningsstaben og Fylkesmannens sekretariat (personalsjef og kommunikasjonsrådgiver). Etter at Reindriftsavdelingen ble opprettet 01.01.2014, har embetet 6 fagavdelinger: Justis- og beredskapsavdelingen, Oppvekst- og utdanningsavdelingen, Sosial- og helseavdelingen, Miljøvern avdelingen, Avdeling for landbruk og bygdeutvikling samt Reindriftsavdelingen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag valgte å opprette egen reindriftsavdeling for best mulig å kunne oppfylle det ene av målene med omorganiseringen av reindriftsforvaltningen: å integrere reindriftsoppgavene mest mulig i embetets øvrige virksomhet, samtidig som de gis en synlig plassering på linje med områdene miljøvern og landbruk. Det har ikke vært gjort andre større organisatoriske grep i 2014, bortsett fra at Kommunal- og samordningsstaben er styrket for bedre å kunne håndtere satsingsområdene kommunereformen, storbysatsingen og innsigelsespilotforsøket.

Hovedtall for embetet

Kravet om nøkkeltall for 2014 utgår med unntak av antall årsverk, jf. epost fra KMD av 16.02.2015. Årsaken er at nøkkeltallene slik de vil bli etter DFØ's veileder til årsrapport, ikke vil gi noen mening. Dette vil det arbeides videre med i 2015.

Antall årsverk i 2014 iht DFØs mal: 146,35

Kort omtale av samarbeid med andre embeter og andre virksomheter

Det ble inngått en formell samarbeidsavtale med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i juni 2013. Hensikten er å bidra til størst mulig gagn og nytte for Trøndelagsregionen. Avtalen skal forsterke samhandlingen mellom embetene. Samarbeidet skal bidra til effektiv, robust og fleksibel oppgaveløsning, redusere eventuelt sårbarhet og

kapasitetsutfordringer hos hverandre, bidra til kompetanseheving og eventuell spesialisering på enkeltområder. I tillegg til den overordnede avtalen er det inngått fagspesifikke avtaler på en rekke fagområder blant annet kjøp av IKT-tjenester, satsing på barn -og unge, omsorgsplanarbeidet, vergemål, beredskap, statistikk, analyser og kommunereform, forvaltning av skogfondmidler, forvaltning av økonomiske virkemidler og utbetalinger ved både ferieavviklinger og sykdom, biologisk mangfold, plan, forurensning og vern og samarbeid om GIS. Avtalene revideres jevnlig og det er felles ledermøter og saksbehandlermøter gjennom året.

Det har over lang tid vært etablert et 5-fylkesmannssamarbeid mellom FMST, FMNT, FMHE, FMOP og FMMR. Embetsledelsene i disse fylkene møtes årlig, og i tillegg har samarbeidet gitt grunnlag for en rekke felles tiltak og møteplasser på fagnivå. Det er også etablert et samarbeid mellom embetsledelsene hos FMST, FMNT og Landshøvdingen i Jämtland. Også dette samarbeidet har resultert i konkrete tiltak, samtidig som det gir grunnlag for prosjektsamarbeid på fagnivå.

Embetet har egne samarbeidsavtaler med Sør-Trøndelag fylkeskommune, KS og Husbanken, og det er aktuelt å utarbeide en avtale med IMDI.

I tillegg har avdelingene samarbeid med andre embeter og virksomheter som omtales nedenfor.

Oppvekst og utdanning

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har samarbeid med andre embeter om oppdragsløsning på mange områder. Tilsyn med sentre for foreldre og barn gjennomføres i samarbeid med FMMR og FMNT. På KDs resultatområde 31.2 er det etablert nettverk for erfaringsutveksling og case-drøfting rundt klagesaker knyttet til skoleelevers psykososiale miljø jf oppl. kap 9a, dette via den ovennevnte 5-fylkesregionen. Innenfor dette regionsamarbeidet på barnehage- og skoleområdet er det i tillegg omfattende kontakt mellom saksbehandlere i hverdagen, knyttet til drøfting av ulike utfordringer. Regionen har årlig ledersamling, med erfaringsutveksling og felles planlegging som hovedtema. På barnevernområdet skjer delvis tilsvarende innenfor region Nord.

Mest omfattende samarbeid skjer med FMNT, og her er det inngått skriftlig avtale som regulerer samarbeidsforholdet. Ut fra denne planlegges årlig samarbeidsaktivitet. Eksempler på samarbeid i 2014 var: Felles kommunesamlinger, felles internsamling for alle som jobber med barn/unge tverrfaglig i hvert embete, eksamenssamarbeid og arbeid med samiske oppdrag. Utgangspunktet er at vi skal samarbeide hvis ett eller flere av følgende kriterier oppfylles: 1) Økt kvalitet, 2) Bedre effektivitet, 3) Redusert sårbarhet.

Avdelingen tar aktivt del i ulike samarbeidsfora i fylket for å sikre god koordinering og samordning overfor ulike brukergrupper. Eksempler på samarbeidsaktører i slike fora er Sør-Trøndelag Fylkeskommune, KS, Bufetat og Statped.

Justis og beredskap

Embetet samarbeider med FMNT for tredje gang da en oppdatert fylkes-ROS, ROS Trøndelag www.rostrondelag.no, ble ferdigstilt 2 kvartal 2014. Embetet samarbeider også med FMNT og Länsstyrelsen i Østersund gjennom Grenseredningsrådet i Midt-Skandinavia med årlig møte samt ulike prosjekter på tvers av riks- og fylkesgrensen. Justis- og beredskapsavdelingen deltar i etablerte regionale nettverk innen saksområdene klagesaker etter plan- og bygningsloven, fri rettshjelp, vergemål og familierett.

Landbruk og bygdeutvikling

Fylkesmannen samarbeider godt, jevnlig og systematisk med andre embeter, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag spesielt. Men også andre fylker som Hedmark og Oppland er det opprettet samarbeid med. Det foreligger samarbeidsavtaler på flere områder med FMNT, deriblant på jord- og skogbruksområdet. Gjennom prosjektrettet arbeid (bl.a. Interreg Norge-Sverige programmet) er det også kontakt mot Jämtlands län i Sverige. Virksomheten har også lang erfaring og tradisjon for samhandling i det regionale partnerskapet. Innovasjon Norge og Sør-Trøndelag Fylkeskommune, er de mest sentrale. Med disse er det opprettet egne arenaer til utvalgte formål. Sammen med partnerskapet er Regionalt Landbruksforum sentralt i embetets utvikling av resultater på landbruks- og matområdet. Der deltar også KS, landbrukets næringsorganisasjoner og ungdomsorganisasjoner.

Vi samarbeider med Fylkesmennene i Hedmark, Oppland og Nord-Trøndelag omkring Fjellandbrukssatsinga. Koordinert samhandling og virkemiddelbruk. Samarbeid med FMMR gjennom Grønn Forskning i Midt-Norge. Dette skal fremme forskningsinnsats og -midler til landbruket i regionen. LBA har også samarbeid med andre fylkesmannsembeter både på prosjektrettede aktiviteter og innen forvaltning: Med FMNT er det bredt samarbeid på satsing med å fremme økologisk landbruk (Foregangsfylker økologisk), prosjektrettet satsing på videreutvikling av grøntsektoren gjennom økt produksjon og verdiskaping . Det er videre samarbeid med FMHE

og FMNT i utvikling av Inn på tunet (IPT). På forvaltningsområdet er det godt samarbeid med FMNT på tilskuddsforvaltning og kontroll. Vi samarbeider også med FMMR og FMNT gjennom arbeidet i felles rovviltregion. På områdene Inn på tunet og Urbant / bynært landbruk har Fylkesmannen dessuten hatt nært samarbeid med FMOA, og også med FMTR og FMNO på IPT-området spesielt.

Reindrift

Reindrifftsforvaltningen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et forvaltningsområde som strekker seg langt ut over Sør-Trøndelags fylkesgrenser, til sammen innenfor sju fylker. FMST har derfor utarbeidet fylkesvise avtaler om bruk av embetets reindriftskompetanse i samarbeid med FMNT, FMMR, FMHE, FMOP, FMSF og FMBU. Det er derfor etablert et, i utgangspunktet, godt avtalefestet samarbeid med de ovennevnte fylkesmannsembetene om bruken av vår reindriftsfaglige kompetanse i arealsaker som kan tenkes å berøre reindriftens interesser. Vi har samtidig et samarbeid med svenske myndigheter der det trengs, herunder Länsstyrelsen i Jämtland.

Det er i tillegg et godt samarbeid mellom reindriftsavdelingene i embetene i Sør- og Nord-Trøndelag, herunder utveksling av kompetanse/råd, og ved behandling av reindriftssaker/arealsaker som berører begge embetene.

Sør-Trøndelag fylkeskommune har utarbeidet et kartbasert inngrepsstudie som dekker reinbeiteområdene til Saanti sijte, Gåebrie sijte og Fæmund sijte. Inngrepskartet er ment som et verktøy i kommunalt og regionalt planarbeid, og viser utviklingen av samferdsel og teknisk infrastruktur, og fritidsbebyggelse i reinbeitedistriktenes beiteområder. Fylkesmannen har vært rådgivende i dette arbeidet hva gjelder reindriftens særverdiområder og minimumsbeiter.

Det er etablert et godt samarbeid med Statens strålevern og Mattilsynet vedrørende tiltak mot radioaktivitet i reinbeiteland og reinkjøtt, og annen kriseberedskap i næringen.

I sanksjonssammenheng har Fylkesmannen et samarbeid med Politiet.

Miljøvern

På miljøvernensiden har Fylkesmannen møtepunkter innen flere fagfelt, særlig med FMNT. Vi har minimum en samling årlig mellom faggruppene inne biologisk mangfold, innen verneområdeforvaltning og inne forurensning og vannforvaltning. Vi kjører parallelle prosesser på marint vern av områder knytta til Trondheimsfjorden. Innen ivaretagelse av vill anadrom fisk har vi et tett samarbeid om forvaltning av laks og sjøaurestammene knytta til Trondheimsfjorden. Vi har et nært samarbeid om sekretariat for rovviltnemda i region 6 med FMMR og FMNT. Vi har også samarbeid med FMHE, FMOP, FMMR og FMNT om ny forvaltningsmodell for store verneområder.

Sosial og helse

Regionalt samarbeid med FMMR og FMNT om omsorgsplanarbeidet. Samarbeid med Fylkesmennene i Oppland og Hedmark om boligsosialt arbeid i samarbeid med kompetansesentrene for rusfaget (Korus) i region Øst og Midt, Rusmiddelmissbrukernes interesseorganisasjon (RIO) og Husbanken.

Regionalt samarbeid om klagesaker etter sosialtjenesteloven med embetene i Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland og Hedmark.

Faglig samarbeidsnettverk om tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede (Helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9) med embetene i Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland.

Og ikke minst samarbeid med FMNT og FMMR om tilsyn med spesialisthelsetjenesten hvor nesten alle planlagte tilsyn med spesialisthelsetjenesten foregår med regionalt sammensatte team.

På barn- og ungeområdet samarbeider FMST med STFK (Sør-Trøndelag fylkeskommune), RKBU (regionalt kompetansesenter for barn og unge) og Korus om den årlige barn- og ungekonferansen.

Vi samarbeider også med STFK, utviklingssenter for sykehjem, utviklingssenter for hjemmebaserte tjenester og KS om omsorgsplanarbeidet.

Så er vi deltakere i Kompetansesenterforum som består av kompetansesentre på velferdsområdet med tilstedeværelse i Trondheim. Det gjelder NAPHA (nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid), NAKU (nasjonalt kompetansesenter for utviklingshemming), RVTS (regionalt kompetansesenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging), Korus og RKBU.

III - Årets aktiviteter og resultater

Sentrale politiske føringer

De sentrale politiske føringene var i 2014 knyttet til generelle iverksettings-, samordnings- og veiledningsoppgaver rettet mot kommunene. Det var understreket at sektorovergripende oppgaver bør løses gjennom samarbeid mellom berørte fagavdelinger i embedene, og at læring og erfaringsutveksling vektlegges i oppgaveløsningen, så vel mellom fagavdelingene internt i embedet og mellom embedene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har lagt de sentrale politiske føringene i tildelingsbrevet og andre dokumenter fra våre oppdragsgivere til grunn for vår oppgaveløsning. I tillegg har embedet, som det også framgår andre steder i årsrapporten, lagt stor vekt på gjensidig informasjon, samhandling og erfaringsutveksling så vel innad i embedet som med øvrig regional stat. Vårt utgangspunkt er at Fylkesmannen skal være sterk på kunnskap, kjennskap og klokskap: høy og oppdatert fagkompetanse, god kjennskap til kommunene og lokale forhold i fylket, og klokskap i forvaltningen av ulike sektorområder med til dels motstridende mål i skjæringspunktet mellom nasjonal politikk og lokalpolitisk handlingsrom.

Vurdering og analyse av sektorområdene

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Modernisering av offentlig sektor

Gjennom kommunedialogen er Fylkesmannen opptatt av å tilrettelegge en likeverdig arena for samtaler om statlig politikk og forventninger sett opp det lokale selvstyrets behov for handlingsrom og legitimitet. Fylkesmannen er også opptatt av internt i eget embete, og i dialogen med statlig etater, å formidle betydningen av å ta hensyn til lokalt selvstyre. Kampflybasen i Ørland er et eksempel på en sak der Fylkesmannen i 2014 la ekstra vekt på god og tett samordning mellom fagavdelingene.

På planområdet har Fylkesmannen gjennom tidlig dialog med kommunene, klart å redusere antall innsigelser til kommunale arealplaner. Plan er også et område som illustrerer problemstillingen med at økt selvstyre fører også til økt ansvar for kommunene. Fylkesmannen har bidratt med å understreke at langsiktig tenkning i planleggingen kan øke kommunenes handlingsrom. Vi har også vært opptatt av at kommunalt handlingsrom øker ved bedre juridisk kvalitet på planer, og at krav til utredning følges slik at beslutningsgrunnlaget blir godt.

For å samordne den statlige tilsynsvirksomheten rettet mot kommunene og samtidig kunne ta hensyn til kommunenes egen kontrollvirksomhet, har embedet etablert et fast årlig møtepunkt med de regionale statlige tilsynsetatene og sekretariatene for kontrollutvalgene. I tillegg til å samordne planlagte tilsyn og kontroller utveksles erfaringer fra gjennomførte aktiviteter. Internt på embedet har en egen gruppe gjennom flere år arbeidet med å samordne, utvikle og forbedre embedets tilsynsvirksomhet. Selv om det fortsatt er mye som kan forbedres på den statlige siden, vil det også være nødvendig at kommunene jobber for å utvikle bruken av tilsyn som verktøy i eget forbedringsarbeid. Fylkesmannen mottok heller ikke i 2014 varslinger fra verken regionale statlige tilsynsetater eller kommuner om bruk av pålegg eller andre sanksjoner med vesentlig virkning for kommunen. Det har derfor ikke vært behov for å gjennomføre dialogmøter med bakgrunn i kommunelovens § 60e.

Fylkesmannen har hatt en aktiv rolle i kommunereformarbeidet, ved bl.a. å starte opp tidlig i samarbeid med KS, og vært opptatt av en tydelig framtidsplan for å få dialogen både innad i og mellom kommuner i gang. Fylkesmannen har vært opptatt av at kommunene må se på hva som er hensiktsmessige løsninger i et fylkesperspektiv, og ikke bare hva som gagnar egen kommune. Det har vært vellykka at arbeidet har blitt forankra i kommunestyrene, og Fylkesmannen har støtta opp under kommunene både med prosessstøtte og midler til frikjøp av prosjektlederressurs i kommunene. Et godt forhold til KS og en velfungerende fylkeskoordineringsgruppe, gjør at kommunereformarbeidet totalt sett har hatt en god framdrift i fylket.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Fylkesmannen har arrangert en konferanse om rus/psykisk helse og boligsosialt arbeid, samt opplæring i økonomisk rådgiving og kvalifiseringsprogrammet. Vi drifter også et rusfaglig forum og nettverk for psykisk helsearbeid i Sør – Trøndelag. Vi har fokusert på sammenheng mellom NAV, psykisk helse og rus. Fylkesmannen har bidradd aktivt gjennom kompetansebygging og nettverk i å bedre levekår for vanskeligstilte.

Samlet har arbeidet i 2014 bidradd til høyere kompetanse i saksbehandlingen i kommunene. Et felles nettverk for rus og psykisk helse har bidradd til større interkommunalt arbeid og kjennskap til hverandre. Under «barn og unge-konferansen» har Fylkesmannen erfart at det å sette bidragsyttere fra flere tjenesteområder i den enkelte kommune rundt samme bord har gitt økt samhandling innad i kommunen.

I oppfølging av Omsorgsplan 2020 «morgendagens omsorg» valgte Fylkesmannen å møte alle kommunene i fylket gjennom Samhandlingsreformens kommunegrupper. Dette ga en god mulighet til å formidle statlige forventninger og ga også en arena for utviklingssentrene for sykehjem og hjemmebaserte tjenester samt tannhelsetjenesten. Kommunene ble spesifikt bedt om å formidle sine behov og forventninger på pleie- og omsorgsområdet. I løpet av kort tid vil det være ferdigstilt en FOU-rapport, utarbeidet av RO (Ressurssenter for omstilling i kommunene) som oppsummerer kommunenes opplevelse av framtid utfordringer og ønsket bistand. Dette vil være et grunnlag for Fylkesmannens arbeid på saksområdet. Rapporten vil også evaluere arbeidsmetoden.

Fylkesmannen fortsatte sitt tilsyn med kommunens folkehelsearbeid i 2014 og har i alt hatt tilsyn med 9 kommuner. I samarbeid med fylkeskommunen har Fylkesmannen bidratt til opplæring i folkehelsearbeid for kommunene. Det er utarbeidet en regional folkehelseplan. Fylkesmannen gjør fortløpende vurdering av kommunens ivaretagelse av folkehelsehensyn i planverket. Vi mener å se tegn på at kommunene bedre ivaretar folkehelseperspektivet i sine planverk. Det er en økt bevissthet om tverrsektorielt ansvar. Vi ser en oppblomstring av folkehelse tiltak i tjenestene. Den nordiske folkehelsekonferansen som ble arrangert i Trondheim bidro til å sette ytterligere fokus på folkehelsearbeidet i Sør-Trøndelag. Her vil Trondheimserklæringen være en vedvarende påminnelse.

Embetet arbeider kontinuerlig med en videreutvikling av vergemålsarbeidet, herunder å sikre nødvendig kompetanse, etablere hensiktsmessige rutiner for arbeidet og en effektiv styring. I vårt vergekorps har vi personer med stor kompetanse på enslige mindreårige asylsøkeres situasjon. Vi bruker disse når verger skal oppnevnes. Vi har et stort vergekorps med advokater som kan brukes ved hasteoppnevninger. Vi har utarbeidet hensiktsmessige rutiner for bruk ved oppnevning av verger. Vi har tilfredsstillende oversikt over våre kapitalkontoer. Vi gjennomfører i tillegg en systematisk kartlegging av alle saker i ARVE ved kontroll av alle nødvendige regnskapsdokumenter. Vi vurderer å ha en tilfredsstillende håndtering (rutiner) av saker om økonomisk godtgjøring til verger samt saker som gjelder uttak fra kapitalkonto.

2.3 Oppvekst, barnehage og opplæring

Fylkesmannen har videreført og videreutviklet det tverrfaglige arbeidet knyttet til barn og unge, internt i fagavdelingen og sammen med andre avdelinger. Som en del av dette har vi påbegynt arbeidet med å slå sammen faggruppene for barnehage og skole. Det er også tilsatt en egen koordinator for satsingsområder på tvers av avdelingens fagområder. Fylkesmannen har også videreført ordningen med felles ledermøter mellom Oppvekst- og utdanningsavdelingen og Sosial- og helseavdelingen. Ordningen med en egen barn og unge-gruppe i embetet er også videreført. På barnevernområdet har Fylkesmannen, sammen med kommunene, hatt fokus på å sikre helhetlig og tverrfaglig samarbeid knyttet til barn og unge. Selv om det er et positivt engasjement, er det fortsatt en utfordring å sikre godt nok tverrfaglig samarbeid, både innad i kommunene og i samarbeidet mellom kommuner og eksterne fagmiljø.

Fylkesmannen har hatt fokus på samarbeid med andre kompetansemiljøer i fylket; det være seg universitet/høgskoler, Statped etc. På barnevernområdet har Fylkesmannen hatt møter med enkeltkommuner med bakgrunn i funn fra halvårsrapporteringene. Dette synes både kommunene og Fylkesmannen er en hensiktsmessig og effektiv måte å gi råd og veiledning på.

I forkant av felles nasjonalt tilsyn i regi av Utdanningsdirektoratet, har alle skoleeiere og skoleledere i fylket fått veiledning. Modellen, veiledning før tilsyn, er godt mottatt av kommunene.

Forskning viser at barn i barneverninstitusjoner ofte ikke får det opplæringstilbudet de har rett til. Vi vet også hvor viktig skole er for å kunne møte egne og samfunnets behov. Fylkesmannen har derfor, i 2014, videreført individtilsyn på barneverninstitusjoner blant annet med fokus på beboernes opplæringstilbud. Vår organisering, der barnehage, skole og barnevern er organisert i samme avdeling, er etter vår oppfatning en suksessfaktor.

Det er etablert forum for erfaringsutveksling mellom voksenopplæringsenhetene og bosettingskommunene i Sør-Trøndelag. Det er også gjennomført fellesmøte for begge Trøndelagsfylkene. De deltakende kommunene vurderer nettverksmøtene som nyttige. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, har startet en prosess for å vri etterutdanningsmidler innen feltet over mot studiepoenggivende videreutdanning. De kommuner Fylkesmannen har vært i dialog med, er positive til denne endringen.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Tidlig deltakelse i planprosessene er et fokusområde for Fylkesmannen, og det er i 2014 kjørt LEAN-prosesser for å effektivisere planbehandlingen i embetet. Gjennom tidlig dialog bidrar embetet til forutsigbarhet og effektive planprosesser både for reguleringsplaner og kommuneplaner. Fylkesmannen erfarer at kvaliteten på

kommunale planer er blitt bedre, og lojaliteten til vedtatte planer jevnt over er god. Fylkesmannen legger betydelige ressurser i kommunedialog og tidlig medvirkning i planarbeidet, for å bedre forståelsen og forankringen i kommunene av de nasjonale politikkområdene. Vi har etablert et formalisert samarbeid bla i planforum og i andre samrådsmøter med NVE, Statens vegvesen, Jernbaneverket, Sør-Trøndelag fylkeskommune m.fl. Embetet har siden 2013 deltatt i pilot for samordning av statlige innsigelser hvor målet er bedre og mer målrettet behandling av plansaker, og vektlegging av lokal handlefrihet. Satsingen på tidlig dialog i plansaker og styrking av kvalitet og gjennomførbarhet gjelder både på kommuneplan- og reguleringsplannivå. Erfaringene så langt viser at det er oppnådd størst effekt på kommuneplannivå. Det er i 2014 lagt vekt på å redusere antall innsigelser, og embetet kan vise til en reduksjon i bruken av innsigelse med ca 30%. Vi ser likevel et potensiale for å løse oppgaven enda bedre dersom de aktuelle fagdepartementene kunne formidle tydelige vurderinger av innslagspunkt for innsigelse.

Alle avdelinger i embetet deltar aktivt i planprosessene, og fagavdelingenes innspill samt uttalelser fra regionale statsetater samordnes av Kommunal- og samordningsstaben. Særlig konfliktfylte saker samt viktige planfaglige tema blir diskutert i internt planforum. I tillegg arrangeres regionalt planforum i samarbeid med fylkeskommunen. Hit inviteres statlige og regionale organer, kommuner og ev. private interessenter. Forumet er en nyttig arena for å få utdypet kompliserte og konfliktfylte saker, og møtene forenkler og forbedrer arbeidet med uttalelser til planprogram og planer. Sammen med fylkeskommunen driver Fylkesmannen også plannettverk for kommunale planleggere.

KOSTRA-tallene for 2013 viser at Sør-Trøndelag fortsatt har store utfordringer med å få ned omdisponeringen av verdifull dyrka jord på et akseptabelt nivå. Presset er fortsatt størst i Trondheimsregionen som opplever stor vekst i form av boligbygging, men også i form av store infrastrukturtiltak. I tillegg til arbeidet med å redusere årlig omdisponering av dyrka og dyrkbar jord, har Fylkesmannens fokus på utnyttelsesgrad, boligtetthet og samordnet areal og transportplanlegging.

Reindriftens interesser blir formidlet i alle relevante plansaker. Opplevelsen etter at reindriftsforvaltningen ble innlemmet i fylkesmannsembetet er at dette hensynet nå kommer tidligere inn i planprosessene, med den følge at en del innsigelser unngås.

Planer og planstrategier blir også vurdert ut fra et helse- og sosialfaglig perspektiv, og flertallet av plansakene blir vurdert med en medisinsk faglig tilnærming. Ved vurdering av overordnede planverk som kommuneplanens samfunnsdel, kulturplan og folkehelseplaner legges det vekt på tverrfaglig involvering av både lege og folkehelserådgiver for å sikre en bred forankring i planarbeidet. For tiden ivaretas universell utforming etter avtale av fylkeskommunen.

Barn og unges oppvekstmiljø er et prioritert område i embetets behandling av plansaker, herunder trygg skoleveg og hensiktsmessige lekeområder.

Beredskapshensyn blir vurdert i plansaker, og vi ser en stor variasjon i hvordan plan- og bygningslovens krav til ROS-analyser knyttet til arealplanleggingen ivaretas.

Fylkesmannen fokuserer på å finne handlingsrom for kommunal utbygging og utvikling innenfor rammene av den nasjonale miljøpolitikken, og har utviklet policydokumenter på en rekke innsatsområder. For å operasjonalisere nasjonal klimapolitikk har vi fokusert på behovet for økt fortetting, redusert privatbiltrafikk, tilrettelegging for kollektivtransport og ivaretagelse av bo- og livskvalitet igjennom å påse at nasjonale retningslinjer for støy og luftkvalitet blir hensyntatt. I påvente av klare nasjonale føringer i forhold til disse temaene har vi gjennom dialog med både kommuner og andre statlige myndigheter, søkt å finne omforente plangrep som understøtter den nasjonale klimapolitikken. Grensesetting i forhold til bl.a. temaet "støy" har vært spesielt utfordrende. Tidlig involvering i planarbeidet er en suksessfaktor for å få fram gode planer og for å redusere antall konfliktsaker. Geografisk fokus har vært og vil være Trondheimsregionen, samt i og rundt kommunesentrene i fylket.

Det er gitt juridiske innspill til arealbruksformål og planbestemmelser til 9 kommuneplaner (arealdelen) eller kommunedelplaner i løpet av året. Fylkesmannen har hatt et økt fokus på saksbehandlingstid i klagesaker etter plan- og bygningsloven i året som gikk, og har behandlet et større antall saker innenfor lovbestemte frister. Trenden var særlig positiv siste tertial hvor en vesentlig andel av sakene ble behandlet innenfor fristen.

Fylkesmannen har både faglig og (i tidligere år) ved bruk av skjønnsmidler bidratt aktivt til bruk av geodata i kommunale planprosesser og etablering av digitale planarkiv.

2.5 Landbruk og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Følgende gjennomførte aktiviteter i 2014 på landbruks- og matområdet tillegges særlig vekt når vi skal kunne

vurdere måloppnåelse på området:

- Reduksjon av antallet innsigelser i areal-/ plansaker. Større deltakelse / medvirkning for alle relevante interessenter
- Gjennomført LEAN-prosesser. Forbedring av rutiner, reduksjon av tidstyver,
- Gjennomført og forbedret ROS-analyser. Økt forvaltnings- og rettssikkerhet.
- Økt samarbeid med andre embetsinterne avdelinger som MVA, SHA, OUA. Bedre målretting av tiltak og økt sikkerhet i forvaltningen
- Styrket samarbeid og samhandling med relevante forskningsmiljø. Styrket kompetanse for bedre og sikrere måloppnåelse med bedret effektivitet.

I arbeidet med å legge til rette for næringsutvikling og innovasjon i samarbeidet med det regionale partnerskapet og gjennom synliggjøring av lokale fortrinn og synergier i verdikjedene i landbruket, legger Fylkesmannen stor vekt på videreutvikling av det regionale partnerskapet og det samlede virkemiddelapparatet. Gjennom ulike fora som kontaktmøter, Regionalt Landbruksforum, Tenkeloft Trøndersk Landbruk, innovasjonsprogrammet Landbruk 21 Trøndelag og et sett av godt forankrede utviklingsprogram, er dette sentrale elementer og tiltak for videreutvikling av både landbrukets primærproduksjon og ny næringsutvikling. Områder som mat og reiseliv, tjenesteproduksjon, primærproduksjon med spesiell vekt på skog, melkeproduksjon, storfekjøtt, sau og grøntsektoren, samt strategiske satsinger på sentral infrastruktur som eksempelvis Skjetlein grønt kompetansesenter, er alle elementer som både framstår som viktige verktøy, men også viktige resultater i seg selv.

Naturressursforvaltning og miljøvern var bare kort nevnt i tildelingsbrevet for 2014. For dette området er derfor også de overordnede føringene i embetsoppdraget lagt til grunn for rapporteringen.

Vi har prioritert kartlegging og kvalitetssikring av naturmangfolddata. Særlig verdifulle naturtyper er kartlagt i alle kommuner minst en gang og i 15 kommuner er det gjennomført to eller flere kartlegginger. Likevel er bare mellom 10-30 % av kommunenes arealer godt kartlagt. Det er ikke gjennomført systematisk kartlegging av fremmede arter. Kunnskapsgrunnlaget om hvor arter og naturtyper finnes i fylket er derfor fremdeles mangelfullt. I tillegg mangler hoveddelen av kartleggingen av viktige levesteder for sjeldne arter. Til sammen 289 trua og nær trua arter og 27 trua naturtyper har fylket som «levested». I arbeidet med forvaltningsplaner for helhetlig vannforvaltning har vi karakterisert og klassifisert vannforekomstene. Foruten egne midler har vi gitt kommunene skjønnsmidler til overvåking. De fleste vannforekomster er klassifisert ut fra skjønnsmessige vurderinger. Det er derfor viktig å følge opp med konkret overvåking for å etterprøve/ justere disse vurderingene for å sikre riktige tiltak. Vi har de siste årene gjennomført et prosjekt for opplæring og erfaringsutveksling mellom kommuner og regionale myndigheter innen naturmangfold og bruk av naturmangfoldloven.

Tre forvaltere for store verneområder er på plass. Utkast til verneforslag etter marin verneplan for Rødberg og Gaulosen er utarbeidet og klar for høring. Det er under arbeid 8 og vedtatt 2 forvaltningsplaner for verneområder. Frivillig vern av skog er videreført og 3,2 % av den produktive skogen i fylket er vernet, men flere kvaliteter er underrepresentert. Tre skogreservater ble utvidet i 2014, og to nye ble opprettet. Inngrep langs elver og bekker og lakselus gjør at sjøaurebestandene i regionen er sterkt nedadgående. Store mengder lakselus påvirker også villaksen. Mengde rømt oppdrettslaks er i flere vassdrag så stor at det påvirker den genetiske sammensetningen og bestandsstørrelsene i de ville bestandene. Det er gjennomført ulike tiltak mot fremmede arter bla. mink, lupiner, signalkreps og mort. Skadepotensialet av ulike fremmede arter i fylket er stort særlig i kystlynghei, verneområder på kysten og langs vassdrag. Antall søknader om erstatning for rovviltskader er betydelig redusert fra 2013.

Alle kommunene har klima- og energiplaner, der ambisjonene er 10-20% reduksjon i CO₂-utslipp noe som er under det regionale målet på 30%. Flertallet av planer er ikke innarbeidet i handlingsprogram og økonomiplaner, og er ikke fulgt opp med tiltak. Arbeidet med avfallsplaner for havner er i rute for de større havnene. Oppryddingen i Trondheim havn er startet. Arbeidet med opprydding i forurensa sedimenter og skipsverft tar betydelig mer tid enn forutsatt, særlig på tiltak i sjø. Forurensningstilsyn er gjennomført mot avløpsanlegg, deponier samt at vi har deltatt i risikotilsynet til HMS etatene og noen egeninitierte tilsyn. Til sammen har vi brukt ca 0.7 årsverk, mens forventningen er 1,5 årsverk. Vi har ikke kapasitet til å gjennomføre tilsyn i ønsket omfang da vi må prioritere å behandle utslippssøknader fra ulike næringsvirksomheter. Funn under tilsynene viser at tilsyn er viktig for å sikre bedre etterlevelse av ulike forurensningsbestemmelser.

Reindrift

Fra 1. januar 2014 ble reindrifftsforvaltningens områdekontor på Røros innlemmet i FMST som egen avdeling. Som et resultat av dette har reindrifftsinteresser kommet tidligere inn i planprosessene. Reindrifftsavdelingen har samarbeidet godt med de andre avdelingene om samordning av uttalelser, og har hatt færre innsigelser enn før. Kommunenes varierende reindrifftskompetanse er i midlertidig utfordrende med hensyn til planarbeid.

Reindriftsavdelingen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et faglig forvaltningsansvar også for reindriften i Hedmark, Møre og Romsdal, Oppland, Sogn og Fjordane, Buskerud og i deler av Nord-Trøndelag. Møtevirksomhet og kontaktpunkt med de andre fylkesmannsembetene er en forutsetning for å oppnå resultater og kunne gi god informasjon om reindriften. Målet er en økende aksept for reindriftens behov og bruk av utmarksbeite.

Fylkesmannen opplever i stor grad mange konflikter mellom reindriften og andre utmarksinteresser, spesielt grunneiere og jordbruket. Distriktsgrensene til reinbeitedistriktene i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er ikke funksjonelle beitegrenser, noe som medfører at rein ofte trekker over distriktsgrensene. Vi opplever til tider stort press fra grunneiere/jordbruket for å få ut «ulovlig beitende rein». Grunnet uklare sanksjonsmuligheter og uklare rutiner, er det vanskelig for Fylkesmannen å dempe støyen/konfliktnivået dette medfører, på en god måte.

Reindriftsavdelingen har utarbeidet gode saksbehandlingsrutiner på forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindrift og annen berørt part. Flere konfliktforebyggende gjerder mellom reindrift og jordbruk er blitt godkjent i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde. Fylkesmannen samarbeider godt med LAN på dette punktet. Embetet har også tatt initiativ til en dialog med LMD om lovbestemmelser som omhandler ansvar for gjerdehold rundt innmark og erstatningsansvar knyttet til dette, og statsråden har i et videomøte bekreftet sin intensjon om å drøfte dette i kommende stortingsmelding om reindriften.

Verdiskapning og produksjon i reindriften er bra. Den samiske reindriften i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde og Trollheimen, og den «norske» tamreindriften i Sør-Norge er best i landet på produktivitet og slaktevekter jf. ressursregnskap for reindriftsnæringen 2013/2014. Alle er økologiske og økonomisk bærekraftig. Samtidig mener RDA det er viktig å framheve reindriften som den viktigste kulturbæreren for den sørsamiske kulturen. Trollheimen sijte er samtidig en utfordring med hensyn til utilgjengelige vinterbeiter og drivingsleier, pga. stort press fra grunneiere og andre utmarksinteresser.

Embetet legger vekt på å vedlikeholde og utvikle kompetansen for å utøve aktiv veiledning og rådgiving ovenfor kommuner og fylker som berører reindriften, slik at rettigheter til reindriftsutøvere blir ivarettatt. Oppdaterte arealbrukskart og god kommunikasjon med reindriften er faktorer som kan påvirke resultatet i embetet. Embetet må til enhver tid være oppdatert på ny forskning og kunnskapsgrunnlag som berører reindriften. Fylkesmannen har som mål å arrangere en årlig reineierkonferanse, og en dialogkonferanse mellom reindrift og andre interesser/myndigheter, for å øke forståelsen mellom reindrift og andre utmarksinteresser.

En viktig oppgave er å formidle kjennskap og kunnskap om sørsamenes kår før og nå. Reindriften har en avgjørende betydning for den sørsamiske kulturens bærekraft. Rettsutvikling og lovendringer med tilhørende forskrifter er forhold som kan påvirke resultatet. Fylkesmannen ønsker ved dette å oppnå en større aksept for reindriftsutøverens rettigheter. Et oppnådd resultat så langt er færre rettighetskonflikter innenfor distriktets grenser.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Uønskede hendelser i fylket har etter Fylkesmannens vurdering blitt håndtert på en god måte på både lokalt og regionalt nivå. I 2014 ble ROS Trøndelag revidert. Dokumentet (www.rostrondelag.no) er forutsatt benyttet ved revidering av kommunenes helhetlige ROS-analyser. Tilsyn i 2014 viser avvik i 5 av 8 kommuner ifht. lov om kommunal beredskapsplikt hvor det fortsatt er mangler for å oppfylle lovens og forskriftens krav på alle punkter. De fleste av kommunene har nå fått opplæring i bruk av krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Erfaringer fra øvelser i 12 kommuner i 2014 viser at det fortsatt er behov for trening på dette men helhetsinntrykket fra øvelsene er bra. Fylkesmannen er for øvrig godt fornøyd med respons og oppfølging i kommunene knyttet til terrorsituasjonen sommeren 2014. I arbeidet med plansaker ser vi en stor variasjon i hvordan kravene i PBL § 4-3 om ROS-analyser knyttet til arealplanleggingen ivaretas. Embetet har 3,2 årsverk dedikert til samfunnssikkerhet og beredskap.

Resultater og ressursbruk for embetet totalt sett og på resultatområder

Embetet har i 2014 et mindreforbruk på kr.1.451.044 på vårt driftskapittel 525. Som beskrevet i vår oversendelse av statsregnskapet skyldes det flere forhold. En vesentlig årsak er at den store innsparingen embetet hadde i 2013 pga momssaken, med bl.a. vakante stillinger, har hatt virkning også utover i 2014, og da særlig på rekruttering. Embetet har hatt 35 nytilsetninger i 2014, iberegnet integreringen av Reindriftsavdelingen. Vi har også hatt frikjøp av egne ansatte til å jobbe med store prosjekt, og det har vært tidsforskyvning ifm rekruttering av vikarer til erstatning for de frikjøpte. Avdelingsdirektøren på Oppvekst- og utdanningsavdelingen er frikjøpt i 50% stilling av Utdanningsdirektoratet, og dette frigjør lønnsmidler som er vanskelige å omdisponere fullt ut.

Fylkesmannen mener ressursbruken har vært effektiv i 2014, både i forhold til hva embetet har brukt ressurser på og hvordan ressursene er brukt. Vi viser forøvrig til del II og frafall av kravet om nøkkeltall for 2014. Av den grunn er vurderinger knyttet til nøkkeltallene også falt bort.

I tabellen nedenfor vises oversikt over ressursbruk på fagdepartement i 2014.

Merknad til kap.0525:

- HOD: Embetet har en reduksjon av sykepenger på ca kr.400.000 på HOD området i 2014. I tillegg var det vakanse i en stilling i 4 måneder som ikke ble erstattet. Embetet har også i 2014 brukt ekstra ressurser på førerkortsaker.
- MD: Embetet har fått en total rammeoverføring på kr 2.893.000 til nasjonalparkforvaltere i 2014. Resultatområde 121 «planlegging for en bærekraftig utvikling» ble i 2014 flyttet til KMD, til resomr 660«planlegging, bolig og bygningsrett». I tillegg har det vært en reduksjon i refusjon syke-/fødselspenger på området på ca kr.600.000, og det er belastet mindre lønnsutgifter på fremmedkap.
- JD: Den vakanse som var på beredskap i 2013 er besatt fullt ut i 2014, det har vært større reiseaktivitet samt at det ble brukt noe interne ressurser på Vergemål.
- AD: Ressursbruken i 2014 er rundt samme nivå som i 2013.
- LMD: Vakante stillinger i 2013 er besatt i 2014. Økning i inntekter, bl.a. for ansvaret med forvaltning av ordningen med konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part, og noe økt refusjon av syke- og fødselspenger fra 2013.
- KMD: Økning pga overtok oppgavene fra Fornyings- og administrasjonsdep./«Andre». Embetet hadde også en stor supplerende tildeling i 2013 pga momssaken som påvirker resultatet. Avregning av driftsutgifter statens hus var redusert i 2014. MDs resultatområde 121 «planlegging for en bærekraftig utvikling» ble i 2014 flyttet til KMD, til resomr 660«planlegging, bolig og bygningsrett». Noe økte stillingsressurser på området i 2014.
- KD: Redusert belastning på området pga frikjøp av egne ansatte i 2014. Det er også en liten dreining i ressursbruk til barn og unge. Noe reduksjon i refusjon sykepenger.
- BLD: Det er kommet mindre fagmidler på BLD sitt område som betyr økt belastning av lønn på egne driftsmidler. I tillegg er det økt stillingsressurs innenfor barnevernsområdet som forklarer økningen.
- “Andre” står med en stor reduksjon for 2014 pga at fagområdet er flyttet over til KMD.
- LMD har ca 0,5 stilling og HOD har ca 1,5 stilling på kap 0525 post 21 som ikke er med i tallene.

For flere av departementsområdene dreier endringene i ressursbruk seg i hovedsak om naturlige endringer i vakanser og refusjon av foreldre- og sykepenger som vil utjevnes fra år til år. På små ressursområder vil slike endringer gi store avvik.

Merknader til Fagdep.:

- På KD utgjør kr.11.699.034 godtgjørelse til sensorer, en økning på kr.358.497 fra 2013. Utbetaling til andre eksterne utgjør kr.5.053. Reduserte lønnsutgifter da GNIST stillingen ble avsluttet til juli 2014, mens det i 2013 var full dekning.
- På HOD utgjør kr.3.690.615 godtgjørelse til kontrollkommisjonene, en reduksjon på kr.652.463 fra 2013. I tillegg er det utbetalt ca kr.203.356 i godtgjørelse til andre eksterne, tilsvarende likt som i 2013. Økt lønn for egne ansatte i forbindelse med arrangementet Nordisk folkehelsekonferanse 2014.
- På MD utgjør kr.761.254 bonusutbetalinger til eksterne. Reduksjonen på området fra 2013 skyldes i hovedsak rammeoverføring av midlene til tre forvalterstillinger som FMST fikk lov å disponere i 2013, prosjektmidlene til storbyprosjektet og midler til mer effektiv plansaksbehandling som ble overført til KMD i 2014, samt mindre fagmidler for å lønne egne ansatte på.
- På JD utgjør kr.57.74 utbetalinger til fri rettshjelp, kr 232.142 gjelder honorar vergemål. Økningen på JD i 2014 på lønn egne ansatte skyldes i hovedsak helårsvirkning av tildelte midler til Vergemål som ble overført som ny oppgave til embetet pr. 1.7.2013.
- Økningen på AD skyldes at det er brukt noe mer ressurser på å jobbe med NAV, Opplæring sosialtjenesteloven.
- På KMD skyldes økningen overføringen av prosjektmidlene til storbyprosjektet og midlene til mer effektiv plansaksbehandling fra MD.
- På BLD skyldes en del av reduksjonen ingen utbetalinger til eksterne i 2014. I tillegg har embetet fått en redusert fullmaktsramme på kap 854.21 som gjør at det er mindre lønnsbelastning av egne ansatte på området. Den reduserte fullmaktsrammen øker lønnsbelastningen tilsvarende på drift.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Klima- og miljødepartementet	kr 10 310 833,79	kr 3 092 956,14
Landbruks- og matdepartementet	kr 12 282 679,38	kr 2 655 053,73

Årsrapport 2014 Fylkesmannen i Sør-Trøndelag - Innhold:

Kunnskapsdepartementet	kr 5 746 328,50	kr 13 192 170,32
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 3 421 199,04	kr 964 426,32
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 3 038 619,18	kr 8 619 916,25
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 39 420 495,17	kr 1 477 979,53
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 748 930,39	kr 1 700 243,71
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 14 238 636,59	kr 6 697 351,91
Andre	kr 860 233,75	kr 0,00
Sum:	kr 90 067 955,00	kr 38 400 097,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Bemannings-, kapasitets- og kompetansesituasjonen i embetet

Rapportering av vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

For en mer detaljert redegjørelse vises det til Personalrapport 2014 for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, sendt departementet i egen sending.

Rekruttering, turnover, midlertidig tilsatte, alder

Vi hadde tilnærmet tilsetningsstopp i 2013 med turnover på kun 1,3 %.

Turnover i 2014 var 4,3 %. Antallet medarbeidere økte fra 159 ved årsskiftet 2013/2014 til 169 ved utgangen av 2014, tilsvarende 6,3 % økning. Integrering av reindriftsforvaltningen omfattet 4 medarbeidere, og i tillegg fikk vi 31 helt nye medarbeidere i 2014.

Ved årsskiftet var 16,6 % av medarbeiderne midlertidig tilsatt.

Gjennomsnittsalderen er redusert fra 47,6 år ved årsskiftet 2013/2014 til 44,8 år ved utgangen av 2014.

Fylkesmannen opplever å ha tilstrekkelig kapasitet for å kunne løse embetsoppdragene slik de nå er utformet. Kompetansemessig er det viktig å jobbe systematisk og kontinuerlig med ansattes behov for videreutvikling, med utgangspunkt i embetets personalpolitikk, kompetansopolitikk og endringer i samfunnet. Vi viser ellers til årsrapportens kap V Vurdering av framtidsutsikter, der forhold knyttet til rekruttering og kompetanse er drøftet nærmere.

Lønnspolitikk og lønnsutvikling

Med utgangspunkt i overordnet personalpolitikk (2013) utarbeidet et partssammensatt utvalg i 2014 ny lokal lønnspolitikk. I 2014 la vi betydelige midler i potten til ordinære lokale forhandlinger (1 304 195 avsatt sentralt, 837 005 tilført fra driftsbudsjettet). Gjennomsnittlig årslønn økte med 6 % fra utgangen av 2013 til utgangen av 2014 (merk at det ikke er det samme utvalget personer ved de to årsskiftene, nytilsatte kom i stor grad inn på et lavere lønnsnivå).

Medarbeiderundersøkelsen – oppfølging

Medarbeiderundersøkelse ble gjennomført høsten 2014. Vårt resultat var stort sett bedre enn resultat i 2012 og gjennomgående bedre enn snittet for virksomheter vi ble sammenlignet med. Unntaket er forhold knyttet til fysisk arbeidsmiljø.

HMS og Miljøfyrtårn

Embetet ble sertifisert Miljøfyrtårn-bedrift i juni 2013. Vi har i den sammenhengen utarbeidet rutiner for å følge opp arbeidsmiljøaspekter (generelle krav til arbeidsmiljø i kontorvirksomhet, sykefravær, medarbeidersamtaler, opplæring av nytilsatte, vernerunder), innkjøp, avfallshåndtering, energiforbruk, transport og reiser, utslipp til luft og vann.

Det systematiske HMS-arbeidet er under revisjon og blir en del av vår nye Elektronisk kvalitetshåndbok som forventes ferdig etablert medio 2015, med modul for registrering og behandling av uønskede hendelser. Den årlige rapporteringen til Miljøfyrtårn viser en tendens til større fokus på, og forbedring av påvirkninger på det ytre miljø. Embetet har et godt etablert samarbeid i Arbeidsmiljøutvalget og er tilknyttet bedriftshelsetjeneste med god tilgjengelighet for de ansatte. For øvrig arbeider embetet godt med personalmessige forhold innen HMS-området, i nært samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner.

Status for risikostyring ved embetet

Embetet har vedtatt en risikopolisy. Det elektroniske risikovurderingsverktøyet som bygger på DFØs metododokument benyttes fra 2014 i alle avdelingene. I tillegg er det etablert et elektronisk kvalitetsstyringssystem med egen avviksmul for å sikre god internkontroll. Rutiner for å redusere sårbarheten på enkelte områder legges fortløpende inn i det nye kvalitetsstyringssystemet.

Vi mottar mange mål fra overordnede myndigheter. Målene er forskjellig i formen og må derfor operasjonaliseres. Mål- og resultatstyring og risikovurderingen har fått innpass i embetets strategiplan og årlige virksomhetsplaner. Avdelingenes mål underbygger målene i Strategisk plan. Følgende områder er risikovurdert i 2014:

1) Målene i Strategisk plan

2) Avdelingenes risikovurderinger for å løse embetsoppdragene:

- Kompetanse og ressurser for å løse oppgaver
- Vergemål: en trygg kapitalforvaltning
- Beredskap: planarbeid/frister
- Ivareta rettsikkerheten ved klagesaksbehandling
- God infrastruktur og administrative støttefunksjoner
- Tilskuddsforvaltning landbruk

Oppfølging av risikovurderingene følger embetets årshjul. Risikopolicyen og utfyllende materiale er oversendt departementet tidligere, sist ved årsskiftet 2013/14. Dersom det er ønskelig kan risikovurderingene fra 2014 ettersendes.

Embetet hadde ingen merknader fra Riksrevisjonen i 2014.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Befolkningsutvikling og demografi

Fylket hadde ved utgangen av 2014 i overkant av 310 000 innbyggere. Av disse var knappe 60 prosent eller 184 960 bosatt i Trondheim og 863 bosatt i Tydal, kommunen med færrest innbyggere i fylket. Fylket hadde ved årsskiftet 3 kommuner med mindre enn 1 000 innbyggere, én mindre enn i 2013, og 4 kommuner med mer enn 10 000 innbyggere (inkl. Trondheim). Gjennomsnittskommunen i fylket (ekskl. Trondheim) vokste i løpet av 2014 fra 5 173 til 5 212 innbyggere.

Fylket hadde i 2014 en befolkningsvekst på 3 850 eller 1,3 prosent, som er 0,2 prosentpoeng høyere en landet som helhet. Tilsvarende tall for 2013 var 3 442 eller 1,1 prosent og identisk med økningen i landet som helhet.

Hele 21 av fylkets 25 kommuner hadde befolkningsvekst i 2014. Dette er en økning på 6 fra foregående år, men bare 5 av disse (Skaun, Frøya, Trondheim, Agdenes og Osen) hadde en prosentvis vekst som var større enn eller likt med fylket som helhet. Veksten var størst i Skaun kommune (+3,7 prosent), mens nedgangen var størst i Roan kommune (-0,9 prosent). Blant de 4 kommunene med befolkningsnedgang finner vi 2 av kommunene med færre enn 1 000 innbyggere (Roan og Tydal).

Fylket hadde i likhet med i 2013 også i 2014 noe høyere fødselsoverskudd enn landet som helhet. Halvparten av kommunene hadde fødselsoverskudd og det var Trondheimsregionen og Hemne kommune som hadde det største prosentvise overskuddet i fylket. Det er nokså gjennomgående at de minste kommunene i utkanten av fylket hadde størst fødselsunderskudd. Flere av kommunene med fødselsunderskudd hadde likevel, og på grunn av arbeidsinnvandring og innflytting knyttet til behovet for arbeidskraft, en befolkningsøkning. Sammenlignet med 2013, var fødselsoverskuddet i fylket og innvandringen til fylket uendret, mens innflyttingen til fylket var noe høyere (prosentvis). Fylkets andel av den totale netto innvandringen til landet, hadde en marginal økning fra 2013 til 2014.

Den aldersmessige befolkningssammensetning i fylket skiller seg ikke vesentlig fra landet som helhet. Likevel har fylket en noe høyere andel innbyggere 16-24 år, noe som langt på vei kan forklares med at Trondheim er en stor studentby. Kommunene omkring Trondheim har generelt en høyere andel yngre og en lavere andel eldre innbyggere enn både fylket forøvrig og landet som helhet. Når det gjelder bosetningsmønsteret er det fortsatt tegn til sentralisering både innad i kommunene, i regionene og i fylket.

Næringsliv og arbeidsmarked

Næringslivet har spesielt stor vekst i Hitra/Frøya-regionen, men også Trondheimsregionen og Rørosregionen opplever vekst. Øvrige regioner kommer noe dårligere ut, mens det på fylkesnivå kan sies å være stabil vekst i næringslivet. I NHOs nærings-NM for fylkene 2014, kom Sør-Trøndelag på andreplass bak Rogaland. Landbruk og fiske opplever fremdeles noe nedgang, mens det ses vekst i teknologi og industri. Verdiskapningen innenfor næringene er stabil fra tidligere år.

Når det gjelder arbeidslivet er det store forskjeller innad i fylket. Prosentvis av befolkningen er det flest sysselsatte i Hitra/Frøya-regionen, Orkdalsregionen og Fosen. Arbeidsledigheten er lavest på Hitra/Frøya. Ser vi på andelen arbeidsplasser i privat sektor, kommer Trondheimsregionen, Rørosregionen og Hitra/Frøya best ut. Veksten i kystkommunene er knyttet til hjørnesteinsbedrifter innenfor fiskeoppdrett og –foredling, mens tilknytningen til et sterk forsknings- og utviklingsmiljø fører med seg verdiskapning og arbeidsplasser i Trondheimsregionen.

Kommunal økonomi

Kommunene i fylket har samlet sett (ekskl. Trondheim) et netto driftsresultat på samme nivå som landet som helhet (ekskl. Oslo). Samtidig har sørtrønderkommunene lavere lånegjeld, bedre likviditet og marginalt større økonomisk buffere enn landet forøvrig. Trondheim kommune, til sammenlikning, har høyere netto driftsresultat, høyere lånegjeld, bedre likviditet og mindre økonomiske buffer en de øvrige kommunene i fylket.

I alt 14 av kommunene har den siste 5-årsperioden hatt et gjennomsnittlig netto driftsresultat av driftsinntektene på 3 prosent eller mer, som er det anbefalte minimumsnivået over tid. Som følge av at momskompensasjonen for investeringer fra og med 2014 skal føres i investeringsregnskapet, konkluderte TBU med at det anbefalte nivået bør nedjusteres til 1,75 prosent for kommunene.

I løpet av 2013 ble 2 sørtrønderske kommuner meldt inn i ROBEK, den ene som følge av mangelfull inndekning av tidligere års underskudd og den andre som følge av et budsjett i ubalanse. I løpet av 2014 ble ytterligere 2

kommuner meldt inn, begge som følge av at de ikke klarte å følge vedtatte plan for inndekning av tidligere års underskudd. I tillegg er det flere kommuner nå enn for noen år tilbake som har utfordringer med å finne et bærekraftig driftsnivå. Dette gjelder særlig de minste og mellomstore kommunene som sliter med å tilpasse tjenestenivå og struktur til endringer i demografien. De siste 3 årene har det årlig vært 4-5 kommuner som lagt fram negative regnskapsresultat.

Det er til sammen 20 kommuner som har valgt å innføre eiendomsskatt, hvorav 7 i hele kommunen. Flere av kommunene utvider virkeområdet for eiendomsskatten eller innfører eiendomsskatt i 2015. Kommunene i to regioner har felles regnskapstjeneste, og har således et mer robust kompetansemiljø sammenlignet med kommuner med egen regnskapstjeneste.

Regnskapsresultatene for 2014 vil blant annet være påvirket av svikten i skatteinntangen gjennom året på nasjonalt nivå, omleggingen av momskompensasjonsordning, økte pensjonskostnader og redusert utbytte fra regionale energiverk. Kommunenes evne til kjapt å tilpasse tjenestene til endringer i demografi og rammebetingelser vil særlig påvirke kommunenes økonomiske balanse framover. Det siste vil være spesielt aktuelt i små sårbare kommuner med befolkningsnedgang. Næringslivet i flere av kommunene, særlig kystkommunene, er avhengig av arbeidsinnvandring for å holde hjulene i gang. På den annen side setter innvandringen trykk på de kommunale tjenestene, blant annet ved tilrettelegging av tilbudet til fremmedspråklige elever.

Fylkesmannen ser flere forhold som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt:

- Forestående kommunereform og sannsynlige regionreform vurderes å kunne påvirke embetets evne til å løse sine oppgaver. I en overgangsfase forventes det at en spesielt ved regionreform kan utsettes for prosessstap med mulig kvalitets- og kapasitetstap relatert til svikt i tilstrekkelig og tilpasset kompetanse. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har fram til nå hatt god rekruttering og høyt kompetente medarbeidere, og vi anser dette som avgjørende for at embetet kan løse samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Generell usikkerhet og geografiske ulikheter i arbeidsmarked og kompetansetilgang må både kunne forventes og møtes. Svikt i måloppnåelse kan med rimelighet vurderes som en risiko dersom dette scenariet slår inn, og det kan oppstå økt risiko og sårbarhet for svekket forvaltningskvalitet og produksjon gjennom mulig kompetansesvikt. Samhandlingsevne og -vilje mellom samhandlende/sammenslåtte forvaltningsenheter er opplagt også en mulig risiko. Tiltak for styrking av samhandlingsevne- og vilje samt god og målrettet kontakt med kommuner og annen regional offentlig virksomhet bør kunne være aktive motiltak for uheldige utslag. Uten høy kompetanse kan så vel Fylkesmannen som annen offentlig virksomhet fort miste legitimitet i forhold til målgrupper og «kunder». Det er og viktig at Fylkesmannen framover er konkurransedyktig og attraktiv i sitt tilbud og sin rolle som arbeidsgiver. En konkret utfordring er at embetet i perioder har høy turnover av jurister. Det påvirker blant annet embetets evne til å holde saksbehandlingsfrister. Tiltak for å redusere turnover må vurderes og iverksettes.
- Vergemålsområdet er under utvikling og har fortsatt høy oppmerksomhet i embetet. Funksjonaliteten i de tekniske løsningene vil naturlig nok ha stor betydning for muligheten til å løse oppdraget på en effektiv måte.
- Samfunnet har på mange områder gjennomgått store endringer mht. trusselbilder og risikovurderinger. Trusselbildet er i dag langt mer omfattende, komplekst og uforutsigbart enn tidligere. Det kan gi kapasitetsproblemer for Fylkesmannens oppdrag knyttet til samfunnsikkerhet og beredskap.
- Embetets evne til å løse oppdraget innenfor helsesektoren kan påvirkes av eventuelle rekrutteringsvansker grunnet embetets lønnsnivå. For øyeblikket ser ikke dette ut til å være noe problem, men kan eventuelt bli det over tid. En eventuell framtidig lokalisering utenfor Trondheim kan gi vesentlige utfordringer med hensyn til rekruttering. Vi vil også peke på farene ved en presset økonomi i helse- og omsorgstjenesten både på spesialist- og kommunenivå, som øker gapet mellom statlige forventninger og det tjenestene klarer å levere. Det er på gang en stor oppgaveglidning mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene, hvor krevende døgnbaserte omsorgsoppgaver legges på kommunene. Mangel på kommunale ressurser til å følge opp på en forsvarlig måte kan også gjøre det vanskelig å løse samfunnsoppdraget vårt. Det er allerede et betydelig omstillings- og innovasjonsbehov i tjenestene, og Fylkesmannen er ikke godt nok rustet til å bistå med råd og veiledning i denne utviklingen.
- En generell vurdering av sektorområdet landbruk og mat i Sør-Trøndelag er i all hovedsak knyttet til videreføring av strukturendringer, mens totalproduksjonen holder seg oppe i fylket. Betydningen av grovforbaserte produksjoner betyr fortsatt svært mye for både verdiskaping og sysselsetting i landbruket i fylket (ca 80%), mens kornproduksjonen er noe redusert både som følge av en generell utvikling med begrensning i avlingsnivå og reduserte arealer. Frigjorte arealer fra grovforproduksjon er ikke uten videre egnet for kornproduksjon. I skogbruket er utviklingen svært positiv for avvirkning og tilrettelegging gjennom infrastrukturtiltak som eksempelvis vegbygging. På den annen side er det en viss bekymring for utviklingen av skogkulturtiltak dersom en på lang sikt skal kunne opprettholde og sikre et bærekraftig skogbruk. Det vurderes ellers som svært viktig strukturelt og økonomisk at regionen har fullverdig

verdikjeder for både mat og fiber.

- Manglende kunnskapsgrunnlag om naturmangfold, klimaendringer og virkningen av nye stoffer med miljøgiftegenskaper, samt miljø- og helseeffekter av mikroplast og nanopartikler er utfordrende forvaltningsmessig. Vi ser også at kunnskapen for å avveie økt uttak av skog i forhold til klimagassutslipp/binding er mangelfull, særlig i forhold til gammelskog. Videre er balansen mellom oppdyrking av ny jord og særlig myrjord i forhold til myr som karbonbinder og lagrer et område med usikre kunnskaper. Dette gir fylkesmannen utfordringer knytta til en kunnskapsbaserte avveining mellom satsinger innen jord- og skogbruk og klima og miljø. Mange av disse avveiningene skjer også i kommunen i et bilde der kommunene har begrensa kompetanse og kapasitet. Utfordringen for Fylkesmannen fremover er å kunne rekruttere høgt kompetente medarbeidere og gjerne med erfaring fra ulike forvaltningsnivåer og næringslivsbransjer, der vi skal ha legitimitet til både å veilede disse og føre tilsyn.

VI - Årsregnskap

Del VI. Årsregnskap for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Ledelseskommantar årsregnskapet 2014

Innledning

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og Fylkesmannen er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sine totale disponible bevilgninger og belastningsfullmakter, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Det er viktig å bemerke at tallene i årsregnskapsoppstillingen ikke bare gjelder embetets rene driftsutgifter, men også alle ordninger embetet har administrert og utbetalt på vegne av fagdepartement og direktorat i 2014, som f.eks. honorar til sensorer, kontrollkommisjoner, tilskudd osv.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2014 har Fylkesmannen samlet disponert tildelinger og belastningsfullmakter på utgiftssiden å kr.314.546.020, jf. bevilgningsrapporteringen og note A. I tillegg kommer åpne fullmakter til blant annet fri rettshjelp og kontrollkomisjonene.

Fylkesmannen har i 2014 et mindreforbruk på drift kap. 525 post 01 på kr. 1.451.044 som søkes overført til 2015 på post 01 iht beregninger i note B. I note B er det også oppført de belastningsfullmaktene det er søkt om overføring av midler på til de respektive fagdepartementene.

Som beskrevet i vår oversendelse av statsregnskapet skyldes mindreforbruket på kap. 525 post 01 flere forhold. En vesentlig årsak er at den store innsparingen embetet hadde i 2013 pga momssaken, med bl.a. vakante stillinger, har hatt virkning også utover i 2014, og da særlig på rekruttering. Embetet har hatt 35 nyttilsetninger i 2014, iberegnet integreringen av Reindriftsavdelingen. Vi har også hatt frikjøp av egne ansatte til å jobbe med store prosjekt, f.eks. jobbe opp mot Ørland kommune i forbindelse med utbygging av framtidig kampflybase på Ørlandet, og det har vært tidsforskylning ifm rekruttering av vikarer til erstatning for de frikjøpte. Dette har frigjort midler på driftsbudsjettet. Avdelingsdirektøren på oppvekst- og utdanningsavdelingen er frikjøpt i 50% stilling av utdanningsdirektoratet, og dette frigjør lønnsmidler som er vanskelig å erstatte fullt ut. Som en del av innsparingen i 2013 nedjusterte embetet en del servicefunksjoner knyttet til lokalene. En del av tiltakene som ble redusert på kortvarig basis, er i ferd med å bli igangsatt igjen. Som følge av justeringen gjort i samråd med huseier for å få mer realistisk budsjettering av driftsutgifter, ble avregningen av a konto driftsutgifter statens hus 2013 mindre enn tidligere år. Som nevnt i rapporteringen for tidligere år er tilgangen på prosjektmidler fortsatt ujevn og til dels uforutsigbar over året. En følge av dette har vært omposteringer fra kap. 525 til fagkapitlene mot slutten av året. Vi har iverksatt en rekke tiltak for å motvirke dette, og har i 2014 registrert en betydelig nedgang i mengden omposteringer. Arbeidet fortsetter i 2015.

Artskontorrapporteringen viser summen av alle de ordningene som fylkesmannen utbetaler på i tillegg til eget driftskapittel. Rapporten viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer, ekskl. utbetaling av tilskudd, summerte seg til kr.72.905.179. Embetet har økte utgifter til drift som følge av et økt aktivitetsnivå i 2014 sammenlignet med 2013 som var et spareår. Utbetalingen til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kr.115.128.003 før refusjon av syke-/fødselspenger. Dette er en økning fra 2013, jf. note 2. Årsaken til økte lønnsutbetalinger er at vi i 2013 hadde mange vakante stillinger pga innsparinger som hadde virkning også utover i 2014. I 2014 har vi bl.a. helårsvirking for ansatte på vergemål, samtidig som vi har ansatte som er frikjøpt for å jobbe med prosjekt. Refusjon av sykepenger/fødselspenger økte også noe fra 2013. Ellers er det viktig å bemerke at utbetalinger til lønn og sosiale utgifter ikke bare gjelder Fylkesmannens ansatte. Inkludert i beløpene ligger bl.a. utbetalinger til honorar til sensorer, kontrollkommisjonen og nemndsmedlemmer m.fl. på til sammen kr.16.626.870 ekskl. arbeidsgiveravgift, jf. andre ytelser i note 2.

Kjøp av konsulenttenester utgjør totalt kr.32.813.252 iht note 4, og dette gjelder i hovedsak utbetalinger til vergemål og fri rettshjelp og andre utbetalinger på belastningsfullmakter. På driftskapitlet utgjør denne posten kr.1.853.865 hvor ca. 28,6 % gjelder konsulentkjøp IT, 7,6 % juridisk bistand og 25,6% leie av arbeidskraft fra andre, bl.a. hospitering.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, samt veileder om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten. I 2014 utbetalte fylkesmannen tilskudd for kr.178.059.131, som er en stor økning fra 2013, jf. note 6. I summen ligger ikke utbetalingen av tilskudd på avdeling for landbruk og bygdeutvikling, da disse utbetales via fagsystemene Saturn og ØKS. Det samme gjelder skogfond. Økningen skyldes bl.a. økte tilskuddsmidler til kommunalt rusarbeid, psykisk helsearbeid i kommunene, kommunalt barnevern, kompetanseløftet 2015, lindrende behandling, barnefattigdom, vikarmidler, kompetanse for mangfold og ungdomstrinn i utvikling.

Det ble i 2014 utbetalt kr.2.856.915 til ulike investeringer, som i hovedsak er finansiert ved bruk av tildelte midler på post 01. Investeringene gjelder blant annet oppgradering av kontormøbler for å ivareta behovene til et stort antall nytilsatte, samt oppgraderinger og innkjøp av utstyr på IT siden, slik som nye serversvitsjer, oppgradering av trådløsnettverket med gjestenett og 18 aksesspunkt, dobling av diskplass, etablering av videokonferanseutstyr, Ddos-beskyttelse for brannmurene, IP-telefoni og nytt rekrutteringsverktøy og kvalitetssystem.

Embetet har inntekter på kr.18.961.385 i 2014, en økning på 14% fra 2013, jf. note 1. Økningen skyldes i hovedsak variasjoner i de prosjektmidlene som tilflyter embetet i form av kontantmidler.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.2014 kr.5.905.804, og er en økning på kr.416.501 fra 2013. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende hadde embetet en leverandørgjeld på kr.657.655 pr 31.12. som ikke var betalt og dermed ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2.kvartal 2015. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen.

Trondheim, 26. februar 2015

Brit Skjelbred (sign.)
fung. fylkesmann i Sør-Trøndelag

Prinsippnote til årsregnskapet for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Årsregnskap for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av KMD av 27.06.2014 og brev av 02.10.2014 fra KMD

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Fylkesmannen har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt til oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	91 519 000	94 593 972	-3 074 972
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	253 000	18 310 016	-18 057 016
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		2 190 000	2 297 549	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsut	21	Spesielle driftsutgifter		11 581 000	11 554 088	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asy	64	Diverse		3 017 000	3 016 278	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		2 737 000	2 736 012	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter	B	10 933 739	10 798 388	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - vide	22	Diverse		32 356 285	32 211 460	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		5 698 000	5 694 014	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	9 783 006	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		11 221 760	11 221 760	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	9 952 240	
0470	Fri sakførsel	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	685 938	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd		Åpen fullmakt	6 226 011	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsu	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	300 000	
0590	Byutvikling og planlegging - spes. driftsutgi	21	Spesielle driftsutgifter		2 300 000	2 300 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklud	21	Spesielle driftsutgifter		2 320 220	2 311 854	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		10 363 502	10 363 502	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		453 300	453 300	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 195 000	1 194 929	
0720	Helsedirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 015 808	2 860 134	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilt	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	4 255 252	
0734	Tvungent psykisk helsevern	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	3 456 983	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 235 700	1 232 577	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		8 660 800	8 661 650	
0761	Omsorgstjeneste - utviklingsiltak	67	Diverse		2 880 000	2 880 000	
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		100 000	99 928	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetje	60	Diverse		1 530 000	1 501 918	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abo	73	Tilskudd		500 000	283 071	
0763	Rustiltak - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		609 900	609 900	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		23 899 310	23 882 050	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		19 682 059	19 673 500	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	74 822	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 060 000	1 060 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. dri	21	Spesielle driftsutgifter		1 299 999	1 299 998	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		32 236 945	32 236 951	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		170 000	170 000	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	B	3 115 000	3 503 728	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedl B		1 497 500	167 711	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		400 000	400 000	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		593 000	593 000	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		971 703	971 703	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 657 784	3 643 992	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		975 000	975 000	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		2 342 500	2 341 999	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		9 500 000	7 077 965	
1420	Forebyggende og konfliktdepdende tiltak i r	73	Tilskudd		2 500 000	2 500 000	
1420	Verdensarvomr,kulturl,verdiskapning	81	Diverse		122 000	122 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natu	82	Diverse		1 985 000	1 985 000	
1420	Nasjonalparksentre og andre naturinfo.sentr	85	Diverse		73 000	72 959	
1425	Vilt- og fisketiltak - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		620 000	620 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365 000	365 000	
1425	Tilskot til viltføremål	71	Tilskudd		509 206	509 206	
Sum utgiftsført					314 546 020	366 092 313	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		17 615 376	17 615 376
3525	Ymse inntekter	02	Ymse	0	1 346 009	1 346 009
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak	0	170 584	170 584
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	0	669 804	669 804
3525	Refusjon lærlinger	17	Refusjon av lærlinger	0	28 576	28 576
3525	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger	0	2 311 044	2 311 044
4147	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	0	337 744	337 744
4147	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger	0	33 296	33 296
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse	0	244 629	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift	0	13 662 747	
Sum inntektsført					0	36 419 809

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet				329 672 504	
Kapitalkontoer					
60070401	Norges Bank KK /innbetalinger			25 248 996	
60070402	Norges Bank KK /utbetalinger			-354 505 000	
715216	Endring i mellomværende med statskassen			-416 501	
Sum rapportert					0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)				
Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715216	Mellomværende med statskassen	-5 905 804	-5 489 304	-416 501

Virksomhet: AE - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525 01	2 331 000	89 188 000	91 519 000
0525 21	253 000		253 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp * 5% av årets tildeling i note A	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
052501		-3 074 972	0	-3 074 972	3 180 008	1 346 009			1 451 044	4 575 950	1 451 044
052521	"kan overføres"	-18 057 016	0	-18 057 016	0	17 615 376			-441 640		-441 640
1147 01		-388 728	0	-388 728	371 040				-17 688		
1147 45	"kan overføres"	332 113	0	332 113	Ikke aktuell	0			332 113		332 113
0226 21	"kan overføres"	135 000	0	135 000	Ikke aktuell				135 000		135 000
				0					0		0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel/post 352515-18 til å dekke inn samtlige merutgifter under driftsposten 0525.01. Lønnsrefusjonene beløper seg samlet til kr.3.180.008. Embetet har også mottatt lønnsrefusjoner for Reindriftsavdelingen som er rapportert på kapittel/post 4147.16 og 4147.18. Lønnsrefusjonene for Reindriftsavdelingen beløper seg samlet til kr 371.040.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i 2014 fått fullmakt for å overskride driftsbevilgningen på kap 0525 post 01 med inntil 2% av bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kap. 3525 post 02, jf. Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd nr.1 og FIN rundskriv R-110/2013, pkt. 2.4. Merinntekter i form av lønnsrefusjoner fra andre statlige virksomheter, jf inntekstpostene 15-18 gir grunnlag for overskridelser uten særskilt samtykke, og uten å være bundet av avgrensninger som er gitt.

Fylkesmannen har også fått fullmakt til å overskride driftsbevilgninger på kap 0525.21. Fullmakten gjelder tilgangen til å overskride driftsbevilgninger på kap 0525 post 21 mot tilsvarende merinntekter på kap 3525 post 01, jf. Romertallsvedtak II i Prop.1S (2013-2014), Innst.16S (2013-2014).

I Belastningsfullmakten fra Statens reindriftsforvaltning(SRF) har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fått fullmakt til å inntektsføre eventuell refusjon av foreldrepenge og sykepenge på SRFs kapittel 4147 post 16 og kap 4147 post 18, og å disponere de refunderte sykepengene og fødselspengene.

Mulig overførbart beløp på kap 0525

Fylkesmannens ubrukte bevilgning på kapittel/post 0525.01 beløper seg til kr 1.451.044. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår. Beløpet som står på kapittel/post 0525.21 kan overføres i sin helhet da stikkordet "kan overføres" er knyttet til kapittel/posten. Beløpet inngår i beregningen av mulig overførbart beløp til neste år.

Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra overordnet departement om endelig beløp som overføres til neste år. Departementet vurderer blant annet andre virksomheter og departementet selv som disponerer midler på de samme kombinasjonene av kap/post som Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Overførbarheten er begrenset til 5 % av bevilgningen for hele posten, jmfør bestemmelser i bevilgningsreglementet og det årlige rundskrivet om overførbare bevilgninger (R-2). Beregningene over viser Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sin andel av bevilgning på den enkelte kombinasjon av kap/post .

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har også anmodet om overføring av restmidler på to belastningsfullmakter på andre kapittel/post til de aktuelle fagdepartementene. Se merknader under mottatte belastningsfullmakter. Det er ikke aktuelt å overføre midler til neste år fra andre utgiftsposter da det ikke gjenstår midler på postene.

Mottatte belastningsfullmakter

Fylkesmannen har satt opp tre belastningsfullmaktene ovenfor, hvorav vi på to av disse fullmaktene har anmodet det aktuelle fagdepartement om å få overføre restmidler på fullmaktene til 2015. Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra overordnet departement om beløpet kan overføres til neste år. Kap 1147.01 er satt opp da utgiftssiden her er viktig å se i sammenheng med lønnsrefusjonene inn mot fullmakten.

* Kap 1147 45 - Reindriftsavgift, større utstyrskjøp og vedlikehold. Det er søkt om overføring av bare deler av restmidlene. Restmidlene som gjelder forlengelse av grensegerde er utsatt. Kr. 332.113 er søkt overført via Landbruksdirektoratet, Alta.

* Kap 1147 01 - Reindriftsavgiftens driftsutgifter. Det settes opp her for å synliggjøre refusjonene på post 15-18 på kap 4147, tilhørende kap 1147. Resultatet etter fratrukk for refusjonene viser et lite merforbruk på kr 17.688.

* Kap 0226 21 - Kompetanse for mangfold. Søknad om overføring av kr 135.000 er sendt til Kunnskapsdepartementet via Utdanningsdirektoratet.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201414	201314
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	11 296 788	10 539 874
Salgs- og leieinnbetalinger	1	7 664 597	6 091 315
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		18 961 385	16 631 190
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	115 128 003	103 143 801
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 551 048	-3 037 058
Utbetalt til investeringer	3	2 856 915	1 592 960
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	70 048 265	79 744 747
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>		184 482 134	181 444 449
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		165 520 749	164 813 260
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	178 059 131	121 381 740
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		178 059 131	121 381 740
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		13 662 747	12 293 268
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		244 629	175 154
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		13 907 376	12 468 422
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		329 672 504	273 726 577
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201414	01.01.2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	0	24 500
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-4 991 509	-4 158 581
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-407 022	-364 967
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-507 273	-990 255
Sum mellomværende med statskassen		-5 905 804	-5 489 304

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201414	201314
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	9 427 558	6 490 006
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	1 192 500	3 213 401
Andre tilskudd og overføringer	676 731	836 467
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	11 296 788	10 539 874
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra oppdragsvirksomhet, avgiftspliktig	2 274 051	2 029 689
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	4 383 045	2 872 302
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	1 007 501	1 189 324
Sum salgs- og leieinnbetalinger	7 664 597	6 091 315
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	18 961 385	16 631 190

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201414	201314
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	84 838 385	74 810 623
Arbeidsgiveravgift	13 662 747	12 293 268
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	16 626 870	16 039 909
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	115 128 003	103 143 801
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 551 048	3 037 058
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 551 048	3 037 058
Antall årsverk:	146,35	x

Antall årsverk er iht SAP-rapport yhr_aarsverk som tar med hele 2014 inkl ansatte i permisjon, og med fradrag for alt fravær over 1 dag.

Andre ytelser gjelder utbetaling av honorar til bl.a. sensorer, kontrollkomisjonene, styrer,råd og nemnder.

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201414	201314
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 843 889	1 517 157
Andre utgiftsførte investeringer (*)	13 026	75 803
Sum utbetalt til investeringer	2 856 915	1 592 960

() Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet*

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201414	201314
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie**	9 595 839	32 212 149
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	206 457	76 357
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	314 474	190 633
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	280 443	359 390
Mindre utstysanskaffelser	1 666 101	1 107 304
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 391 864	1 245 026
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne***	32 813 252	23 421 129
Reiser og diett	4 580 250	4 850 520
Øvrige driftsutgifter (*)	19 199 585	16 282 240
Sum andre utbetalinger til drift	70 048 265	79 744 747
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

****Husleie.** Ren husleie på konto 6300 utgjør **kr 12.654.579.**

*** **Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne:**

Kr 1.853.865 gjelder utbetalinger fra vårt driftskapittel 525.01. Resterende gjelder utbetalinger til fri rettshjelp (6,85mill), godtgjøring verger (9,67mill), og andre utbetalinger fra belastningsfullmakter og prosjekt.

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201414	201314
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201414	201314
Tilskudd til kommuner	0	87 602 224
Tilskudd til fylkeskommuner	0	5 014 382
Tilskudd til kommuner	142 355 398	0
Tilskudd til fylkeskommuner	6 602 395	0
Tilskudd til private	9 309 065	11 650 521
Tilskudd til organisasjoner	16 347 021	15 200 763
Tilskudd til statsforvaltningen	3 445 252	1 913 850
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	178 059 131	121 381 740

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201414	201414	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	670 033	0	670 033
Andre fordringer	0	0	0
Kasse og bank	0	0	0
Sum	670 033	0	670 033
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-657 655	0	-657 655
Skyldig skattetrekk	-4 991 509	-4 991 509	0
Skyldige offentlige avgifter	-422 831	-407 022	-15 808
Annen kortsiktig gjeld	153 338	-507 273	660 611
Sum	-5 918 657	-5 905 804	-12 853
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-5 248 624	-5 905 804	657 180

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings-	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 16.12.2015								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Del VI. Årsregnskap for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Ledelseskommantar årsregnskapet 2014

Innledning

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og Fylkesmannen er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sine totale disponible bevilgninger og belastningsfullmakter, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Det er viktig å bemerke at tallene i årsregnskapsoppstillingen ikke bare gjelder embetets rene driftsutgifter, men også alle ordninger embetet har administrert og utbetalt på vegne av fagdepartement og direktorat i 2014, som f.eks. honorar til sensorer, kontrollkommisjoner, tilskudd osv.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2014 har Fylkesmannen samlet disponert tildelinger og belastningsfullmakter på utgiftssiden å kr.314.546.020, jf. bevilgningsrapporteringen og note A. I tillegg kommer åpne fullmakter til blant annet fri rettshjelp og kontrollkomisjonene.

Fylkesmannen har i 2014 et mindreforbruk på drift kap. 525 post 01 på kr. 1.451.044 som søkes overført til 2015 på post 01 iht beregninger i note B. I note B er det også oppført de belastningsfullmaktene det er søkt om overføring av midler på til de respektive fagdepartementene.

Som beskrevet i vår oversendelse av statsregnskapet skyldes mindreforbruket på kap. 525 post 01 flere forhold. En vesentlig årsak er at den store innsparingen embetet hadde i 2013 pga momssaken, med bl.a. vakante stillinger, har hatt virkning også utover i 2014, og da særlig på rekruttering. Embetet har hatt 35 nytilsettinger i 2014, iberegnet integreringen av Reindriftsavdelingen. Vi har også hatt frikjøp av egne ansatte til å jobbe med store prosjekt, f.eks. jobbe opp mot Ørland kommune i forbindelse med utbygging av framtidig kampflybase på Ørlandet, og det har vært tidsforskylning ifm rekruttering av vikarer til erstatning for de frikjøpte. Dette har frigjort midler på driftsbudsjettet. Avdelingsdirektøren på oppvekst- og utdanningsavdelingen er frikjøpt i 50% stilling av utdanningsdirektoratet, og dette frigjør lønnsmidler som er vanskelig å erstatte fullt ut. Som en del av innsparingen i 2013 nedjusterte embetet en del servicefunksjoner knyttet til lokalene. En del av tiltakene som ble redusert på kortvarig basis, er i ferd med å bli igangsatt igjen. Som følge av justeringen gjort i samråd med huseier for å få mer realistisk budsjettering av driftsutgifter, ble avregningen av a konto driftsutgifter statens hus 2013 mindre enn tidligere år. Som nevnt i rapporteringen for tidligere år er tilgangen på prosjektmidler fortsatt ujevn og til dels uforutsigbar over året. En følge av dette har vært omposteringer fra kap. 525 til fagkapitlene mot slutten av året. Vi har iverksatt en rekke tiltak for å motvirke dette, og har i 2014 registrert en betydelig nedgang i mengden omposteringer. Arbeidet fortsetter i 2015.

Artskontorrapporteringen viser summen av alle de ordningene som fylkesmannen utbetaler på i tillegg til eget driftskapittel. Rapporten viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer, ekskl. utbetaling av tilskudd, summerte seg til kr.72.905.179. Embetet har økte utgifter til drift som følge av et økt aktivitetsnivå i 2014 sammenlignet med 2013 som var et spareår. Utbetalingen til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kr.115.128.003 før refusjon av syke-/fødselspenger. Dette er en økning fra 2013, jf. note 2. Årsaken til økte lønnsutbetalinger er at vi i 2013 hadde mange vakante stillinger pga innsparinger som hadde virkning også utover i 2014. I 2014 har vi bl.a. helårsvirking for ansatte på vergemål, samtidig som vi har ansatte som er frikjøpt for å jobbe med prosjekt. Refusjon av sykepenger/fødselspenger økte også noe fra 2013. Ellers er det viktig å bemerke at utbetalinger til lønn og sosiale utgifter ikke bare gjelder Fylkesmannens ansatte. Inkludert i beløpene ligger bl.a. utbetalinger til honorar til sensorer, kontrollkommisjonen og nemndsmedlemmer m.fl. på til sammen kr.16.626.870 ekskl. arbeidsgiveravgift, jf. andre ytelser i note 2.

Kjøp av konsulenttenester utgjør totalt kr.32.813.252 iht note 4, og dette gjelder i hovedsak utbetalinger til vergemål og fri rettshjelp og andre utbetalinger på belastningsfullmakter. På driftskapitlet utgjør denne posten kr.1.853.865 hvor ca. 28,6 % gjelder konsulentkjøp IT, 7,6 % juridisk bistand og 25,6% leie av arbeidskraft fra andre, bl.a. hospitering.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, samt veileder om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten. I 2014 utbetalte fylkesmannen tilskudd for kr.178.059.131, som er en stor økning fra 2013, jf. note 6. I summen ligger ikke utbetalingen av tilskudd på avdeling for landbruk og bygdeutvikling, da disse utbetales via fagsystemene Saturn og ØKS. Det samme gjelder skogfond. Økningen skyldes bl.a. økte tilskuddsmidler til kommunalt rusarbeid, psykisk helsearbeid i kommunene, kommunalt barnevern, kompetanseløftet 2015, lindrende behandling, barnefattigdom, vikarmidler, kompetanse for mangfold og ungdomstrinn i utvikling.

Det ble i 2014 utbetalt kr.2.856.915 til ulike investeringer, som i hovedsak er finansiert ved bruk av tildelte midler på post 01. Investeringene gjelder blant annet oppgradering av kontormøbler for å ivareta behovene til et stort antall nytilsatte, samt oppgraderinger og innkjøp av utstyr på IT siden, slik som nye serversvitsjer, oppgradering av trådløsnettverket med gjestenett og 18 aksesspunkt, dobling av diskplass, etablering av videokonferanseutstyr, Ddos-beskyttelse for brannmurene, IP-telefoni og nytt rekrutteringsverktøy og kvalitetssystem.

Embetet har inntekter på kr.18.961.385 i 2014, en økning på 14% fra 2013, jf. note 1. Økningen skyldes i hovedsak variasjoner i de prosjektmidlene som tilflyter embetet i form av kontantmidler.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.2014 kr.5.905.804, og er en økning på kr.416.501 fra 2013. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende hadde embetet en leverandørgjeld på kr.657.655 pr 31.12. som ikke var betalt og dermed ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2.kvartal 2015. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen.

Trondheim, 26. februar 2015

Brit Skjelbred (sign.)
fung. fylkesmann i Sør-Trøndelag

Prinsippnote til årsregnskapet for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Årsregnskap for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av KMD av 27.06.2014 og brev av 02.10.2014 fra KMD

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen. Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Fylkesmannen har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt til oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	91 519 000	94 593 972	-3 074 972
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	253 000	18 310 016	-18 057 016
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		2 190 000	2 297 549	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsut	21	Spesielle driftsutgifter		11 581 000	11 554 088	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asy	64	Diverse		3 017 000	3 016 278	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		2 737 000	2 736 012	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter	B	10 933 739	10 798 388	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - vide	22	Diverse		32 356 285	32 211 460	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		5 698 000	5 694 014	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	9 783 006	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		11 221 760	11 221 760	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	9 952 240	
0470	Fri sakførsel	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	685 938	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd		Åpen fullmakt	6 226 011	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsu	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	300 000	
0590	Byutvikling og planlegging - spes. driftsutgi	21	Spesielle driftsutgifter		2 300 000	2 300 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklud	21	Spesielle driftsutgifter		2 320 220	2 311 854	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		10 363 502	10 363 502	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		453 300	453 300	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 195 000	1 194 929	
0720	Helsedirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 015 808	2 860 134	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilt	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	4 255 252	
0734	Tvungent psykisk helsevern	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	3 456 983	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 235 700	1 232 577	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		8 660 800	8 661 650	
0761	Omsorgstjeneste - utviklings tiltak	67	Diverse		2 880 000	2 880 000	
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		100 000	99 928	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetje	60	Diverse		1 530 000	1 501 918	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abo	73	Tilskudd		500 000	283 071	
0763	Rustiltak - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		609 900	609 900	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		23 899 310	23 882 050	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		19 682 059	19 673 500	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	74 822	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 060 000	1 060 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. dri	21	Spesielle driftsutgifter		1 299 999	1 299 998	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		32 236 945	32 236 951	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		170 000	170 000	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	B	3 115 000	3 503 728	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedl B		1 497 500	167 711	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		400 000	400 000	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		593 000	593 000	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		971 703	971 703	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 657 784	3 643 992	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		975 000	975 000	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		2 342 500	2 341 999	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		9 500 000	7 077 965	
1420	Forebyggende og konfliktdepdende tiltak i r	73	Tilskudd		2 500 000	2 500 000	
1420	Verdensarvomr,kulturl,verdiskapning	81	Diverse		122 000	122 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natu	82	Diverse		1 985 000	1 985 000	
1420	Nasjonalparksentre og andre naturinfo.sentr	85	Diverse		73 000	72 959	
1425	Vilt- og fisketiltak - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		620 000	620 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365 000	365 000	
1425	Tilskot til viltføremål	71	Tilskudd		509 206	509 206	
Sum utgiftsført					314 546 020	366 092 313	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		17 615 376	17 615 376
3525	Ymse inntekter	02	Ymse	0	1 346 009	1 346 009
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak	0	170 584	170 584
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	0	669 804	669 804
3525	Refusjon lærlinger	17	Refusjon av lærlinger	0	28 576	28 576
3525	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger	0	2 311 044	2 311 044
4147	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	0	337 744	337 744
4147	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger	0	33 296	33 296
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse	0	244 629	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift	0	13 662 747	
Sum inntektsført					0	36 419 809

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet				329 672 504
Kapitalkontoer				
60070401	Norges Bank KK /innbetalinger			25 248 996
60070402	Norges Bank KK /utbetalinger			-354 505 000
715216	Endring i mellomværende med statskassen			-416 501
Sum rapportert				0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)				
Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715216	Mellomværende med statskassen	-5 905 804	-5 489 304	-416 501

Virksomhet: AE - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525 01	2 331 000	89 188 000	91 519 000
0525 21	253 000		253 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp * 5% av årets tildeling i note A	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
052501		-3 074 972	0	-3 074 972	3 180 008	1 346 009			1 451 044	4 575 950	1 451 044
052521	"kan overføres"	-18 057 016	0	-18 057 016	0	17 615 376			-441 640		-441 640
1147 01		-388 728	0	-388 728	371 040				-17 688		
1147 45	"kan overføres"	332 113	0	332 113	Ikke aktuell	0			332 113		332 113
0226 21	"kan overføres"	135 000	0	135 000	Ikke aktuell				135 000		135 000
				0					0		0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel/post 352515-18 til å dekke inn samtlige merutgifter under driftsposten 0525.01. Lønnsrefusjonene beløper seg samlet til kr.3.180.008. Embetet har også mottatt lønnsrefusjoner for Reindriftsavdelingen som er rapportert på kapittel/post 4147.16 og 4147.18. Lønnsrefusjonene for Reindriftsavdelingen beløper seg samlet til kr 371.040.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i 2014 fått fullmakt for å overskride driftsbevilgningen på kap 0525 post 01 med inntil 2% av bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kap. 3525 post 02, jf. Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd nr.1 og FIN rundskriv R-110/2013, pkt. 2.4. Merinntekter i form av lønnsrefusjoner fra andre statlige virksomheter, jf inntekstpostene 15-18 gir grunnlag for overskridelser uten særskilt samtykke, og uten å være bundet av avgrensninger som er gitt.

Fylkesmannen har også fått fullmakt til å overskride driftsbevilgninger på kap 0525.21. Fullmakten gjelder tilgangen til å overskride driftsbevilgninger på kap 0525 post 21 mot tilsvarende merinntekter på kap 3525 post 01, jf. Romertallsvedtak II i Prop.1S (2013-2014), Innst.16S (2013-2014).

I Belastningsfullmakten fra Statens reindriftsforvaltning(SRF) har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fått fullmakt til å inntektsføre eventuell refusjon av foreldrepenge og sykepenge på SRFs kapittel 4147 post 16 og kap 4147 post 18, og å disponere de refunderte sykepengene og fødselspengene.

Mulig overførbart beløp på kap 0525

Fylkesmannens ubrukte bevilgning på kapittel/post 0525.01 beløper seg til kr 1.451.044. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår. Beløpet som står på kapittel/post 0525.21 kan overføres i sin helhet da stikkordet "kan overføres" er knyttet til kapittel/posten. Beløpet inngår i beregningen av mulig overførbart beløp til neste år.

Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra overordnet departement om endelig beløp som overføres til neste år. Departementet vurderer blant annet andre virksomheter og departementet selv som disponerer midler på de samme kombinasjonene av kap/post som Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Overførbarheten er begrenset til 5 % av bevilgningen for hele posten, jmf. bestemmelser i bevilgningsreglementet og det årlige rundskrivet om overførbare bevilgninger (R-2). Beregningene over viser Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sin andel av bevilgning på den enkelte kombinasjon av kap/post .

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har også anmodet om overføring av restmidler på to belastningsfullmakter på andre kapittel/post til de aktuelle fagdepartementene. Se merknader under mottatte belastningsfullmakter. Det er ikke aktuelt å overføre midler til neste år fra andre utgiftsposter da det ikke gjenstår midler på postene.

Mottatte belastningsfullmakter

Fylkesmannen har satt opp tre belastningsfullmaktene ovenfor, hvorav vi på to av disse fullmaktene har anmodet det aktuelle fagdepartement om å få overføre restmidler på fullmaktene til 2015. Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra overordnet departement om beløpet kan overføres til neste år. Kap 1147.01 er satt opp da utgiftssiden her er viktig å se i sammenheng med lønnsrefusjonene inn mot fullmakten.

* Kap 1147 45 - Reindriftsavgift, større utstyrskjøp og vedlikehold. Det er søkt om overføring av bare deler av restmidlene. Restmidlene som gjelder forlengelse av grensegerde er utsatt. Kr. 332.113 er søkt overført via Landbruksdirektoratet, Alta.

* Kap 1147 01 - Reindriftsavgiftens driftsutgifter. Det settes opp her for å synliggjøre refusjonene på post 15-18 på kap 4147, tilhørende kap 1147. Resultatet etter fratrukk for refusjonene viser et lite merforbruk på kr 17.688.

* Kap 0226 21 - Kompetanse for mangfold. Søknad om overføring av kr 135.000 er sendt til Kunnskapsdepartementet via Utdanningsdirektoratet.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201414	201314
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	11 296 788	10 539 874
Salgs- og leieinnbetalinger	1	7 664 597	6 091 315
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		18 961 385	16 631 190
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	115 128 003	103 143 801
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 551 048	-3 037 058
Utbetalt til investeringer	3	2 856 915	1 592 960
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	70 048 265	79 744 747
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>		184 482 134	181 444 449
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		165 520 749	164 813 260
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	178 059 131	121 381 740
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		178 059 131	121 381 740
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		13 662 747	12 293 268
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		244 629	175 154
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		13 907 376	12 468 422
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		329 672 504	273 726 577
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201414	01.01.2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	0	24 500
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-4 991 509	-4 158 581
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-407 022	-364 967
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-507 273	-990 255
Sum mellomværende med statskassen		-5 905 804	-5 489 304

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201414	201314
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	9 427 558	6 490 006
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	1 192 500	3 213 401
Andre tilskudd og overføringer	676 731	836 467
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	11 296 788	10 539 874
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra oppdragsvirksomhet, avgiftspliktig	2 274 051	2 029 689
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	4 383 045	2 872 302
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	1 007 501	1 189 324
Sum salgs- og leieinnbetalinger	7 664 597	6 091 315
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	18 961 385	16 631 190

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201414	201314
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	84 838 385	74 810 623
Arbeidsgiveravgift	13 662 747	12 293 268
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	16 626 870	16 039 909
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	115 128 003	103 143 801
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 551 048	3 037 058
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 551 048	3 037 058
Antall årsverk:	146,35	x

Antall årsverk er iht SAP-rapport yhr_aarsverk som tar med hele 2014 inkl ansatte i permisjon, og med fradrag for alt fravær over 1 dag.

Andre ytelser gjelder utbetaling av honorar til bl.a. sensorer, kontrollkomisjonene, styrer,råd og nemnder.

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201414	201314
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 843 889	1 517 157
Andre utgiftsførte investeringer (*)	13 026	75 803
Sum utbetalt til investeringer	2 856 915	1 592 960
<i>(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201414	201314
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie**	9 595 839	32 212 149
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	206 457	76 357
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	314 474	190 633
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	280 443	359 390
Mindre utstysanskaffelser	1 666 101	1 107 304
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 391 864	1 245 026
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne***	32 813 252	23 421 129
Reiser og diett	4 580 250	4 850 520
Øvrige driftsutgifter (*)	19 199 585	16 282 240
Sum andre utbetalinger til drift	70 048 265	79 744 747
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

****Husleie.** Ren husleie på konto 6300 utgjør **kr 12.654.579.**

*** **Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne:**

Kr 1.853.865 gjelder utbetalinger fra vårt driftskapittel 525.01. Resterende gjelder utbetalinger til fri rettshjelp (6,85mill), godtgjøring verger (9,67mill), og andre utbetalinger fra belastningsfullmakter og prosjekt.

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201414	201314
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201414	201314
Tilskudd til kommuner	0	87 602 224
Tilskudd til fylkeskommuner	0	5 014 382
Tilskudd til kommuner	142 355 398	0
Tilskudd til fylkeskommuner	6 602 395	0
Tilskudd til private	9 309 065	11 650 521
Tilskudd til organisasjoner	16 347 021	15 200 763
Tilskudd til statsforvaltningen	3 445 252	1 913 850
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	178 059 131	121 381 740

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201414	201414	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	670 033	0	670 033
Andre fordringer	0	0	0
Kasse og bank	0	0	0
Sum	670 033	0	670 033
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-657 655	0	-657 655
Skyldig skattetrekk	-4 991 509	-4 991 509	0
Skyldige offentlige avgifter	-422 831	-407 022	-15 808
Annen kortsiktig gjeld	153 338	-507 273	660 611
Sum	-5 918 657	-5 905 804	-12 853
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-5 248 624	-5 905 804	657 180

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 16.12.2015								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Innhold

Kongehuset	Side 2
Klima- og miljødepartementet	Side 2
Landbruks- og matdepartementet	Side 14
Kunnskapsdepartementet	Side 37
Statens Helsetilsyn	Side 53
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 56
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 61
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 64
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 80
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 85
Samferdselsdepartementet	Side 98
Utenriksdepartementet	Side 98
Kulturdepartementet	Side 98
Andre	Side 99

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsoppdraget for de ulike departementene.

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag hadde i 2014 koordineringsansvaret ved 9 kongelige besøk til fylket:

- H.K.H. Kronprinsessen deltok på Forskningsrådets konferanse i Trondheim 04.02.2014 og delte ut forskningspris for beste artikkel i psykisk helse 2013.
- H.M. Dronningen deltok ved åpningen av Vinterfestspillene på Røros 13.03.2014 og hadde et eget program 14.03.2014 (Røros Kirke, spasertur i Verdensarven, Kulturminnefondet og møte med samiske kvinner på Rørosrein).
- H.K.H. Kronprinsessen deltok ved åpningen av bibliotekmøtet i Trondheim 26.03.2014 og hadde deretter et møte med Sør-Trøndelag konfliktråd.
- DD.MM. Kongeparet deltok på nasjonal økumenisk gudstjeneste i Nidaros domkirke 20.05.2014 (Trondheim).
- H.K.H. Kronprinsen ledsaget HE forbundspresident Joachim Gauck og Fr. Daniela Schadt under den delen av det tyske statsbesøket som var lagt til Trondheim 13.06.2014.
- H.M. Dronningen besøkte Trondheim og deltok ved åpningen av Nor-Fishing 19.08.2014.
- Tredje dag av statsbesøket fra Estland ble i utgangspunktet lagt til Trondheim 04.09.2014. Besøket ble planlagt som forutsatt, men det var kun den delen som var lagt til Oslo som ble gjennomført. 15.08 mottok FMST melding om at programmet i Trondheim måtte avlyses.
- H.K.H. Kronprinsen besøkte Trondheim i anledning nærlingslivskonferansen Manifest 17.09.2014.
- Prinsesse Astrid fru Ferner besøkte Trondheim i forbindelse med utdeling av Prinsesse Astrid musikkpris i Olavshallen 27.11.2014.

Fylkesmannen er kjent med at det i tillegg er sendt invitasjon til kongelig deltagelse ved 23 arrangementer i Sør-Trøndelag i 2014, 6 av disse ble sendt via Fylkesmannen.

Personalsjefen og kommunikasjonsrådgiveren har ansvaret for hhv. koordinering av planleggingen og pressekontakt. De bruker en stor del av sine årsverk til dette. Arbeidet med de to statsbesøkene i 2014 var spesielt tidkrevende.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

2014: St. Olavs orden - mottatte søknader - 5 - 1 kvinne/4 menn.

Kongens fortjenstmedalje - mottatte søknader - 24 - 6 kvinner/18 menn. Avslag 3 mann/2 kvinner.

Mottatte søknader om Kongens fortjenstmedalje som er avslått hos FMST, og ikke sendt Slottet, pga at vilkårene ikke var oppfylt til sammen 12 - 2 kvinner/10 menn.

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 – 06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning

Naturoppsyn/samarbeid med SNO på tvers av fagområdene

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et godt samarbeid med SNO, både løpende gjennom hele året og i bestillingsdialogen.

Marint vern

Vi samarbeider med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag om marint vern i Trondheimsfjorden og gjennomfører lik verneprosess i fylkene. Vi har startet utredningsprosesser for marint vern av Rødberg i Rissa og Gaulosen i Melhus, Skaun og Trondheim. Det er avholdt informasjonsmøter med Fiskeridirektoratet region Trøndelag, NTNU og berørte kommuner. Vi har hatt møte og opprettet referansegrupper for Gaulosen og Rødberg. Utkast til verneforslag for områdene er utarbeidet og vi har bedt berørte parter om å komme med innspill til tema i forvaltningsplaner for områdene.

Oljeforurensning

På grunn av ressursituasjonen har vi sagt nei til å få delegert saker vedrørende akutte utslipp til grunn og vassdrag fra Kystverket.

Helhetlig vannforvaltning

Fylkesmannen har startet kartlegging av gyte- og oppvekstforhold i Gaula, men kartlegging i Lundesokna er ikke påbegynt.

Vi opplever at konsulenter ikke legger inn data fra problemkartlegging/overvåkning på importmal til Vannmiljø. Unntaket er konsulenter som jobber opp mot havbruksnæringen i fylket. Dette gjør at kunnskap for klassifisering ikke blir tilgjengelig og at det blir et betydelig etterslep på rapporter som må legges inn. Tiltaksanalysen er lagt inn i Vann-Nett.

Vi har bidratt gjennom arbeidsmøter og samlinger i arbeidet til VRM med regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. Det er et godt internt samarbeidet med avdeling for landbruk og bygdeutvikling og vårt innspill til vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble diskutert og levert samordnet fra embetet.

Vannforvaltningsplanen som ble sendt på høring har mangler i forhold til revisjon av kraftkonsesjoner samt utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Dette har vi tatt opp i høringsuttalelsen vår.

Vi deltar i Redaksjonsgruppen for Vannmiljøsystemet og har ellers deltatt på møter og samlinger som har vært på dette temaet.

Data er registrert i Vannmiljøsystemet og Vann-Nett og all karakterisering av vannforekomstene blir oppdatert etter hvert som nye og sikrere data kommer inn.

Trondheim, Melhus og Skaun jobber systematisk med tiltak i vannforekomstene sine, Nordre Fosen vannområde har en meget god prosess mens samarbeidet i Nea-Nidelva er oppløst. I vannområde Orkla er det samarbeid, men organiseringen skal endres. I Søndre Fosen er det ikke noe samarbeid mellom kommunene.

I overvåkingsammenheng har vi hatt fokus på kystvann samt en del elveforekomster. Vi har fulgt overvåkingsprogrammet og alle midler er kanalisert gjennom kommunene/vannområdene. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard har engasjert seg i arbeidet i Gaula med sidebekker.

Foruten midler (kr 793 000.-) fra Miljødirektoratet til kartlegging og overvåkning har vi øremerket kr 800 000,- av skjønnsmidlene til kommunenes vannovervåkning. Disse midlene er i hovedsak delt ut til vannområdene/kommunene etter søknad, og vi har bistått med planlegging og utlysning av overvåkingsprosjekter ved behov.

Vurdering etter vannforskriften er tatt inn i behandlingen av forurensnings- og vannressurssaker. Vi har ikke gitt unntak etter vannforskriften § 12 i forurensningssaker

Forvaltning av anadrom laksefisk og innlandsfisk

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er godt i gang med arbeidet med pliktig organisering av vassdrag, men vi ser at dette vil ta litt ekstra tid i enkelte vassdrag. Ettersom prosessen også vil fortsette i 2015 bør avklaringer fra forvaltningen på sentrale spørsmål om prosess og regelverk (dispensasjonspraksis) samles å legges ut på FM-nett.

I arbeidet med bekjempelse av G. salaris sitter vi i en styringsgruppe for Driva. Vi er bevisst problematikken med bekjempelse av G. salaris og dette vektlegges i bla vilkår til fisketillatelser mv.

Vi har beredskap for midtsesongevaluering/reguleringstiltak i sesongen, men nye rutiner/ekstraordinær regulering i vår region, som etableres underveis i sesongen, gjør det uforutsigbart både for lokal forvaltning og oss.

Vi har mange saker (veiledning, tilrettelegging og saksbehandling) i grensesnittet lakseforvaltning – vannforskrift-/vassdragsforvaltning. Økt aktivitet innen fornybar energi, akvakultur og vassdragsinngrep setter lakse- og sjøaurevassdrag under press. Vi er bekymret for den negative bestandsutviklingen til sjøaure og laks i flere av kystvassdragene, og det er behov for å styrke kunnskapen om bestandsutviklingen til sjøauren.

Vi tar hensyn til nye kultiveringsrutiner i saksbehandlingen vår med ser at vi skulle ha revidert kultiveringsrapporten som er fra 2004.

Vi følger opp naturforvaltningsvilkår i vannkraftkonsesjoner i noen grad, men kunne ha brukt mye mer tid på dette og dermed fått til mye godt miljøarbeid.

Villlaks og sjøaure er tema ved behandling av akvakultursaker og i plansaker.

Akvakultur

Alle akvakulturanlegg med nyere tillatelser er plassert i risikoklasse. Vi har sammenstilt vilkår og resultater fra alle C-undersøkelser gitt de siste årene og lagt alle tillatelser fra 2008 og fram til i dag inn i Forurensning.

Vi har vært i kontakt med Havbrukstjenesten i forbindelse med bistand og beredskapsplaner mot rømming

Meldinger om rømt oppdrettslaks som kommer fra publikum vises videre til Fiskeridirektoratets varslingstelefon. Vi har ingen fast prosedyre for å melde om varslinger om rømt oppdrettslaks til Miljødirektoratet. Riktig prosedyre for dette må tydeliggjøres i forvaltningen både vertikalt og mellom ulike myndigheter. Fiskeridirektoratet har gitt færre varslinger og har sjeldnere kontakt mot Fylkesmannen.

Oversikt over alle fraråding er oversendt Miljødirektoratet.

Vi er ajour i saksbehandlingen av søknader, men får fremdeles mange klagesaker. Pga liten kapasitet og de mange klagesakene har vi ikke prioritert å endre gamle tillatelser.

Vi har fått flere søknader på utvidelse av settefiskanlegg. Det er uheldig at det ikke er standardiserte krav til strøm- og resipientundersøkelser for slike anlegg.

Vi har et greit samarbeid med fylkeskommunen som konsesjonsmyndighet, men opplever å få lite gehør for fraråding ut fra naturmangfold, og i forhold til tilråding om KU. KU som verktøy for å få kunnskaper om konsekvenser av vesentlige utvidelser og større etableringer er ikke i bruk av fylkeskommunen.

Avløp

Fylkesmannen har fulgt opp avløpsrapporteringen i KOSTRA. Tilsyn er gjennomført ved 6 anlegg og de 2 resterende vil bli fulgt opp i 2015. Utover GORA i Orkdal som har fått unntak fra sekundærrensekravet, driftes de øvrige renseanleggene etter strengere rensekrav enn primærrensing. Anleggene driftes bra.

Vi avventer fortsatt svar på ESA sin behandling av Trondheim kommune sin søknad om felles rensekrav for Høvringen renseanlegg og Ladehammeren renseanlegg (70 % SS og 20 % BOF). Begge anleggene har utfordringer med å overholde rensekravet til SS.

Vi får lite spørsmål fra kommunene på avløpsfeltet, men her burde vi hatt mer ressurser slik at vi kunne ha satt mer fokus på kommunenes myndighetsutøvelse, jf. vannforvaltningsarbeidet.

Status for innføring av akkreditert prøvetaking:

-Høvringen (HØRA) og Ladehammeren (LARA) i Trondheim kommune (2011)

-Moøya RA, Midtre Gauldal (12.08.14)

-Gammelosen RA, Orkdal (12.08.14)

-Oppdal sentrum RA og Røros RA er godt i gang med prosessen. Vil bli de neste anleggene det søkes om godkjenning for (våren 2015).

-Ostangen RA, Klæbu er i prosess, men det vil kreve noe mer tid enn planlagt før det kan søkes om godkjenning for dette anlegget.

Viltforvaltning

Pga ressursituasjonen har vi ikke revidert forvaltningsplanen for moskus. Dette er tatt opp med Miljødirektoratet.

Vi har utøvd rollen som rettsikkerhetsinstans og veileder i tilknytning til klagebehandling av kommunale vedtak innen hjorteviltforvaltningen, inkludert oppfølging av Viltfondssøknader, og har i tillegg jevnlig drøftinger med fylkeskommunen. Ved forespørsel veileder vi kommuner og andre om regler i viltlov og naturmangfoldlov og om tildeling av fallvilt og merking og registrering av vilt. Vi arbeider for å ivareta hensynet til viltets leveområder i arealplanleggingen.

Rovviltforvaltning

Fordeling av forebyggende midlene er en utfordring, da rovdysituasjonen varierer mye fra år til år. Hvor mye som benyttes på skadefelling og akutte tiltak i forbindelse med skadesituasjoner varierer mye mellom årene. 2014 ble et rolig år.

I Sør-Trøndelag fikk vi svært mange klager på vedtak om erstatning av sau fra 2013 og valgte en prosess med dialog med vedkommende kommune og Mattilsynet i forbindelse med andre gangs behandling av disse sakene. I tillegg har ny forskrift fra 1.6.2014 gjort at vi brukte mer tid på oppgjøret for 2014, dels også med bakgrunn i Krokann-dommen.

Vi er i rute på oppfølgingen av ny erstatningsforskrift for husdyr.

Forvaltning av villrein

Arbeidet med villrein er høyt prioritert og foregår fortløpende. Vi har stort fokus på dette ved behandling av plansaker, hvor vi prøver å sikre at villreinens leveområder ikke blir ytterligere redusert.

Regional plan for Forollhogna ble ferdigstilt i 2013 og Fylkesmannen deltar i oppfølging av handlingsprogram og vurderer plansaker i henhold til den regionale planen for området. Vi deltar i styringsgruppe og arbeidsgruppe under utviklingen av regional plan for Snøhetta og Knutshø villreinområder. Vi deltar også i prosjekter (både i Snøhetta, Knutshø og Forollhogna villreinområder) som ser på effekten av menneskelig påvirkning i villreinens leveområder og bruker denne kunnskapen i arealforvaltning og veiledning av kommuner og villreinnemnd.

Fylkesmannen fungerer som faglig veileder og forvalter driftsmidlene til villreinnemnda. Videre utbetaler vi tilskudd fra tiltaksmidlene i henhold til vedtak i villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder. Villreinnemnda benytter Hjorteviltregisteret.

Skogvern

Ved kongelig resolusjon av 12.12.2014 ble følgende vernevedtak fattet for områder i Sør-Trøndelag fylke:

Urddalen naturreservat i Osen kommune, 754 da.

Elgsjøen naturreservat i Osen og Roan kommuner, 15223 da.

Hildremsvatnet naturreservat (utvidelse) i Bjugn kommune, 5886 da før utvidelse, 28262 da etter utvidelse.

Grytdalen naturreservat (utvidelse), Orkdal og Agdenes kommuner, 1121 da før utvidelse, 41034 da etter utvidelse.

Kvasshyllan naturreservat (utvidelse), Midtre Gauldal og Melhus kommuner, 742 da før utvidelse, 3662 da etter utvidelse.

Den del av Elgsjøen som ligger i Osen er statsallmenning, mens arealet i Roan er privateid. Alt nytt vernet areal unntatt arealet på statsallmenning i Osen er under ordningen om frivillig vern av skog. Alle områdene har verdifulle forekomster av naturtyper og arter i skog, slik at det vedtatte vernet bidrar til å sikre disse.

Samlet er nå ca. 3,2 % av den produktive skogen i Sør-Trøndelag vernet, men det er stor variasjon mellom de ulike vegetasjonssonene. Høyereliggende skog (nordboreal) er godt dekt opp, mens de lavereliggende sonene er klart underrepresentert når det gjelder skogvern.

Forvaltning av verneområder og opprettelse av nye verneområder

I Sør-Trøndelag har antall verneområder og vernet areal i perioden 1989 til 2014 økt betydelig.

Sammenligning vernestatus 01.01.1989 og 01.01.2014

År	Antall	Landareal (km ²)	% vernet landareal
1989	72	1036	5,5
2014	140	3616	19,2

Det økte verneomfanget gir økt behov for forvaltning og oppsyn. 34 av fylkets 140 verneområder (25 %) har godkjente forvaltningsplaner. I tillegg arbeides det med forvaltningsplaner for flere verneområder. Disse er i ulike faser i forhold til gjennomføring:

Forvaltningsplaner i arbeid:

Hovsfjæra fuglefredningsområde – høring er gjennomført og nytt utkast til plan er sendt til Miljødirektoratet for endelig godkjenning

Havmyran naturreservat – ligger hos Miljødirektoratet for faglig godkjenning.

Kråkvågsvaet fuglefredningsområde – sendt over til Miljødirektoratet for faglig godkjenning

Låen naturreservat og Fitjan dyrefredningsområde (felles plan)- er påbegynt.

For Froan er selve forvaltningsplanen og skjøtselsplanen sendt på høring.

Austråttlunden - Oppdrag gitt til kommunen. Meldt oppstart i 2013.

Gammelelva naturreservat - Meldt oppstart august 2014.

Planer for Sylan og Skardsfjella og Hyllingsdalen er under arbeid.

Ferdige planer i 2014:

Innstrandfjæra fuglefredningsområde – ferdig og godkjent av Miljødirektoratet. Planen er trykket opp.

Femundsmarka nasjonalpark - Ferdig og godkjent av Miljødirektoratet.

Utvidelse av Leinøra er hørt og sendt Miljødirektoratet for videre behandling.

På Ørland Våtmarkssenter, (ett av landets 5 sertifiserte våtmarksentere), som er en del av Ørland Kultursenter, ble det igangsatt flere aktiviteter, bla restaurering av Rusaset-vatnet tilbake som vann og våtmarksområde samt område for friluftsliv og naturopplevelser.

Arbeidet med et faglig grunnlag for grenseendring i verneområdene i Froan er igangsatt. Dette arbeidet skjer på bakgrunn av at et oppdrettsanlegg er etablert innenfor verneområdene.

Ramsar-områder: Som følge av arbeidet med etablering av kampflybase på Ørlandet har vi gitt Miljødirektoratet en orientering om fare for endringer i den økologiske tilstanden i Ørland våtmarksystem.

I arbeidet med forvaltning av verneområder er det et godt samarbeid mellom avdeling for landbruk og bygdeutvikling og miljøvern avdelingen i embetet.

Forvaltningsordning

Det er tilsatt en forvalter for Femundsmarka og en forvalter for områdene Skarvan, Roltdalen og Sylan og Skardsfjella og Hyllingsdalen. Forvalteren for Femundsmarka er lokalisert til Doktortjønna på Røros sammen med forvalteren for Forollhogna, mens den andre forvalteren sitter i Tydal. Med dette er alle forvaltere og styrer på plass for verneområdene i Sør-Trøndelag.

Vi har fått inn rapporter fra de fleste kommunene som har delegert myndighet.

Vi har kvalitetssikret forslag til aktuelle Emerald-områder i Sør-Trøndelag

Vi er ajour med innlegging av vedtak i Miljøvedtaksregisteret.

Ramsar – vi har fulgt opp Ørland våtmarksystem spesielt, særlig med tanke på overvåking av områdene, men også mulige erstatningsarealer/utvidelse dersom det vil bli aktuelt.

Alle verneområder i Sør-Trøndelag opprettet før 2014 er merket.

Kulturlandskap

Arbeidet med kulturlandskap løses i stor grad av/sammen med avdeling for landbruk og bygdeutvikling. Der har vi et godt internt samarbeid.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke hatt spesiell fokus på ”Utvalgte kulturlandskap i jordbruket”, men har prioritert de utvalgte naturtypene slåttemark, slåttemyr og kystlynghei.

Når det gjelder de 2 utvalgte kulturlandskapsområdene i fylket blir Tarva fulgt opp av avdeling for landbruk og bygdeutvikling og Budal blir fulgt opp av nasjonalparkstyret for Forollhogna.

Av de nasjonalt viktige kulturlandskapene var det bare ett område, Småsetran på Røros, som fikk tilskudd.

Forvaltning av trua og sårbare arter, inkludert utvalgte naturtyper (UN) og prioriterte arter (PA)

Fylkesmannen arbeider fortløpende for å ivareta truede arter i plansammenheng.

For forslag til prioritert art svartkurler, ble det i 2014 utført kartlegginger i Hedmark, Oppland og Sør-Trøndelag, samt at skjøtelsplaner ble fulgt opp og revidert.

Vi har arrangert en dagskonferanse om hubro og utfordringer/status i fylket. Vi har vært i dialog med nett-eiere for å få i gang arbeidet med å hindre "nett-dødelighet".

Vi har utarbeidet en statusoversikt og videre plan for slåttemark.

Handlingsplan for kystlynghei er fulgt opp med skjøtelsplaner for 3 nye områder. I tillegg er det iverksatt tiltak på 4 nye lokaliteter

Handlingsplan for høstingsskog er ikke fulgt opp. Vi mener at vi ikke har noen spesielt viktige områder.

Arbeidet med Naturbase er gjennomført.

Vi har ikke hatt møte i Skjøtelsgruppa

Huldrestarr – ikke fått flere oppdrag. Ikke gjennomført kartlegging på grunn av ingen tildelte midler.

Fremmede organismer

Handlingsplan for fremmede arter er ferdig.

Vi har bevilget midler til Meldal og Orkdal kommuner for å bekjempe fremmede planter langs Orkla. Overvåking av signalkreps ble gjennomført på høsten. På Frøya ble det drevet jakt på mink. Slått og luking av lupiner med mer langs E6 Trondheim-Oppdal og langs Gaula ble fulgt opp for 3. år på rad.

Vi har deltatt i arbeidsgruppe med Trondheim kommune for bekjempelse av mort i Vikerauntjønna. Selve arbeidet i tjønna ble utført i løpet av høsten 2014.

Arbeidet med utenlandske treslag er OK

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Fylkesmannen har begrensa oppgaver inne dette feltet. Hovedinnsatsen er å ivareta friluftslivet i arealforvaltningen, både gjennom grøntstrukturer i tettstedene, i strandsonen og i våre utmarksområder med særlig fokus på de tettstedsnære områdene. Vi fokuserer på koplingen mellom folkehelse, redusert bilbruk og friluftsliv i hverdagen. På høsten ble det arrangert en friluftslivskonferanse sammen med Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Vi ivaretar våre oppgaver som grunneier/rettighetshaver på vegne av staten i de statlig sikra friluftsområdene

Fylkesmannen har hatt en rettslig prosess knyttet til et statlig sikret friluftsområde i Agdenes. Det er avsagt en dom om statlig erstatningsplikt i forliksrådet. Saken går nå i tingretten.

Fylkesmannen har ferdigstilt kommunenes refusjonskrav på jegerprøveutgifter.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Skipsverft og sedimenter

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag følger opp de 5 skipsverfts-sakene, men dette er vanskelige og tunge saker, både i forhold til bla. ansvarsforhold, økonomi, tilstrekkelige tiltak/tiltaksgrenser og kost/nytte. Ved Trondheim Verft (nedlagt) er det gjennomført tiltak på land og opprydding i sedimentene tas gjennom «Prosjekt renere havnesedimenter i Trondheim Havn.» Ved Bugen Verft (nedlagt) er det utarbeidet tiltaksplan som viser at det må foretas massutskifting på land. Etter at opprydding på land er gjennomført, må det iverksettes tiltak i sedimentene. Kommunen har dialog med entreprenører vedrørende oppryddingen.

Miljøtekniske grunnundersøkelser for de to verftene som er i drift viser at det ikke er behov for større tiltak på land, men ved Noryards Fosen AS (tidligere Bergen Group Fosen) er forurensede masser fjernet inne på skipsverftsområdet. Kvernhusvik skipsverft har fått pålegg om overvåking av sedimentene i sjø. Ved det siste verftet, lokalisert i Malvik kommune, må det avklares om det er behov for opprydding. Sedimentene utenfor Djupvasskaia ble undersøkt i samarbeid med Malvik kommune sin kartlegging av Hommelvikbukta.

All aktivitet ved disse skipsverftene blir halvårlig rapportert til Miljødirektoratet.

I Trondheim havn skal det gjennomføres tiltak (mudring og/eller tildekking) i 5 avgrensede områder. Gjennomføring av tiltak er startet opp og skal være ferdig i løpet av 2015. Dette arbeidet er i rute og midler er bevilget fra Miljødirektoratet.

Malvik kommune har gjennomført undersøkelser av sedimentene i Hommelvik-bukta og ved Muruvik og er i gang med å iverksette tiltak. Fylkesmannen deltar i dette arbeidet, både med rådgiving og med egen saksbehandling.

Flere mudresaker er til behandling eller avsluttet/rapportert. Det er et behov for å avklare flere sider rundt småbåthavner både i forhold til opprydding, grenseverdier for forurensinger med mer.

Grunnforurensning

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ivaretar grunnforurensning i plansaker med hensyn på krav om miljøundersøkelser. Det er stor mangel på kompetanse i kommunene på dette feltet og vi blir etterspurt som veileder. I og med at Fylkesmannen er klagemyndighet i disse sakene, kan det være vanskelig å hjelpe kommunene direkte i sakene de har til behandling.

Vi har ikke hatt kapasitet og ressurser til å følge opp de resterende prioriterte grunnforurensningssakene, samt kvalitetssikring av dataene som ligger i Grunnforurensningsdatabasen.

Avfall og gjenvinning

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har brukt mye tid på å få inn avfallsplaner for havner fra kommunene. Kun 5 av total 15 kommuner har sendt inn avfallsplan, men pga sykdom ble ingen av dem «godkjent» før jul. Vi har tett oppfølging av Trondheim Havn. Flere forholdt rundt temaet og Fylkesmannen sin oppfølging ble tatt opp på fagdagen hos Miljødirektoratet i november måned.

Vi har gjennomført tilsyn på deponier, men ikke fulgt opp biloppsamlingsplassene da ingen hadde alvorlige avvik.

Vi har fulgt opp bestemmelsene i avfallsforskriften Kap 9 og veiledet kommune på forespørsel.

Farlig avfall er tema på alle tilsyn Fylkesmannen utfører. I tillegg får vi en rekke henvendelser fra kommuner og bedrifter om dette temaet.

Miljøgifter ved riving og rehabilitering av bygg er en utfordring, og det er krevende å veilede kommunene som forurensningsmyndighet - kommunene har myndigheten men ikke kompetansen.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke hatt kapasitet til å ha egne fagfolk for å følge opp kommunene innen klima og energiplanlegging. Vi har hatt fokus på dette i arealplanleggingen selv om vi mangler klare føringer på bruk av RPR for ATP.

Gjeldende klima og energiplaner i kommunene har mål om 10-20 % reduksjon i utslipp, mens fylkesdelplan klima og energi har mål om 30 % reduksjon for fylket. Fylkesmannen har ikke arbeidet mot den enkelte kommune og vi har derfor ikke oversikt over graden av måloppnåelse.

Temaet var en hovedbolk på årets miljøvernkonferanse for kommuner, regionale etater og organisasjoner. I september på dialogkonferansen for rådmenn og ordførere var klimautfordringene og klimatilpasning et av hovedtemaene med bla foredragsholdere fra Birkenessenteret og DSB.

Embetet har egen gruppe med deltakelse fra alle avdelingene som skal arbeide ha felles kunnskapsoppbygging samt samordne gjennomføringen av embetsoppdraget innen klima og klimatilpasning på tvers av sektorene.

Resultatområde 12 Tverrgående virkemidler

12.1 Miljøhensyn i planlegging

Ivaretagelse av miljø og klima i arealforvaltningen

I tråd med regjeringens signaler har embetet fokus på å styrke det lokalpolitiske handlingsrommet, samt å redusere antall innsigelser og påklaginger av dispensasjoner. For å unngå at miljø- og klimahensyn taper i dette bildet, bestreber vi oss på å styrke innsatsen for å synliggjøre ulike miljøverdier tidlig i planprosessene og ha fokus på å finne handlingsrommet innenfor nasjonal politikk. Dette forutsetter imidlertid at kommunene velger å invitere oss tidlig inn i planprosessene, noe som ikke alltid er tilfelle.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har lagt betydelige ressurser i kommunedialog og tidlig medvirkning i planarbeidet. Dette for å bedre forståelsen og forankringen i kommunene av den nasjonale miljøpolitikken og iverksettingen av denne.

I ulike arealplanforum og i tilknytning til arbeidet med ulike arealplaner mm har vi formidlet naturverdier og nasjonale mål til aktuelle sektormyndigheter. Vi har etablert et formalisert og godt samarbeid med NVE, Statens Vegvesen, Jernbaneverket, Sør-Trøndelag fylkeskommune m.fl.

Igjennom vårt arbeid har vi som nevnt, hatt fokus på å finne *handlingsrom* for kommunal utbygging og utvikling innenfor rammene av den nasjonale miljøpolitikken. I dette arbeidet har vi utviklet policydokumenter på en rekke innsatsområder som strandsoneforvaltning, naust- og småbåthavner, fritidsbebyggelse, håndtering av støy i plansaker, massedeponi.

For å sikre robusthet, likebehandling og effektivitet er det også utarbeidet en egen planbehandlingsveileder, hvor nasjonale føringer, miljøhensyn, policyer med mer er samlet og systematisert som en håndbok for saksbehandlere på plan.

Til hjelp for det kommunale planarbeidet har vi også utviklet et digitalt GIS-verktøy som gir kommunene en oversikt over faktisk arealstatus i strandsonen. Dette til hjelp i arbeidet med å disponere og forvalte de verdifulle strandsonearealene, ved å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag, og felles virkelighetsbilde om nedbyggingsstatus/tilgjengelig strandsone.

Et bevisst og målrettet arbeidet innenfor temaet kyst- og strandsoneforvaltning, i hht ovennevnte strategier, har bl. a medført at antallet innsigelser og klagesaker i kystkommunene er redusert til et minimum. Dette til tross for at vi har vært i en periode med betydelig vekst i disse områdene.

Gjennom vårt arbeid med plan er det avdekket at kommunene i liten grad har oversikt over hva de har av tilgjengelig, planavklarte arealer til bl.a boligutbygging og fritidsbebyggelse. Dette er en utfordring som vi har satt fokus på, og ønsker å bevisstgjøre kommunene mer på. I en tid da kommunene har stort fokus på å legge til rette for vekst og næringsutvikling, og dimensjonere for dette ved å båndlegge store arealer til nevne formål, så er det viktig at man vet hva man allerede har av planavklart, tilgjengelige utbyggingsarealer.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har søkt å operasjonalisere nasjonal klimapolitikk ved å fokusere på behovet for økt fortetting, redusert privatbiltrafikk, tilrettelegging for kollektivtransport og ivaretagelse av bo- og livskvalitet igjennom å påse at nasjonale retningslinjer og støy og luftkvalitet blir hensyntatt. I påvente av klare føringer i forhold til disse temaene har vi også på dette området, igjennom dialog med både kommuner og andre statlige myndigheter, søkt å finne omforente plangrep som understøtter den nasjonale klimapolitikken. Geografisk fokus har vært og vil være Trondheimsregionen, samt i og rundt kommunesentrene i fylket. Grensesetting i forhold til bl.a temaet «støy» er utfordrende, og vi erfarer at stadig flere mennesker vil bli utsatt for støy over anbefalte grenser/ det nasjonale målet.

På samferdselsområdet er det i fylket igangsatt planlegging av en rekke store veg- og baneprosjekt. Ny E-6 fra Melhus til Ulsberg, 4 felts motorveg mellom Trondheim og Stjørdal, samt opprusting til to-spors jernbane på samme strekning, krever stor ressursbruk fra vår side.

Følgene av lokaliseringen av Norges nye kampflybase på Ørlandet har medført stor aktivitet på bl.a planområdet, både i vertskommunen og i nabokommunene. Arbeidet med reguleringsplan, kommuneplaner og områdeplaner i Ørlandregionen har lagt beslag på betydelig arbeidskapasitet.

Vi vet generelt at tidlig involvering i planarbeidet er en suksessfaktor for å få frem gode planer og for å redusere antall konfliktsaker. En slik arbeidsform krever både ressurser og kompetanse. En utvikling i retning av redusert ressurstilgang på planområdet vil i så måte være svært uheldig.

Luftforurensning

Ivaretas i plansaker og konsesjoner etter forurensningsloven.

Støy

Støy ivaretas i plansaker. På grunn av storbyproblematikk og E6 og jernbane gjennom fylket, har vi mange støysaker. Arbeidet med Ørlandet hovedkampungflybase har krevd mye arbeid med støy både for mennesker, husdyr og omliggende Ramsarområder. Konsekvensen av fortetningspolitikk og ikke tilstrekkelig vektlegging på lokalisering og tiltak som gir mindre støy, er at flere mennesker vil bli utsatt for støy i hverdagen over anbefalte grenseverdier.

Motorferdsel i utmark

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke en egenaktivitet i forhold til motorferdsel i vassdrag og oppfølging av kommunenes behandling. Men, vi tar inn og foretar lovlighetskontroll av saker som blir forelagt Fylkesmannen av enkeltpersoner og organisasjoner, samt svarer på henvendelser om praktisering av lovverket fra kommuner og enkeltpersoner (rådgivning).

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Landbasert industri

Vi er ikke i mål med fiskeforedling når det gjelder gjennomgang av tillatelser som dekkes av forurensningsforskriften, men tror mange av de gamle tillatelsene tilhører nedlagte anlegg. Vi har 4 IED-bedrifter i denne kategorien og vi vet om kun 2-3 forskriftsregulerte. Ellers har vi noen små som ikke er forskriftsregulert. Vi har ikke prioritert å sjekke om de med gamle tillatelser er i drift.

Vi har deltatt på de aktuelle tilsynsaksjonene og har deltatt på to tilsyn på fiskeforedlingsbedrifter sammen med Arbeidstilsynet. Vi har oversikt over alle tillatelser eldre enn 10 år.

Prioriterte bransjer det trengs veiledning på:

Vi trenger landsdekkende retningslinjer for hvilke utslippskrav vi skal stille til IED-bedrifter innen fiskeforedling, fôrfabrikker, biproduktbedrifter o.l. – spesielt med tanke på fett. Bedriftene slipper ut veldig mye fett og det er veldig store variasjoner mellom bedriftene i hele landet. Vi har satt krav til 100 ml fett/l avløpsvann, og det har mange ikke mulighet til å overholde.

Kontrollplanlegging i Forurensning

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har gjennomført Kontrollplanlegging i Forurensning.

Tilsyn

Hoveddelen av ressursene vi har tilgjengelig på resultatområde 12 har gått til behandling av søknader/tillatelser og mange klager på tillatelser i Fosen-regionen. Samlet har dette gitt oss betydelige utfordringer med å få gjennomført tilstrekkelig tilsyn og vi ligger på 0,7 årsverk noe som er betydelig under forventet mål om 1,5 årsverk.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har gjennomført tilsyn på:

3 næringsmiddelindustri/biproduktanlegg

3 avfall-/gjenvinningsanlegg

5 deponier

1 skipsverft

6 avløpsanlegg

2 fiskeforedlingsanlegg (risikoaksjonen)

2 andre

Vi deltar i regionalt samarbeid HMS-etatene.

Forurensningsgebyr er krevd innbetalt i en sak. Vi har ikke anmeldt noen virksomheter for brudd på forurensningsloven.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Kart og geodata

Sammen med Sør-Trøndelag fylkeskommune og Statens kartverk er vi i aktiv dialog med kommunene om plan- og bygningsloven og kart- og planforskriften. Under Norge Digitalt er det opprettet et eget plan- og temadatautvalg, hvor Fylkesmannen deltar med både jurist, plankoordinator og GIS-koordinator. I dette utvalget har DOK vært et sentralt tema i 2014 og vi har jobbet aktivt med oppfølgingen av DOK slik at kommunene skal være kjent med DOK i planarbeidet og alle DOK-data skal finnes lett tilgjengelig i vår kartportal WWW.gislink.no. Gjennom møter med kommunene har vi informert om kartportalen og oppfordret kommunene til å se på temadata som ligger der.

Vi har sammen med fylkeskommunen og Kartverket etablert et GIS-nettverk under Norge digitalt, rettet mot de GIS-ansvarlige i alle kommuner, med embetets GIS-koordinator som leder. Dette for å kunne gi kompetanseutvikling innen geodata med fokus på både innsamling og bruk av dataene i planarbeid, ROS-analyser og konsekvensutredninger.

Fylkesmannen har ved levering av data til Miljødirektoratet fulgt de nye kvalitetssikringsrutinene og nye tekniske løsninger for innlegging av data i Naturbase.

Vi venter fortsatt på at den nye GIS-strategien skal bli vedtatt av KMD. Geovekstdata og data fra Norge Digitalt anvendes i stor utstrekning i hele embetet. Med dette sikrer vi at alle nivå av forvaltningen har tilgang til oppdatert geografisk informasjon. Det er først og fremst innen arbeidsområdene landbruk, miljøvern og beredskap at bruken er størst, og flere større prosjekter dives innen disse områdene med GIS som et viktig verktøy. Planer på høring ble behandlet ved hjelp av GIS og i 2014 har Fylkesmannen sammen med Kartverket etablert en høringsdatabase.

Kartlegging og overvåking av naturmangfold

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har startet et arbeid for å oppdatere kunnskapen om tidligere registrerte lokaliteter med naturtypen eldre barskog i fylket (DN-håndbok 13). De økonomiske ressursene tilført fra direktoratet i 2014 har i sin helhet gått til prosjektet.

I 2014 har Fylkesmannen levert 17 datasett for særlig viktige naturtyper og 6 datasett av viktige funksjonsområder for arter til import i Naturbase.

Vi har også registrert 196 reir av hønsehauk i Rovbasen. En fortsatt høy leveringsevne på dette forutsetter styrkingsmidler til kartlegging og kvalitetssikring.

Vi har hentet inn betydelige deler av etterslepet fra tidligere år.

Miljøvedtaksregisteret

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har administrert alle brukere i fylket og brukere er opprettet i alle kommuner og etater som har meldt inn behov. Det er gitt informasjon om bruk av registeret via epost og det er gjennomført opplæring av kommuner og andre etater gjennom foredrag på samling vår 2014.

Etterregistrering av utenlandske treslag og verneområder er ferdig.

Miljøstatus

Fylkesmannen markedsfører Miljøstatus i ulike sammenhenger. Ved utlegging av nyheter på hjemmesiden vår lenkes det opp til relevante tema på miljøstatus. Det er også lenker til miljøstatus fra sider med fast info på hjemmesidene våre. Vi bruker alle anledninger til å informere om miljøstatus, samt Miljøkommune.no og regelhjelp.no

Databasen Forurensning

All ny informasjon blir lagt inn i Forurensningsbasen, men vi har en del gammelt som ikke er sjekket opp. Alle andre oppdrag er utført.

Sikre at miljøhensyn blir formidlet, forankret og integrert i alle sektorer av samfunnet

Vi har deltatt i kommunedialog både ved deltakelse i de samordnede møtene med embetsledelsen og øvrige avdelinger, og i de mer fagorienterte dialogmøtene vi har sammen med avdeling for landbruk og bygdeutvikling. I disse møtene treffer vi ofte ordfører, rådmann og fagpersonell innen landbruksfaglig/miljøfaglig sektor. Vi ser at vi både på saksbehandlernivå og særlig ledernivå burde ha kapasitet til å drive nettverksbygging og forankringsarbeid mot ledelsesnivået i kommunene både politisk og administrativt. Dette ville bedre forståelsen og forankringen i kommunene av den nasjonale miljøpolitikken og iverksettingen av denne. I tillegg vil det også bidra til at kommunene på politisk nivå vil bygge opp og ivareta egen miljøvernkompetanse. På grunn av kommunereformen ble disse møtene lagt på is siste halvdel av 2014.

I samarbeidet i arealplanforum og i tilknytning til arbeidet med ulike arealplaner mm formidles naturverdier og nasjonal miljømål til aktuelle sektorer. Vi har et godt samarbeid med NVE regionalt, Statens vegvesen, Jernbaneverket, fiskerimyndigheter, fylkeskommunen og Mattilsynet. Dette gjelder både i det løpende arbeidet mellom saksbehandlere og på ulike arenaer for samordning og samhandling på ledernivå.

I Prosjektet «Naturmangfold i praksis» er det holdt 2 nettverkssamlinger med tema Hubro og Insektene plass i økosystemet. I tillegg ble det brukt tid på markeringen av Verdens miljøvern dag 5. juni, i samarbeid med kommuner, frivillige organisasjoner og Statens naturoppsyn.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har vært gjennomført en konferanse med tema «Naturmangfoldloven under lupen». I tillegg har vi arrangert en egen miljøvernkonferanse – Bevaring av vårt livsmiljø - for kommuner og andre etater i fylket.

Alle arrangementene hadde høy deltakelse fra kommunene og regionale myndigheter.

12.4 Internasjonalt samarbeid

Ingen oppdrag i 2014

Ressursrapportering

På fagdep. utgjør kr. 761.254 (ca 24,6%) utbetalinger til eksterne, i hovedsak godtgjørelse til styrene for nasjonalparkforvaltningen og villreinnemden. Rest er lønn egne ansatte, en reduksjon fra 2013 på kr 3.179.574 pga rammeoverføring av naturforvalterstillingene, flytting av resultatområde 121 «planlegging for en bærekraftig utvikling» til resomr 660«planlegging, bolig og bygningsrett» hos KMD, samt noe mindre lønn belastet på fagkapitlene.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
01-06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 6 356 573,22	kr 2 376 386,26
09 Giftfritt miljø	kr 614 769,09	kr 155 615,36

11 Stabilt klima	kr 82 387,45	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 867 567,43	kr 350 308,96
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 2 292 638,91	kr 210 645,56
Andre oppgaver under KLD	kr 96 897,69	kr 0,00
Sum:	kr 10 310 833,00	kr 3 092 956,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Beskriv kort sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket og Norge som matnasjon.

Jordbruket i fylket kjennetegnes ved grovfôrbasert husdyrproduksjon med melk og kjøtt som hovedproduksjoner og som står for om lag 80% av verdiskaping og sysselsetting i landbruket i fylket. Kornproduksjon bidrar også til verdiskapinga i jordbruket i Sør-Trøndelag. Strukturendringene i landbruket i Sør-Trøndelag fortsetter og bruksenhetene blir større. Jordbruket i mange kommuner er avhengig av en stor andel leid areal og delvis også økt bruk av landbruksentreprenører. I bynære kommuner brukes mye av arealet til ensidig kornproduksjon. Grovfôrbaserte produksjoner i fylket drives stadig mer intensivt på færre og større enheter. Denne spesialiseringen og geografisk skille mellom åker og grovforproduksjon, fører til at det blir vanskeligere å gjennomføre vekstskifte og få tilgang på husdyrgjødsel for en del av de større kornarealene.

Selv om antall jordbruksforetak har gått jevnt nedover de siste årene og nå er i underkant av 3000 foretak er jordbruksarealet og produksjonsvolumet fortsatt relativt stabilt. Det har vært en betydelig effektivisering i jord- og skogbruk. Landbruket står for om lag 2,5 % av all sysselsetting i Sør-Trøndelag sett under ett. I enkelte kommuner i fylket har likvel landbruket vesentlig større betydning for sysselsettingen. Fylkesmannens satsing tar utgangspunkt i signaler både fra nasjonale myndigheter, samt ulike regionale planer og strategier som er utarbeidet i fellesskap med andre regionale myndigheter, landbruksnæringa, samt andre samarbeidende aktører.

Ulike kompetansehevede tiltak (prosjekter mm) rettet mot blant annet økt melke- og storfekjøttproduksjon, grovforproduksjon, økologisk matproduksjon og ikke minst økt lønnsomhet i jordbruket, virker som positive drivkrefter i utviklinga av det sør-trønderske og nasjonale jordbruket. Det samme gjelder ulike strategiske prosesser rettet mot landbruksnæringa i fylket, samt engasjerte pådrivere både i næringa, i offentlig forvaltning og hos private aktører.

Beskriv kort fylkesmannens arbeid for å nå målet om økt og trygg matproduksjon.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er, gjennom avd. for landbruk og bygdeutvikling sitt oppdrag, en sterk pådriver for økt og trygg matproduksjon. For å kunne nå målet om å ivareta matsikkerheten på en bærekraftig måte er det av avgjørende betydning å sørge for en god utnyttelse av fylkets tilgjengelige produksjonsressurser for landbruket. Det gjelder blant annet dyrka og dyrkbar jord i tillegg til innmarks- og utmarksbeitene. Videre ligger det et potensiale i tiltak for bedret agronomi og i muligheten for nydyrking. For å øke matproduksjonen er det også viktig å opprettholde de ulike produksjonsmiljøene i fylket. På grunn av at fylkets varierende topografi er det nødvendig å ta vare på både større og mindre enheter i landbruket. Det er også sentralt å sikre rekrutteringen til det enkelte gårdsbruk. En styrking av lønnsomheten i næringa er vesentlig i den forbindelse.

Fylkesmannen bidrar til måloppnåelse på dette området gjennom mange ulike tiltak. Blant annet gjennom igangsetting av forskjellige kompetansetiltak i alle deler av verdikjeden i landbruket. En effektiv og målretta bruk av fylkesmannens økonomiske og juridiske virkemidler også viktig. Temaet er også sentralt på ulike møter og samlinger vi arrangerer for kommunal landbruksforvaltning, næringa, rådgivningstjenestene og andre samarbeidende aktører.

Beskriv kort hvordan samarbeidet med regionale aktører og Mattilsynet fungerer.

Retningslinjene for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet, kommunene og FM som ble inngått våren

2014 er oversendt kommunene i fylket. Vi er noe usikre på om vedtakene om pålegg blir oversendt kommunene. I motsetning til hva vi hører fra en del andre fylker har vi ikke inntrykk av at kommunene har fått noe mer informasjon rundt dette enn det de gjorde før retningslinjene kom.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal sammen med Mattilsynet utgjør sekretariatet for rovviltneemda i region 6, men vi samarbeider også på andre områder. I forbindelse med isbrann på kystlynghei vinteren 2014 og bekymringer rundt dyrevelferden for utegangersau hadde Fylkesmannen og Mattilsynet våren 2014 flere telefonmøter for å forebygge uønska hendelser.

På samling for kommunene angående produksjonstilskudd våren 2014 var Mattilsynet en av de inviterte innleiderne. Tema for Mattilsynets innlegg var regelverkene som Mattilsynet ivaretar knytta til dyrevelferd og småfe med spesiell fokus på utegangersau. Etatene hadde gjensidig nytte av deltakelsen på samlingen.

Høsten 2014 har det blitt arbeidet med å få på plass et fagmøte for veilederne på fjørfe på slakteriene i Midt-Norge. Møtet er et samarbeidsprosjekt mellom fylkesmennene i Nord- og Sør-Trøndelag og distriktskontoret til Mattilsynet. Hensikten med møtet er å oppdatere veilederne på de regelverk etatene forvaltere. Møtet vil bli gjennomført vinteren 2015.

Gi en oversikt over kommunenes forbruk av vakttilskudd og stimuleringsstilskudd fra bevilgning over kap. 1143 post 60 Tilskott til veterinærdekning til Statens landbruksforvaltning innen 28.2.2015.

Egen rapport sendes Statens landbruksforvaltning innen 28.02.2014.

Generelt er det et stort behov for vakttilskuddet og det er forventet brukt opp av kommunene. I tillegg har flere kommuner/vaktområder underdekning og må ta av eget budsjett. Stimuleringsstilskuddet er et viktig bidrag til kommuner/vaktområder der det er store utfordringer mht lange reiseavstander, utfordrende veistandard og få husdyrbrukere. Tilbakemeldingene fra kommunene er at tilskuddet hadde gitt bedre virkning om det hadde vært økt. Spesielt kommunar i utkantstrøk sliter med å ha tilstrekkelig midler til å kunne holde på og rekruttere veterinærer.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

22.1 Bruk av landbruksarealer

Beskriv utviklingen i beitebruk og utarbeid statistikk over bruk av beiteareal og tapsutvikling.

Det utarbeides årlig statistikk over bruken av beiteareal i beitelagene i Sør-Trøndelag (antall dyr slept på beite) og tapsutvikling med utgangspunkt i data fra «estil». Statistikken viser en jevn økning i antall små- og storfe slept på beite siden 2008. Det blir stadig færre enheter men større gjenstående besetninger. Dette kan føre til endringer i beitebruken.

For hele fylket sett under ett var tapsprosenten for småfe historisk lav i 2014. En god beitesesong og få eller ingen skader pga av bjørn eller ulv i 2014 forklarer trolig disse resultatene. Rovdyrsituasjonen har vært bedre i fjellområdene i 2014 sammenlignet med de siste 10 årene selv om det i enkelte besetninger fremdeles var store tap i 2014. Det er også annet store tap av sau på beite i flere kystkommuner. I Rissa og i Åfjorden har tapsprosenten på lam ligget på henholdsvis 9 og 10,9 % i 2014. Gjennom et NINA-prosjektet på Kongeørn har en nå dokumentert at mye av tapet i Rissa skyldes kongeørn. Tapsprosenten på storfe er relativt stabil.

Jfr. registreringene i estil er det en liten økning av antall beitelag og medlemmer i beitelaga siden 2013. Noe av årsaken til dette er trolig at flere beitelag begynner å komme a jour i forhold til nye krav om registrering av beitelag i Estil/Brønnøysundregisteret.

I enkelte kommuner i Sør-Trøndelag blir utmarksressursene utnyttet svært godt. Særlig gjelder dette de sørlige fjellstrøkene, Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal, der samarbeid om beitedriften gjennom beitelaga fremdeles står sterkt. Vegetasjonskartlegginger og beiteregistreringer viser at det er svært gode beiteressurser i disse områdene, og det blir derfor viktig å prioritere og stimulere til fortsatt beitebruk framover i disse kommunene.

Vi merker fortsatt fokus på bruk av kystlynghei til beite i de ytre kommunene i Sør-Trøndelag. Særlig Hitra og Frøya, men også Bjugn og Hemne. I Estil er det registrert 20 556 daa som kystlynghei som skjøttes med beite i Sør-Trøndelag.

Det er også gledelig at investeringslysten til sauebøndene i fylket har økt det siste året. Det er gitt BU-midler til investeringer i nybygg eller til restaurering av eksisterende bygg til 17 sauebruk i 2014.

Rapporter på omfang av samfinansiering med midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader over Klima- og miljødepartementets budsjett.

Jf forvaltningsplan for rovvilt i region 6 skal det være ynglende bjørn i Lierne/Namdalen i Nord-Trøndelag. I 2013 vedtok fylkestinget i Nord-Trøndelag å arbeide for å få flyttet en av bjørneynglingene til Sør-Trøndelag. Det ble enighet om at forslaget skulle konsekvensutredes. Det ble samtidig besluttet å utrede en fjerning av ynglende jerv i Forollhogna i Sør-Trøndelag. Norsk Institutt for Naturforskning, NINA, utførte utredningen i 2014 i samarbeid med Bioforsk, Tjøtta. Resultatene fra arbeidet ble lagt fram for rovviltnemda 12. november. Endelig rapport foreligger. Resultater fra utredningen viser bl.a. at det er lite sannsynlig at ynglende bjørn greier å etablere seg i Sør-Trøndelag. Det vil i tilfelle ta mange år å oppnå dette resultatet og med store konsekvenser for beitenæringa både i Nord- og Sør-Trøndelag, samt medføre risiko for tap av andre viktige miljøverdier i Sør-Trøndelag pga av opphørt beitedrift. Utredningen viste også at ynglende jerv i Forollhogna medfører tap av viktige miljøverdier innenfor nasjonalparken og tilgrensede landskapsvern-områder i Budalen, fordi jerven begrenser beitedriften. Ynglende jerv i Forollhogna er ikke viktig for å opprettholde genstrømmen mellom nord-østlig og sør-vestlig jervstamme. Et eventuelt redusert område for ynglende jerv i Sør-Trøndelag vil trolig ha negative konsekvenser for reindriften. På bakgrunn av utredningen vil rovviltnemda gjøre vedtak om eventuelle endringer i soneinndelingen for bjørn og jerv i neste møte (mars 2015).

I Sør-Trøndelag er det fylkesmannens landbruksavdeling som innstiller bruken av FKT-midler i fylket i samarbeid med fylkesmannens miljøvernavdeling. Det gjør det mulig å ha god oversikt over behovet for midler og legge opp til mulighet for samfinansiering med andre virkemidler i jordbruket. Som eksempel er all bruk av «Tilskudd til tiltak i beiteområder» sett i sammenheng med tilskuddsordningen for forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader (FKT-midler). Aktuelle tiltak som støttes innen begge ordningene er tilskudd til e-sporing for å bedre kunnskap om tapsårsaker og sperregjerder for å skille beitedyr og rovdyr i utsatte områder.

I 2014 har vi også samarbeidet med fylkesmannen i Hedmark om etablering av et sperregjerde i Budalen i Midtre Gauldal kommune. Fylkesmannen i Hedmark har bidratt med FKT-midler da det er behovet for å flytte beitedyr fra ulvesonen i Hedmark til det aktuelle beiteområdet i Budalen for å unngå rovviltskader på de aktuelle besetningene. Sperregjerdet er også til nytte for Endal beitelag i Budalen og fylkesmannen i Sør-Trøndelag har derfor delfinansiert prosjektet med midler fra tiltak i beiteområder.

Pga en relativt rolig rovdysituasjon i år har vi fått til en historisk satsing på investering i radiobjeller i Sør-Trøndelag med bruk av FKT-midler i 2014.

Rapportere ev. bruk av midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til rovviltforvaltning, og beskriv kort utfordringene på området.

Det er brukt kr. 45.687 over kap. 1144 post 77 til regionale og lokale tiltak knyttet til rovviltforvaltning. Eksempler her er arbeid med rovvilt herunder møter i rovviltnemda for region 6 og koordineringsmøter mellom embetene. Dessuten møter med mattilsynet og de andre FM-embetene i forkant av nemdsmøtene.

På grunn av få eller ingen streifende dyr av bjørn og ulv i våre fjellområder i 2014 har det vært langt færre rovdyskader på sau og storfe i disse områdene i år sammenlignet med tidligere år. Men i enkelte besetninger var det fremdeles vært store tap i 2014. Fredet rovvilt antas å være en årsak til en god del av disse tapene, men utfordringen er å dokumentere tap. Spesielt tap til jerv og kongeørn. Her er det behov for mere kunnskap. Forhåpentligvis kan NINA-prosjektet på kongeørn i Rissa gi oss bedre forståelse for hvordan vi må gå frem for å dokumentere tap av sau til kongeørn. Fylkesmannen samarbeider også med Mattilsynet for å avdekke om helsestatusen i utsatte besetninger kan forklare noe av tapene.

Flytting av sau fra ulvesonen i Rindal i Hedmark til Endalen i Midtre Gauldal i 2014 gikk greit, men har medført utfordringer i beiteområdet. Det ble mye ekstra arbeid på Endal beitelag for å få ordningen til å fungere. Med økt tetthet av sau i området ble det blant annet nødvendig å sette opp et nytt sperregjerde for å avgrense beitearealene (se ovenfor). Økt tetthet av sau i området medførte også at stedegne dyr beitet lenger sør i Forollhogna og dermed ble mer utsatt for angrep av jerv. Etter beitesesongen ble det arrangert et konstruktivt evalueringsmøte mellom beitebrukerne i Hedmark og Endal beitelag der også Fylkesmennene i Hedmark og Sør-Trøndelag var tilstede.

Beskriv kort bruk og nytte av data fra Geovekst og Norge digitalt hos alle avdelingene ved embetet, og oppfølging av kommunenes arbeid med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Fylkesmannen har vært aktiv i Geovekst og GeoForum i fylket og bidratt aktivt til å støtte kommunene og regionale sektormyndigheter i geodataspørsmål både gjennom kurs /kompetansetiltak og temamøter. Fylkesmannen har en viktig rolle i Geodatautvalget og i arbeidsutvalget for temadata, plandata og basisdata.

Geovekstdata og data fra "Norge digitalt" brukes i stor utstrekning i hele embetet og særlig gjennom bruk av vår kartportal GisLink (www.gislink.no) som har blitt en viktig del av vår infrastruktur. Kartdata nyttes daglig i forvaltningen. Med Geovekst og "Norge digitalt" har Fylkesmannen tatt ansvar for at alle nivå i forvaltningen har tilgang till oppdatert geografisk informasjon. Det er framfor alt innenfor fagområdene landbruk, miljøvern og beredskap bruken har størst omfang, og et flertal større prosjekt drives innenfor disse områdene. Her er GIS et viktig verktøy, men også planer på høring blir behandlet ved hjelp av GIS.

Embetet har også i løpet av 2014 gjennomført geografiske analyser knyttet til landbruk og skogbruk. Fylkesmannen i ST har i samarbeid med Statens kartverk Trondheim og Geovekst i Sør-Trøndelag etablert et GIS-nettverk for alle kommunene i Sør-Trøndelag. Ulike kompetanseaktiviteter som øvelser og praktisk arbeid er gjennomført med kommunene før å øke kompetansen i bruk av geografiske analyser i bl.a landbruket.

Kommunene er systematisk fulgt opp med hensyn til ajourføring av AR5. Alle kommuner har levert ajourhold i 2014 eller har plan for oppstart av periodisk i 2015. Sammen med Statens Kartverk er det arbeidet for å øke kvaliteten på ajourholdet av AR5 og satt fokus på interne rutiner hos kommunene for å fange opp endringer i markslaget. Gjennomgangen viser at det er behov for sektorovergrepene rutiner og flere kommuner har etablert bedre rutiner.

Rapportere til Norsk institutt for skog og landskap om behov for kontantmidler i Geovekstprosjekter, samt fylle ut regnskapsskjema.

I alt 15 kommunene i Sør-Trøndelag har levert kontinuerlig ajourhold og 5 kommuner har fått ferdigstilt periodisk ajourhold i 2014. I de øvrige kommuner planlegges periodisk ajourhold med oppstart i 2015. Det ble ikke gjennomført kurs i tilknytning til AR5 i 2014.

Rapportering og budsjettering er gjennomført innen de frister som er satt av Skog og Landskap.
Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2013	2012
FMST	44242	73874	84,9	2,49	6,69	6,56	5,85
Sum	44242	73874	0	0	0	0	

22.2 Eiendom og bosetting

Kort beskrivelse av kommunenes arbeid med saker innen eiendomslovgivningen

Vårt inntrykk er at kommunene opplever at det kan være krevende å forvalte jord- og konsesjonsloven. I 2014 har flere kommuner rapportert til oss at det har bydd på utfordringer å skulle håndheve priskontrollen etter at departementet kom med retningslinjer om at pris ikke skulle tillegges avgjørende vekt. I vår behandling av klagesaker er det i en del tilfeller grunn til omgjøring av kommunens vedtak på grunn av manglende forståelse for handlingsrommet som de rettslige rammene som trekkes opp i jord- og konsesjonsloven. Dette til tross for at vi i tillegg til de kurs vi inviterer til, jevnlig tar imot invitasjoner fra kommunene om å orientere om utvalgte emner innenfor jord- og konsesjonsloven.

Vi får innblikk i kommunenes vurderinger etter jordloven §§ 9 og 12 ved vår rolle som høringsinstans i saker som krever dispensasjon etter plan- og bygningsloven. Vårt inntrykk er at det kan være store forskjeller i forhold til hvordan dette regelverket praktiseres fra kommune til kommune. Forskjeller som ikke alltid lar seg forklare ved saklige variasjoner kommunene imellom.

Fortløpende orientere SLF om saker etter jord- og konsesjonslovgivningen avgjort av Sivilombudsmannen.

Ingen saker avgjort av Sivilombudsmannen i 2014

Rapportere til SLF om saker behandlet etter jord-, odels- og konsesjonslov, jf. rapporteringsskjema som utarbeides av SLF (antall saker, antall vedtak mv.).

Egen rapport sendes Landbruksdirektoratet innen 1. april.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Gi en oversikt over erfaringer og utfordringer knyttet til kommunenes forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler og regelverk.

Økonomiske virkemidler:

Fylkesmannens oppdrag er å veilede og følge opp kommunene i forvaltningen av økonomiske virkemidler og regelverk knyttet til gårdbrukerens inntekter og velferd. Dessuten påse at forvaltningen skjer i samsvar med overordnede nasjonale føringer. Det skal blant annet utarbeides årlige risikobaserte planer for kontroller som skal gjennomføres. Resultatene fra kontrollene viser at de fleste kommunene har god og solid forvaltningskompetanse knyttet til de økonomiske virkemidlene. For å ivareta kunnskapen ute i kommunene er den daglige kontakten mellom kommune og fylkesmannens avdeling for landbruk og bygdeutvikling viktig. For øvrig gjennomfører vi årlig kompetansehevede tiltak som kurs, regionsamlinger osv. Den største utfordringen er nok at mange kommuner er presset på ressurser og at tiden til å utføre forvaltningsarbeidet blir knapp.

For produksjonstilskudd er nok største utfordringa å ha ressurser nok til å ta fatt på driftsfellesskapsaker med kontroll, vurdering og til slutt vedtak. Oppgavene er omfattende og arbeidskrevende og tar mye av fokuset i arbeidstiden.

Vi kan også for 2014 meddele at det har vært en mindre nedgang i antall søknader om tidligpensjon. Det er behandlet 20 saker i løpet av fjoråret (21 saker i 2013). De fleste kommunene gir uttrykk for at ordningen ikke innehar tilstrekkelig økonomisk insitamant til at den har den er mer omsøkt enn den faktisk er.

Fylkesmannen har oppdaterte rutiner for forvaltningshåndtering innen WEBSKAS og ØKS. Det foregår en kontinuerlig forbedring og justering av disse. Det er laget og formidlet et grunnlag for skogbruksmyndighetens håndtering av spørsmål knyttet til MiS og Naturtyper.

Juridiske virkemidler:

Fylkesmannens oppgave er å først og fremst å veilede og følge opp kommunene i forvaltningen av juridiske virkemidler og regelverk knyttet til forvaltning av de juridiske virkemidlene. Dessuten skal fylkesmannen påse at forvaltningen skjer i samsvar med overordnede nasjonale føringer. Kunnskap om kommunenes praktisering av de juridiske virkemidlene innenfor jord- og konsesjonsloven tilflyter Fylkesmannen først og fremst gjennom klagesaksbehandling og dialog med kommunene. Vi avgjør årlig om lag 25 klagesaker etter jord- og konsesjonsloven. Dette er antakelig ikke noe stort tall sammenlignet med kommunenes totale saksmengde på området. Vi har grunn til å tro at kommunenes arbeid med veiledning av den enkelte søker har betydning for at det i de fleste tilfellene kan gis tillatelser som er i tråd med lovgivningens formål. De sakstypene som hyppigst er gjenstand for klage, gjelder deling etter jordloven § 12 og enkelte sakstyper etter konsesjonsloven, særlig boplikt.

I 2014 ble det avholdt kurs hvor både saksbehandlere og politiske beslutningstakere var invitert. Vi hadde god deltakelse. Praktisering av delingsbestemmelsen og kommunens rolle som landbruksmyndighet i plansaker var tema.

Gi en oversikt over ressursinnsats knyttet til kontrolloppgavene, omfang på gjennomførte kontroller og hvordan ev. avvik er fulgt opp, jf. eget skjema. FM skal også gi en samlet vurdering av kontrollresultatene.

Se eget skjema med oversikt over de enkelte gjennomførte kontrollene

Samlet vurdering av kontrollresultatene:

Det er stort fokus på kontroller både innenfor jord og skog. Samlet sett mener Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fremdeles at det er viktig at vi i vårt fylke prioriterer kontroller knyttet til driftsfellesskap og brudd på husdyrkonsesjonsloven høyt. Dette er tidkrevende kontroller, men med så mye husdyrkonsesjonsregulert

produksjon i i fylket er disse kontrollene likevel høyt prioritert hos oss. Resultatkontroll skogbruk gjennomført 100%. Foryngelseskontroll etter bærekraftforskriften virker, men noen kommuner henger etter med hensyn til oppfølging.

Når det gjelder forvaltningskontrollene hos kommunene ser vi at vi en del ganger finner de samme avvikene som sist gang vi var på kontroll. Dette bekymrer oss og vi er i en prosess for å se på hvordan vi bør legge opp forvaltningskontrollene for å få bedre effekt av dem. Vi har i år forsøkt å gjennomføre dokumentkontroller på SMIL og dreneringstilskuddet. Tanken bak dette var å få ryddet bort en del gjengangerfeil i kommunene. Vi opplevde imidlertid dette som en ganske tidkrevende kontroll og mener at antall avvik som ble avdekket ikke kan forsvare bruken av tid. På disse ordningene kommer vi derfor ikke til å prioritere denne typen kontroll videre. Kontrollen på hydroteknikk var lærerikt både for oss og kommunen som var med oss som observatør. Det ble ikke avdekket mange avvik, men vi fikk blant annet avdekket en utbredt praksis med å ikke bruke lokk på kummer. Kommunen har i etterkant av kontrollene våre i større grad begynt å stille krav om lokk i saker der det innvilges tilskudd og kommunen har også endret saksbehandlingsrutinene sine etter kontrollen.

Når det gjelder misligheter har vi hatt fokus på dette over flere år. Det er laget ROS-analyser på tilskuddsforvaltning og juridiske virkemidler der misligheter inngår som et av temaene som er analysert. Det er satt opp egne handlingsplaner i etterkant for å minimere risikoen. Tiltakene er satt i verk.

I 2015 vil det bli kjørt en egen ROS-analyse med misligheter som tema for hele avdelingen. På skogsida er det Fylkesmannen som foretar remitteringer og utbetalinger av tilskudd. På skogsida jobbes det fortløpende med rutine for å forebygge muligheter for misligheter rundt utbetalingen av tilskudd. På jord foretas utbetalingene av Landbruksdirektoratet, men vi har gode rutiner rundt f.eks registrering av nye kontonummer osv.

Gi en oversikt over klager og dispensasjonssøknader behandlet av Fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.

Se eget skjema. (Det er ikke registrert slike klager eller dispensasjoner på skogområdet i 2014).

Beskriv dekningsgraden for landbruksvikartjenestene i fylket, og rapporter til SLF om landbruksvikarvirksomhet ved hjelp av skjema SLF-154 innen 1.2.2014.

Vi har full dekning med landbruksvikarer i fylket. Dette er viktig for at bøndene skal kunne få hjelp i akutte tilfeller som ved ulykker, sykdom mv. Vi ser likevel at det fortsatt er behov for flere landbruksvikarer i kommuner der mange driver med husdyrproduksjon. Rapport sendt innen fristen.

På erstatningsområdet må embetene gjennom året være forberedt på en situasjonsbestemt rapportering, jf. SLFs fullmaktsbrev.

Gi innspill til Statens landbruksforvaltning om utfordringer ved forvaltning av ordningene og forslag til forbedringer til jordbruksoppgjøret 2015.

Produksjonstilskuddene:

Ei utfordring er kontroll på driftsfellesskap. Blant annet pga at det er vanskelig å dokumentere at det samarbeides for tett. Momentene som legges til grunn for vurderingene er ikke vektlagt. Regelverket er dermed for utydelig på hva som kan sies å være driftsfellesskap. Slike kontroller er dessuten veldig ressurskrevende.

For å bedre rekrutteringa til landbruket bør velferdsordninga i landbruket styrkes ved at det blir satt konkrete krav til de som leier ut avløsere/arbeidskraft også når det er andre enn avløsarlagene som yter denne tjenesten.

Tilskudd til beiting av innmarksbeite bør gis etter antall dyr i stedet for at det gis som et ak-tilskudd. Grunnen til det er blant annet at det ikke er enkelt å vurdere hva som er innmarksbeite eller ikke. Det er også vanskelig å vurdere om innmarksbeitene blir beitet tilstrekkelig nok til å si at arealet er høstet. Tilbakemeldinger viser at kommunene sliter med disse vurderingene og det fører trolig til ulik praktisering av regelverket. Dette slipper man ved at tilskuddet gis til antall dyr på beite.

RMP:

Det vil være en forenkling og forbedring hvis den nasjonale menyen bestod av tilskuddsordninger som var like for fylkene. Selv om det er regionale forskjeller er det ikke noen god grunn til at f.eks. fylkene med kystlynghei skal ha hver sin utforming av kystlynghei-tilskuddsordninga. Den regionale valgfriheten bør bestå i hvilke tilskuddsordninger fra den nasjonale menyen og hvilke satser man vil ha. Men fylkene bør være med å påvirke hvordan hver enkelt tilskuddsordning i den nasjonale menyen skal se ut. Det er krevende å utforme

tilskuddsordninger som møter miljøutfordringene på best mulig måte. Dersom vi sammen utformet dem ville det vært en kvalitetssikring av miljøstatsingen.

SMIL:

I SMIL-ordningen Tiltak mot forurensing og hydrotekniske tiltak som har gått under SMIL-ordningen er ofte svære kostnadskrevende tiltak, men viktig for drifta og effektiv bruk av jordressursene til økt matproduksjon. Vi mener slike tiltak under SMIL i større grad bør kunne samordnes/sees i sammenheng med dreneringsstilskuddet. Ofte henger tiltakene sammen. Søknadsskjemaet for dreneringstilskuddet har en tydelig utforming slik at bla kravet til kostnadsberegning kommer tydeligere frem. Kommunens saksbehandling fremgår også bedre i dette skjema enn i det gamle SMIL-skjemaet. Ved revidering av SMIL-ordningen som gjelder hydrotekniske tiltak/tiltak mot forurensing kan det altså være lurt å se litt nærmere på søknadsskjemaet for dreneringstilskuddet og bruke noe av det oppsettet som gjør det enkelt å forvalte ordningen.

Fellestiltak i beiteområder er viktig for å sikre fortsatt utnyttelse av utmarka som beite og fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener derfor det er kjempeviktig å beholde ordningen for tiltak i beiteområder! Denne potten kan gjerne økes! Ved revidering av SMIL-ordningen kan det være en forenkling hvis en hadde mulighet til å se typiske kulturlandskaps-tiltak som gjelder restaurering av gammel kulturmark/beitemark mer i sammenheng med ordningen for tiltak i beiteområder – dette henger sammen, men litt forvirrende når de to ordningene forvaltes av to ulike forvaltningsnivå (Kommunene og FM). Også et poeng at skjemaet som blir brukt ved søknad om tiltak i beiteområder er bra!, og mye bedre og tydeligere enn det gamle SMIL-skjemaet.

Det er rapportert til Landbruksdirektoratet på avlingsprognoser og prognoser for omfang av klimabetingede skader. I tillegg er rapportert endelige anslag for avlingsnivå for de viktigste vekster ved årsslutt 2014 til NILF. Anslag benyttes ved utarbeiding av kalkyler til bruk under jordbruksforhandlingene. Prognoser er basert på rapporter fra Norsk Landbruksrådgiving Sør-Trøndelag

NMSK:

Sør-Trøndelag har de to siste årene opplevd en stor økning i avvirkning. Dette gir utfordringer med hensyn til forvaltning av tilskuddsramme til NMSK som grunnlag for kvalitativ god foryngelse på et vesentlig større foryngelsesareal. Dette nødvendiggjør en nedprioritering av andre tiltak som ungsogopleie.

Fylket mangler sammen med andre kystfylker miljøregistreringer på store områder. Dette kan fra 1/1 – 2016 medføre utfordringer i forhold til virkes-leveranser til vår lokale industri. Det er i Sør-Trøndelag igangsatt forprosjekter for de kommunene som mangler slike miljøregistreringer. Tilstrekkelig framdrift i prosjektene er avhengig av at ordningen gis en tilstrekkelig ramme for 2015.

De regionale utfordringene varierer mellom fylkene. Virkemidlene bør målrettes mot de regionale utfordringene, noe som fordrer en mer fleksibel virkemiddelforvaltning. Fylkesmannen foreslår derfor at midler til skogbruksplanlegging og NMSK gis som en tildelingsramme til Fylkesmannen, og at avsetning til de enkelte ordninger skjer etter drøfting med regionale faglag og næringsorganisasjoner..

Generelt:

Sammenslåing av tilskuddsordninger er et tema som kan vurderes (jfr tidligere innspill fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag). Skillet bør i så fall gå mellom tilskuddsordninger der man søker basert på kostnadsoverslag og det foretas en prioritering som grunnlag for innvilgning (som for eksempel SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder og drenering) og tilskuddsordninger som er årlige og mer rettighetsbaserte tilskudd som blant annet PT og RMP. Dette er kun eksempler.

I alle ordninger bør man ha fokus på målgruppen. Tilskuddsordningene har blitt mer og mer komplisert med årene og vi ser at både gårdbrukere og kommuner har utfordringer med å henge med i svingene.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2014 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	5	0	0	3	3

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
33	1	0	3	0	0	33	1	7

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2014

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,0

Antall personer: 9

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Frøya kommune
Orninger/omfang:	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket, forskrift om tilskudd til avløsning, forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket
Registrerte avvik:	1) Kommunen har ikke fulgt opp rapporten PT4100A – i en sak burde avkorting vært effektuert, i to saker må avkorting vurderes. 2) Tre søkere søker om mindre areal som økologisk enn det de har forpliktet seg til ved å søke og motta tilskudd til karensareal – omleggingstilskott. 3) Følgende dokumentasjon manglet vedlagt søknaden: o Kopi av fødselsattest o Kvittering for innbetalt arbeidsgiveravgift o Kvittering for innbetalt skattetrekk o Utskrift av ligning eller annen dokumentasjon på næringsinntekt jordbruk (post 2.7.1) for årene 2009 og 2010. 4) Tiltaksstrategien er ikke oppdatert, gjelder for perioden 2005-2008. Faglagene bør kobles mer aktivt på. Det skal framgå av tiltaksstrategien hvilke tiltak kommunen prioriterer. 5) Kostnadsoverslagene omarbeides før kommunens vedtak i forbindelse med gjennomgang hos Kystkameratene. Det går ikke tydelig fram av vedtaket hvilke endringer som er gjort og det vil derfor være vanskelig for søker å forstå endringen og eventuelt klage på den. 6) Det mangler regnskapsbilag i forbindelse med sluttutbetalingen.
Oppfølging av avvik:	Kommunen har mottatt kontrollrapport med avvik og merknader, veiledning for lukking av avvik og forbedringer og det er satt frister. På grunn av sykdom er fristen på å gi tilbakemelding på rapporten utsatt og det forventes svar i begynnelsen av februar 2015.

Kommune:	Melhus kommune
Orninger/omfang:	Løpende kontroll av vedtak etter jordloven § 12
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	
Kommune:	Rissa kommune

Orninger/omfang:	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket, forskrift om tilskudd til avløsning, forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), skogfond, Bærekraftforskriften i lov om skog
Registrerte avvik:	Endelig rapport er ikke sendt ut enda.
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Trondheim kommune
Orninger/omfang:	Alle kommuner i Sør-Trøndelag: Dokumentkontroll innvilgningsbrev grøftetilskudd
Registrerte avvik:	
Oppfølging av avvik:	Det vil gå ut et generelt brev til kommunene i 2015 der retningslinjene for saksbehandlingen blir presisert.

Kommune:	Trondheim kommune
Orninger/omfang:	Alle kommuner i Sør-Trøndelag: Manuelle utbetalinger av produksjonstilskudd innvilget av kommunene.
Registrerte avvik:	Ja.
Oppfølging av avvik:	Avvik som avdekkes rettes opp i samråd med kommunen før utbetaling.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjon
Hjemmel for kontroll:	
Registrerte avvik:	
Oppfølging av avvik:	Det er gjennomført møte med kommunen og vi velger å utsette kontrollen noe.

Foretak:	B
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjon
Hjemmel for kontroll:	
Registrerte avvik:	
Oppfølging av avvik:	Situasjonen på foretakene endret seg og det var ikke lenger aktuelt med kontroll.

Foretak:	C
Orninger/omfang:	Hydroteknikk – 3 foretak – stedlig kontroll
Hjemmel for kontroll:	Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)
Registrerte avvik:	1 avvik – en kum hadde blitt forskjøvet på grunn av vannmasser og sto noe på skeiva. Det var også gravd rundt kummen og forholdene på stedet tydet på at det hadde stått vann i området rundt kummen.
	Det ble sendt brev til foretaket og foretaket

Oppfølging av avvik:	rettet opp avviket. Kommunen foretok befaringsfor å dokumentere rettingen på vegne av Fylkesmannen. Det er sendt brev til foretaket om at vi anser avviket som lukket.
Foretak:	D
Orninger/omfang:	Regionale miljøtilskudd (RMP) og tilskudd til tiltak i beiteområder – 3 beitelag – stedlig kontroll
Hjemmel for kontroll:	Regionale miljøtilskudd (RMP) § 14 og tilskudd til tiltak i beiteområder § 6
Registrerte avvik:	Ingen.
Oppfølging av avvik:	
Foretak:	E
Orninger/omfang:	Lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjon – standardisert kontroll
Hjemmel for kontroll:	Lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjon § 6
Registrerte avvik:	Har gått ut 5 varsel om vedtak
Oppfølging av avvik:	Saksbehandling forventes avsluttet 1.halvår 2015.
Foretak:	F
Orninger/omfang:	Lov om skog – bærekraftforskriften – standardisert kontroll
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om bærekraftig skogbruk § 15
Registrerte avvik:	Avvik vil fremgå av etatsystemene WEB-SKAS og ØKS
Oppfølging av avvik:	Avvikene vil følges opp i tråd med retningslinjer fra Landbruksdirektoratet
Foretak:	G
Orninger/omfang:	Tiltak til bærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) - – standardisert kontroll
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om tilskudd til nærings og miljøtiltak i skogbruket § 12
Registrerte avvik:	Avvik vil fremgå av etatsystemene WEB-SKAS og ØKS
Oppfølging av avvik:	Avvikene vil følges opp i tråd med retningslinjer fra Landbruksdirektoratet
Foretak:	H
Orninger/omfang:	Forskrift om produksjonstilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om produksjonstilskudd §§7, 13 og 14
Registrerte avvik:	Det ble avdekket at det var et annet foretak som disponerte dyrene det ble søkt tilskudd for i kontrollperioden.
Oppfølging av avvik:	Krav om tilbakebetaling av tilskudd sendt Landbruksdirektoratet 8.12.2014.

4. Andre kommentarer/ innspill:

22.4 Regionalt tilpasset innsats

Beskriv hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes arbeid innenfor landbruks- og matområdet, herunder omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det

landbrukspolitiske engasjementet i kommunene. Beskriv prioriteringer og konkret bruk av ev. midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid, inkludert en regnskapsmessig oversikt og vurdering av arbeidet.

For 2014 fikk Fylkesmannen i Sør-Trøndelag totalt tildelt kr 170 000,- over kap. 1144 post 77 til regionale og lokale tiltak i landbruket. Størstedelen av midlene, kr. 104 312,- er benyttet til kommunerettet arbeid. Det vil si styrking av kommunenes arbeid innenfor landbruk- og matområde gjennom konferanser og kurs for kommunal landbruksforvaltning. Dette med tanke på å heve kompetansen på spesielle fagområder eller ved å utfordre til mer strategisk tenking på landbruksområdet. Det landbrukspolitiske engasjementet og innspillene fra kommunene er uansett stort. Utover dette er avdelingas møter med kommunene, enkeltvis eller samlet i regioner, viktige for å få en god dialog omkring sentrale landbrukspolitiske områder.

Innenfor rovviltarbeidet er det benyttet kr. 45.687,- i 2014. Det meste er gått til deltakelse i møter i rovviltnemda, samt til koordineringsmøter blant annet mellom de tre Fylkesmannsembetene i region 6 og Mattilsynet i forkant av nemdsmøtene.

Under oppfølging av EU's vannrammedirektiv, har vi totalt benyttet kr 20.001,- til møter vanngruppa i embetet, samt dialog med de ulike vannområdene i fylket.

Rapporter om arbeidet i Regionale bygdeutviklingsprogram.

Regionalt Bygdeutviklingsprogram er flerårig og utarbeidet i samarbeid med Nord-Trøndelag og det regionale partnerskapet i begge fylkene. Programmene Regionalt næringsprogram (RNP), Regionalt skog og klimaprogram (RSK) samt Regionalt miljøprogram (RMP) er årlig oppe til diskusjon og justering i Regionalt landbruksforum der det regionale partnerskapet er representert sammen med landbrukets næringsorganisasjoner, KS, ungdomsorganisasjoner og skogeiersamvirket. RNP er godt tilpasset målstrukturen i landbrukspolitikken slik den er definert i embetsopdraget. De tre programmene RNP, RSK og RMP brukes aktivt gjennom året til prioritering av oppgaver, bruk av administrative og faglige ressurser og prioritering ved bruk av økonomiske virkemidler. Det er også utarbeidet mer detaljerte handlingsplaner for områder under de ulike programmene.

Regionalt skogprogram (RSK), fokuserer på kompetansebygging, landbruksveger, skogbruksplan og skog og klima. Dette har vist seg å være gode og operative fokusområder. Gjennom RSK er det i 2014 satt i gang prosjektrettet arbeid med å utvikle strategier for skogbehandling i forhold til endra klima. Arbeidet gjøres i samarbeid med Trøndelag Skogselskap.

Pr 31.12.2014 har Avdeling for landbruk og bygdeutvikling hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag **20,70 årsverk.**

Kommunevis oversikt over ressurser(stillinger) i kommunal landbrukforvaltning i Sør-Trøndelag:

	Kommune	Sum årsverk	Sum årsverk	Sum årsverk
		01.01.13	01.01.14	01.01.15
1621/1627	Ørland/Bjugn	4,40	3,00	4,10
1635	Rennebu	2,60	3,20	2,80
1622	Agdenes	1,50	1,50	1,55
1662	Klæbu	1,00	1,00	0,90
1657	Skaun	1,80	1,80	1,80
1624	Rissa	3,70	3,50	2,70
1648	Midtre Gauldal	3,25	3,00	3,00
1664	Selbu	3,40	4,00	3,60
1613	Snillfjord	1,20	1,20	1,25
1601	Trondheim	4,60	3,60	3,40

1653	Melhus	3,50	2,60	2,60
1644	Holtålen	2,20	1,80	1,30
1633	Osen	0,80	0,80	0,80
1640	Røros	3,40	3,40	2,30
1634	Oppdal	3,20	3,30	3,40
1630	Åfjord	2,70	2,70	2,70
1663	Malvik	1,70	1,40	1,40
1638/1636	Orkdal/Meldal	5,00	4,90	3,90
1632	Roan	0,80	0,90	0,80
1665	Tydal	2,00	2,00	2,00
1612	Hemne	2,40	2,40	2,40
1617	Hitra	1,70	1,70	1,70
1620	Frøya	1,20	1,00	1,00

Sum hele fylket	58,05	54,70	51,40
------------------------	--------------	--------------	--------------

Rapportere om bruken av midlene til arktisk landbruk og fjellandbruket.

Vi utarbeidet i samarbeid med Fylkesmannen i Oppland, Hedmark og Nord-Trøndelag en felles strategi, «Satsing på Fjellandbruket 2014 – 2016». Midlene til fjellandbruk er fordelt geografisk og etter innsatsområder etter intensjonene i denne strategien. Totalt har de fire fylkene fått tildelt 4 mill. kroner. Kr 800 000 er avsatt til fellesprosjekt . Kr 3 mill., tilsvarende kroner 750 000 i hvert fylke brukes til prosjekter også i Sør-Trøndelag. Virkemidlene er satt inn på prioriterte innsatsområder med bred politisk og faglig opplutning.

Etter utlysning støttes 3 fellesprosjekter med til sammen kroner 800 000. Det er prosjekt i regi Bioforsk Øst som skal ha fokus på økte avlinger i fjellandbruket. Videre skal Veterinærinstituttet arbeide med driftsbygninger og driftsopplegg spesielt egnet for storfekjøttproduksjon i fjellandbruket. Siste fellesprosjektet er i regi Norsk Landbruksrådgiving i Gudbrandsdalen og har fokus på kvalitet i mandelpotet som er en viktig produksjon for flere gårdbrukere i fjellregionen. Vi forventer resultater fra disse prosjektene som kan bidra til at fjellandbruksbonden får bedre tilgjengelig kunnskap for bedre resultat på eget bruk.

I Sør-Trøndelag har en etter utlysning valgt å støtte 2 fellesprosjekter i kommunal regi. Et prosjekt er innvilget for kommunene Oppdal og Rennebu som har fått kr 250 000. De har mobilisert faglag og rådgivingsapparat med flere delprosjekter blant annet rettet mot rekruttering, melkeproduksjon og grovfôrproduksjon. I tillegg startet opp desentralisert agronomutdanning i samarbeid med Skjetlein grønt kompetansesenter. Tilbudet har fått meget god opplutning og deltakelse.

Videre er det gitt fjellandbruksmidler til kommunene Tydal, Røros og Holtålen som har mottatt bevilgning på kr 500 000. Her er det satt som forutsetning at det samarbeides med utviklingsprosjekter og aktører i Nord-Østerdal. Hovedsiktemålet i prosjektsatsingen er utvikling av det tradisjonelle landbruket. I området har det vært og er fortsatt en stor satsing på lokal mat gjennom Rørosmat SA og deres utviklingsprosjekter. Derfor utfyller aktivitetene rettet mot landbruket i Rørosregionen andre aktiviteter og satsinger på en gunstig måte. Vi opplever et økende engasjement og satsingsvilje fra et området som ei tid har hatt relativt lite investeringer i tradisjonelt landbruk.

22.5 Ei livskraftig reindrift

Rapporter om oppfølging av reindriften ved brudd på gjeldende regelverk.

Overvåkning ved brudd på reindriftslovens bestemmelser skjer fortløpende. Fylkesmannen får svært ofte henvendelser hva gjelder beitende rein på innmark og observasjoner av rein utenfor lovlig reinbeiteområde. Telefoner og loggføring er i perioder tidkrevende for reindriftsavdelingen, og tar opp mye av kontorets kapasitet. I tillegg må man regne med en del befaringer knyttet til beitende rein utenfor lovlig område. Vi har per dags dato ikke det riktige verktøyet for å kunne reagere raskt nok på brudd på reindriftslovens bestemmelser. Det vises her til sanksjonskapittelet i Reindriftsloven, og tilhørende bestemmelser i Forvaltningsloven. FMST etterlyser nasjonale rutinebeskrivelser på dette punktet, som samles i en manual.

Ved brudd på eller manglende oppfølging av vedtak reagerer FMST innenfor lovens tidsrammer. Det ble i 2007 utarbeidet et tiltakskort med hensyn til hendelser knyttet til reindrift, i samarbeid med politiet i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag politidistrikt. Dokumentet brukes i dag, men bør revideres i henhold til revidert lovverk.

Rapporter om arbeidet med å etablere rutiner for samordning og dialog med reindriften og Sametinget.

Viser til brev fra LMD datert 30.6.2014 vedrørende rammer for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i regional forvaltning av reindrift, hvor departementet ber Fylkesmannen å etablere dialog- og samarbeidsforum med reindriftnæringen. Dette er per dags dato ikke gjort, men blir prioritert i løpet av 2015.

Fylkesmannen etterstreber å holde minst en reineierkonferanse i året, for å opprettholde god kontakt og dialog med reindriftnæringen. Til konferansen inviteres alle siidaandelsinnehaverne i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde, og styrene i tamreinlag/ renselskap i Sør-Norge.

Rapportering om status, utfordringer og framdrift i forhold til distriktenes arbeid med utarbeidelse og oppfølging av godkjente bruksregler.

Alle reinbeitedistrikts bruksregler er godkjent i henhold til reindriftslovens bestemmelser i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde. Bruksreglene for Fæmund sijte er påklaget på et punkt som gjelder beitefordeling. Fylkesmannen er gitt i oppdrag i samarbeid med distriktene å revidere dette punktet. Dette arbeidet skal vi fokusere på våren 2015.

Rapportering om reintallsutvikling og utviklingen av produktivitet/produksjon.

FMST er til en hver tid til disposisjon hva gjelder veiledning og rådgiving i spørsmål om ressursforvaltning og produksjonsoptimalisering. Slakteplan og flokkstruktur revideres fortløpende av Fylkesmannen, etter henvendelse fra reinbeitedistrikt/ siidaandel/ tamreinlag. Eksempel er snøraset som berørte Lom Tamreinlag i vinter. Slakteplan og flokkstruktur ble etter henvendelse fra tamreinlaget, revidert av Fylkesmannen. FMST holder «Rørosstrategien» hellig hva gjelder flokkstruktur og kalveuttak. Infrastruktur for slakting, skilling og merking er optimal hva gjelder lokalisering i reinbeiteområdene. Det trengs likevel noe sesongmessig oppgradering og vedlikehold.

Telling av rein i reinbeitedistriktene er ikke gjort siden 2008, men ressursregnskapet viser god margin i forhold til vedtatte reintallsindikatorer for samtlige enheter i vårt ansvarsområde. Det bør vurderes om telling på distriktsnivå er en ressursmessig god nok løsning for offentlig telling i våre områder.

Rapportering om brudd på bruksreglene og vedtak knyttet til øvre reintall.

Det er svært lite registrerte brudd på bruksreglene innenfor Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde. For øvrig vises det til 1. rapporteringspunkt.

Rapportering til SRF i etterkant av møter i beredskapsutvalget.

Det er per dags dato ikke et fungerende beredskapsutvalg i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde. Administrasjonen jobber med opprettelsen av et nytt beredskapsutvalg, men det er ikke prioritert, da et beredskapsutvalg ikke er så aktuelt i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde. Vi viser til fagsamlingen i Alta 28-30. april hvor det ble stilt spørsmål til behovet av et beredskapsutvalg.

Rapporter på arbeidet med reindriften arealbrukskart.

Innhenting av stedbunden informasjon om reindriften arealbruk og rettigheter skjer fortløpende. Arealbrukskart for reindriften er oppdatert for samtlige reinbeitedistrikt/ tamreinlag. Arealbrukskart er å finne på landbruksdirektoratets nettside, og på Gislink (innsynsløsningen til FMST).

Rapporter på hvor mange distrikt som har utarbeidet distriktsplan.

Alle reinbeitedistrikt i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde, utenom Fæmund sijte, har distriktsplan. Distriktsplanene ble til slutt utarbeidet etter utallige purringer og etter at vi holdt igjen distriktstilskuddene. Fæmund sijte avventer med begrunnelse om at de ikke kan lage en distriktsplan før bruksreglene er på plass. Vi satser på å få til en distriktsplan i løpet av våren 2015. Det bør vurderes om tamreinlagene også bør ha tilsvarende informasjon om arealbruk slik som reindrifstlovens § 62 krever.

Rapporter om gjennomførte kontrolltiltak og oppfølging av avvik/feil.

Det ble gjennomført en synfaring av sperregjerdet mellom Femunden og Feragen. Gjerdet er i svært dårlig forfatning, og bør oppgraderes i samsvar med formålet. Dette er for øvrig Fæmund sijtes ansvar.

Rapporter over andel elektroniske innleverte tilskuddssøknader.

Distriktstilskuddet for Trollheimen sijte og Fæmund sijte må saksbehandles manuelt, fordi SBS ikke har tatt høyde for særskilte tilskuddsordninger. Dersom slaktebasen ikke stemmer overens med det dokumenterte slakteuttak, kreves det betydelig mer arbeid.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Egen rapport om bruken av BU-midlene sendes LMD innen 28.2.2015 med kopi til Innovasjon Norge. Det skal gis en kort omtale av den helhetlige bruken av BU-midler i fylket, samt en detaljert rapportering på bruken av utrednings- og tilretteleggingsmidler i henhold til rapporteringskravene i brev til Fylkesmannen av 12.12.2013. I rapporten skal det også rapporteres på bruken av utviklingsmidlene til økologisk landbruk.

Rapport om bruken av BU-midlene vil bli sendt LMD innen fristen 28.2.2015 i tråd med de føringer Fylkesmannen har mottatt i brev av 12.12.2013. Rapporten vil også omhandle bruken av utviklingsmidlene til økologisk landbruk.

Fylkesmannen har i flere år lagt til rette for en bred diskusjon og forankring av strategier for bruken av BU-midler både til bedriftsrettede tiltak og til utviklings- og tilretteleggingstiltak bl.a. gjennom et bredt partnerskap i det etablerte Regionalt landbruksforum som ledes av Fylkesmannen. Samme forum bistår i utformingen av Regionalt næringsprogram. Fylkesmannen registrerer også at den kvalifiserte etterspørselen etter BU-midler til utviklings- og tilretteleggingstiltak er betydelig større enn de midler som står til disposisjon, - omlag 100 -150 % over tid.

Beskrive kort tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har over flere år arbeidet målrettet og strategisk innenfor primærnæringene jord og skog for å styrke verdiskapinga ved blant annet økt vareproduksjon, både råvareproduksjon og foredlede produkter innen vare- og tjenesteområdet. Effektiv og målrettet tilskuddsforvaltning, samt fokuset på at kommunene støtter opp om primærproduksjonene, bidrar i arbeidet med å gi produsentene et godt grunnlag for sine ulike produksjoner. I tillegg er tiltak knyttet til det å ivareta og utnytte produksjonspotensialet (arealressursene), dyrkamarka og beitegrunnet, vesentlig for å nå målsettingene om økte vare- og tjenesteproduksjon. Det aktive landbrukets betydning for kulturlandskapet gir også store muligheter innenfor landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon. Tiltak rettet mot rekruttering til landbruksnæringa er dessuten vesentlig for å kunne øke den landbruksbaserte vare- og tjenesteproduksjonen.

For å bidra til økt satsing for landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon er blant annet prosjektet **Kompetanseløft Trøndersk landbruk** startet. Fokuset på økt kompetanse i hele verdikjeden skal gi både produsenter og rådgivingsapparat bedre forutsetninger til å produsere maten (råvaren) på en effektiv og mer bærekraftig måte. Et av hovedtiltakene har vært **"TINE-prosjektet"**. Dette prosjektet har en strategisk inngang til hvert enkelt melkeproduksjonsbruk for å styrke melkeproduksjonen i hele fylket. De brukene som ønsker besøk får veiledning fra spesialiserte rådgivere for å bidra til at brukerne tar konkrete valg om framtida.

Sør-Trøndelag har et variert klima og variert bruksstruktur. Dette kan ha sine utfordringer, men gir også muligheter til å produsere trygg og god kvalitetsmat i et stadig varmere klima. Den varierte bruksstrukturen med gårdsbruk over hele fylket er dessuten med på å trygge matsikkerheten. Tiltak rettet mot **god agronomi** og riktig bruk av husdyrgjødsel, blant annet gjennom økt lagerkapasitet, bidrar til en bærekraftig økning av råvareproduksjonen. Andre tiltak er prosjekter innen økologisk landbruksproduksjon, for eksempel prosjekt **Foregangsfylke Økomelk**, som bidrar til å utnyttet fylkets ulike produksjonsfordeler. Foregangsfylket Økomelk er ei satsing for å styrke den økologiske melkeproduksjonen gjennom å sette søkelyset på markedet og markedssituasjonen. **Grøntprosjektet** er et annet tiltak som drives i fellesskap med Nord-Trøndelag. Prosjektet tar sikte på å øke fokuset på mulighetene innenfor produksjon av bær og grønt. Satsingen innenfor **Storfekjøttproduksjon** og prosjekter knyttet til økt grovforproduksjon, er viktige for å utnytte både grovforarealene og beiteressursene bedre i Sør-Trøndelag.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er medlem av Trøndersk kornutvalg som arbeider for å fremme trøndersk kornproduksjon. Kornutvalget gir innspill til jordbruksforhandlingene og andre aktuelle høringer og arrangerer også årlige temamøter om kornproduksjon. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag deltar også som observatør i styret til Norsvin Trøndelag. Vi prioriterer deltakelsen på disse møtene høyt da dette er en viktig arena for utviklingen av svineproduksjonen i fylket. Vi er bekymret for utviklingen til svineproduksjonen i Sør-Trøndelag med stadig færre produsenter og prøver å bidra aktivt til å snu denne trenden.

Gjennom satsingen «**Fjellandbruket**» søker en å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellområdene gjennom økt vare- og tjenesteproduksjon basert på landbrukets ressurser, både innenfor tradisjonelt landbruk og bygdenæringene. I Sør-Trøndelag er det igangsatt ett slikt prosjekt i Oppdal og Rennebu kommune, og ett prosjekt i Tydal, Holtålen og Røros kommuner. I tillegg støtter vi i samarbeid med de andre fylkene tre fellesprosjekter. Hovedinnretningen for alle disse prosjektene er styrking og utvikling av primærjordbruket.

Når det gjelder tiltak for å styrke landbruksnæringa er det viktig med et nært samarbeid med næringa og de ulike rådgivningsinstitusjonene i fylket, blant annet Norsk landbruksrådgiving, rådgivere innenfor TINE-systemet og Nortura m fl. I 2014 har vi i et samarbeid fått i gang flere tiltak som blant annet grøftkurs, traktorkurs, kurs om lamming og kurs om bruk av skifteplan, samt fagdager om beiting/lufting, riktig nitrogengjødsling til korn, floghavre, potet, jordbær og kystlynghei. De tidligere nevnte prosjektene, Storfekjøttprosjektet, TINE-prosjektet og de ulike økologiske satsingene, er også resultater av et slikt samarbeid.

Et utviklingsprosjekt innen Bygdeservice initiert av Fylkesmannen, men gjennomført av landbruksnæringa selv, ble avsluttet i 2014. Prosjektet har bidratt til økt profesjonalisering og videreutvikling av tjenestetilbudet, økt omsetning og etablering av flere lag. Arbeidet er godt forankret i Regionalt næringsprogram (RNP).

Arbeidet med Inn På Tunet er godt forankret i fylkesmannsembetets ulike og relevante avdelinger og en har over lang tid hatt samarbeid om tiltak og virkemiddelbruk for å kunne forsterke effekten av den satsingen som gjøres på IPT. Nasjonal handlingsplan for Inn På Tunet, følges opp. Regionale tilbydernettsverk støttes opp administrativt, økonomisk og faglig. Embetet har også god kontakt med andre embeter om IPT.

Fylkesmannen har besøkt kommunene i fylket og gjennomført møter med tema grønt reiseliv og rekruttering. Oppfølgingstiltak i 2015 for økt satsing på grønt reiseliv er under planlegging. Aktivitetene videreføres i 2015 og har bidratt til økt oppmerksomhet rundt grønt reiseliv og rekruttering i førstelinjetjenesten i kommunene og synliggjort FMLA som positiv og kvalifisert bidragsyter for vekst og utvikling på området. Flere kommuner er videre i gang med tiltak innen grønt reiseliv (Rennebu, Midtre Gauldal/Melhus/Holtålen, Rissa, Åfjord). Her bidrar FMLA i vidererføring av prosesser fram mot kommersialisering og økt profesjonalisering.

FMST har som ledd i arbeidet med å styrke rekrutteringen til landbruk og landbruksbasert virksomhet, bidratt i planleggingsmøter og gjennomføring av samlinger for unge gårdbruker i flere kommuner i fylket i tillegg til samling for unge landbruksgründere med meget god deltakelse.

Fylkesmannen har videre igangsatt kompetansegivende kurs i «Prosjektretta nærings og bygdeutvikling» for kommunalt og regionalt ansatte med ansvar for næringsutvikling og for rådgivere og veiledere i landbrukets organisasjoner og veiledningstjenesten. Kursert er et målrettet bidrag til å styrke både kompetanse og kapasitet i arbeide med landbruksbasert næringsutvikling i fylket. Kurset er komeptansmessig plassert på høgskolnivå. For øvrig brukes BU-midlene til utredning og tilretteleggingstiltak strategisk for å nå målene i Regionalt Bygdeutviklingsprogram og underliggende program.

Nærmere om viktige strategiske og operative samhandlings- og utviklingsarenaer i Fylkesmannens arbeide for gjennomføring av embetsoppdraget poå området:

- **FUNK**- er et samarbeid mellom Innovasjon Norge, STFK og FMST om styrket næringsutvikling i førstelinjetjenesten i kommunene. Samhandlingen er spesielt innrettet mot kompetanseheving og økt innovasjon i kommunenes arbeid med næringsutvikling. Det gjennomføres årlig en til to felles næringskonferanser for landbruk og annet næringsliv. I 2014 ble konferansen arrangert som studietur til International Grüne Woche. FM har ellers jevnlig kontakt med kommunene for å bidra til kompetanseutvikling i kommunenes førstelinjetjenesten gjennom møter, fagdager, kurstilbud og konferanser.
- Fylkesmannen videreutvikler samarbeidet med det regionale partnerskapet gjennom jevnlig **kontaktmøter** med Innovasjon Norge og Sør-Trøndelag Fylkeskommune på både leder- og saksbehandlernivå.
- Fylkesmannen er deltaker i **Kontaktforum reiseliv** (for Trøndelag) og andre regionale arenaer landbruks- og utmarksbasert reiseliv også er relevante tema. FM deltar som også observatører i prosjektet "Natur, kultur og formidling i verdensarven Røros". Prosjektet har mottatt støtte gjennom skjønnsmidler og sentrale Bygdeutviklingsmidler.
- Det er utarbeidet en **Handlingsplan for lokal mat** som et bredt partnerskap og næringens organisasjoner i begge trøndelagsfylkene står bak. Se under.
- Det er arbeidet systematisk med tilrettelegging av vare- og tjenesteproduksjon gjennom samhandling / møter med kommunene, næringa og andre samarbeidspartnere. Det satses på å ta vare på og utvikle eksisterende bedrifter i tillegg til å bidra til mobilisering for og etablering av nye foretak. Rapport (statistikk) fra Innovasjon Norge 2014 viser en nedgang i antall nye etableringer både innen vare- og tjenesteproduksjon. Men andre undersøkelser bl.a. Fylkesmannen har bidratt til gjennomføring av, viser betydelige tendenser til vekst og utvikling i eksisterende virksomheter både i antall årsverk, omsetning og økonomisk resultat på matområdet. Også innen tjenesteproduksjon som bygdeservice, er utviklingen positiv.
- Det er arbeidet med FoU gjennom forarbeid til prosjektet **Landbruk 21 Trøndelag** og gjennom det regionale initiativet **Grønn Forskning** og **Kompetanseløft Trøndersk landbruk (KLT)**. KLT har en bred inngang der innsatsen rettes både mot landbrukets primærproduksjon og utvikling av tilleggsnæringer. Fylkesmannen har lagt spesiell vekt på kompetansehevende tiltak som virkemiddel i styrking av både primærlandbruket og annen næringsvirksomhet i og i tilknytning til landbruket. Betydningen av en god primærproduksjon som grunnlag for ny næringsutvikling, samtidig som ny næringsutvikling også kan bidra til å opprettholde eller øke lokal primærproduksjon i landbruket, ser Fylkesmannen som sentralt.
- Det er også arbeidet med videreutvikling, innovasjon og nyskaping innen vare- og tjenesteproduksjon gjennom **Regionale VRI-program (Virkemidler for regioanle innovasjon)** og **Regionale Forskningsfond**. Fylkesmannen er også medaktør i fylkeskommunes årlige program for innovasjon og økt verdiskaping i fylkets næringsliv.
- Fylkesmannen og resten av det regionale partnerskapet har i 2014 hatt økt fokus på rekruttering til landbruket og landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon.
- FM deltar i en rekke prosjekter og satsinger som støtter opp om prioriteringer i Regionale bygdeutviklingsprogram og **Regionalt næringsprogram (RNP)** eksempelvis innen reiseliv, lokal og regional mat og tjenesteproduksjon.
- FM støtter opp om regionale satsinger i bruken av **Skjetlein Grønt Kompetansesenter** og **Oi! Trøndersk mat og drikke AS** både med administrative og faglige ressurser og ved bruk av økonomiske virkemidler.

Nærmere om Fylkesmannens arbeide på **lokalmat- og reiselivsområdet**:

«**Handlingsplan for Matspesialiteter fra Trøndelag 2012 – 2015**» ligger til grunn for Fylkesmannens aktiviteter og prioritering av tiltak på matområdet. Planen er felles for Nord- og Sør-Trøndelag og er forankret i det regionale partnerskapet. Det er «Team matspesialiteter», bestående av FMLA, Innovasjon Norge og fylkeskommunen i begge fylker, som følger opp planen. Andre viktige samarbeidsaktører på matområdet er Matnavet i Midt-Norge, Oi! Trøndersk mat og drikke as, HANEN Trøndelag og Bondens marked Trøndelag. Trøndelag har også samarbeid med Møre & Romsdal og Jämtland blant annet gjennom felles kompetansenav og Interreg-prosjektet «Søke gammelt, skape nytt».

Det arbeides aktivt med mobilisering og kompetanseheving innen lokalmatområdet, og det er gjennomført en rekke tiltak i samarbeid med kommunene og det regionale partnerskapet. Eksempelvis ble det arrangert «Fagdager lokal mat på Skjetlein» i mars, i samarbeid med Skjetlein grønt kompetansesenter og Kompetansenavet på Mære. Det er gjennomført «Gratis førsteråd» i flere kommuner, også dette i samarbeid med Kompetansenavet på Mære, med konkret veiledning til enkeltbedrifter og produsentsammenslutninger. Vi har også lagt til rette for flere bedriftsbesøk, kompetanseoverføringstiltak og det er arrangert fagsamlinger blant annet på økonomi, matkurs for pilegrimstilbydere, nettverkssamling for etablerer og interesserte på Fosen, studietur til Jämtland, m.m. Fylkesmannen er også aktiv deltaker i planlegging og gjennomføring av Trøndersk Matfestival og Grüne Woche og stiller både administrative og økonomiske ressurser til disposisjon for aktivitetene.

Der er opprettet et tett samarbeid med HANEN Trøndelag, og FMST ivaretar sekretærfunksjonen for regionlaget. Dette gir Fylkesmannen verdifull innsikt i næringsaktørenes utfordringer og en helt avgjørende anledning til å rette inn gode, brukerrettede tjenester for best mulig utvikling hos næringsaktørene. HANEN Trøndelag har hatt et aktivt år i 2014.

Etter noen år med relativt få nyetableringer innen lokalmatområdet, ser det nå ut til at trenden er i ferd med å snu, og nye initiativ er under etablering flere steder i fylket.

FM støtter opp om arenaer som **Trøndersk Matfestival og Bondens Marked** innenfor satsingsområdet lokal mat og grønt reiseliv. Begge viser sterk, positiv utvikling i omsetning fra tidligere år. Konseptet til Trøndersk Matfestival er å:

- gi publikum mersmak på lokal mat og drikke gjennom unike matopplevelser og aktiviteter basert på råvarer og produkter fra Midt-Norge
- øke verdiskapinga for produsenter av midtnorske råvarer og lokalprodusert mat
- profilere lokal mat og drikke fra Midt-Norge
- skape merverdi for utstillerne og publikum.

Dette er gjennomført ved å:

- Videreutvikle Trøndersk Matfestival med økt antall aktiviteter og matopplevelser basert på lokale råvarer og produsenter.
- Gi lokalmatprodusenter fra Midt-Norge merverdi og økt omsetning under matfestivalen.
- Videreføre den regionale satsinga med kobling av mat og reiseliv og øke antallet regionale samarbeid. Trøndersk Matfestival inviterer de ulike regionene til å lage felles konsept og profilere produsenter og serveringssted fra sin region samlet. Publikum får slik en mer helhetlig opplevelse av regionene og har lettere for å finne «sine kjente produsenter», og kanskje også oppdage nye matspesialiteter og produkter på festivalen.
- Være en kvalitetsfestival, både på tilrettelegging, innhold og service.

Trøndersk Matfestival er den viktigste profilerings- og omdømmearena for matspesialiteter fra regionen, og en svært viktig salgsarena for lokalmatprodusentene. Omsetningen i 2014 økte hele 20 % for lokalmatprodusentene. Festivalen med 160 000 besøkende i 2014, vurderes blant landets klart beste salgsarena for lokalmatprodusentene.

Fylkesmannen registrerer at en målrettet og regionalt omforent satsing på lokal mat og reiselivsområdet ser ut til å gi effekter gjennom økt mangfold og vareutvalg, økt profesjonalitet blant næringsutøvere og veiledningsapparat, økt volum av lokal mat og økt omsetning og overskudd for næringsaktørene over tid. Omsetningen i Bondens Marked Trøndelag er foreløpig beregnet til ca kr 19 mill i 2014. Dette er en økning på omlag 4 mill fra året før og betydelig over målet i Bondens Markeds egen utviklingsplan for Trøndelag som var på 8 mill for 2012. En betydelig del av omsetningen er knyttet til Bondens Marked i Trondheim som har hatt en sterk og god utvikling og er i dag sannsynligvis av landets største.

FM har hatt ekstra innsats inn mot **Ørland og Fjellregionen**. Begge områder er særskilt beskrevet i RNP, i retningslinjer for bruk av Bygdeutviklingsmidler og satsingen på Fjellandbruket er også omtalt under resultatområde 22.4. Arbeidet med på styrke landbruket i en krevende situasjon ved planlegging og etablering av ny kampflybase på Ørlandet, er gitt betydelig oppmerksomhet fra Fylkesmannens side. Berørte områder er meget gode jordbruksområder med gode produksjonsmiljø. Midler fra LMD samt embetets egne budsjettmidler og fagressuser er dedikert arbeidet med omstillings- og utviklingstiltak for ny og økt vare og tjenesteproduksjon i kommunen samt opprettholdelse eller økning av primærproduksjonen i jordbruket i området.

I forbindelse med arbeidet for **økt verdiskaping gjennom økt trebruk** er det etablert arenaer og et godt samarbeid mellom Fylkesmannen, Innovasjon Norge og Fylkeskommunen. Det er økt fokus på trebruk i Trondheim kommune gjennom prosjektet Trebyen Trondheim hvor FM deltar i styringsgruppa. Prosjektet gir et godt bidrag til satsing på økt trebruk også i andre deler av fylket og regionen både gjennom gode eksempler og etablering av fag- og nettverksarenaer. Det er også gjennom 2014 utviklet interessante samarbeid mellom kommuner, FOU, bedrifter og videregående skoler i flere regioner på skog- og tresektoren i fylket som rettes både mot et bærekraftig skogbruk, økt verdiskaping gjennom skog og tre og økt trebruk. Det samarbeides i Trøndelag om et Arena forprosjekt på skogområdet.

23.2 Skogbruk

Rapporter kort om utviklingen i skogbruket, beskriv utfordringene på skogområdet og hvordan Fylkesmannens arbeid har bidratt til resultater og aktivitet.

Siden 2009 er avvirkingen i fylket doblet og er nå på Fylkesmannens mål for et langsiktig avvirkningsnivå. Med en kraftig avvirkningsøkning de to siste årene er det en utfordring å bidra til en bærekraftig avvirkning. Samarbeid over kommunegrenser gjennom skognettverskstrukturen "**Lensa**", bidrar til positiv utvikling i forhold til foryngelse og ungskogpleie og økt bevissthet hos forvaltning og skogeiere om dette. Fylkesmannen har lagt betydelig vekt på å bidra til å opprettholde kommunenes kompetanse på skogområdet og utvikle kommunenes tilsyns- og forvaltningsrolle.

Mangel på vegplanlegger i virksomheten i 1. halvår har gitt utslag i noe redusert vegbygging i 2014. Ny kompetent vegplanlegger ble rekruttert til 2. halvår. Det er lagt grunnlag til å ferdigstille hovedplanene for skogsveger 1. halvår 2015. Fylkesmannen deltar i Skognæringa i Trøndelags prosjekt «Tømmertransport på kommunale veier» der siktemålet er oppfølging av riks-, fylkes- og kommunevegnettet for innføring av 60 tonns totalvekt og 24 meters lengde på tømmervogntog samt å bistå kommunene med å få gjennomført oppskrivning ut fra nye bestemmelsene og videre motivere til videreutvikling av skogbrukets infrastruktur og derigjennom redusere betydningen av/ fjerne "flaskehals".

Skogbruksplan gjennomføres etter en prolongert hovedplan. Det er laget grunnlag for skogbruksplanlegging på 1,5 mill daa produktiv skog hos 3 500 skogeiere i Sør-Trøndelag. Gjennomføringen av dette er krevende sett opp mot tilgjengelige økonomiske rammer. Satsingen medfører imidlertid utvikling av nye samarbeidsløsninger om skogbruksplanlegging og miljøregistreringer i områder som ikke har dette fra før. Dette ser Fylkesmannen som svært positivt.

Kunnskap om skogfondsordningens fordeler, formidles bl.a gjennom et samarbeid med regnskapskontor, Skogkurs, regionsamlinger / fagdager for kommunal landbruksforvaltning og gjennom skognettverket Lensa.

Skogskader. Fylket har hatt vesentlig oppryddingsarbeid i 2014 etter orkanene i november/desember 2013. Overvåkingen av granbarkbillen gir ingen indikasjoner på sterk økning på grunn av vindfallsituasjonen. Det har vært omfattende skader på foryngelse pga frosttørke vinter/vår 2014 og det er gjort informasjonstiltak overfor kommunene for å bidra til oppretting av skader. Skader som observeres søkes rapportert på www.skogskader.no.

Samarbeidet som skjer i LENSEA og gjennom egne pådrivere i Lensa-nettverkene, er svært viktig for gjennomføring av økt vegbyggingsaktivitet og satsing innen skogbruksplanlegging som Fylkesmannen har lagt til grunn som særlige viktige satsingsområder i 2014 og videre inn i 2015.

Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.

Aktivitet og tilskuddsbruk mv. er rettidig rapportert gjennom T- skog.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Jordvern og kulturlandskap

Beskriv status i omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i fylket.

Tall fra 2013 viser en nedgang i omdisponering sammenlignet med 2012 for Sør-Trøndelag, men fylket ligger fremdeles langt oppe på listen. Det er vanskelig å si om 2014 vil vise en ytterligere nedgang da 2014-tall ikke ennå er ferdig. Trondheim kommune står naturlig nok for den aller største andelen av den årlige nedbyggingen. Med en nylig vedtatt arealdel der store arealer med dyrka mark ble omdisponert vil trolig de fleste av disse arealene tas i bruk til utbyggingsformål i framtida. Det er først er ved vedtak av reguleringsplaner at omdisponeringen registreres i KOSTRA og at dette får utslag på statistikken over dekar omdisponert. Men det er mange store tiltak i fylket som bidrar til stor omdisponering av jordbruksarealer. Flere kommuner i randsonen til Trondheim har blant annet også høyt press på dyrkamarka.

I Sør-Trøndelag innebærer etableringen av kampflybasen på Ørlandet omfattende nedbygging av dyrka mark av svært god kvalitet. Etableringen medfører nedbygging av inntil 1530 daa fulldyrka jord av stor verdi, fordelt på 1305 daa innenfor dagens base og 225 daa som en arealutvidelse i nord/øst. Nedbyggingen har store konsekvenser for eier/driver, men også for jordbruksproduksjonen i kommunen og fylket. Gjennom prosessen med reguleringsplan for Ørland hovedflystasjon er arealbruken innenfor basen i hovedsak styrt ut fra Forsvarets betingelser. Vi har derfor hatt fokus på utforming av gode bestemmelser, samt at miljøoppfølgingsplanen ivaretar landbrukets interesser så godt som mulig gjennom avbøtende tiltak i anlegg og driftsfase.

Det pågår et omfattende arbeid med reguleringsplaner for E6 både sørover og nordover i fylket. Erfaringsmessig vil dette medføre store omdisponeringstall for dyrka jord. Det er derfor viktig for Fylkesmannen å ha høyt fokus på effektiv arealbruk, avbøtende tiltak og midlertidig arealbeslag i anleggsperioden.

Beskriv aktivitet og status i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Fylkesmannen har kontinuerlig kontakt med kommunene gjennom høringsuttalelser og annen dialog i plansaker. Vi deltar aktivt i regionalt planforum og samarbeidsmøter i større samferdselsprosjekt tidlig i planprosesser.

Det er holdt kurs for ansatte og politikere i kommunene med eiendomsforvaltning og andre aktuelle juridiske spørsmål innenfor landbruket som tema. Her ble også arealspørsmål knyttet til jordvern belyst. Det er viktig at også lokal landbruksmyndighet deltar aktivt i planarbeidet.

Fylkesmannen har fokus på at jordvernkonflikter løses best gjennom god planlegging og at det er klare begrunnelser for de omdisponeringer som foreslås. Vi mener kommuneplanens arealdel er det viktigste verktøyet for å ivareta jordvernet. Vi har fokus på at arealavklaringene skal skje på kommuneplannivå med god kunnskap om virkningene for landbruksinteressene. Det gjenstår noe når det gjelder kvalitet og innhold av jordvern- og landbruksvurderinger i konsekvensutredninger/planbeskrivelse. I dialogen med kommunene oppfordrer vi til å utarbeide kart over kjerneområde landbruk, der både jordvern og kulturlandskap er tema.

Fylkesmannen har hatt en spesielt aktiv dialog med Ørland kommune for å ivareta landbruksinteressene i forbindelse med etablering av nasjonal kampflybase.

I 2014 vedtok Melhus og Ørland kommuner revidert arealdel. Begge kommunene er pressområder (Ørland i hovedsak på grunn av kampflybasen) med mye god dyrka mark – også rundt flere av tettstedene.

Beskriv sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak (herunder omdisponering av dyrka og dyrkbar jord).

Vi har mange saker vedrørende midlertidig omdisponering til deponering av masser fra entreprenørvirksomhet. Blant utfordringene knyttet til dette er at det er krevende å få god opprydding i etterkant og det er ofte mange aktører involvert. I utgangspunktet bør deponier av masse ikke legges på dyrka jord. I de tilfeller dette likevel er nødvendig er det lagt vekt på at reguleringsplandokumentene sikrer at deponeringen gjennomføres slik at avlingspotensialet opprettholdes eller forbedres. Gjennom Trondheimsregionen er det gjennomført en konsekvensutredning knyttet til massedeponering. Fylkesmannen deltok aktivt i dette arbeidet. Vi har også gitt tilbakemelding til kommunene om at deponering av masse heller ikke er ønskelig i verdifulle kulturlandskapsområder.

Det er en utfordring i kommuneplansammenheng at flere kommuner ønsker svært lang planhorisont, opp mot 25 år. Dette medfører ønsker om store arealer i «reserve» noe som går på bekostning av jordbruksarealet og muligheten for å drive aktivt jordbruk.

Trondheim kommune er i gang med fastsetting av «grønn strek» i forbindelse med deres kommuneplanmelding for byvekst. Fylkesmannen deltar i diskusjon knyttet til kriterier/grunnlag for utarbeidelse av grønn strek gjennom blant annet «Arealgruppe jordvern» som er satt sammen av blant annet personer fra landbruksnæringa, Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesmannen m.fl. Sentralt for jordvern og hovedutfordringer knyttet til dette i Trondheims-regionen, står IKAP, interkommunalt arbeid for arealplanlegging.

Innsigelsene knyttet jord- og skogbruk til kommuneplaner og reguleringsplaner viser at arealbruken har vært avklart i overordnet plan. Dette er positivt. Se mer under punktet knyttet til innsigelser.

Beskriv erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

Sør-Trøndelag har to utvalgte kulturlandskap; Tarva og seterdalene i Budalen. Vår erfaring er at tilskuddsmidlene som går til disse områdene er av stor betydning for å ivareta de aktuelle verdiene.

For Tarva ble det skrevet en ny skjøtselsavtale i 2014 pga en gårdsoverdragelse på den ene av de tre husdyrbrukene på øya. Intensjonen med avtalene er å sikre skjøtsel av kystlyngheia, samt automatiske kulturminner og nyere kulturminner (krigsminner). I tillegg til tiltak som inngår i skjøtselsavtalene har vi i 2014 innvilget tilskudd til bl.a. istandsetting av sauefjøs, bygging av enkelt sauefjøs, minneplate på stein knyttet til krigsminnene, lyngbrenningskurs, fjerning av sitkagran og familiedag på Tarva. Turstiprosjektet på Tarva har kommet langt og vil trolig bli ferdigstilt i 2015. I 2014 har Bjugn kommunestyre vedtatt at det skal legges vannledning til Tarva! I tillegg har det blitt flere ferjeavganger. Begge deler er av stor betydning for Tarvas og de utvalgte kulturlandskapenes framtid.

Det er en økende interesse for å ha sau på beite i seterdalene i Budalen. Ikke minst fra husdyrbrukere fra nabofylkene, som to fra Rendalen i Hedmark, som har store utfordringer med ulv i eget fylke. I 2014 var det 1000 flere sau på beite i området enn i 2013 – totalt ca 4 800 sau på beite. Med omtrent samme antall storfe i 2014 som i 2013 viser utviklinga en klar økning av den totale beitinga i området. Dette er svært positivt siden tiltakende gjengroing har vært en utfordring så langt i prosjektet. Det er en økning til 41 aktive skjøtselsavtaler i 2014 mot 38 i 2013. Pilene peker med andre ord i riktig retning for området. I tillegg til tilskudd til beiting og setring ble det også innvilget midler til andre beiterelaterte tiltak, slik som slått, restaurering av seterbu og utløe, rydding og kantslått langs seterveiene samt støtte til museumssetra for å drive formidling og ha åpen kafe

Bruken av innsigelser knyttet til landbruk i saker etter plan- og bygningsloven.

Vi har fokus på at arealavklaringene skal skje på kommuneplannivå. Flere kommuner reviderte sine arealdeler 2014. Det ble fremmet innsigelse til 5 kommuneplaner (Ørland, Skaun, Rennebu, Orkdal og Melhus). Vi hadde innsigelser knyttet til direkte omdisponering av jordbruksareal, samt fokus på utnyttelsesgrad og krav om minimumsbestemmelser i den forbindelse.

Det var totalt 212 reguleringsplaner på høring i 2014. Til 2 av planforslagene ble det fremmet innsigelse pga omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. 5 innsigelser var knyttet til manglende eller for lav utnyttingsgrad. Antall innsigelser er redusert fra 2013 til 2014. Det er viktig å få fram at langt fleste reguleringsplaner er i tråd med kommuneplanene og at det er lite konflikter med jordvern på reguleringsplannivå

24.2 Samfunnsplanlegging

Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen.

Det er vesentlig å få satt en dialog omkring landbrukets arealinteresser opp på den politiske dagsorden både i kommunene og på regionalt nivå. Dette bør skje tidlig i prosessene og også i forbindelse med kommunenes samfunnsdel som blant annet legger premissene for arealdelen (arealbruk, jordvern, landbruk, kulturlandskap). Eventuelle konflikter med nasjonale mål for jordvern og kulturlandskap må på et tidlig stadium synliggjøres av Fylkesmannen i dialog med den enkelte kommune. Vår erfaring er at landbruksfaglige vurderinger som regel er lagt til som grunnlag for kommunal saksbehandling i arealsaker og har på en god måte vist avlingspotensialer og betydning over tid for jordbruksarealer i pressområder. I slike landbruksfaglige vurderinger er det viktig at tanker omkring erstatningsarealer og i deponeringssaker også legges inn med klare vilkår dersom vedtak om omdisponering fattes.

Fylkesmannen er pådriver for «Arealgruppe jordvern» hvor Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, landbruksnæringa m.fl er deltakere hvor nettopp landbrukets arealinteresser er tema.. Det interkommunale samarbeidet gjennom IKAP setter også denne tematikken på kartet. Trondheim kommune kom i 2014 i gang med arbeidet med en plan for langsiktig byutvikling der Fylkesmannen er en naturlig medspiller. Fylkesmannen samarbeider også godt med regionale aktører som for eksempel Statens vegvesen og Jernbaneverket for å synliggjøre viktigheten av landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter. Fylkesmannen har også arbeidet aktivt for å ivareta landbruksinteressene gjennom arbeidet med etableringen av den nasjonale kampflybasen på Ørlandet.

Beskriv status og erfaringer i arbeidet med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger.

Fylkesmannen, har i skogfaglig sammenheng i liten grad vært involvert i arbeid med frivillig vern av skog. Det pågår ingen større verneplaner med dette tema i fylket for tiden.

Kort beskrive status for samfunnssikkerhetsarbeidet på landbruks- og matområdet.

Endra klima kan se ut til å resultere i mer hyppige skogskader, særlig i form av vindfall i skog. Fylkesmannen har en etter vår vurdering noe uavklart rolle eksempelvis m.h.t. oppfølging og koordinerende innsats for opprydding i fylket. Vi registrerer at skognæringa etterlyser en avklaring m.h.t. samfunnsansvaret. Skogfaglig kompetanse er likevel stilt til rådighet for embetets ROS-arbeid og beredskapsorganisasjon.

I samfunnssikkerhetsarbeidet er det også sentralt å få fram at dyrkajord, beiter, parker og andre områder med vegetasjon fungerer som buffer for avløp av store vannmengder. Dette er vesentlige momenter i flomsituasjoner etter sterk nedbør og liknende situasjoner. Vi får stadig flere store sammenhengende arealer med asfalt og vi legger derfor vekt på å sikre naturlige avløpsveier med ivaretagelse av kantsoner med busker og trær med solid rotsystem slik at vannhastighet reduseres og skade unngås. Dette gjelder også store gårdstun der hydrotekniske anlegg ikke lenger tar unna de store vannmengdene. Gjennom SMIL-ordningen støttes hydrotekniske tiltak for veier, gårdstun og takvann slik at erosjonsfare reduseres.

Forøvrig deltar Avdeling for landbruk og bygdeutvikling hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i embetets generelle beredskapsarbeide og -organisasjon.

24.3 Klimautfordringene

Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.

Rapport er levert som forutsatt.

Beskriv kort aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi, samt gjør rede for status og utfordringer på området.

Se rapport under 23.1 vedr. økt bruk av trevirke og økt satsing bioenergi.

Beskriv arbeidet med klimatilak innenfor landbrukssektoren.

Det arbeides etter en omforent strategi for å øke skogproduksjonen på arealer der det drives skogbruk, herunder tiltak for å øke det årlige foryngelsesarealet, og med tilpasninger i skogbehandlingen i forhold til endra klimabetingelser. Det vises også til kommentarer under res.område 22.4.

Klimatilak i jordbruket har i størst grad vært rettet mot husdyrgjødsel og det tap av klimagasser som metan og nitrose gasser som skjer under lagring, transport og spredning i på åker og eng. Det er avgitt høringsuttalelse vedrørende ny forskrift om transporttilskudd for husdyrgjødsel til biogassanlegg, men det er fremdeles få anlegg her i Sør-Trøndelag. Ny husdyrgjødselerskrift er på trappene og vi forventer noen endringer knyttet til det. Fylkesmannen har også gitt støtte til et prosjekt i Rissa med bygging av gjødsellager for optimal og lønnsom bruk av husdyrgjødsel.

Ellers er prosjektet Best på Grovfôr avsluttet der det er lagt vekt på balansert gjødsling, optimal fôr kvalitet og fôringsstrategi som til sammen sikrer minst mulig overskudd av Nitrogen og Karbon som begge skilles ut i gassform. Andre prosjekt fylkesmannen deltar i, som omfatter rådgiving for økt satsing på melk og kjøtt fra drøvtyggere, legger også vekt på optimale driftsopplegg med fôring tilpassa ytelse slik at minst mulig fôr brytes ned og skilles ut i form av klimagasser.

Beskrive kort oppfølging av arbeidet med biogassanlegg i fylket.

Gjennom samarbeid med prosjektet «Gårdsgass Midt-Norge» (Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal) bidro Skjetlein Grønt Kompetansesenter i Trondheim (SGK) til gjennomføring av 1 kurs og en studietur med tema biogass. Til sammen 40 deltakere. Det vises også til kommentarer under res.område 23.1.

Skogbruk. Fylkesmannen bidrar gjennom Skjetlein grønt kompetansesenter(SGK) til utvikling av **bioenergi** i Sør-Trøndelag. Prosjektet bidrar til utvikling av gårds- og bondevarmeanlegg. Om lag 200 potensielle utviklere av bioanlegg har deltatt på kurs, samlinger i regi av SGK i 2014. En merker økt pågang fra gårdbrukere. IBudal i Midtre Gauldal kommune ble det gjennomført minikurs for 6 bønder. En deltakere investerte i gårdsvarmeanlegg. En etablerte et varmeselskap som AS for varmeleveranse til en lokal laftebedrift. De

resterende etterspør nå videre hjelp til etablering av bioanlegg.

I 2014 er det gjennomført Energy camp for 200 skoleelever fra 8 og 9 klasse. Dette er en dag med undervisning med realfag der fornybar energi inngår som en viktig del. Vi ser dette som et interessant element i rekrutteringsarbeidet til landbruket.

Rapportere ev. tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimagassutslipp og ammoniakkutslipp.

Innenfor RMP-ordningen er tiltak rettet mot håndtering av husdyrgjødsel viktigst for reduksjon av klimagassutslippene I forbindelse med revideringen av RMP innførte vi to tilskuddsordninger i begrensa omfang, med effekt på klimagassutslipp og ammoniakkutslipp, men også vannkvalitet. Det var tilskuddsordningene «spredning i vår/vekstsesong» og «bruk av tilførselsslanger». I tillegg til direkte tap til luft, pakkes jorda ved kjøring med tungt utstyr slik at jorda er vannmettet lenger og klimagasser unnslipper lettere. Kan vi oppnå bedre agronomi med målretta bruk av RMP-midlene vil vi redusere utslipp til luft samt utslipp til våre vassdrag slik vi er forpliktet til ved den pågående implementering av vannforskriften

Både i 2013 og 2014 ble de omtalte ordningene begrenset til to områder i Rissa kommune som et prøveprosjekt for å tilrettelegge for en ny ordning i RMP. Vassdragene ble utvalgt med bakgrunn i utfordringer med vannkvalitet som i vesentlig grad har sammenheng med husdyrgjødselbruken i området. Prøveordningen skal evalueres og erfaringene her vil vise om dette er noe som bør gjennomføres i større omfang ved neste revidering, eller om en eventuelt får på pass et litt justert opplegg. Det har kun vært søknader på den ene av de to tilskuddsordningene - «spredning i vår/vekstsesong». Dette kommer nok av at den andre ordningen krever investering i tilførselsslanger. Dette er utstyr som ikke så mange har fra før.

Tilskuddsordningene vi har til endra jordarbeiding i RMP bidrar også positivt i klimasammenheng, selv om hovedformålet med disse er god vannkvalitet. Vi gir tilskudd til alle erosjonsklassene, men med gradert sats på bakgrunn av erosjonsrisiko.

Bidra til Norsk institutt for skog og landskaps årlige rapport om bærekraftig skogbruk.

Det er rapportert gjennom de systemer Fylkesmannen har ansvar for og i øvrig rapportering og slik også til Norsk institutt for skog og landskap.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Gi en vurdering av måloppnåelse for virkemidlene, beskrive tilstand og utvikling av de ulike miljøtema i Regionalt miljøprogram.

Fylkesmannen mener at virkemidlene i regionalt miljøprogram er det ekstra incitamentet som skal til for at tiltakene som inngår blir gjennomført. Trolig ville omfanget av aktiviteten vært betraktelig mindre uten disse virkemidlene Måloppnåelsen er stor noe som også vises gjennom kontroller på området. Viktig at disse virkemidlene videreføres.

Samtidig ser vi at disse virkemidlene ikke alltid er nok til å styre utviklinga i positiv retning. I Sør-Trøndelag har vi for eksempel hatt en kontinuerlig nedgang i antall enkeltsetre selv om setertilskuddet har vært relativt høyt. Dette har antakelig sammenheng med den generelt dårlige lønnsomheten i landbruket. Det er i stor grad den som påvirker neste generasjons vurderinger om fortsatt drift med melk eller ikke.

Antall søkere til Regionalt miljøprogram har blitt redusert fra 2013 til 2014 (fra ca 1700 søkere i 2013 til ca. 1470 i 2014). Noe av reduksjonen (Ca. 60 søknader) skyldes at vi fjerna tilskuddet til turstier fra RMP i fjor fordi vi mente at dette tiltaket bedre kan håndteres innfor SMIL-regelverket, samt at vi ønsket å heve satsene på andre ordninger. Det ble også gitt en del avslag i 2013 som førte til færre søkere i 2014. Reduksjonen kan også forklares gjennom den generelle nedgangen i antall foretak i landbruket.

Tilskudd til kystlynghei er ei ordning som fungerer godt, men som vi ønsker å se nærmere på fremover. Dette blant annet med bakgrunn i at utegangersau og vinterfôra sau er i samme kode i søknad om produksjonstilskudd fra og med 2015. Samtidig er det mange tilskuddsordninger innen landbruk og miljø som støtter drift med utegangersau. Tenker da særlig på PT, RMP, tilskudd til tiltak for truede naturtyper og når det gjelder Tarva også tilskudd til utvalgte kulturlandskap. Vi har behov for å se om midlene brukes på riktig måte og om en eventuelt kan oppnå en mer hensiktsmessig samordning av midlene.

Beskriv hovedprioriteringer for kommunenes forvaltning av SMIL-midler.

Det har vært stor pågang på SMIL-midlene fra kommunene i Sør-Trøndelag i 2014. Ved årsskiftet 2014/15 stod det kun igjen kr 228 000,- igjen av årsramma for 2014 på 9,23 mill. kr. I fjor prioriterte kommunene SMIL-midler til spesielle tiltak i kulturlandskapet og til hydrotekniske tiltak og tiltak mot forurensing.

Til sammen 6,9 mill er innvilget til kulturlandskapstiltak. Det er nedgang i bruken av slike midler til bygninger, mens tilskudd til restaurering av gammel kulturmark øker kraftig. Målrettet arbeid for økt matproduksjon blant annet gjennom storfeprosjektet, TINE- prosjekt og felles satsing på fjell-landbruket i Sør-Trøndelag, har ført til økt interesse for å ta i bruk gamle beiter og forklarer derfor trolig denne dreiningen i virkemiddelbruken.

Til sammen 2,56 mill er innvilget til hydrotekniske tiltak og tiltak mot forurensing i 2014. Dette er en nedgang fra i 2013. En uvanlig tørr vår og varm sommer har trolig medført at de umiddelbare behovene for hydrotekniske tiltak har uteblitt. Vi registrerer imidlertid at kommunene i Sør-Trøndelag tar høyde for mer ustabil klima i årene framover. Dette kan leses i kommunenes tiltaksstrategier, der vi registrerer at tiltak mot forurensing samt hydrotekniske tiltak har fått høyeste prioritet i de fleste kommunene i fylket. Mange kommuner har også vedtatt økte tilskuddssatser på hydrotekniske tiltak og tiltak mot forurensing for å sikre bedre gjennomføring av kostnadskrevenne tiltak med stor miljøeffekt.

Fylkesmannen har hatt stort fokus på å få til effektiv bruk av midlene og har brukt en del ressurser på å omfordele midler mellom kommunene gjennom året slik at de kommunene med størst behov kan dra nytte av midlene.

Beskriv status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet.

De tre siste årene har vi gjennomført storstilt kursing av gårdbrukere om miljøplan. Ca. 550 gårdbrukere har deltatt totalt. Bakgrunnen for dette var kontroller som viste at mange hadde mangelfulle miljøplaner. Når forskrift om miljøplan nå er avviklet er det behov for å orientere om de delene av miljøplanen som videreføres i ny forskrift om produksjonstilskudd og gjennom KSL (Kvalitetssystemet i landbruket). Vi har vært i kontakt med Norsk landbruksrådgiving i fylket og legger opp til et samarbeide for bidra til å spre informasjon til gårdbrukerne.

Gi en forbruksprognose for 2014 til Statens landbruksforvaltning, rapporter om arbeidsfrister og inndraging av midler, samt rapporter behov for jord- og skogbruksmidler i 2015 innen 1.12.2014.

Prognose og rapport er avgitt som forutsatt.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2014 etter søknadsomgang 2013 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmidler	Andre miljøtiltak
FMST	5624976	4906320	6645318	235965	8270583	252040	151450	0
Sum	5624976	4906320	6645318	235965	8270583	252040		

24.5 Økologisk landbruk

Beskriv kort status, utfordringer og resultater knyttet til arbeidet med økologisk landbruk.

Økologisk landbruk står sterkt i Sør-Trøndelag og vi har, sammen med Nord-Trøndelag, ca. 28 % av det økologiske arealet i landet. Sør-Trøndelag har alene 16 % av de økologiske melkekyrne og regionen produserer ca. 37 % av den økologiske melka i Norge. I tillegg har vi en del økologiske ammekyr, sau og økologiske grønnsaker i fylket. Vi opplever en viss nedgang i økologisk areal og produksjon i 2014. Økoprodusentene blir stadig mer profesjonelle med krav til tilvekst og ytelse på nivå med konvensjonelle brukere. Omlegging til og utvidet satsing på økologisk drift krever både økt kompetanse, nok kapital og ikke minst tilstrekkelig areal. Dette kan være krevende for både næringa, rådgivningstjenestene og forvaltninga. Men i Trøndelagsregionen har vi, etter ei strategisk satsing på økologisk landbruksproduksjon siden midten på nitti-tallet, både ei kompetent og engasjert rådgivningstjeneste, svært dyktige bønder og et forvaltningsapparat som har god erfaring på området.

Hovedutfordringen for økologisk landbruksproduksjon er markedet. Dette skyldes kanskje mest prisen, samt plasseringa økoproduktene får i butikkene. Innkjøp av økologiske produkter til offentlig storhusholdning mm kunne økt volumet slik at omkostningene til salg og distribusjon ble mindre. Produktene ville blitt synliggjort bedre og etterspørselen i det private marked ville også kunne økt. Det er i tillegg en utfordring å få produktene ut i matvarekjedene. Holdningene til økologiske matvarer blant folk flest synes likevel å være i en positiv utvikling der miljø og bærekraft, samt dokumentasjon på innhold i produktene, gir et godt omdømme. Bedre informasjon

og kunnskapsformidling vil dessuten kunne redusere de kritiske røstene knyttet til effektivitet og matforsyning globalt sett.

Med bakgrunn i tiltakene i Økologisk handlingsplan for Trøndelagsfylkene er det gitt støtte til en rekke produsentretta tiltak, hovedsakelig i regi av Norsk Landbruksrådgiving. Vi har også støttet ulike arrangement som for eksempel musikkfestivaler med servering av økologisk mat og drikke, Trøndersk Matfestival og nettverksbygging for matopplevelser med basis i økologiske råvarer. Vi støtter også tiltak i grøntsektoren. Deriblant arbeidet for å få økologisk varer til å inngå i leveransene fra grønt-produsenter i Trøndelag og ut til matvarekjedene. Vi opplever også at kvalitet og leveringsdyktighet på økologiske matvarer er svært bra. For økologiske melkeprodukter skjer foredling og distribusjon ved hjelp av TINE og Rørosmeieriet. Anvendelsesgraden er nå 46 % og er fortsatt stigende. I 2014 er det igangsatt et prosjekt for fjellandbruket der ett av målene er å styrke det økologisk husdyrhold, spesielt økomelk-produksjonen i Rørosregionen..

Beskrive aktiviteter og resultater fra foregangsfylkeprosjektene

Landbruksdirektoratet har videreført prosjektet «Foregangsregion ØkoMELK» i nye tre år som ett av seks økologiske fagfelt med nasjonal støtte. Prosjektet skal ta nasjonalt hovedansvar for produksjon av Økomelk. Det er i hovedsak produsentretta og omfatter intensiv rådgiving for optimal agronomi og driftsteknikk. Produksjonen skal være bærekraftig, effektiv og mest mulig basert på egne fôrressurser. I 2014 ble det satt i verk spesielle tiltak for å styrke produksjon av økologisk melk i Rørosregionen der både produsentmiljøet og den lokale foredlinga skal styrkes. I den forbindelse har styringsgruppa i Foregangsregion Økomelk utformet et brev og sendt til TINE sentralt, der det bes om at det åpnes for nye leveringsavtaler i denne regionen. Rørosmeieriet har stort behov for økomelk i årene framover og merkevarene fra denne bedriften er god drahjelp for det generelle forbruket av økologiske melkeprodukter.

Prosjektet omfatter i tillegg betydelig satsing mot storhusholdninger for økt forbruk av økologiske melkeprodukter. Det arbeides med å skape nettverk og øke kompetansen innen storhusholdning der sentrale aktiviteter er en årlig «Økouke» i begge trøndelagsfylkene, deltakelse på Trøndersk Matfestival samt kurs og seminarer på naturbruksskolene på Mære og Skjetlein, samt på Skjetlein Grønt Kompetansesenter. Mære har kurs i melkeforedling og Skjetlein har kurs for storhusholdninger. Som et resultat av nettverksbygging i prosjektet har kafedriften ved Studentsamskipnaden i Trondheim fått etablert et samarbeid med avdelinger ved NTNU om levering av økologisk matvarer til disse. Også St.Olav Hospital og Forsvaret har økologiske menyer og blir benyttet til foredrag og informasjon for interesserte storhusholdninger. Det har enda ikke lyktes med å få på plass økologisk mat i kantiner i Trondheim kommune på tross av et politisk vedtak i 2009 med en målsetting om 30 % økologisk andel i egne storkjøkken og kantiner. Arbeidet holder fram. Andre store offentlige og private storhusholdninger er også viktige for mål for vårt arbeid i denne sektoren framover.

Ressursrapportering

Lønn under fagdep. gjelder lønn ansatte reindriftsavdelingen.

Resultatområde Kapittel 0525 Fagdep.

Oppgaver under LMD kr 12 282 679,38 kr 2 655 053,73

Sum: kr 12 282 679,00 kr 2 655 053,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnopplæringen

31.1 Tilsyn

Barnehage

Tilsyn etter barnehagelov er gjennomført i tråd med aktivitetskravet for 2014. Det er gjennomført stedlig tilsyn med 6 kommuner. Tema for tilsyn har vært kommunen som tilsynsmyndighet jf. bhl. § 16 jf. 8 og godkjenning jf. bhl. §§ 10 og 11 jf. § 8.

Valg av tilsynsobjekt og –tema for 2014 er hovedsakelig gjort på bakgrunn av tidligere års tilsyn der det er avdekket lovbrudd ved kommunenes godkjennings- og tilsynspraksis. Tilsyn og godkjenning er sentrale virkemidler i kommunens arbeid med å påse regelverksetterlevelse i den enkelte barnehage. Vi har derfor ønsket å følge opp at kommunenes praksis er i tråd med gjeldende regelverk. Videre er både reglene om tilsyn og godkjenning omfattende bestemmelser som gir mye informasjon om kommunen som barnehagemyndighet. Ved valg av tilsynsobjekt har vi også sett hen til når det sist ble ført tilsyn med kommunen.

Opplysninger fra ulike kilder ligger til grunn for risikovurderingen, herunder opplysninger i BASIL, kommunenes deltakelse på samlinger, henvendelser fra kommunene, barnehager, fagforeninger og foreldre, informasjon fra klagesaker og media.

I 4 av de 6 kommunene det er gjennomført tilsyn, er det avdekket lovbrudd. Lovbruddene er i hovedsak knyttet til at kommunen ikke har brukt sin kunnskap om barnehagene til å vurdere behov for tilsyn og gjennomført tilsyn som svarer til behovet, at kommunen ikke har vurdert og konkludert på om barnehagen etterlever de rettslige kravene knyttet til varslet tilsynsystema og at pålegg om retting og godkjenningsvedtak ikke er utformet i tråd med forvaltningslovens regler for enkeltvedtak.

Det er gitt veiledning i tilknytning til tilsynene. Gjennomgående problemstillinger har vært vurderingene rundt innretningen av kommunens tilsynsvirksomhet slik at den blir ressurseffektiv og rettes mot områder der det er risiko for lovbrudd samt forvaltningsrettslige problemstillinger, både i forhold til kommunens tilsyns- og godkjenningsvirksomhet. Veiledningen oppfattes å være nyttig.

Vår erfaring, etter å ha tatt i bruk ny tilsynsmetode, er at kommunene følger opp og retter lovbruddene som avdekkes under tilsynene.

Alle tilsynene er gjennomført etter gjeldende metodehåndbok. Vi har hatt god hjelp i både metodehåndboka og kontrollspørsmålene i tilsynsarbeidet.

Endelige tilsynsrapporter er publisert på vår hjemmeside.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen innehar både juridisk og pedagogisk kompetanse og det vurderes å være tilstrekkelig med ressurser til å gjennomføre tilsynsaktiviteten i tråd med resultatkravene.

Fylkesmannen konkluderer med at vi har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å løse oppdraget. Måloppnåelsen vurderes å være god.

Skole

Tilsyn på skoleområdet er gjennomført ihht aktivitetskrav. For Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har tilsyn på utdanningsområdet i 2014 vært dominert av det felles nasjonale tilsynet (FNT). Som omtalt i fjor så er dette en krevende øvelse. Alle tilsyn finner vi i skjæringspunktet mellom jus og pedagogikk, men dette tilsynet er der i særdeleshet. Det positive er imidlertid at temaet oppleves som svært nyttig både av Fylkesmannen og sektor. Dette er veldig avgjørende for vår integritet som tilsynsmyndighet.

Våre funn avdekket først og fremst en svært varierende grad av lokalt arbeid med læreplaner og undervisningsvurdering; ikke bare mellom skolene, men også mellom fag på skolene. Generelt sett kan vi vel si at skolene mangler forutsigbarhet og kollektiv tilnærming.

Selv om tilsyn kan medføre litt ekstra arbeid for skolene og skoleeierne, mener vi at våre tilsyn også i 2014 ble tatt godt i mot ute i sektor. Spesielt er rektorene positive, og takker ofte for den ryggdekning våre rapporter gir for utviklingsarbeid på skolene.

Utfordringer ved tilsyn også ved denne korsveien er hvordan vi kan bidra til et godt spredningsarbeid internt i

kommunene etter at tilsyn er gjennomført.

Det er gjennomført tilsyn ved 12 skoler i 9 kommuner, inklusive Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Fylkesmannen har gjennomført 6 tilsyn med temaet elevenes utbytte av opplæringen (FNT). To av disse var oppfølgingstilsyn. I tillegg til de nevnte tilsynene ble det gjennomført tilsyn med temaene *tidlig innsats* (§ 1-3, andre ledd), *særskilt språkopplæring* (§ 2-8 og § 3-9) og forvaltningstilsyn.

Antall gjennomførte tilsyn i 2014 er noe lavere enn tidligere år. Dette må likevel ikke forstås dit hen at *tilsynsarbeidet* er prioritert ned av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. I forkant av det felles nasjonale tilsynet ble det gjennomført en *veilednings"turne"* (*seks samlinger a 4 timer*). På denne turneen besøkte Fylkesmannen samtlige skoleeiere i Sør-Trøndelag, og skolelederne var også invitert. I våre møter ble det satt fokus på forståelse for at regelverket er slik det er, altså formålet, og synliggjøring av sammenhengen mellom pedagogikk og jus. Fylkesmannen vil gi ros til direktoratet for den nye tilsynsmodellen der veiledning kommer i forkant til selve tilsynene.

Fylkesmannen gjennomfører naturlig nok ikke en fullstendig Ros-analyse ved nasjonalt valgte temaer siden temaet allerede er valgt. Vår Ros-analyse er i så måte ved valg av tilsynsobjekter. Her gjør Fylkesmannen en vurdering både av sektortilstanden i kommunen og en vurdering av mengden tilsyn i kommunen de siste årene.

Når det gjelder valg av tilsynsystema for de egendefinerte tilsynene, så beror de på flere vurderinger. Noen av dem er basert på bekymringer knyttet til den enkelte skoleeier/skole; andre igjen er basert på en vesentlighetsvurdering av tema, samt sektortilstanden generelt i fylket. Fylkesmannen vil her understreke at risikovurderingene ikke bare er gjort i forhold til hva som oppleves akutt. Vårt valg av temaet *tidlig innsats* er blant annet begrunnet i en mer langsiktig risikovurdering for de elever som sliter med grunnleggende lese- og regneferdigheter. Generelt er det viktig at *langtidseffekter* også er en del av Ros-analyser.

Fylkesmannen benytter tall fra GSI, Skoleporten og KOSTRA, resultater fra nasjonale prøver, innkomne klager, henvendelser fra elever/foreldre, oppslag i media, med mer, i vår vurdering og planlegging av tilsynsaktiviteten. På bakgrunn av erfaringer fra 2013 og 2014, vil Fylkesmannen også i 2015 innhente lovpålagt tilstandsrapport fra alle kommunene.

Alle påpekte lovbrudd er fulgt opp med erklæringer og dokumentasjon innen gitte frister. Fylkesmannens erfaring er at skoleeiere og skoler er veldig lojale når det gjelder Fylkesmannens påpekning av lovbrudd avdekket gjennom tilsyn. Vi har ingen erfaring med at tilsynsobjekter er uenig i Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

Alle nasjonalt initierte tilsyn på utdanningsområdet er gjennomført i samsvar med instruks fra Utdanningsdirektoratet.

Fylkesmannen har også i 2014 ført tilsyn med fylkeskommunens plikter i forhold til opplæring for barn og unge som bor i barneverninstitusjoner (barnevernloven § 132). Her deltok skolegruppa ved embetet på ett av institusjonstilsynene, men det er verdt å nevne at temaet, beboernes opplæringstilbud, nå er standard spørsmål ved alle individtilsyn.

Informasjon om tilsynsvirksomheten, inklusive tilsynsrapporter, legges ut på vår hjemmeside.

Fylkesmannen har varslet direktoratet om risikoområder/risikoskoler på privatskolefeltet. Fylkesmannen registrerer at direktoratets tilsyn på privatskoleområdet i hovedsak relateres til økonomi, inntaksreglement og styrets sammensetning/arbeid. Fylkesmannen ser et generelt behov for at direktoratet også vier oppmerksomhet mot andre deler av privatskolenes virksomhet - eksempelvis temaer som spesialundervisning og elevenes psykososiale miljø.

Fylkesmannen konkluderer med at vi har tilstrekkelig kompetanse og rimelig med ressurser til å løse oppdraget. Måloppnåelsen vurderes å være god.

31.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i 2014 behandlet i alt 186 klagesaker i medhold av barnehageloven, opplæringslova og privatskolelova med tilhørende forskrifter. Antall klagesaker i 2012 var 132, og i 2013 totalt 164. De fleste klagesakene (90) gjelder klage på standpunkt karakterer. Antall behandlede klager viser, på samme måte som de to foregående årene, en økning. Økningen er i hovedsak knyttet til klagesaker innenfor rett til særskilt språkopplæring (alle sakene omhandlet særskilt språkopplæring i private grunnskoler) og skyssaker fra fylkeskommunen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er ikke kjent med at saker ikke er fulgt opp etter endelig avgjørelse. Ingen av sakene er blitt gjort kjent for Fylkesmannen gjennom media.

Antall klager etter barnehagelov er på samme nivå som i 2013. De fleste klagenes behandling i 2014, 6 av 9, gjelder forskriften om likeverdig behandling. Enkelte av sakene er komplekse og har sammensatte problemstillinger som krever både juridisk og økonomisk kompetanse. God veiledning har innvirkning på både kommunens håndtering av sakene og på antallet klagesaker. Informasjon om regelverket, i denne sammenheng særlig forskriften om likeverdig behandling, men også barnehagelov og forvaltningslov, er derfor en viktig og prioritert oppgave.

Klagesaker i medhold av oppl. kap 9a

Saker i medhold av kapittel 9a er som regel komplekse og arbeidskrevende. Et viktig element å ta i betraktning i slike saker, er å høre barnets mening og vurdere «barnets beste». I langt de fleste saker, dersom det anses å være til barnets beste, gjennomfører vi slike samtaler.

Antall klagesaker etter oppl. § 9a-3 anser vi å være stabilt lavt. At antall klagesaker er lavt har sammenheng med vår håndtering av henvendelser hvor vi prioriterer å være proaktiv når det gjelder råd og veiledning på området. Dette innebærer at vi ved henvendelser fra skole/kommuner eller fra foresatte/elever går inn med aktiv veiledning for å bistå i ofte komplekse saker. Vi anser denne arbeidsformen som svært hensiktsmessig i arbeidet med slike saker. Denne type henvendelser krever rask handling, god dialog og konkrete tiltak tilpasset utviklingen i saken. Framgangsmåten er ressurskrevende, men effekten er svært god. Kommuner/skoler og foresatte/elever melder tilbake at denne håndteringen har god effekt.

Arbeidet med Læringsmiljøprosjektet (Målrettet innsats mot mobbing) har bidratt til at kommuner som har hatt utfordringer på området scorer bedre på elevundersøkelsen, noe som indikerer at elevenes psykososiale miljø totalt sett er bedret og derigjennom bidrar til å holde antall klagesaker lavt.

Fylkesmannen ønsker fortsatt utvikling og forbedring på dette området, og vil fortsatt prioritere 5-fylkesamarbeid som arena for drøfting av klagesaker, øvrige henvendelser og problemstillinger innenfor opplæringslova kap. 9a.

Klagesaker innenfor det spesialpedagogiske området

Klagesaker innenfor det spesialpedagogiske området er stabilt lavt. Dette skyldes i all hovedsak strategisk og langvarig innsats over flere år fra Fylkesmannen. Arbeidet har bestått i aktiv informasjon og veiledning, innrettet mot skoleeierne, regionledere, rektorer, styrere, PPT, lærere og andre aktuelle aktører. Arbeidet er gjennomført med tanke på å øke kompetansen og derigjennom bedre kommunens saksbehandling på området. Arbeidet har vist seg å ha god effekt. Den siste tiden har innsatsen spesielt vært rettet mot endringen i oppl. § 5-4 første ledd. Vi ser nå en tydelig effekt av arbeidet, og har siste halvår opplevd en økning i antall henvendelser hvor det etterspørres informasjon/veiledning på området (se resultatområde 31.6 for utfyllende informasjon).

Sentralt gitt skriftlig eksamen

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag hadde, ved sentralt gitt skriftlig eksamen i videregående skole, våren 2014, ansvar for klagesensuren i norsk for hørselshemmede, norsk tegnspråk og tegnspråk. På grunnskoleområdet hadde vi ansvaret for norsk tegnspråk og norsk for døve og sterkt tunghørte. Dette er fag med få påmeldte til eksamen og det er svært få sensorer foreslått til sensuoppdrag i PAS. Fylkesmannen har derfor brukt relativt store ressurser på å skaffe de få klagesensorene vi har hatt behov for.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener det er uheldig at Utdanningsdirektoratet gjennomfører hurtigklagesensur i disse fagene. Dette fordi det ikke oppnevnes sensorer før det kommer klager. Hvilke sensorer som kan oppnevnes avhenger av hvilke skoler som sender inn klager. Når sensorer skal oppnevnes primo juli og klagebehandling gjennomføres samme uke, er sensorene ofte på ferie og hurtigklagesensuren blir umulig å gjennomføre innen de tidsfristene som er satt. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener at små fag burde vært unntatt fra hurtigklagesensuren.

Ved klagebehandlingen på sentralt gitt eksamen våren 2014 kom det inn 4 klager på eksamen videregående fordelt på 2 fag, norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede. På grunnskolenes område kom det også inn 4 klager fordelt på begge fagkodene.

Fylkesmannens kompetanse og behandlingstid

Oppvekst- og utdanningsavdelingen innehar både juridisk og pedagogisk kompetanse. For å kvalitetssikre avdelingens klagesaksbehandling, er det rutine for at klagesaker som hovedregel skal drøftes av to eller flere saksbehandlere før leder får sak til godkjenning.

Til tross for en økning i antall klagesaker også i 2014, blir saker i hovedsak behandlet innen 1 måned. Dersom

saken, mot formodning, overstiger 1 måneds behandlingstid, sendes foreløpig svar, jf. fvl. § 11 a.

For klagesakene etter barnehagelov er ikke resultatkravet innfridd. Omtrent halvparten av klagesakene er behandlet innen tre måneder. Saksbehandlingstid utover tre måneder er knyttet til klagesaker etter forskrift om likeverdig behandling. Dette har delvis sin bakgrunn i at klagesaker fra 2012 er behandlet i 2014 samt manglende tilgang og kapasitet på økonomisk kompetanse. Det er derfor besluttet å knytte deler av nyopprettet økonomisk stilling i 2015 til avdelingen.

Egenvurdering av i hvilken grad embetet har oppnådd resultatkravene

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vurderer måloppnåelsen knyttet til resultatområde 31.2 totalt sett som god. Vi er opptatt av å forbedre kvaliteten på klagesaksbehandlingen, noe vi jobber kontinuerlig med. Som et ledd i dette arbeidet ble det i år gjennomført kurs i forvaltningsrett for hele avdelingen. Videre har vi utarbeidet maler for behandling av ulike typer klagesaker og rutine for klagesaksbehandling etter forvaltningsloven. Dette mener vi øker effektiviteten og sikrer at rettskrav blir ivaretatt.

Det er registrert avvik på dette resultatområdet, da resultatkravet vedr saksbehandlingstid ikke er innfridd for klager etter barnehagelov.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	90	54	36	0	0	
Ekstra år i grunnskolen, § 2-1	1	0	1	0	0	
fjerde ledd						
Bortvisning, § 2-10	1	1	0	0	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	1	0	0	0	
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	1	0	0	0	
Spesialundervisning, § 5-1	8	1	7	0	0	
Skyss, § 7-1	50	22	28	0	0	
Skoleplassering, § 8-1	6	0	6	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	4	4	0	0	0	
Sum	162	84	78	0	0	

Klage i private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 3-1	2	0	2	0	0	
Særskilt språkopplæring, § 3-5	9	0	9	0	0	
Sum	11	0	11	0	0	

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	3	0	2	1	0	
Sum	3	0	2	1	0	

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum	
Barnehageloven § 10		0	0	1	0	1
Barnehageloven § 16		0	1	0	0	1

Forskrift om familiebarnehager § 7	1	0	0	0	1
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0	6	0	0	6
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

BASIL

Fylkesmannen har veiledet kommunene i forkant av innsamlingen av data i BASIL. Vi har hatt en tett dialog med kommunene i innsamlingsfasen og bidratt til at frister ble overholdt. Etter at rapporteringsfristen var utløpt, ble dataene kontrollert og godkjent av Fylkesmannen. Fylkesmannen mener rapportportalen er et nyttig verktøy for å få oversikt over tilstanden i barnehagesektoren i kommunene. Dataene fra BASIL er blant annet brukt som bakgrunnsinformasjon for Fylkesmannens tilsyn med kommunene.

Fylkesmannen har ressurser og kompetanse til å løse oppdraget. Resultatkravene anses som innfridd, og Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som god.

Grunnskolen informasjonssystem - GSI

Fylkesmannen har hatt en tett dialog med skoleeierne i GSI-arbeidet. Informasjon om innsamlingen har primært gått via e-post, direkte til GSI-kontaktene (alle skoleeierne har oppnevnt en GSI-kontakt). Fylkesmannen har hatt løpende veiledning rundt skjemaene i hele innsamlingsperioden. Fylkesmannen vurderte å avholde et eget informasjonsmøte i forkant av innsamlingen, men etter å ha kartlagt behovet/interessen for et slikt møte, valgte vi å ikke gjennomføre et eget informasjonsmøte.

Når dataene var levert gjennomførte Fylkesmannen en kontroll av tallene. I dette arbeidet tok vi utgangspunkt i feil og advarsler registrert på hver enkelt enhet. Det ble kontrollert at disse var kvittert/kommentert. I tillegg tok Fylkesmannen ut egne rapporter, blant annet rapport som viste gruppestørrelse 2, for alle enhetene. Her ble det avdekket en noe høy gruppestørrelse for noen skoler. Disse ble kontaktet og i alle tilfellene var årsaken feil i rapporteringen i ramme B. Fylkesmannen mottok også et regneark med oppfølgingspunkter fra Utdanningsdirektoratet. Med utgangspunkt i dette regnearket ble aktuelle skoleeiere kontaktet og feil ble rettet opp.

Fylkesmannen var bedt om å komme med innspill til evaluering av årets GSI-innsamling innen 19. desember. I den anledning henvendte vi oss til GSI-kontaktene å ba om å få evnetuelle synspunkter fra dem. Kun én av kommunene responderte. Tilbakemeldingen fra denne kommunen, supplert med Fylkesmannens vurdering av innsamlingen, ble oversendt Utdanningsdirektoratet innen fristen.

Fylkesmannen har hatt relativt få henvendelser fra skoleeierne i løpet av innsamlingsperioden. Når i tillegg kun én kommune velger å sende oss en evaluering, så tolker Fylkesmannen det dit hen at det har vært få problemer hos skoleeierne i løpet av innsamlingen. Det ser ut til at tekniske løsninger fungerer godt og at det innholdsmessige i skjemaene blir forstått av de som skal levere data.

Fylkesmannen bruker tall fra GSI i forbindelse med informasjon og veiledning, og som forberedelser til tilsyn. Tallene brukes spesielt mye i forbindelse med vårt arbeid på resultatområde 31.6. I denne forbindelse blir GSI-tall som viser utviklingstrekk innenfor spesialundervisningsområdet i kommuner og fylket drøftet inngående internt på avdelingen.

Fylkesmannen har ressurser og kompetanse til å løse oppdraget. Resultatkravene anses som innfridd, og Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som god.

Skoleporten mm.

Fylkesmannen benytter Skoleporten ved forberedelse av tilsyn og annen dialog med kommunene. Dette, kombinert med at vi ber alle kommunene om å sende oss den lovpålagte tilstandsrapporten, bidrar til at Skoleporten i økende grad brukes i lokal kvalitetsvurdering i grunnopplæringen. Fylkesmannen har også konkret veiledet og informert om mulighetene som ligger i Skoleporten – og hvilke elementer som bør inngå i lokal kvalitetsvurdering.

Fylkesmannen har i direkte møter med enkeltkommuner tilbydd brukerstøttefunksjon for skoleeiere. Alle skoleeiere som har bedt om støtte og veiledning har fått dette fortløpende.

Vi er av den oppfatning at vi har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å løse oppdraget. Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på dette resultatområdet som relativt god.

Statistikkportalen ble ikke lansert i 2014 og Fylkesmannen har derfor ikke veiledet skoleeierne, i påvente av lanseringen.

Fylkesmannen har flere ansatte med kompetanse på å gi skoleeierne brukertilgang i Skoleporten, GSI, Statistikkportalen mm. gjennom UBAS. Vi har derfor svært kort responstid når vi mottar henvendelser knyttet til tilganger. Fylkesmannen har altså ressurser og kompetanse til å løse oppdraget. Resultatkravene anses som innfridd, og Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som god.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting er oppgaver som generelt gjelder alle områdene i embetsoppdraget. Vi viser derfor fortløpende til rapportering på de øvrige resultatområdene for utdyping og konkretisering.

Fylkesmannens arbeid i forbindelse med informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting ivaretas blant annet ved at tilgjengelighet for målgruppene våre på telefon og e-post prioriteres høyt. Videre bidrar avdelingens strategi for å følge opp med informasjon og veiledning i for- og etterkant av tilsyn, samt ivaretagelse av veiledningsperspektivet i klagesaksbehandlingen, til måloppnåelse på resultatområdet. Gjennom blant annet samarbeidsfora med PPT og Statped, likestillingsteam, samiske nettverk, GLØD/GNIST samt UH-sektoren, søker vi å oppfylle og dekke behovet for informasjons-, veilednings- og kunnskapsinnhenting i fylket på en helhetlig og formålstjenlig måte. Kontrolloppgaver i tilknytning til BASIL og GSI gir Fylkesmannen viktige og utfyllende data for å gi målrettet informasjon og veiledning på resultatområdet.

De fleste henvendelser fra kommuner og andre aktører hvor Fylkesmannens bidrag ønskes, blir så langt det er mulig, imøtekommet. Dette er en oppgave vi velger å prioritere. Vi ser at effekten av å kunne bidra med informasjon når sektor etterspør det er god og ofte fører til ønsket utvikling i tråd med nasjonale føringer.

Et godt supplement til informasjons- og veiledningsarbeidet er Fylkesmannens nettside. Vi ser at vi med fordel kunne utviklet nettsiden slik at mer informasjon kunne vært tilgjengelig her og på den måten dekket noe mer av informasjonsbehovet.

Regelverk og nasjonale føringer

Avdelingens informasjon og veiledning knyttet til regelverk skjer fortløpende i kommunikasjon med aktører per telefon og e-post. I tillegg formidles regelverksområder i det generelle informasjons- og veiledningsarbeidet som gjennomføres i forbindelse med tilsyn og klagesaksbehandling. Se også utfyllende informasjon på resultatområde 31.1, 31.2 og 31.6. For ytterligere å kunne bistå skoleeier og kommunen som barnehagemyndighet i regelverksforståelse har embetet gjennomført kommuneleder- og regelverkssamlinger.

Skole- og barnehageeierprogrammet

I samarbeid med KS i forbindelse med skole- og barnehageeierprogrammet, har Fylkesmannen gjort lokale barnehageeiere, lokal barnehagemyndighet, skoleeiere og aktuelle målgrupper kjent med regelverket og nasjonale føringer i utdanningspolitikken.

Henvendelser – barnehageforeldre

Fylkesmannen har registrert at behovet for informasjon og veiledning overfor barnehageforeldre er økende. Antallet skriftlige og muntlige beklagelser er stigende. Barnehagelov med forskrifter er ikke et godt redskap for å løse konflikter mellom barnehage og foreldre, og barnehageeier og kommune har utfordringer i håndtering av uenigheter som oppstår.

Manglende regelverksetterlevelse

Som eksempler på hvordan embetet har veiledet kommuner der klagesaksbehandlingen og tilsyn avdekker manglende regelverksetterlevelse, viser vi til resultatområde 31.1 og 32.2 og spesielt avsnittene som beskriver klagesaksbehandling i tilknytning til spesialpedagogisk hjelp, elevens psykososiale miljø, spesialundervisning, og «kommunen som tilsynsmyndighet».

Retten til barnehageplass

Alle kommuner i Sør-Trøndelag innfrir retten til barnehageplass.

Nasjonale satsningsområder

Informasjons- og veiledningstiltak innenfor nasjonale satsningsområder, forsøker vi så langt det er mulig å løse slik at de framstår som videreføring av tidligere igangsatte satsningsområder slik at de framstår som helhetlige og med sammenheng for aktørene. Et av områdene vi spesielt vil trekke fram her er den langvarige satsningen innenfor det spesialpedagogiske området i grunnskolen, jf. resultatområde 31.6. Under er en kort presentasjon og henvisning til resultatområder som beskriver dette ytterligere.

Tilskudd til ikke-kommunale barnehager

Kommunene etterspør informasjon og veiledning på tema tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Fylkesmannen har gjennomført en samling om dette i samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

GLØD

Gjennom arbeid i lokalt GLØD-nettverk har det blitt igangsatt konkrete tiltak innenfor nasjonale satsningsområder, blant annet desentralisert barnehagelærerutdanning, rekruttering av menn og at assistenter i barnehage tar fagbrev. Fylkesmannen vurderer at disse tiltakene har god effekt når det settes av tid og ressurser til planlegging og samarbeid med aktører i sektoren. Se resultatområde 32.2 for utfyllende informasjon.

Lokalt arbeid med læreplaner

Fylkesmannen har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet arrangert en regional konferanse om lokalt arbeid med læreplaner og vurdering. Om lag 250 personer deltok på konferansen. Skoleeiere og skoleledere fra både kommunalt- og fylkeskommunalt nivå deltok, i tillegg til representanter fra private skoler. Se resultatområde 31.1 for utfyllende informasjon.

VOX

Fylkesmannen har etter oppdrag fra VOX gjennomført en fagdag for lærere i grunnskoleopplæring for voksne om temaene «Digital dømmekraft» og «Vurdering for læring». Vi har også arrangert nettverksmøte for rektorer i kommunal voksenopplæring under temaet «Grunnleggende ferdigheter».

Dronning Sonjas skolepris

Fylkesmannen har informert kommuner og fylkeskommunen om Dronning Sonjas Skolepris. Vi fikk inn ett nominasjonsforslag, Thora Storm videregående skole, og hadde en dialog med skolen om søknaden deres. Vi snakket med ledelsen og elevrådsmedlemmer på skolen og var på skolebesøk med tanke på å bekrefte opplysningene fra skolens søknad.

Realkompetansevurdering

Kommunene fikk våren 2014 ansvar for å realkompetansevurdere grunnskoleopplæringen for søkere til videregående opplæring som manglet dokumentasjon på slik opplæring fra hjemlandet. Utdanningsdirektoratet ga høsten 2014 ut nasjonale retningslinjer for slik realkompetansevurdering. Kommunene signaliserte et kompetansebehov på dette området, og Fylkesmannen har derfor lagt til rette for at de erfaringene som Trondheim kommune har gjort seg med realkompetansevurdering på grunnskolenivå kan komme alle kommuner i fylket til gode. Vi har også bidratt til å peke på viktige sider i regelverket som den nye ordningen skal ivareta. Arbeidet videreføres i 2015.

Øvrige tiltak med utdypende rapportering:

- *Læringsmiljøprosjektet, utfyllende under 32.2.*
- *«Til barn og unges beste», utfyllende under 31.6.*
- *Kompetanse for mangfold, utfyllende under 32.2.*

Primært gjennom utdanningsdirektørens møter i statlig utdanningsadministrasjon, men også via andre møter på saksbehandlernivå, har vi viderefremmet til Udir tilbakemeldinger fra kommunene og innbyggerne om virkninger av statlig politikk.

Innfrielse av resultatkravene

Vi anser at avdelinga har ressurser og kompetanse til å løse oppdragene og resultatkravene for informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting for resultatområdet.

Områder vi ser har særlig god effekt er knyttet til embetets ønske om å være proaktive og tilgjengelige for å kunne bidra med informasjon og veiledning for å sette dagsorden, bidra til implementering og forsterking av statlige føringer og dekke de behov som fortløpende oppstår i sektor.

Resultatoppnåelsen vurderes å være god på området.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ansvaret for gjennomføringen av den sentrale sensuren ved eksamen i grunnskolen og videregående skole. Ved nasjonale prøver og obligatoriske elektroniske kartleggingsprøver skal Fylkesmannen sørge for at gjennomføringen er i tråd med forskrift og retningslinjer.

De elektroniske systemene PAS og PGS fungerer i all hovedsak som et godt verktøy for alle involverte. Fylkesmannen bruker en del tid på support/veiledning knyttet til PAS, men vi har ikke vurdert det slik at det har vært behov for å iverksette særlige opplæringstiltak.

Eksamen

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ansvar for å oppnevne sensorer og arrangere fellessensur ved sentralt gitt eksamen i videregående opplæring. I forbindelse med eksamen på videregående skoles nivå oppnevnte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 320 sensorer på våreksamen og 46 sensorer på høsteksamen. På grunnskolens område ble det oppnevnt til sammen 59 sensorer våren 2014. I de fleste fagene er det god tilgang på sensorer. I små fag kan det være problem med å finne nok sensorer. Dette gjelder blant annet norsk tegnspråk, tegnspråk og norsk for hørselshemmede. Det er også vanskelig og tar tid å finne sensorer til å gjennomføre klagesensur i disse små fagene.

Alle sensorene får tilbud om sensorskolering og deltakelsen er god. Sensorene er godt fornøyd med sensorkursene.

Fylkeskommunen opplever at forskrift til opplæringsloven ikke er tydelig nok til å kunne bortvise elever og privatister som kommer for sent til eksamen. Ifølge Utdanningsdirektoratet er det § 3-36 som skal brukes i slike tilfeller, men denne paragrafen nevner ikke forsentkomming til eksamen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag et nært og godt samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag på eksamensområdet for grunnskolen. Embetene samarbeider omkring informasjonsarbeid, fagdager, fellessensurmøte m.m.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som god. I dette ligger at Fylkesmannen har den nødvendige kompetansen til å ivareta dette resultatområdet.

Nasjonale prøver

Gjennomføring av nasjonale prøver har vært organisert i henhold til forskrifter og andre sentralt gitte retningslinjer. De elektroniske systemene PAS og PGS fungerer veldig godt som verktøy for alle involverte. Fylkesmannen har likevel, også i 2014, brukt noe tid på support/veiledning knyttet til området. Fylkesmannen har ikke vurdert det slik at det har vært behov for å iverksette særlige opplæringstiltak. Nye rapporter i Pas vil imidlertid være en del av vårt informasjonsarbeid i 2015.

Fylkesmannen har imidlertid, også i 2014, brukt tid på å sikre at så mange som mulig legger resultatene fra de nasjonale prøvene i lesing inn i Pas. Av den grunn mangler det svært få resultat fra skoler i Sør-Trøndelag. Skoleeiers ansvar i denne sammenhengen er tatt direkte opp med skoleeiere der resultat har manglet selv etter flere purringer.

Resultat fra nasjonale prøver har en sentral plass i vår dialog med skoleeierne, vårt informasjonsarbeid og ved våre tilsyn.

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet med informasjon og kunnskap og skolenes gjennomføring av nasjonale prøver og bruk av resultatene

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som meget god. Det betyr implisitt at Fylkesmannen har den nødvendige kompetansen til å ivareta dette resultatområdet.

Obligatoriske elektroniske kartleggingsprøver

Fylkesmannen svarer på spørsmål om gjennomføring av kartleggingsprøver i fylket, og veileder skoler og fylkeskommunen i dette arbeidet. Det har vært relativt få henvendelser til Fylkesmannen i 2014. Fylkesmannen har registrert at relativt mange elever i videregående ikke gjennomfører kartleggingsprøvene i regning. Dette vil bli fulgt opp i 2015.

Fylkesmannen har ressurser og kompetanse til å løse oppdraget. Resultatkravene anses som innfridd, og Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som god.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Fylket som helhet avviker i liten grad fra landsgjennomsnittet mht fritak fra nasjonale prøver. Tallene viser at fritaksprosenten er noe mindre i vårt fylke enn landsgjennomsnittet.	Det er noen forskjeller mellom kommunene mht fritaksprosent; mindre enn i fjor. De aller fleste kommunene opererer med fritaksprosent nær null, mens noen få har fritaksprosent rundt 10.	Den store forskjellen mellom enkelte kommuner anses også i fjor å komme av fritaksforskriftens uklarhet rundt elever med vedtak om spesialundervisning. Skolene ser ikke at fritak krever at 2 vilkår oppfylt.	Kommunene blir kontaktet, enten per telefon, eller i Fylkesmannens dialogmøter med kommunene. Vi vurderer fortløpende behovet for tilsyn på området.

31.6 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viderefører sitt systematiske arbeid fra 2012 med bidrag til at flere elever får tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen og at det derigjennom blir redusert behov for spesialundervisning. Arbeidet med implementering av opplæringsloven § 5-4 første ledd, tredje punktum har i så måte preget arbeidet i 2014. I denne sammenheng er det interessant å registrere at f.eks. elever i kommunene Hemne, Meldal og Midtre Gauldal har økt leseferdighetene, jf. nasjonale prøver, samtidig som andelen elever med enkeltvedtak om spesialundervisning er betydelig redusert i disse kommunene. Denne utviklingen er en indikator på effekten av det pågående arbeidet som finner sted i kommunene.

Informasjon og veiledning

Sentralt i Fylkesmannens arbeid med å bidra til kommunens og fylkeskommunens arbeide på området, er en bevisst bruk av informasjons- og veiledningstiltak. I denne sammenheng brukes både behandling av klager på enkeltvedtak om spesialundervisning og elevenes psykososiale miljø som arena, jf. årsrapportens resultatområde 31.2. Andre strategier som brukes, er dialog/veiledning om føringer som ligger til grunn for lovendringer og hvor Fylkesmannen samtidig søker å vise kommunenes/fylkeskommunens handlingsrom. Effekten av tilnærmingen er at Fylkesmannen blir invitert av kommunene og fylkeskommunen til å holde innlegg på samlinger og være drøftingspart. I 2014 har det vært særlig etterspørsel knyttet til tilpasset opplæring, jf. oppl. § 5-4 første ledd, tredje punktum. Drøfting av sentrale begreper, bakgrunn for lovendringen, hva dette lovkravet krever av grundige vurderinger av om elevene kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen har vært særlig etterspurt i denne forbindelse. Disse områdene, samt å vise til koblinger til ulike verktøy for analyse og tiltak, f.eks. Udirs nettsider, Veileder om spesialundervisning, Nasjonale prøver inkludert analyseverktøyet, kartleggingsprøver, GSI, individuell vurdering m.m har vært vektlagt i informasjons- og veiledningsarbeidet. I disse samlingene er særlig kommune- og skoleledere, PPT og spesialpedagoger målgruppe. Fylkesmannen arrangerer regelverksamlinger for kommuneledere, hvor også PPT-ledere blir invitert når tema vurderes å være relevante.

Statped midt har på forespørsel fått tilsvarende gjennomgang av oppl. § 5-4 første ledd, tredje punktum på en fagdag for ansatte. Journalist i Adresseavisen kontaktet Fylkesmannen våren 2014 om antall enkeltvedtak om spesialundervisning. Denne henvendelsen endte opp med presentasjon både på førstesiden og i artikkel den 12.11.2014 om de tre nevnte kommunenes arbeid med implementering av oppl. § 5-4 første ledd, tredje punktum. Denne presentasjon har fått stor oppmerksomhet og medførte forespørsler til de nevnte kommunene. Disse kommunens resultater brukes av Fylkesmannen som inspirasjon og som kilde for erfaringsdeling for andre kommuner. I 2015 gjennomfører Fylkesmannen tilsyn i Midtre Gauldal med temaet tilpasset opplæring, herunder spesialundervisning, for å analysere nærmere kommunens arbeid, da også på elevnivå. Hensikten er bl.a. å vinne innsikt om strategier og tiltak som kan være til gagn i kommunenes implementeringsarbeid og om mulig bidra til Midtre Gauldal kommunes videreutvikling.

Fylkesmannen og Statped deltar fast på møter for PPT-ledere som representerer hele grunnopplæringen. Fylkesmannen har to timer til disposisjon på hvert møte fordelt på henholdsvis tema knyttet til barn i førskolealder og elever. Ulike tema tilknyttet tilpasset opplæring, jf. oppl. § 5-4 første ledd, tredje punktum har

preget Fylkesmannens innlegg og dannet grunnlag for diskusjoner og spøringer. Blant annet har Fylkesmannen innhentet PPTs erfaringer når det gjelder kommunenes status for nevnte arbeid, hvor også status for det systemrettede arbeidet er inkludert, jf. oppl. § 5-6. Denne forespørselen er gjort for å danne grunnlag for oppfølgende møter i 2015 fra møterunden som ble gjennomført med kommunene og fylkeskommunen i 2012. Hensikten er på den ene siden å sikre at nasjonale føringer når fram til kommunale styringsnivåer, og på den andre siden tilby statlig støtte. I tillegg til avklaringer i regionledermøter i 2014 om kommunale ledermøter vedr. implementering av tilpasset opplæring, jf. oppl. § 5-4 første ledd, tredje punktum, er det også avtalt studietur i samarbeid med KS i tilknytning til samme tema.

Nevnte endringsarbeid avstedkommer ulike effekter, bl.a. opplyser enkelte kommuner at drøftinger om pedagogiske tilrettelegginger er blitt mer fremtredende i lærerpersonaler. En annen effekt er at Fylkesmannen har fått klager på vedtak om spesialundervisning hvor PPT ikke tilråder spesialundervisning, men gir råd om tilrettelegging i den ordinære opplæringen.

Det henvises for øvrig til sammenhengen med denne årsrapportens informasjon og veiledning, pkt. 31.4.

Fylkesmannen har også informert om og begynt drøftinger med PPT-lederne om systemrettet språkarbeid i barnehagene, og kompetansestrategiens fokusområde om barn med særlige behov. Det er ønskelig å få PPT-ledernes synspunkter på hvilke kompetansebehov de vurderer at barnehageansatte har knyttet til disse tema. Dette arbeidet er i en oppstartsfase, og Fylkesmannen ser fram til at Udirs utredningsarbeid om barn med særlige behov i barnehagene kan gi føringer for videre arbeid på området. Det er mange spørsmål og usikkerhet fra sektor om hvilket regelverk disse barna omfattes av og hvilket ansvar barnehageeier og kommunen som barnehagemyndighet har. Embetsoppdraget er lite konkret når det gjelder barn med særlige behov og usatte barn i barnehagealder, og det er en utfordring å vurdere effekter av tiltak på dette området.

Fylkesmannen setter pris på besøket i 2014 fra Udir om vår strategi med å implementere oppl. § 5-4 første ledd, tredje punktum. Likeledes er det oppmuntrende at vi fikk mulighet til å presentere vår strategi til våre kollegaembeter på samling i regi av Udir.

Fylkesmannen har imøtekommet alle forespørsler om bidrag knyttet til informasjon og veiledning i tilknytning til denne bestemmelsen, opplæringsloven § 5-4, i 2014. Tilbakemeldingene er gode.

Samarbeid og samordning

Internt i embetet er det etablert et samarbeidsforum, Barn- og ungegruppen, mellom avdelingene Oppvekst- og utdanning (OUA), som omfatter arbeid etter barnehage-, opplærings- og barnevernlovene, og Sosial- og helseavdelingen (SHA). Arbeidet i denne gruppen er sentralt i forhold til embetsoppdrag 31.6 og tilsvarende sektoroppdrag. Til oppgaveporteføljen hører bl.a. gjennomføring av den årlige tverrfaglige konferansen "Til barn og unges beste". Tema i 2014 var samhandling til beste for barn og unges psykiske helse. Konferansen er godt innarbeidet og hadde nærmere 300 deltakere fra de målgruppene som de to avdelingene representerer. Det bør nevnes at SHA gjorde en særlig innsats som bidro til økt deltakelse fra NAV ved å bidra til dekning av kursavgiften. Tilbakemeldingene fra deltakerne er gode og innehar mange forslag til oppfølgingstema for kommende konferanser. Til grunn for gjennomføringen av konferansen, er et forarbeid som innebærer samarbeid gjennom året fra januar til gjennomføringen den 30. september og 1. oktober. Samarbeidspartene er, i tillegg til representanter fra Barn- og ungegruppen som til sammen ivaretar de ulike sektoroppdragene, RKBU, Korus og Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Gjennom forarbeidet, for i felleskap å lage et godt konferanseprogram, foretas gjensidige erfaringsutvekslinger og faglige oppdateringer.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag deltok i møte 13.6.2014 sammen med kolleger fra embetene i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag og repr. fra PPT og Statped midt om samarbeid knyttet bl.a. strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i PPT (SEVU-PPT), UH-sektorens deltagelse inn i et nettverk med Fylkesmannen, PPT og Statped og hvordan bidra til å spille PP-tjenesten god. Dette er et arbeid som må skje i samforståelse med PPT-eierne. Embetsoppdrag 32.2 kompetanseutvikling og rekruttering bl.a. i PPT (SEVU-PPT) følger Fylkesmannen opp med hensyn til vurdering av faglig utbytte gjennom samlingene for PPT-lederne.

Fylkesmannen viderefører sitt interne og eksterne tverrfaglige samarbeid om tiltak knyttet til barn og unge som får eller burde få hjelp fra barnevernet. I løpet av 2014 ble det utarbeidet en felles presentasjon for melding av bekymring til barnevernet. Presentasjonen er utarbeidet med utgangspunkt i barnevern-, opplærings- og helselovgivning.

Likeledes er samarbeidet om barn og unge som får hjelp av barnevernet, sitt utbytte av grunnopplæringen videreført. Nå stiller kolleger som arbeider etter barnevernloven, selv spørsmål ved hvert tilsyn på

barneverninstitusjoner om den enkelte beboers opplærings situasjon. Dette øker ansatte i barneverninstitusjoners oppmerksomhet rundt beboernes opplærings situasjon og oppfølging av denne. Tilbakemeldinger kommer bl.a. fra leder av prosjektet «Sammen om læring og utvikling av barn og unges grunnleggende ferdigheter - miljøterapi i kunnskapssamfunnet» som omfatter barneverninstitusjoner og skoler/PPT i Sør-Trøndelag. Prosjektledelsen har HIST og Bufetat Region Midt med deltakelse fra Sør-Trøndelag fylkeskommune, Trondheim kommune, Melhus kommune, Orkdal kommune og Fylkesmannen. Fylkesmannen har innvilget skjønnsmidler til prosjektet.

Det tverretatlige samarbeidet om barn og unge som får hjelp fra barnevernet, omfatter også et prosjekt «God skolestart for barn og unge som barnevernet plasserer i fosterhjem». Midtre Gauldal kommune har prosjektledelsen. Andre deltakere er Trondheim kommune, Malvik kommune, Bufetat Region Midt, KS og Fylkesmannen. Også dette prosjektet er tildelt skjønnsmidler. Det planlegges felles erfaringsamling for begge prosjektene 12. november 2015.

Disse prosjektene gir Sør-Trøndelag et godt utgangspunkt for deltakelse i Bufdirs nasjonale skolesatsing for økt gjennomføring av videregående opplæring for barn og unge som får hjelp fra barnevernet. Fylkesmannen og Sør-Trøndelag fylkeskommune overvåker i felleskap opplærings situasjonen til barn og unge som bor i barneverninstitusjoner, jf. oppl. § 13-2. Dette innebærer bl.a. halvårslige møter med utvekslinger om utviklingen og drøftinger om behov for tiltak.

Individuell plan

Fylkesmannen erfarer at det er behov for tverrfaglig samarbeid om å få implementert arbeidet med individuell plan bedre i skoleverket og til flere, f.eks. til elever med sammensatte behov som får hjelp av barnevernet og elever som har sammensatte behov som bl.a. omfatter psykiske vansker. Behovet for koordinerte tjenester er et tema som Fylkesmannen vil følge opp med tiltak med utgangspunkt i et internt samarbeid i Barn- og ungegruppen.

Skjønnsmidler – fylkesgrep

Fylkesmannen tildelte kommunene skjønnsmidler for tredje året på rad til styrking av PPTs arbeid både for å unngå ventelister på sakkyndig vurdering og til systemrettet arbeid som ledd i implementering av oppl. § 5-4 første ledd, tredje punktum. Til sammen 13 kommuner ble tildelt skjønnsmidler i 2014; Hitra/Frøya/Snillfjord, Holtålen/Røros, Klæbu, Malvik, Meldal, Midtre Gauldal, Orkdal, Osen, Skaun og Trondheim. Kommunene fikk til sammen 3 mill.

Egenvurdering

Fylkesmannen har styrket bemanningen på dette arbeidsområdet og kompetanseoverføringen har pågått hele året. Fylkesmannen opplever å ha meget god måloppnåelse på dette resultatområdet.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Tilskudd der ansvaret for forvaltningen er delt mellom Udir og FMST

Følgende tilskuddsordninger og Fylkesmannens kontrollarbeid knyttet til disse, er omtalt i egen særreportering til Udir per 15. januar 2015 (som en del av tertialrapporten for 3. tertial):

-Kap. 231 post 61 Investeringstilskudd

-Kap. 231 post 63 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder

-Kap. 231 post 64 Tilskudd til midlertidige lokaler

Kap 225 post 64 og 66 - tilskudd til barn og unge som søker opphold i Norge, og leirskoleopplæring. Ordningene er rapportert gjennom ordinær tertialreportering i den elektroniske tertialportalen. Kontrollen av søknadene vurderes som god. I denne sammenheng er belegglistene fra UDI (kap 225/64) særlig nyttig. Etter omlegging av ordningen fra høsten 2014 har det dukket opp flere problemstillinger. Fylkesmannen etterlyser mer informasjon fra Udir om tilskuddsforvaltningen etter ny ordning, og mener at det med fordel kunne vært arrangert en samling for saksbehandlere som forvalter tilskuddsordningen i embetene. Når det gjelder tilskudd til leirskoleopplæring (kap 225/66) har Fylkesmannen foreslått endringer i skjemaet gjennom tertialportalen, uten at det er gitt tilbakemelding fra Udir på dette. For øvrig har ikke Fylkesmannen noen kommentarer til denne ordningen, utover det som ble rapportert gjennom tertialrapporten for 3. tertial 2014.

Tilskuddsordninger som FM har kontrollansvar for

Fylkesmannen har foretatt formalia og rimelighetskontroller av søknader om tilskudd til samisk i grunnopplæringen, videregående opplæring (kap 225 post 63). Fylkesmannen har ikke funnet det nødvendig å gjennomføre stikkprøvekontroll for denne ordningen.

Fylkesmannen har ikke mottatt søknader om tilskudd til opplæring i finsk (kap 225 post 67).

Det er gjennomført formalia og rimelighetskontroller knyttet til gjennomgang av regnskap fra folkehøgskolene, og til kontroll av søknader om tilskudd til landslinjer. Fylkesmannen har ikke funnet det nødvendig å gjennomføre stikkprøvekontroller for disse ordningene.

Fylkesmannen har utarbeidet et eget årshjul for arbeidet med tilskuddsforvaltningen, noe som har redusert sårbarheten på dette området. Fylkesmannen har forvaltet tilskuddsordningene etter gjeldende bestemmelser og retningslinjer, og har ressurser og kompetanse til å løse oppdraget. Fylkesmannen vurderer egen måloppnåelse som god.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnsopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Skole

Felles fokus forsterker budskap. For Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har det derfor vært en prioritert oppgave å møte andre aktører og representanter som arbeider for en best mulig etter- og videreutdanning i fylket; både med tanke på kvalitet og kvantitet.

Fylkesmannens viktigste forum knyttet til dette resultatområdet er og har vært *Styringsgruppen for etter- og videreutdanning i lærerutdanningsregion midt*. Her møter Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Sør-Trøndelag, NTNU, Dronnings Mauds Minne – samt to primærkommuner, KS og én fylkeskommune. Fra 2014 er også Fylkesmannen i Nord-Trøndelag med i styringsgruppen.

Det er videre viktig at man ikke bare treffer skolenes behov og sentrale satsninger; like viktig er det at høgskolenes og universitetenes tilbud er bærekraftige. Dette betyr blant annet at tilbyderne av etter- og videreutdanning har forutsigbare rammer *over tid*. Etter- og videreutdanning er en naturlig del av en lærers profesjonelle liv. Den finansieringsordning som per i dag knyttes til videreutdanningstrategien borger ikke for forutsigbarhet, kvalitet og dermed bærekraft. Utdanningsdirektoratet bør derfor vurdere å foreslå overfor Kunnskapsdepartementet en finansieringsordning der etter- og videreutdanning er en del av grunnfinansieringen til universitet og høyskoler. Rammeplaner for etter- og videreutdanning kan sikre det statlige styringsbehovet, til tross for at midlene overføres til grunnfinansieringen.

Fylkesmannen registrerte også i foregående år, at ulike satsninger fra direktoratet har ulike institusjonelle nedslagsfelt. Enkelte satsninger underbygger det felles løft som trøndelagsfylkene er i gang med å bygge opp utdanningsinstitusjonene i mellom; andre satsninger underminerer en slik målsetting ved å kreve samarbeid med andre fylker og andre regioner. Vi ber derfor at Utdanningsdirektoratet fortsetter arbeidet med å samordne sentrale satsninger, slik at vi etterhvert får bærekraftige utdanningsregioner som treffsikkert kan imøtekomme de utfordringer de ulike regionene har knyttet til kompetanseutvikling av lærere og barnehagelærere.

Fylkesmannens deltakelse i andre fora, indirekte relatert til kompetanseutvikling, har også bidratt til et godt samarbeid med skoleeiere og universitet/høyskoler. Eksempler på dette er deltakelse i fora som *Veiledning av nyutdannede lærere*, *Skolelaboratoriet ved NTNU* og *Forvaltningsutvalget for lektorutdanning ved NTNU*. Fylkesmannen kan i slike fora bidra med en helhetsoversikt som bedrer utnyttelsen av statlige og lokale/regionale ressurser.

Fylkesmannen tildelte midler til videreutdanning for vårsemesteret og høstsemesteret 2014 i tråd med de retningslinjer som var gitt av Utdanningsdirektoratet. I 2014 ble frafallet av lærere mindre enn i 2013. Det er vanskelig å si hvorfor dette skjer.

For kalenderåret 2014 overførte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag kr 20 401 617 til videreutdanning av lærere. Også i 2014 var det forskjell mellom skoleeierens ønske om, og muligheter til, å prioritere videreutdanning innenfor de rammene den sentrale avtalen setter. Den nye finansieringsmodellen har som forventet ført til økt interesse fra skoleeierne. I 2014 var det 2 kommuner i Sør-Trøndelag som ikke hadde lærere innenfor ordningen *Kompetanse for kvalitet (mot 9 året før)*. Det er fremdeles store variasjoner mellom skoleeierne med tanke på relativ deltakelse fra strategiens oppstart.

Fylkesmannen har kontrollert bruken av statlige etter- og videreutdanningsmidler og forsøkt å sikre at skoleeier

rapporterer i henhold til sentrale avtaler.

Behov for etter- og videreutdanning anslår vi fremdeles som høyt; ikke minst på småskoletrinnet. I så måte er det naturlig at Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som større på ungdomstrinnet og videregående nivå. Kunnskapsdepartementet bør vurdere en særlig satsing på fagkompetanse, metodikk og progresjon i grunnleggende fag som matematikk og norsk på småskoletrinnet. Det som best predikerer *framtidige* skoleprestasjoner er *dagens* prestasjoner; og da er det vesentlig at lærerne på småskoletrinnet får den oppmerksomheten de trenger.

Fylkesmannen har lagt til rette for regionalt samarbeid med utviklingsveilederne. Regional GNIST vil bli videreført i 2015 med fokus på å identifisere samarbeidsstrukturer som kan tilpasses nye utfordringer.

Innenfor det sentrale satsningsområdet *Ungdomstrinn i utvikling* har Fylkesmannen utbetalt stimuleringsmidler til skoleeiere (ressurslærere) og utviklingsveiledere.

Fylkesmannen har arrangert fylkesvis samling om lokalt arbeid med læreplaner.

Etter oppdrag fra Nasjonalt organ for kompetansepolitikk (VOX) har Fylkesmannen gjennomført kompetanseheving for lærere i grunnskoleopplæringen for voksne høsten 2014. Kurstema var lokalt arbeid med læreplaner og undervisvurdering, samt digitale ferdigheter.

Fylkesmannen inviterte høsten 2014 til nettverksmøte for begge Trøndelagsfylkene rundt temaene regelverk for grunnskoleopplæring. Her vektla vi bl.a retten til opplæring i grunnleggende ferdigheter og rekruttering av deltakere til grunnskoleopplæring.

Med bakgrunn i oppdraget fra Utdanningsdirektoratet rekrutterte Fylkesmannen fire kommuner til satsingen Kompetanse for mangfold. Vi gjennomførte en konferanse for interesserte søkerkommuner, og fikk totalt inn 11 søknader. Kommunene Midtre Gauldal og Oppdal startet i pulje 1 høsten 2014, mens kommunene Bjugn og Hitra starter våren 2015.

Fylkesmannen gjennomførte første del av kompetansehevingen innenfor regelverksområdet for minoritetsspråklige barn og unge i barnehage og skole høsten 2014. Dette skjedde på første underveissamling for prosjektet i november 2014. I tillegg besøkte vi medarbeidere i grunnskolen i en av prosjektkommunene, Midtre Gauldal.

Fylkesmannen har i 2014 ikke tildelt midler til etterutdanningstiltak i grunnopplæringen. Fylkesmannen vil understreke at vi fullt ut støtter direktoratets satsing på skolebasert kompetanseutvikling og poenggivende videreutdanning. Det er likevel verdt å merke seg at etterutdanning, selv om den *i seg selv* ikke gir enkeltlærere sjansen til å fordype seg i enkeltfag; ei heller gir hele institusjoner muligheten til å utvikle seg i fellesskap; så kan likevel etterutdanning av kortere varighet anspore enkeltlærere til å søke utvikling innenfor egne interesse- og fagfelt (ikke minst metodisk/fagdidaktisk).

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser i den forbindelse til gode eksempler fra Skolelaboratoriet ved NTNU. Skolelaboratoriet tilbyr lærere/skoler muligheten til å hospitere på universitetet for på den måten å få innsikt i nye metodiske grep, oppdaterte laboratorier og oppdatert teknisk utstyr. Ikke bare lærerne får slippe til; også elevgrupper/klasser får muligheten til å få et nærmere innblikk i fag som kjemi, fysikk og andre naturfagrelaterte emner (eks. vis naturfagløypa). Dette er fag og temaer som ofte er stemoderlig behandlet i grunnskolen; både med tanke på kompetanse blant lærerne, men også derfor det opplæringstilbudet elevene får. Tilbudet er ikke bare for Trondheimsskolene. Mange av de lærerne og elevgruppene som besøker Skolelaboratoriet kommer fra kommuner langt utenfor Trondheim. I tillegg har Skolelaboratoriet utviklet kurs og teknisk utstyr som kan tilbys skoler i både Nord- og Sør-Trøndelag. Det er verdt å merke seg at dette er et samarbeid mellom Hist, Hint, NTNU, Trondheim kommune og Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommune, og at det helt og holdent finansieres av partene i samarbeidet.

Læringsmiljøprosjektet

Fylkesmannen fikk tilsendt tall som viste skoler med vedvarende høy andel mobbede elever. Etter en vurdering ble en kommune med to skoler tilbudt deltakelse i prosjektet og oppfølging av veiledere.

I tillegg har Fylkesmannen tett kontakt med to kommuner som embetet anser har kompetanse og kapasitet til selv å følge opp sine skoler hvor vedvarende høye mobbetall forekommer. Kommunene dette gjelder er bedt om å iverksette tiltak overfor de aktuelle skolene. I Fylkesmannens kontakt med de to kommunene er de bedt om å gi en tilbakemelding som beskriver hvilke tiltak som er iverksatt, hvordan kommunene vil følge opp skolene på lengre sikt og hvordan spredningseffekt innad i kommunen skal ivaretas. Kommunene er gjort kjent med at

Fylkesmannen vil følge opp for å se om resultatene bedres i neste elevundersøkelse.

Fylkesmannen valgte i 2014, for å følge opp kommunene fra som ble fulgt opp i 2013, å arrangere samling med mobbing/krenkende atferd som tema. Målet for samlingen var at den enkelte deltaker skulle få økt kompetanse i: Avdekking og systematisk håndtering av krenkende atferd i skolen, den viktige fasen etter at mobbing/krenkende atferd er stoppet og hvordan det kan arbeides for å inkludere de berørte i fellesskapet etter at mobbingen er stanset. Fylkesmannen, var som en forberedelse og for å øke egen kompetanse på området, på studiebesøk ved Læringsmiljøsenteret i Stavanger. Det var ønskelig å benytte kompetanse fra senteret på samlinga, men dette hadde ikke senteret kapasitet til. Senteret var behjelpelig med å formidle kontakt med andre forelesere. I tillegg valgte vi å benytte oss av Erlend Moen, Djupedalsutvalget, som foredragsholder, samt at den kommunen som ble fulgt opp av veiledere i 2013 presenterte sine erfaringer i læringsmiljøarbeidet. Samlingen var åpen for alle kommuner i Sør-Trøndelag, fylkeskommunen og private skoler. De kommunene vi spesielt fulgte opp i 2013, fikk spesiell oppfordring om å delta. Deltakernes evaluering etter samlingen var at området som omhandler avdekking og stopping av mobbing ga godt utbytte, mens dens siste delen «inkludering» etter at mobbing er avdekket og stoppet, ikke i tilstrekkelig grad ble innfridd. Planlegging av ny samling med dette som tema er planlagt i 2015.

To kommuner fikk i 2014 tildelt midler for videre arbeid med temaet. Midlene som er tildelt skal brukes til områder som er direkte knyttet til arbeidet med *Bedre læringsmiljø*. Fylkesmannen ønsker på et senere tidspunkt å ta del i kommunens/skolens erfaringer i arbeidet. Det legges opp til at disse to kommunene i løpet av 2015 skal bidra med sine erfaringer på samlinger/kurs i regi av Fylkesmannen.

Fylkesmannens samlede ressursbruk knyttet til resultatområde 32.2 *Kompetanseutvikling*, anslås å være 24 ukeverk.

Særlig god effekt mener vi de veiledningsrundene vi har beskrevet under 31.1, knyttet til lokalt arbeid med læreplaner og undervisvurdering har hatt.

Fylkesmannens vurdering er at vi, i 2014, hadde tilstrekkelig kompetanse og nok ressurser til å løse oppdraget. Den nære kontakten fylkesmennene har med direktoratet er fremdeles en viktig suksessfaktor. Foran kalenderåret 2015 har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag styrket sin bemanning knyttet til arbeidet med resultatområde 32.2. ved å opprette en ny stilling som "koordinator/administrator for kompetansesatsinger". Dette skyldes i hovedsak to ting. Først at oppgavemengden på resultatområdet ser ut til å øke i årene som kommer; Fylkesmannen vil derfor være i forkant av utviklingen. Dernest det faktum at skoleeierne, og UH-sektoren, mener det er vanskelig å ha oversikt og klare å samordne direktoratets mange punktsatsninger. Vår nye medarbeider skal i så måte søke å samordne de ulike satsningene med kommunenes egne, samt bygge nye nettverk og videreutvikle eksisterende som kan understøtte dette viktige arbeidet.

Når det kommer til effekten av statens satsing på videreutdanning ønsker Fylkesmannen i Sør-Trøndelag å kommentere på følgende vis: Gjennom tilsyn og vår generelle kjennskap til sektoren, har vi en bekymring for at videreutdanningstilbudene i for liten grad knyttes opp til læreplanene og andre sentrale faktorer for god kvalitet – da særlig elevvurdering. Direktoratet bør vurdere enda tydeligere vilkår/krav til tilbyderne ved neste korsvei.

Måloppnåelsen vurderes å være god; men kunne – sektoren sett under ett, vært bedre.

Barnehage

For å oppnå best mulig måloppnåelse i arbeidet med kompetanseutvikling i barnehagesektoren, har vi i 2014 hatt fokus på en helhetlig og langsiktig arbeidsform for å bidra til forankring av aktørenes ansvarsoppgaver. I vårt fylke er kommunene organisert i regioner, i praksis betyr det at samarbeidende kommuner lager planer for gjennomføring av kompetanseutvikling for barnehagene. Ut fra kunnskap om barnehagesektorens tilstand oppfordret vi kommunene/regionene til å videreutvikle sine kompetanseplaner til å gjelde hele perioden for «Kompetanse for framtidens barnehage - Strategi for kompetanse og rekruttering 2014 - 2020». Slik implementeres tiltak i tråd med strategien. Vi tok initiativ til at planene må legge til rette for at alle barnehagene får erfaring med barnehagebasert kompetanseutvikling.

Ut fra søknad fra kommunene/regionene utbetaler Fylkesmannen kompetansemidler. Dette ut fra en kjent fordelingsnøkkel.

For 4. året på rad har vi i samarbeid med kommunene og Dronning Mauds Minne Høgskolen initiert kompetansehevingstudier for assistenter og fagarbeidere (KOMPASS). Også i år er det full klasse. Tiltaket er godt kjent for barnehagemyndighet og barnehageeier, og er utviklet for å imøtekomme den enkelte regions behov. Vi har sett det som nødvendig å gi stimuleringstilskudd til barnehageeier/studententer som har deltatt for å sikre praktisk gjennomføring i form av frikjøp mm.

For 2014 greide vi dessverre ikke å starte opp PUB-studiet. Sammenlignet med det vellykkede KOMPASS-studiet er forskjellen her at vi ikke initierte studiedeltakelse til den enkelte kommune. Kommunene ser betydningen av å ha dette videreutdanningstilbudet i fylket, og støtter vårt forslag om at Fylkesmannen initierer tiltaket på samme måte som KOMPASS. Midlene over fullmakt til PUB-studiet ble søkt omdisponert og ny fullmakt ble gitt til tiltak i Melhus kommune for ledelse av pedagogisk utviklingsarbeid.

Fylkesmannen har koordinert og deltatt i lokalt GLØD-nettverk i tråd med KDs prosjektplan. Nettverket har bestått av representanter fra UH-sektor, kommunen som lokal barnehagemyndighet, private barnehageeiere, fagorganisasjoner, KS og FUB. Dette har vært en sammensetning som har bidratt til erfaringsspredning i fylket. Her kan nevnes godt samarbeid med fylkeskommunen om å legge til rette for "fagbrev for voksne", hvor 50 barnehageassistenter i 2014 har fullført den teoretiske utdanningen. Presiseringer av praksiskravet til kandidatene som kom vinteren 2013/2014 har vært svært vesentlig for måloppnåelsen. I tillegg har prosjektet "Barnehagekompis" vært et vellykket rekrutteringstiltak i to kommuner, hvor spesielt samarbeid mellom barnehagene og ungdomsskolen er i god utvikling. Det viser seg at forholdsmessig små økonomiske virkemidler har stor betydning for å få effekt av tiltakene. Fylkesmannen har også gitt skjønnsmidler til et større rekrutteringstiltak for å få menn til arbeid i barnehage.

Fylkesmannen har ledet likestillingsteam i fylket. Her har det vært et aktivt arbeid som blant annet har støttet opp under lokale nettverk for menn i barnehage, fagdager for menn i UH-regi og deltakelse i kurs og utvikling av pedagogisk likestillingsarbeid. For å nå nasjonale mål om 20 prosent tilsatte menn i barnehage erfares det at det er viktig med fokus på og samlinger for denne gruppa.

Fylkesmannen har hatt tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å løse oppdraget, og anser måloppnåelsen som god.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

Barnehageområdet

Resultatkrav på barnehageområdet er å følge opp at kommuner legger til rette for at samiske barn utvikler sitt språk og sin kultur, jf. barnehageloven § 8. I tillegg skal fylkesmennene i de 5 nordligste fylkene bidra til å følge opp aktuelle tiltak i "Handlingsplan for samiske språk" herunder gjennomføre språkmotiveringsseminar.

Informasjon, nettverksarbeid og veiledning

Fylkesmannen har gjennom informasjon, nettverksarbeid og veiledning satt fokus på kommunenes plikter på dette området. Den samiske befolkningen i Sør-Trøndelag bor svært spredt, så det har vært prioritert å arbeide inn mot enkeltkommuner, samt å dekke etterspørsel. Fylkesmannen har videre samarbeidet med fylkesmennene i Nordland og Nord-Trøndelag i forbindelse med gjennomføring av kursrekker for personale med samiske barn i barnehagen. Kursene har godt og stabilt oppmøte, og er viktige for resultatoppnåelsen på området. "Handlingsplan for samiske språk" har vært fulgt opp gjennom gjennom flere av tiltakene. Vi har ikke lyktes med å gjennomføre særskilte språkmotiveringsseminar så langt, da vi legger vekt på å gjøre dette i tett dialog med enkeltkommuner. Kompetanse og økonomiske midler er i stedet brukt til å utvikle flere "snakkepakker" til bruk i barnehagene. Dette fungerer også godt som språkmotivering. Samarbeidet med Sametinget har vært meget godt.

Skoleområdet

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har satt sammen et tverrfaglig tilsynsteam i forbindelse med det landsomfattende folkehelseilsynet. I dette tilsynet er det i spørsmålsguiden utformet spørsmål spesielt innrettet mot kommunens ansvar for blant annet å fange opp eventuelle utfordringer som kan oppstå i den samiske befolkningen. Tilsynet er innrettet på en slik måte at alle kommunens enheter er involvert fra rådmannsnivå, fagledernivå til rektor/lærernivå. I 2014 er det gjennomført tilsyn i 6 kommuner på dette området.

For å kunne gi best mulig råd og veiledning, har Fylkesmannen tett kontakt med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har høyere kompetanse på området og ved å samarbeide om innkomne spørsmål/henvendelser, blir kvaliteten på svarene høyere.

I løpet av året er samarbeidsavtalen "Sørsamisk lærernettsverk i videregående skole" revidert og underskrevet av utdanningsdirektørene i Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag og fylkeskommunene i de respektive fylkene. Formålet med nettverket er å bygge en felles forståelse for innholdet i samiske fag, samtidig som erfaringsutveksling, kompetanseheving og «grenseoverskridende» arbeid skal være i fokus.

Fylkesmennene i Nord- og Sør-Trøndelag rettet en henvendelse til Utdanningsdirektoratet i forbindelse med revidering av retningslinjene for tilskudd til studiehjemler i samisk. Vår oppfatning var at det ble satt et for

skarpt skille i gjeldende retningslinjer. Dette skillet kunne hemme viktig språklæring innfor det samiske området, og vi så det som viktig å løfte fram intensjonen bak ordningen. Hvordan fremme lærerens samiskspråklige kompetanse som kommer de samiske elevene til gode? Tilbakemeldingen resulterte i at ordningen med studiehjemler, fra og med høsten 2015, ble utvidet fra å omfatte lærere i grunnskolen i de fire nordligste fylkene, til å omfatte lærere i hele grunnopplæringen og i hele landet. Det har også vært et mål å samarbeide over riksgrensen for å få til utvikling av læremateriell i sørsamisk område. Fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til et forprosjekt ved Gaaltje og igangsatt dialog med samarbeidspartnere, men det er ikke oppnådd konkrete resulater av dette arbeidet ennå. Dette arbeidet vil fortsette i 2015.

Resultatoppnåelse

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vurderer resultatoppnåelsen som god ut fra kapasitet og kompetanse på området. Vi vil påpeke at godt samarbeid med andre fylkesmannsembeter er en viktig faktor for god resultatoppnåelse på området.

Ressursrapportering

Kr. 11.699.034 (88,68%) av utgiftene på fagkap. gjelder godtgjørelse til sensorer, en økning på kr. 358.497 fra 2013. Utbetaling til andre eksterne utgjør kr 5.053. Rest er lønn ansatte som er redusert med kr.176.000 fra 2013 noe som skyldes at GNIST stillingen ble avsluttet etter sommeren.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 881 926,75	kr 10 123,69
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 3 121 208,17	kr 12 054 043,78
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 628 535,47	kr 1 128 002,85
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 114 658,11	kr 0,00
Sum:	kr 5 746 328,00	kr 13 192 170,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har sluttbehandlet 30 tilsynssaker i 2014 og 13 saker er overført til 2015. I 11 av sakene er det avdekket lovbrudd fra barneverntjenestens side. I tillegg til tilsynssakene mottok Fylkesmannen ca 40 andre henvendelser fra barneverntjenestens brukere. Disse er besvart i form av råd og veiledning fra Fylkesmannen.

Vi viser forøvrig til årsrapportering til Statens helsetilsyn i NESTOR. Alle saker er fulgt opp og lagt inn i systemet i tråd med gjeldende prosedyrekrav.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med to interkommunale barneverntjenester i Sør-Trøndelag. Dette omfattet til sammen 11 kommuner. Tema for tilsynene var introdusert av Statens helsetilsyn som landsomfattende tilsyn med barneverntjenesten i 2014, "Kommunens arbeid med oppfølging av barn plassert i fosterhjem". Det ble til sammen gitt ett avvik. Vi viser videre til innsendt oppsummering av tilsynsplan 2014, til Statens helsetilsyn.

41.3 Klagesaker

I 2014 har Fylkesmannen behandlet 16 klagesaker etter bvl § 6-5, og § 5-8. 72 prosent av vedtakene ble stadfestet. Øvrige vedtak ble gitt delvis medhold eller opphevet og sendt tilbake for ny behandling.

41.9 Andre oppdrag

Kommunenes rapportering er fulgt opp. Kommuner med fristbrudd er fulgt opp. Statusoppsummering for kommunene i Sør-Trøndelag er lagt ut på Fylkesmannens hjemmeside.

Resultatområde 73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Det er en liten økning i antallet klagesaker fra 117 til 142 saker. 98% av sakene er behandlet innen 3 måneder.

To av sakene gjelder kvalifiseringsprogrammet.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har opprettet 4 hendelsesbaserte tilsynssaker i 2014, hvor av 2 av sakene er ferdig behandlet.

74.2 Planlagt tilsyn

Landsomfattende tilsyn med sosiale tjenester i Nav 2014 var "Tilsyn med kvalifiseringsprogrammet". Kravet til antall tilsyn var seks. På bakgrunn av ressursituasjonen i sosial- og helseavdelingen ble det i 2014 gjennomført tilsyn som systemrevisjon i to kommuner.

74.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har ikke gjennomført noen kartlegginger på området for sosiale tjenester i Nav for 2014.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen behandlet i 2014 159 tilsynssaker hvorav 30 saker ble avsluttet etter lokal avklaring. Samlet saksbehandlingstid for de 129 sakene med vurdering var median 3,9 mnd.

Fylkesmannen har i tillegg rapportert til Statens helsetilsyn via rapporteringssystemet Nestor.

82.2 Planlagt tilsyn

Med utgangspunkt i oppdraget fra Statens helsetilsyn settes det opp en årlig plan for gjennomføring av tilsynene i Sør-Trøndelag. I 2014 var kravet i embedsoppdraget at det skulle gjennomføres 21 tilsyn hjemlet i helselovgivningen, inkl. fire tilsyn i spesialisthelsetjenesten.

I planen for 2014 var det satt opp 4 tilsyn i spesialisthelsetjenesten i eget fylke. I tillegg deltok embedet på syv

tilsyn i spesialisthelsetjenesten i Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal (regionale team).

For kommunene i Sør-Trøndelag var det planlagt 20 tilsyn - hvorav 10 systemrevisjoner og 10 egenvurderinger. På grunn av ressursituasjonen i sosial- og helseavdelingen ble flere tilsyn avlyst eller utsatt. Samlet ble det gjennomført systemrevisjon i tre kommuner og egenvurdering i fem kommuner.

Fylkesmannen gjennomførte 14 stedlige tilsyn fordelt på tre kommuner. Fylkesmannen har en treårig rullerende tilsynsplan for stedlig tilsyn hvor utgangspunktet er embedsoppdraget med stedlig tilsyn ved vedtak der det ikke har vært tilsyn tidligere. Deretter foretas en risiko- og sårbarhetsvurdering bl.a. ut fra når det ble gjennomført stedlig tilsyn sist, og hvor inngripende tvangsvedtaket er.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag realitetsbehandlet til sammen 120 rettighetsklager som gjaldt helse og omsorgstjenester etter pasient og brukerrettighetsloven. Andel med saksbehandlingstid innen 3 måneder for alle sakene var 86%.

Av rettighetsklagene gjaldt 25 saker spørsmål om nødvendig helsehjelp. 92 % av disse sakene ble behandlet innen 3 måneder.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i tillegg rapportert til Statens helsetilsyn via rapporteringssystemet Nestor.

82.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har overprøvd 74 vedtak om tvang og makt etter kap. 9. Andelen saker som er behandlet innen 3 mdr. er 99%. Dette er en økning på 11 vedtak fra året før, og dette har sannsynligvis sammenheng med nye saker med andre målgrupper. Flere saker omfatter nå svært inngripende tiltak overfor personer med til dels lett psykisk utviklingshemning, men med store adferdsproblem, alkohol, rus og psykiatri direkte relatert til hverandre.

Vi bruker fremdeles mye ressurser på å følge opp kommunens saksbehandling ved å gå gjennom mottatte meldinger om skadeavvergende tiltak og å gi tilbakemelding til kommunene. Generelt er saksbehandlingen i disse sakene blitt bedre.

Fylkesmannen har gjennomgått beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner, jfr. § 9-5 tredje ledd bokstav a for 74 personer hvorav 17 under 18 år. Tallet for antall meldinger er misvisende fordi kommunene sender melding om skadeavvergende tiltak når vedtaksperioden er gått ut, og de ikke har sørget for nytt vedtak før vedtaksperiodens slutt.

Det vises ellers til rapportering til Statens Helsetilsyn gjennom NESTOR

Fylkesmannen hadde en sak i fylkesnemnda for sosiale saker. Fylkesmannens vedtak ble stadfestet.

Fylkesmannen gjennomførte en konferanse for miljøarbeidere og fagansvarlig i november. Hovedtema var Unnfallenhet eller overformynderi, etiske betraktninger om kommunale tiltak overfor lettere psykisk utviklingshemmede som har omfattende rus- og overgrep og kriminalisert adferd og store hjelpebehov. Konferansen benyttes også til å gi informasjon om retningslinjer, nye rundskriv o.l.

Om stedlig tilsyn se pkt. 82.2 Planlagte tilsyn.

Resultatområde 83 Folkehelse

83.2 Planlagt tilsyn

I 2014 er det gjennomført landsomfattende tilsyn med kommunenes folkehelsearbeid. I Sør-Trøndelag var det planlagt systemrevisjon i 2 kommuner og egenvurdering i 4 kommuner. Det ble gjennomført systemrevisjon i en kommune og egenvurdering i fem kommuner.

83.3 Klagesaker

Fylkesmannen behandlet i 2014 2 klagesaker etter folkehelselovens bestemmelser om miljørettet helsevern. Samlet saksbehandlingstid var 2,9 mnd for de 2 sakene.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Fylkesmannen har gitt 690 separasjonsbevillinger og 553 skilsmissebevillinger i 2014. Separasjons- og skilsmisssakene blir stort sett behandlet etter hvert som de kommer inn. Maksimum liggetid før de har blitt undergitt behandling har vært 1-2 uker.

Fylkesmannen har ikke mottatt saker vedrørende bigami i 2014.

Fylkesmannen har i 2014 ikke mottatt søknader om inngåelse av ekteskap før fylte 18 år.

Vi har ikke mottatt saker som klageinstans angående nektelse av vigsel (prøving av ekteskapsvilkår - prøvingsattest).

Vi rettleder løpende forstandere i registrerte trossamfunn og livssynssamfunn med vigselfrett.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen har i 2014 behandlet 47 saker om godkjenning av utenlandske skilsmisser og 7 søknader om skiftefritak. Disse sakene blir som regel behandlet umiddelbart når de kommer inn.

42.3 Barneloven

Reiseutgifter ved samvær

Det er ikke behandlet saker i 2014. Fylkesmannen har hatt henvendelser om reiseutgifter, både skriftlig og muntlig. Disse besvares og det blir gitt råd/veiledning.

Stadfeste avtaler om foreldreansvar

Dette gjelder saker knyttet til stadfesting av avtaler om foreldreansvar, fast bosted og samvær. Dette for at de private avtalene skal få tvangskraft. Det er ikke behandlet saker i 2014. Det blir jevnlig gitt råd og veiledning om lovens bestemmelser.

Behandle klager på avslag om dokumentinnsyn, samt krav om tap av opplysningsretten

Ingen klager er behandlet i 2014. Det er gitt informasjon og veiledning om dette ved henvendelser til Fylkesmannen.

42.4 Veiledning og informasjon

Det gis daglig råd og veiledning ved henvendelser til Fylkesmannen på familierettsområdet. Det er gitt informasjon om familieretten i møter med kommunene.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

I Sør-Trøndelag er det to krisesentre, ett i Trondheim og ett i Orkdalregionen. Disse to sentrene har til sammen avtale med 23 av fylkets 25 kommuner. De resterende to kommunene har avtale med et krisesenter i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen har i 2014 fulgt opp tidligere tilsyn mot en kommune som ikke hadde sikret kommunens innbyggere et krisesentertilbud. Vi er i dialog med kommunen om ivaretagelse av kravene i loven.

Det ble framsatt én klage mot ett av krisesentrene i 2014. Klagen rettet seg mot ulike forhold, også forhold som omfattes av Fylkesmannens tilsynsansvar. Uttalelse fra senterets styreleder er innhentet, men klagesaken er ennå ikke ferdigbehandlet.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

Det ble ikke gjennomført tilsyn med familievernkontor i Sør-Trøndelag i 2014.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Det er etablert en arbeidsgruppe internt i embetet med fokus på barn og unge. I gruppen diskuteres blant annet strategiske grep ovenfor kommunene knyttet til området barn og unge med sammensatte problemer. Diskusjonene og tiltakene tar utgangspunkt i de ulike avdelingenes oppdragsbrev.

Fylkesmannen har også regelmessige møter med statsetatsledere i fylket. Agenda på disse samlingene har blant annet vært knyttet til barn og unge, med utgangspunkt i at mer enn 20 regionale statsetater har underskrevet en felles erklæring om å legge økt vekt på hensyn til barn og unge i sin oppgaveutførelse.

I samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune, Regionalt kunnskapssenter for barn og unges psykiske helse (RKBU) og Kompetansesenter for rus (KORUS) arrangeres en årlig tverrfaglig konferanse med fokus på barn og unge. Målgruppen er ansatte i kommunene som har sitt arbeidsområde knyttet til barn og unge. Konferansen har hatt svært god deltakelse.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen har i 2014 fritatt til sammen 16 personer fra taushetsplikt.

45.4 Biologisk opphav

Fylkesmannen har i 2014 behandlet 30 forespørsler om biologisk opphav.

45.5 Nasjonalt opplæringstilbud i undersøkelsessaker

45.5 a: Felles opplæring for relevante faggrupper om å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep
Fylkesmannen viser her til Tiltakspunkt 14 i «*Barndommen kommer ikke i reprise, strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014 –2017)*». Det ble etablert kontakt med prosjektansvarlig hos RVTS Midt så snart prosjektansvarlig var ansatt, og planleggingen ble startet umiddelbart. Det vil i perioden februar til april 2015 bli avholdt til sammen fem lokale konferanser der målgruppen er ansatte innefor barnevern, PPT, skole, barnehage og helsestasjon. I tillegg vil også IMDIs minoritetsrådgivere som tjenestegjør ved et utvalg videregående skoler bli invitert til å delta, i tråd med embetsoppdrag 2015. RVTS vil i etterkant av konferansen

tilby kommunene veiledning (inntil to veiledningskonsultasjoner).

45.5 b: Nasjonalt opplæringstilbud i undersøkelsessaker

Den 3. desember 2014 inviterte Fylkesmannen i samarbeid med RKBU Midt og Bufdir, ansatte og ledere i kommunalt barnevern til dagskonferansen «Bruk av systematikk i barnevernets undersøkelsesarbeid». Konferansens innhold før lunsj handlet om ny kunnskap om og utbredelse av systematisk arbeid i undersøkelser. Etter lunsj var det fokus på enkelte kommuner i regionen sine erfaringer med ulike former for systematisk arbeid i undersøkelsessaker.

Det ble imidlertid et lavere antall påmeldte enn forventet. En av årsakene til dette kan være at det p.t. er iverksatt flere tiltak med mål om kompetanseheving overfor samme målgruppe (barnevernlederutdanning v/ HINT, opplæring i samtaler med barn v/ Kari Gamst, opplæring overfor nyansatte i undersøkelsessaker v/ Trondheim kommune og Øyvind Kvello, konferanse om ettervern 17.12.14 og samtaler med barn og unge om vold og overgrep v/ RVTS).

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Vi viser til halvårlige rapporteringer i eget brev til BLD. Det vises også til halvårlige rapporter fra kommunene som Fylkesmannen har kontrollert og oversendt BLD.

Resultatområde 46 Universell utforming

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i en årrekke deltatt i en samarbeidsgruppe med fylkeskommunen, rådet for funksjonshemmede, Trondheim kommune, Husbanken og Nav Hjelpemiddelsentral for å fremme universell utforming. De siste to årene har vi særlig arbeidet med funksjonsvurdering av bolig. Fylkesmannen har også hatt fokus på sammenhengen mellom universell utforming og folkehelsearbeidet og bidratt med dette temaet på en konferanse med kommunene.

I henhold til samarbeidsavtale har ivaretagelse av universell utformingsperspektivet i plansaker vært ivarettatt av fylkeskommunen.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har fordelt arbeidet med resultatområdet på flere fagavdelinger. Både Kommunal- og samordningsavdelingen, Justis- og beredskapsavdelingen, Helse- og sosialavdelingen og Oppvekst- og utdanningsavdelingen er involvert i ulike delområder. Arbeidet koordineres gjennom en medarbeider i sistnevnte avdeling. Gjennom denne organiseringen oppnår vi at temaet integrering blir en del av arbeidet på flere avdelinger i embetet, og at ulike kommunale tjenesteområder som vi har kontakt med, blir minnet om integreringsutfordringene i samfunnet.

Når det gjelder vår eksterne aktivitet, har vi gjennom nettverksbygging forsøkt å skape kontakt mellom voksenopplæringene, flykningetjenestene og de lokale NAV-kontorene i fylket, med tanke på et godt samordnet introduksjonsprogram for nyankomne. NAV fylkei Sør-Trøndelag har vært en god støttespiller i dette arbeidet, som vil bli videreført i året som kommer.

47.1 Statsborgerseremonier

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMST	2	25,1
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Bosetting av flyktninger er et fast punkt på Fylkesmannens dialogmøte med kommuneledelsen. Som utgangspunkt bruker Fylkesmannen IMDI's oversikt over hvor mange flyktninger hver enkelt kommune er oppfordret om å bosette, og hva de har svart.

Fylkesmannen etterspør blant annet hvordan bosetting og integrering av flyktninger er ivaretatt i kommuneplanene. Dersom det ikke er fattet vedtak om bosetting, etterspørres det hvorvidt kommunene har dette i sine kommuneplaner, herunder boligplanlegging for denne gruppen. Fylkesmannen har også vært medarrangør av en konferanse om migrasjon og helse sammen med Trondheim kommune, St. Olavs hospital og Nasjonal kompetanseenhet for minoritetshelse (NAKMI). Målgruppen her var kommunene og viktigheten av bosetting ble understreket.

I 2014 anmodet IMDI kommunene i Sør-Trøndelag om å bosette 670 flyktninger. Kommunene fattet til sammen 518 vedtak.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag behandlet i 2014 9 klagesaker etter introduksjonsloven. Åtte av klagen angikk deltakelse i introduksjonsprogram, den siste gjaldt norskopplæring. Kommunens vedtak ble stadfestet i 8 av sakene, et av disse med en annen begrunnelse enn kommunens. Et vedtak ble opphevet og returnert til kommunen.

Fylkesmannen vil bemerke at vi har behandlet avgjørelser om å ikke tilby introduksjonsprogram til personer som er i gruppen som «kan tilbys» introduksjonsprogram (jf. introd. § 3 tredje ledd) som vanlige klagesaker, i den grad de er oversendt til oss. Vår vurdering har da vært knyttet til om personens plassering i kategorien «kan tilbys» er riktig.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Fylkesmannen gjennomførte våren 2015 kompetanseheving for lærere i forbindelse med innføring av nye avsluttende prøver i norskopplæringen for voksne innvandrere. Ressurspersoner fikk opplæring sentralt i regi av Nasjonalt organ for kompetansepolitikk (VOX). Disse ressurspersonene stod deretter for skoleringen på fylkesnivå og i regionene. Høsten 2015 arrangerte Fylkesmannen fagdager for lærere med temaene "Digital dømmekraft" og "Kommunikasjon i flerkulturelle bedrifter."

Fylkesmannen arrangerte fire nettverksmøter for rektorene i de kommunale voksenopplæringene. På møtene ble nye utviklingstema lagt fram, og det ble åpnet for erfaringsutveksling mellom voksenopplæringsenhetene. Ett av nettverksmøtene var et fellesmøte for begge Trøndelagsfylkene, mens to av møtene var fellesmøter med de kommunale flyktningetjenestene. Flere kommuner i Sør-Trøndelag er nye som bosettingskommuner, og disse vurderer nettverksmøtene som spesielt nyttige.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Fylkesmannen fulgte opp tilsynet i Malvik kommune som ble påbegynt i 2013, og iversatte nye tilsyn i kommunene Skaun og Rissa. Tilsyn ble gjennomført på grunnlag av tilsynsinstruksen utviklet av Integrasjons- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Tilsynene avdekket utfordringer hos kommunene med å tilby deltakerne et helårig tilbud på full tid (37,5 timer per uke). Tilsynene hos andre kommuner året i forveien hadde imidlertid skapt en økt bevissthet rundt regelverkskravene og bedre administrative rutiner i kommunene vi førte tilsyn med i 2014.

Fylkesmannen gjennomførte to nettverksmøter for ledere i de kommunale flyktningetjenestene i fylket, i samarbeid med Forum for kommunale flyktningetjenester i Sør-Trøndelag. På denne måten fikk vi spredt erfaringer og gode grep fra de kommuner vi hadde ført tilsyn med. Nettverksmøtene ble opplevd som nyttige, særlig av kommuner som er nye i bosettingsarbeidet.

På siste nettverksmøte deltok også ledere i NAV i kommunene, gjennom et samarbeid med NAV fylke. NAV-kontorene er viktige samarbeidspartnere både under og etter introduksjonsprogrammet, og det er allerede bestemt at det i 2015 skal gjennomføres en større samling for målgruppen. Dette med tanke på å skape gode resultater i introduksjonsprogrammet.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Fylkesmannen har oppmerksomhet på temaet likestilling gjennom utførelse og aktivitet på de ulike oppdrag som er gitt.

Fylkesmannen har ledet likestillingsteam i fylket. Her har det vært et aktivt arbeid som blant annet har støttet opp under lokale nettverk for menn i barnehage, fagdager for menn i UH-regi og deltakelse i kurs og utvikling av pedagogisk likestillingsarbeid. For å nå nasjonale mål om 20 prosent tilsatte menn i barnehage erfares det at det er viktig med fokus på og samlinger for denne gruppa.

Fylkesmannen har gjennom informasjon, nettverksarbeid og veiledning satt fokus på kommunenes plikter på dette området.

Innen primærnæringene er det fortsatt en betydelig ubalanse i deltakelse mellom kjønnene. Utviklingen er likevel positiv og fylkesmannen arbeider gjennom ulike tiltak og i samarbeid med andre i det regionale partnerskapet og andre eksterne organisasjoner for å videreføre en positiv utvikling på området. Innen landbruksbaserte tilleggsnæringer ser en nå klart bedre kjønnsbalanse med kvinner opp mot 40% blant respondentene på en lokalmatundersøkelse i 2014. Utviklingen av nye tjenesteprodukter med basis i landbrukets og bygdas ressuser og kompetanse, har også gitt økte muligheter for kvinners deltakelse. Et godt eksempel er utviklingen av flere produkter innen "Bygdeservicetiltak". Etablering av tilbud gjennom bygdeservice innen helse- og omsorg og pedagogiske tilbud, har bl.a. gitt større deler av gardbrukerfamilien, og særlig kvinner, muligheter til deltakelse i arbeidslivet og til bidrag til gårdens samlede inntekter både i kraft av egen kompetanse fra andre deler av arbeidslivet og fordi deltidsysslesetting har gitt flere kvinner mulighet til deltakelse. Utvikling av Inn På Tunet-tiltak, har også gitt kvinner betydelig større mulighet for deltakelse som følge av den kompetanse mange kvinner på bygda besitter. Fylkesmannen har vært aktivmedaktør i utvikling av både bygdeservicetiltak og Inn på Tunet-tiltak gjennom egne prosjektrettede satsinger og ved innsats av både administrativ, faglig og økonomisk art.

Likestillingsperspektivet utøves også aktivt ved forvaltning av økonomiske virkemidler for utvikling og tilrettelegging innen landbruk og landbruksbasert virksomhet.

Den samiske befolkningen i Sør-Trøndelag bor svært spredt, så det har vært prioritert å arbeide inn mot enkeltkommuner, samt dekke etterspørsel. Fylkesmannen har videre samarbeidet med fylkesmennene i Nordland og Nord-Trøndelag for gjennomføring av kompetanserekke for personale med samiske barn i barnehagen.

Det er etablert regionalt fylkesnettverk i regi av IMDi, Fylkesmennene i de tre midtfylkene, RVTS og UDI med tanke på å samordne felles innsats overfor en gruppe som lett kan bli diskriminert. Tema knyttet til kjønnslemlestelse og tvangsekteskap har vært løftet fram på kommunesamlinger, kommunebesøk med mer, for å bevisstgjøre kommunene deres ansvar for å ha fokus på dette temaet overfor aktuelle innbyggere. Det er på området gjennomført fagsamling for de tre fylkene i Midt-Norge og fagdag med Trondheim kommune i samarbeid med RVTS, Det er videre gitt økonomisk støtte til å etablere et nettverk for helsepersonell i Sør-Trøndelagskommunene.

Ressursrapportering

Embetet har fått en redusert fullmaktsramme over kap 854 post 21 for 2014 som gjør at det er mindre lønnsbelastninger. Reduksjonen gjelder administrering av satsingen på stillinger i det kommunale barnevernet og midlene til ett årsverk i embetet til tilsyn og oppgaver på barnevernområdet.

Økningen i embetets belastning på driftskapitlet skyldes blant annet økt stillingsressurs innenfor barnevernområdet (tilsetting av ny jurist på barnehageområdet frigjorde juristressurser på barnevernområdet). I tillegg økte belastningen på driftsområdet som følge av den nevnte reduksjonen i fullmaktsrammen over kap 854 post 21.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Tilsyn og klagebeh. etter barnevernloven	kr 683 688,34	kr 354 989,31
42 Familierett	kr 455 129,22	kr 0,00
45 Barnevern	kr 1 915 251,50	kr 609 437,01
47 Integrering av innvandrere	kr 356 096,82	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 2 733,16	kr 0,00

Andre oppgaver under BLD	kr 8 300,00	kr 0,00
Sum:	kr 3 421 199,00	kr 964 426,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A

I vårt vergekorps har vi personer med stor kompetanse på enslige mindreårige asylsøkeres situasjon. Vi bruker disse når verger skal oppnevnes. Vi har et stort vergekorps med advokater som kan brukes ved hasteoppnevninger. Vi har utarbeidet hensiktsmessige rutiner for bruk ved oppnevning av verger.

Vi har tilfredstillende oversikt over våre kapitalkontoer. Vi gjennomfører i tillegg en systematisk kartlegging av alle saker i ARVE med kontroll av alle nødvendige regnskapsdokumenter.

Vi føler at vi har en tilfredstillende håndtering (rutiner) av saker om økonomisk godtgjøring til verger samt saker som gjelder uttak fra kapitalkonto.

Det er en utfordring å ta stilling til dispensasjonssøknader i forhold til skille mellom selvbetalende personer under vergemål og dekning av godtgjøring av staten. Vurderingen av den individuelle betalingsevnen er krevende i forholdet til krav om likebehandling mellom personer med verge. Vi oppfatter at inntektsgrensen er satt lavt - jf. grensene for fri rettshjelp. Dette resulterer i at vi i mange saker dispenserer fra inntektskravet - jf. hjemmel for dette i forskriften.

Vi har en tilfredstillende tilgjengelighet overfor våre brukere innenfor vergemålsområdet. Dette gjelder både på telefon og ved personlig oppmøte på vårt kontor.

Vi arbeider kontinuerlig med en videreutvikling av vergemålsarbeidet, herunder å sikre nødvendig kompetanse, etablere hensiktsmessige rutiner og en effektiv styring.

Vi hadde 1 sak i 2014 som gjaldt fratakelse av rettslig handleevne. Saken ble bragt inn for tingretten. Dom ble avsagt i samsvar med vår påstand om fratakelse av den rettslige handleevnen innenfor definerte områder.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMST	0	0
Sum	0	0

51.3 Forliksrådene

Vi har i 2014 hatt 3 klagesaker til behandling på adm. rutiner i forliksrådene.

51.5 Tomtefesteloven

Ingen saker om tomtefeste i 2014.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Fylkesmannen har behandlet 1276 saker om fri rettshjelp i 2014. 1092 av disse gjaldt fritt rettsråd, mens 184 gjaldt fri sakførsel (inkl. 140 kk-saker). I tillegg kommer utbetalinger til tolker i 149 saker.

Statens sivilrettsforvaltning behandlet 11 klagesaker fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i løpet av 2014. Alle sakene ble stadfestet.

Saksbehandlingstiden har vært noe varierende gjennom året. Vi har på det meste ligget på 2-4 uker. Dette gjelder også for salærøppgaver til advokater og tolker.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen hadde i 2014 2 klagesaker etter navneloven til behandling.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

DSB ber om antall årsverk til samfunnsikkerhet og beredskap. 3,2 ÅV er tallet for oss som jobber direkte med faget.

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

FylkesROS, ROS Trøndelag ble revidert i 2014. Det foreligger en oppfølgingsplan som ble behandlet i møte med Fylkesberedskapsrådet høsten 2014. Oppfølgingspunktene blir fulgt opp på ulike måter på lokalt og regionalt nivå. ROS Trøndelag er et samarbeidsprosjekt med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og alle relevante regionale etater i begge fylker har deltatt i arbeidet i arbeidsgrupper og på ulike workshops. Analysen brukes som grunnlagsdokument for kommunale ROS analyser og som bakgrunn for beredskapsplaner som utarbeides på lokalt og regionalt nivå.

53.3 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen har i 2014 ingen innsigelser knyttet til samfunnsikkerhet i kommuneplanenes arealdel eller reguleringsplaner. Alle kommuner i fylket har etter vårt kjennskap mål, strategier og planer for oppfølging av fagfeltet i kommuneplaner og/eller andre styrende dokumenter. Veiledning på helhetlig ROS har vært nedtonet i 2014 i påvente av ny veileder fra DSB. Denne er presentert på kommunensamling høsten 2014 og vil bli fulgt opp ved revisjon av ROS-analysene i kommunene i 2015.

Atomberedskap har vært tema på alle samlinger og møter med kommunene og regionale etater. Også behandlet som aktuelt scenario i ROS Trøndelag. Embetet er også med i et atomberedskapsprosjekt, GSK (Gemensam säkerhet vid kärnteknisk olycka), som er initiert av Länsstyrelsen i Jämtlands län.

53.4 Tilsyn

Fylkesmannen har i 2014 gjennomført 8 tilsyn i kommunene. Tilsynene er rapportert i DSBs innmeldingsløsning for tilsyn.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsforberedelser og regional samordning

Det er kontinuerlig kontakt og veiledning innen fagfeltet mot kommunene. Først og fremst er det knyttet til opplæring i CIM og krisehåndtering i forbindelse med øvelser som er gjennomført i 12 kommuner, hhv. 4

fullskaleøvelser og 8 table-top øvelser . Ut over dette har det vært gjennomført kurs i 7 kommuner. Alle kommuner i fylket har fått veiledning og støtte i en eller annen form. Pr. i dag er det kun en kommune som ikke har signalisert at de skal ta i bruk CIM. Oppfølging og vedlikehold av kompetanse vil bli prioritert i 2015 og vi har som målsetting at alle kommuner benytter CIM i løpet av året.

Embetet har arrangert møte med alle nettselskapene i samarbeid med TrønderEnergi i etterkant av stormen Ivar, vi deltar med en representant i et prosjekt for å bedre kommunikasjonen mellom nettleverandører og kommuner/fylkesmann. I tillegg har vi deltatt på et møte i regi av KBO/NVE. Det har ikke vært noen aktiviteter innen dambruddberedskap i 2014 på regionalt nivå.

Fylkesberedskapssjef har deltatt på to samarbeidsmøter med DNK samt på Nødnettdagene. Det har ikke vært registrert noen problemer i vårt område knyttet til etableringen av radionettet/etablering av nye basestasjoner. Utrullingen i nødnetten i fylket går iht. planen.

54.2 Fylkesmannens beredskapsarbeid

Embetet har revidert sitt beredskapsplanverk og har gjennomført opplæring og gjennomgang på dette. Nytt gradert samband er ikke installert men dokumentasjonen er godkjent og det forventes nå en inspeksjon fra FSA/NSM før utstyret kan installeres. Embetet er daglig operativ på gradert samband med gammelt utstyr. SBS er godt kjent og et utvalg av medarbeidere og ledelsen ved embetet er skolert på CIM og kan nytt dette ved behov.

Ukentlig rapportering om hendelser er gjennomført iht. instruks til DSB.

54.4 Øvelser

Fylkesmannen har en oppdatert øvingsplan for øvelser i kommunene som følges. Alle kommuner i fylket er blitt øvet innen 4 årssyklusen som er krevet. Følgende kommuner har hatt øvelser i regi av Fylkesmannen: Bjugn, Hitra, Holtålen, Klæbu, Meldal, Melhus, Osen, Roan, Selbu, Skaun, Trondheim og Åfjord. Det er normalt de kommunale ROS analysene som danner grunnlag for utvelgelse av øvelsesscenario.

Erfaringene fra øvelsene i kommunene tilsier at det er nødvendig med oppfølging på bruk av CIM i kriser, stabsmetodikk og krisekommunikasjon.

Fylkesmannens stab og ledelse er blitt øvet/trenet årlig de siste 4 år. Større øvelser som vi har deltatt på har vært Øvelse Kvikkleire i 2010, Øvelse Trøndelag i 2012 og Øvelse Selvinnlysende i 2013. Deltakerne i fylkesberedskapsrådet blir involvert i øvelsene på ulike måter etter etatenes ulike funksjoner i krisehåndteringen.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

Det er to situasjoner i 2014 som har vært av en slik karakter at fylkesmannen har vært involvert ut over normalsituasjonen.

Lyngbrannen på Frøya 29.1. Det var kun Frøya kommune som ble berørt men 7 brannvesen fra nabokommuner var involvert. Beredskapsenheten og embetsledelsen håndterte hendelsen opp mot kommunen uten at hele fylkesberedskapsrådet var involvert/innkallt. Representanter fra Fylkesmann, Forsvaret, frivillige, Trønderenergi og Telenor deltok i kollektiv redningsledelse hos politiet inntil brannen var slukket. Hendelsen er grundig evaluert av eksterne, internt i kommunen og hos fylkesmannen. Det ble gjennomført evaluerings og oppfølgingsmøte med kommunen, samt med alle brannsjefer og politi.

Terrortrusselsituasjonen i juli. Fylkesmannen håndterte de oppgaver som ble gitt fra sentrale myndigheter, i hovedsak DSB og Helsedir., med embetsledelsen og beredskapsenheten med noe påfyll av stabsmedarbeidere. Fylkesmannen gjennomførte 3 koorinerende statusmøter med et utvalg av representanter fra Fylkesberedskapsrådet under situasjonen. Alle kommuner var involvert i hendelsen og pålagt rapportering gikk veldig bra.

Ressursrapportering

Kr. 57.784 (0,67%) gjelder fri rettsråd og kr.232.142 (2,7%) gjelder honorar vergemål. Rest er lønn egne ansatte på Vergemål, en økning på 4,67mill fra 2013 pga helårsvirkning vergemål.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 408 692,19	kr 8 562 131,77
52.1 Fri rettshjelp	kr 342 346,97	kr 57 784,48
53 Forebyggende samfunnssikkerhet	kr 674 098,49	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 1 290 621,07	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 304 239,43	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 0,00	kr 0,00
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 18 621,03	kr 0,00
Sum:	kr 3 038 619,00	kr 8 619 916,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

60.1 Helhetlig ledelse og virksomhetsstyring

Strategisk plan for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag blir som forutsatt rullert hvert år, og gjelder nå for 2015-18. Hovedmålene fra fjorårets plan er beholdt, men strategier og tiltak er justert noe. Hovedmålene er:

1. Med respekt for lokaldemokratiet arbeider vi for gode og helhetlige samfunnsmessige løsninger innenfor den nasjonale politikken.
2. Vi skal ha kompetanse slik at vi kan løse våre oppgaver på en måte som gir tillit i samfunnet og bidrar til å utvikle Sør-Trøndelag.
3. Gjennom godt kommunikasjonsarbeid skal vi bli en tydelig samfunnsaktør og skape gode interne prosesser.
4. Vi skal ha en fleksibel og tilpasningsdyktig organisasjon som lett tilpasses endringer i samfunn, oppdrag og roller.
5. Vi skal ha en virksomhetsplanprosess som synliggjør samhandlingsbehov og muligheter.

Strategisk plan brukes aktivt som grunnlag for oppgaveløsningen og utvikling av samhandling mellom avdelingene. Dette arbeidet har fått en tydelig oppsving, ikke minst gjennom **virksomhetsplanprosessen**, der vi legger opp til å integrere strategiplanen og aktivt fremme tverrfaglig kunnskap og samhandling. Avdelingene lager sine virksomhetsplaner etter følgende mal:

1. Innledning med en henvisning til målene embetet skal oppnå og relevante punkter i embetets strategiske plan, som del av premissgrunlaget.
2. Strategisk del med beskrivelse av målene avdelingen skal oppnå:
 - a. Hvilke deler av strategisk plan og årets embetsoppdrag har avdelingene hovedansvar for?
 - b. Hvordan kan avdelingen alene eller i samarbeid med resten av embetet nå målene knyttet til pkt. a (punktet ovenfor)?
 - c. Hvordan kan avdelingen bidra til at embetet når målene i de øvrige delene av embetsoppdraget og strategisk plan?

3. Tiltaksdel med ansvarsfordeling og estimert ressursbruk, detaljering tilpasses rapporteringskrav og avdelingens behov.

For at denne malen skal kunne fungere best mulig, setter embetet av en felles virksomhetsplanuke der avdelingene avtaler møter seg imellom for å avklare samhandlingspotensiale og avtale videre samarbeid.

I 2013 utarbeidet vi ny overordnet personalpolitikk. Med utgangspunkt i denne ble det i 2014 utarbeidet ny lokal **lønnspolitikk**. I tillegg er det satt i gang revisjon av HMS-systemet og utarbeidelse av ny kompetansestrategi.

Det er gjennomført **LEAN-prosesser** for flere av embetets oppgaveområder i 2014.

Embetet ble sertifisert **Miljøfyrtårn**-bedrift i juni 2013. Vi har i den sammenhengen utarbeidet rutiner for å følge opp arbeidsmiljøaspekter (generelle krav til arbeidsmiljø i kontorvirksomhet, sykefravær, medarbeidersamtaler, opplæring av nytilsatte, vernerunder), innkjøp, avfallshåndtering, energiforbruk, transport og reiser, utslipp til luft og vann.

Det systematiske **HMS-arbeidet** er under revisjon og blir en del av vår nye **kvalitetssystem**, Elektronisk kvalitetshåndbok, som er under etablering og innføring, med modul for registrering og behandling av uønskede hendelser. Den årlige rapporteringen til Miljøfyrtårn-arbeidet viser en tendens til større fokus på, og forbedring av påvirkninger på det ytre miljø. Embetet har et godt etablert samarbeid i **Arbeidsmiljøutvalget** og er tilknyttet **bedriftshelsetjeneste** med god tilgjengelighet for de ansatte. For øvrig arbeider embetet godt med personalmessige forhold innen HMS-området, i nært samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner.

I tråd med strategisk plan er det arbeidet aktivt med kompetanseheving og økt bevissthet om **kommunikasjon** i embetet. Målet er å øke kunnskapen om Fylkesmannen og tydeliggjøre rollen vår, gjennom bl.a. å ta en mer offensiv og strategisk rolle i media. Dette er en kontinuerlig arbeid på mange områder. Etter å ha samlet informasjon fra samtlige fylkesmannsembeter har vi i 2014 gjennomgått og definert rolle og oppgaver for embetets fremtidige kommunikasjonsmedarbeidere.

Embetet har også i 2014 arbeidet med **lederutvikling**. Nye ledere i embetet forutsettes å gjennomføre DiFis nettbaserte lederopplæring *Sats*. Vi har engasjert Symbio organisasjonsutvikling til teamutvikling av ledergruppa samt personlig utvikling for den enkelte avdelingsleder. Første samling er avholdt i januar 2015. Det er også drøftet felles lederutvikling med øvrige regionale statsetater.

Mål- og resultatstyring og **risikovurdering** speiles i embetets strategiplan og årlige virksomhetsplaner. Avdelingenes mål underbygger målene i Strategisk plan. Følgende områder er risikovurdert i 2014:

1. Målene i Strategisk plan.
2. Avdelingenes risikovurderinger for å løse embetsoppdragene:
 - o Kompetanse og ressurser for å løse oppgaver
 - o Vergemål - en trygg kapitalforvaltning
 - o Beredskap - planarbeid - frister
 - o Ivareta rettsikkerheten ved klagesaksbehandling
 - o God infrastruktur og administrative støttefunksjoner
 - o Tilskuddsforvaltning, landbruk

Oppfølging av risikovurderingene følger embetets **årshjul**.

60.2 Mangfold og likeverd

For en mer detaljert redegjørelse vises det til Personalrapport 2013 for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, sendt departementet i egen sending.

Medarbeiderundersøkelsen 2014

Medarbeiderundersøkelse ble gjennomført høsten 2014. Vi har høy deltagelse ved slike undersøkelser, 90 % deltok i 2014 (det samme som i 2012). Vårt resultat var stort sett bedre enn resultat i 2012 og høyere enn snittet for virksomheter vi ble sammenlignet med.

Tendenser i 2014:

- Jevnt over bedre snittskår på alle områder sammenlignet med 2012

- Sammenligning med øvrige embeter:
 - Vi hadde høyeste skår på 27 av 80 spørsmål
 - Vi lå mellom snittet og høyeste skår på 38 spørsmål
 - 6 spørsmål var på snitt
 - Under snittet/laveste skår på kun 1 spørsmål (fysisk arbeidsmiljø)
 - Hovedområdet «din nærmeste leder» 3,9 (4,0 i 2012), men «nærmeste leder» var definert som avd.leder for alle i 2014.

De som svarte mest positivt var: Kvinnene, de eldste og de yngste, de som ikke har fleksitid, ansatte med mindre enn 3 år og mer enn 20 år tjenestetid, de med utdanning på vgs-nivå, ledere med personalansvar.

Følgende 5 påstander fikk høyest skår:

- Min arbeidsplass tar sosiale og personlige hensyn 4,6
- Min arbeidsplass ivaretar behovene til den enkelte medarbeider i forskjellige livsfaser 4,5
- Min avdelingsleder representerer FMST utad på en god måte 4,5
- Jeg ser mangfold på arbeidsplassen som en styrke 4,5
- Jeg har spennende arbeidsoppgaver 4,4

Følgende 5 påstander fikk lavest skår:

- Jeg er alt i alt tilfreds med mine lønns- og ansettelsesvilkår 3,4
- Jeg opplever lønnsamtalen som nyttig 3,5
- Jeg har gode jobb- og karrieremuligheter i min virksomhet 3,5
- Jeg opplever at endringsprosessene har ført til større arbeidsglede 3,5
- Kontorløsningen som er valgt der jeg har min arbeidsstasjon, fungerer godt for meg 3,6

Til dette er å bemerke at undersøkelsen ble gjennomført like i forkant av de lokale lønnsforhandlingene.

Det er enighet om 6 oppfølgingsområder på virksomhetsnivå:

1. Etikk: Embetsetikk, verdier og visjon (EMB)
2. Lederutvikling og medarbeiderskap (EMB)
3. Fysisk arbeidsmiljø, langsiktighet (EMB)
4. Målforståelse (Avdelingslederne)
5. Velferd og trivsel, jf. overordnet personalpolitikk (AMU, partsutvalg)

I tillegg har hver enkelt avdeling blitt enige om oppfølgingspunkter ut ifra resultatene for avdelingen.

Mål for arbeidsmiljøet og lokal IA-avtale for Sør-Trøndelag fylkesmannsembete

Vårt overordnede personalpolitiske mål for arbeidsmiljøet er:

Vi skal trives og ha det artig på jobb!

Fylkesmannsembetet i Sør-Trøndelag skal være en helsefremmende arbeidsplass som oppleves trygg og har et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Vår embetskultur skal preges av respekt for den enkelte, omsorg for hverandre, gjensidig tillit, lojalitet og felles ansvar for å nå vedtatte målsettinger. Det skal tas hensyn til ulike livsfaser og behov på en fleksibel måte. Alle medarbeidere har et felles ansvar for å bygge og videreutvikle et arbeidsmiljø som er inkluderende og mangfoldig.

Høsten 2012 startet vi en prosess for å bli miljøsertifisert gjennom systemet Miljøfyrtårn. Denne prosessen omfatter også en oppdatering av HMS-systemet vårt og ble fullført i 2014.

Lokal IA-avtale

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag inngikk første gang samarbeidsavtale med Trygdeetaten 17.02.02 og embetet var operativt som IA-bedrift fra 01.03.03. Med utgangspunkt i den sentrale IA-avtalen for 2014 – 2018 inngikk vi ny samarbeidsavtale med NAV og ny intern avtale med egne delmål og tiltak for IA-arbeidet i virksomheten. I den nye lokale avtalen har vi trukket inn elementene fra de ulike personalpolitiske dokumentene våre for å få en mer helhetlig tilnærming i personalarbeidet. Gjeldende avtale har derfor flere spesifikke aktivitetsmål og resultatmål

enn tidligere avtaler.

Totalt sykefravær (egenmeldt og legemeldt) 2003 - 2014

Med utgangspunkt i utvidelsen i 2003 ved at tidligere Fylkeslegen og Utdanningsdirektøren ble integrert i embetet, har vi valgt å bruke sykefraværet i 2. kvartal 2003 som utgangspunkt. Da hadde vi et totalt sykefravær på 7,3 %. 20 % reduksjon av dette gir et sykefravær på 5,8.

Vi er litt mer ambisiøse enn minimumskravet og har følgende resultatmål for sykefraværet:

Sykefravær skal til vanlig ikke overstige 5,6 % for et kvartal (tertial fra 2015) og gjennomsnittlig sykefravær på årsbasis skal til vanlig ikke overstige 4 %.

Sykefraværstatistikk ble lagt frem for ledergruppen, tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalget hvert kvartal, og det blir vurdert om noe av sykefraværet kan tilskrives forhold på arbeidsplassen.

Sykefravær 2014

	Totalt	Legemeldt
Totalt	4,6 %	3,7 %
Kvinner	4,8 %	3,7 %
Menn	4,2 %	3,5 %

Ca. 80 % av totalt sykefravær var legemeldt fravær (samme nivå som i 2013).

I 2014 med et gjennomsnitt for året på 4,6 % sykefravær, nådde vi ikke målsettingen om at sykefraværet ikke skal overstige 4 % på årsbasis. Vi hadde en økning fra 2013 på 7 %. Med unntak av 1. kvartal nådde vi allikevel de kvartalsvise målene.

Det var særlig i 1. kvartal sykefraværet var høyt, spesielt for kvinner. Det er en tendens til at sykefraværet er høyere i 4. og 1. kvartal. Sammenlignet med året før hadde kvinner en nedgang i sykefraværet fra 5,1 % til 4,8 % på årsbasis mens menn hadde en økning fra 3,1 % til 4,2 %. På grunn av at antallet ansatte totalt er relativt lavt, vil et høyt langtids sykefravær påvirke disse tallene i stor grad. Vi følger opp sykemeldte i tråd med NAVs krav og setter i verk tiltak og tilpasninger for at sykemeldte skal kunne vende tilbake til arbeid så snart det er mulig og for å forebygge arbeidsrelatert sykdom. Våre ordninger med muligheter for fleksibel arbeidstid og -sted virker i positiv retning.

Det er særlig legemeldt langtidssykefravær som har økt. Vi følger opp sykefraværet i samarbeid med de tillitsvalgte og vernetjenesten i embetet. Medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i februar 2014 gav ingen klare signaler på om noe av sykefraværet var arbeidsrelatert.

Vi har vært tilknyttet bedriftshelsetjeneste fra våren 2003 bl.a. for bedre å kunne ivareta HMS-arbeidet ved embetet og følge opp medarbeidere som har behov for det samt iverksette tiltak som forebygger arbeidsrelaterte sykdommer.

Integrering av personer med nedsatt funksjonsevne

Vi har etablert en varig vernet arbeidsplass for person med nedsatt funksjonsevne i samarbeid med NAV.

For øvrig har vi jevnlig medarbeidere som kommer i en situasjon med midlertidig eller varig nedsatt funksjonsevne. Individuell tilrettelegging av arbeidsplassen og oppgavene tas opp i samarbeid med den enkelte og NAV med sikte på raskere tilbakevending til arbeid eller videreføring i delstilling.

Vi har over tid hatt et godt samarbeid med NAV og på forespørsel har vi etablert praksisplasser for personer med ulike behov.

Alle kunngjøringstekster inneholder formuleringen «For at embetet i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen, ser vi gjerne at personer med minoritetsbakgrunn søker. Fylkesmannen legger også vekt på å tilrettelegge arbeidsforholdene for personer med redusert funksjonsevne.». Stillinger kunngjøres også på Jobbressurs, et nettsted rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne.

Ansatte som gikk av med pensjon i 2014

6 ansatte gikk av med pensjon i løpet av 2014. Gjennomsnittsalderen var 65,7 år som er over vår målsetting på 64 år. Gjennomsnittsalderen for de fire kvinnene var 67 år, mens den var 63 år for de to mennene.

Lærlinger i embetet

I 2013 hadde vi én lærling i embetet innen kontorlag (AST). I 2014 fikk vi en ny lærling innen kontorlag (JUBA) slik at vi nå har to lærlinger.

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Embetsledelse/direktør	2014	80,0	20,0	100	100	114,0
	2013	78,0	22,0	100	100	113,0
Seksjonssjef/ass. direktør	2014	58,0	42,0	100	100	93,0
	2013	53,0	47,0	100	100	92,0
Saksbehandler I	2014	40,0	60,0	100	100	100,0
	2013	33,0	67,0	100	100	101,0
Saksbehandler II	2014	33,0	67,0	100	100	101,0
	2013	36,0	64,0	100	100	101,0
Kontorstillinger	2014	10,0	90,0	100	100	99,0
	2013	17,0	83,0	100	100	98,0
Fagarbeiderstillinger	2014	0,0	0,0	0	100	0,0
	2013	0,0	0,0	0	100	0,0
Unge arb.takere inkl lærlinger	2014	0,0	100,0	100	100	100,0
	2013	0,0	100,0	100	100	100,0
Totalt i embetet	2014	36,8	63,2	600	100	99,9
	2013	36,2	63,8	600	100	99,7

Deltid

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2014	50,0	50,0	35,5	64,5	0,0	100,0	50,0	50,0
	2013	36,0	64,0	42,9	57,1	11,0	89,0	42,9	57,1

Ansatte

2014	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn	
	M%	K%	Totalt	M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMST	65,4	34,6	26	29,3	70,7	133	100	90,0

60.3 Informasjonssikkerhet og IKT

Lisensrapportering på Microsoftavtalen og rapportering i forhold til informasjonssikkerhetspolicyen ble gjort innen oppsatte frister.

60.4 Embetsspesifikke oppdrag på IKT-området

Ingen embetsspesifikke oppdrag på IKT-området har vært lagt til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i 2014.

Resultatområde 61 Samordning og modernisering i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Det kommuneretta samordningsarbeidet hos Fylkesmannen er omfattende, og har både en intern side i embetet og en viktig del rettet ut mot kommunenes politiske og administrative ledelse.

Fylkesmannen har positive erfaringer med å bruke prosessene knyttet til virksomhetsplanleggingen, til både å identifisere samordningsbehov opp mot embetsoppdragene og til å finne hvilke samordningstiltak som må iverksettes for å ivareta behovene. En sentral oppgave for embetet er å synliggjøre kommunenes handlingsrom, og avveie nasjonale interesser opp mot rom for lokal tilpasning.

Et særlig samordningsansvar er lagt til Kommunal- og samordningsstaben, men fylkesmannen selv og hans ledergruppe er tett involvert i hvordan samordningsarbeidet er lagt opp og fungerer. Dette gir samordningen nødvendig legitimitet i forhold til regionale statsetater, kommunene, fylkeskommunen og sentrale myndigheter.

Internt hos Fylkesmannen er det etablert en rekke samarbeidsfora bl.a. innenfor plan, tilsyn, kommunedialog, samhandlingsreform/omsorgsplan og folkehelse. Disse har eksistert over flere år. For 2014 har også kommunereformen og samordning rundt embetets arbeid opp mot kampflybasen på Ørland, vært prioriterte og arbeidskrevende oppgaver.

Tar vi plansiden som eksempel på hvordan samordning foregår i praksis, holdes det annenhver uke et intern planforum hvor kommunale plansaker drøftes mellom planmedarbeiderne på embetet. Påfølgende uke er planforum utvidet med fylkeskommunen og andre statsetater. På plansiden er det Kommunal- og samordningsstaben som samordner embetets uttalelser til kommunale planer. Fra 01.09.13 har embetet vært en del av innsigelsesforsøket, og fylkesmannen samordner uttaler fra deltakende statsetater i et felles brev til kommunene. Den daglige samordningen av tilsyn er også lagt til staben.

Staben ivaretar for øvrig også samordningen av møter og konferanser med kommunene der avdelingene i embetet opptrer samlet.

Fylkesmannen er opptatt av at dialogen mellom regional stat og kommunene skal fremstå som sammenhengende og helhetlig. Vi arbeider derfor løpende med å utvikle alle ledd i dialogen i henhold til dette; formidling av statlige mål og føringer gjennom Fylkesmannens kommunebilde, kommunebesøk, dialogkonferanser, tilsyn og faglige møter samt deltakelse i planprosesser/uttalelser i plansaker, meklinger og enkeltsaker. Det er også jevnlig møter med KS og fylkeskommunen om kommunesektorens muligheter og utfordringer, samt at kommunene blir bedt om å gi tilbakemelding om de ser forbedringsmuligheter for vår kommunedialog. Fylkesmannen deltar dessuten som observatør i alle fylkets regionråd, og har etablert et nettverk med daglig leder i regionrådene.

Fylkesmannen hadde fire møter med statlige etatsjefer i 2014. Oppmøtet på disse møtene er god. Kommunereform, samordning av arbeid mot barn/unge og samordning av folkehelsearbeid har vært viktige temaer. Statskollegiet har også drøftet om vi kan samordne felles satsinger bedre enn vi gjør i dag. Et konkret resultat av dette var at 7 statsetater (UDI, IMDI, NAV, Fylkesmannen, Politiet, Bufetat og Husbanken) vil samordne seg omkring satsinger omkring bosettings- og integreringsarbeid i 2015.

Fylkesmannen har gjennomført samordnet kommunebesøk, som er en arena hvor de besøkte kommunene kan møte Fylkesmannens ledergruppe og sentrale fagpersoner i en uformell dialog, i 5 av fylkets kommuner i løpet av 2014. I tillegg har Fylkesmannen inntil to faste dialogmøter med Trondheim kommune hvert år. Fra kommunene stiller både politisk og administrativt nivå som deltakere. Kommunebesøkene har også vært en viktig arena i arbeidet med å påse at summen av statlige pålegg og styringsaktivitet ikke medfører kostnader som overskrider kommunenes økonomiske ressurser. I tillegg til dette gjennomfører alle fagavdelingene egne og mer fagspesifikke kommunebesøk der det er naturlig. Fylkesmannen har dessuten deltatt i kommunemøter både i oppstartfasen og underveis i kommuneplanprosessene, sammen med andre regionale og statlige myndigheter.

De kommunespesifikke kommunebildene er dokumenter som på et overordnet nivå gjengir Fylkesmannens inntrykk (bilde) av kommunene i fylket. Fylkesmannens kommunebilde utgjør sammen med kommunestatistikken og kommunens planverk tyngden i dialoggrunnlaget i dette besøket. Innhold og form på kommunebildet blir løpende evaluert og endret, med bakgrunn i egne erfaringer og tilbakemeldinger vi får fra kommunene.

Fylkesmannens vurdering er de samordningsarenaene vi har etablert og de tiltak vi har iverksatt i 2014, har fungert godt. Tilbakemeldingene fra kommunene tyder også på det. Både Ørland og Bjugn kommuner, samt Forsvarsbygg, har for eksempel uttrykt at de har vært fornøyd med koordineringen av arbeidet med kampflybasen. Det er ikke en selvfølge at samordningsarbeidet skal oppleves nyttig. Derfor mener Fylkesmannen for det første at det er viktig å koble dette opp mot virksomhetsplanleggingen (sikrer god forankring) og for det andre at vi hele tiden har et utviklingsperspektiv på arbeidet.

61.2 Modernisering i kommunene

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fordeler årlig deler av skjønnsmidlene til innovasjons-, fornyings- og omstillingsprosjekter i kommunene. Det blir gitt midler til både spesifikke prosjekter i enkeltkommuner, grupper av kommuner/regionråd og til særlige satsninger på tvers i fylket.

På bakgrunn av konsultasjon med kommunene, regionrådene og KS om prinsipper og prioriteringer for skjønnsmidlene på Fylkesmannens dialogkonferanse i september 2013, ble 12 mill. kr fordelt til spesifikke innovasjons-, fornyings- eller omstillingsprosjekter innen en rekke områder. I tillegg ble 22,3 mill. kr fordelt til følgende særlige satsninger på tvers i fylket (fylkesgrep):

1. Folkehelse

- Utvikle frisklivssentraler og nye konsepter for aktuelle målgrupper
- Etablere fag- og kompetansenettverk i fylket innen frisklivstenkning
- Kommunale folkehelseplaner
- Styrking av helsestasjon og skolehelsetjenesten gjennom prosjektet «Tilgjengelig skolehelsetjeneste 5-20 år»
- Sør-Trøndelag – Norges sunneste og reneste fylke!

2. Samhandlingsreformen og omsorgsplan 2015

- Styrking av samarbeidet med samhandlingsreformen i fylket
- Utvikling og styrking av koordinerende enheter for habilitering og rehabilitering
- Tjenesteutvikling i pleie- og omsorgstjenestene

3. Barn og unge

- Evaluering og oppfølging av interkommunalt samarbeid i barnevernet
- Styrking av den pedagogisk-psykologisk tjenesten (PPT) – redusere behovet for spesialundervisning
- Styrke kommunene som skoleeier og barnehagemyndighet

4. Kompetanseutfordringer i kommunene

- Styrking av kommunerettede fagnettverk i fylket
- Styrking av kompetanse gjennom kommunesamarbeid og regional samordning
- Styrking av kompetanse innen helse- og velferdstjenesten

5. IKT-strategi og digital samhandling

- Digital forsendelse - utrulling av SvarUt og EDU
- Elektroniske meldinger på helseområdet (KomUT)

6. Kommunereformen

7. Sårbarhet i telenettet

8. Vanndirektivet

Gjennom Fylkesmannens egne retningslinjer for fordeling av skjønnsmidlene stilles det krav til kommunenes søknader om skjønnsmidler til innovasjons-, fornyings- eller omstillingsprosjekter. Prosjektene må blant annet ha en målsetning som er målbar og etterprøvbar, være politisk forankret, ha kommunal egenfinansiering, ha prosjektplan og et eget budsjett. Samtlige av embedets avdelinger var involvert i vurderingen av søknadene for 2014 og prosjektene som ble vurdert til å bidra til innovasjon i egen kommune eller region og ha overføringsverdi til andre kommuner ble prioritert i tildelingen. Det er også den enkelte fagavdeling som har hatt ansvaret for oppfølgingen av prosjektene innenfor sitt fagområde.

For å sikre erfaringsoverføring mellom kommunene, har den enkelte fagavdeling presentert innovasjons-, fornyings- eller omstillingsprosjekter innen sine fagområder med god overføringsverdi til andre kommuner på fagsamlinger, konferanser og hjemmesiden vår. I tillegg er det lagt ut en kobling til departementets prosjektdatabase på vår hjemmeside. Trondheim kommune er tildelt mest midler, og har ut fra sin utviklingskraft fått en særskilt rolle i utviklingen av planer, nye tjenester og kompetanse som kan overføres til de andre kommunene i fylket. En felles nasjonal søknads- og rapporteringsdatabase for skjønnsmidlene ville kunne forenkle arbeidet med omstilling og fornying.

Gjennom kommunereformen er kommunene opptatt av framtidens tjenester til innbyggerne og hvordan de de kan skape bærekraftige samfunn med vekst og verdiskapning. På denne måten har reformen et fornyings- og innovasjonspreg på seg. Kommunene lager et kunnskapsgrunnlag for å se hvilket utfordringsbilde de vil møte i tiårene som kommer, og utfra det drøfter behov for organisatoriske og innholdsmessige endringer i dagens tjenester. Kommunereformen er derfor på mange måter et fornyingsprosjekt. Fokuset er å få fram kommuner som er bedre rustet til å håndtere oppgavene de har, og som kan møte de utfordringer og nye oppgaver som kommer i årene fremover.

Fylkesmannen har i mange år bidratt til å sette samarbeid mellom kommunene i fylket på kartet. Dette har ført med seg at kommunene i fylket har vært gjennom en rekordsatsing på oppfølging av samhandlingsreformen og annet interkommunalt samarbeid. I perioden 2009-2013 skjedde det store og grunnleggende endringer i samarbeidet, ved at samarbeid om lovpålagte velferdstjenester har skutt fart. Kommunenes avhengighet av interkommunalt samarbeid har økt, og lengst har kommunene i Værnes-regionen og Fosen-regionen kommet i integrasjon og løsning av oppgaver felles.

Fylkesmannen har støttet opp under dette arbeidet både økonomisk (via skjønnsmidler), prosessstøtte og råd/veiledning knytta opp mot samarbeidsmodellene i kommuneloven. Erfaringene er at kompetansen på juridiske tilknytningsformer, hjemmelsgrunnlag og regelverk omkring interkommunalt samarbeid har økt, men bevisstheten er fortsatt rimelig lav bl.a. omkring vertskommuneregelverket. Samhandlingsreformen og NAV har reist noen utfordringer til samarbeid der staten er avtalepart for kommunene. Vi erfarer ellers av bruk av eierskapsmeldinger i kommunene ikke ser ut til å ha kommet særlig langt.

Med kommunereformen har fokuset på interkommunalt samarbeid endret seg på den måten at det har vært mindre utviklingsarbeid på dette feltet i 2014.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Embetet har siden 2007 hatt felles regionale rutiner med embedtene i Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal for samordning av statlige tilsyn/kontroll med kommunesektoren. Dette har omfattet rutiner og system knyttet til samordning av både reaksjoner og tilsyns- og kontrollplaner.

Fylkesmannen mottok i 2013 ikke varslinger fra verken regionale statlige tilsynsetater eller kommuner om bruk av pålegg eller andre sanksjoner med vesentlig virkning for kommunen. Det var derfor ikke behov for å gjennomføre dialogmøter med bakgrunn i kommunelovens § 60e.

For å samordne den statlige tilsyns- og kontrollvirksomheten rettet mot kommunene og samtidig kunne ta hensyn til den interne kontrollvirksomheten i kommunene, har embetet siden 2011 hatt faste årlige møtepunkt med de regionale statlige tilsynsetatene og sekretariatene for kontrollutvalgene. I tillegg til å samordne planlagte tilsyn/kontroller, har det blitt utvekslet erfaringer fra gjennomførte aktiviteter siden forrige møtepunkt. Dette har vært et viktig tiltak for å koordinere og systematisere kontrollvirksomheten, og således unngå unødvendig dobbeltarbeid, samt øke kunnskapsgrunnlaget om kommunene i fylket.

HMS-etatene regionalt (Arbeidstilsynet, Branntilsynet, Eltilsynet, DSB, Mattilsynet og embetets miljøvernnavdeling) har flere felles koordineringsmøter i løpet av året. I tillegg er det kontakt med både NVE og Fiskeridirktoratet når det gjelder tilsyn. Dette er avgjørende for å sikre at vi ikke går på tilsyn samme sted til samme tid og for å kunne vurdere om det er hensiktsmessig med samtidig tilsyn. Jevnlige treffpunkt og personlig kontakt mellom de ulike etatene, samt åpenhet om tilsynsplaner, er vesentlige stikkord for god samordning regionalt.

Embetet har i en årrekke hatt en intern tilsynsgruppe for å ivareta både den interne og eksterne samordning av tilsyn/kontroll rettet mot kommunesektoren. Målet med samordningsarbeidet er at de statlige tilsynsetatene skal bli mer effektive og opptre mer enhetlig/ gjenkjennbart i gjennomføringen og oppfølgingen av sine tilsyn/kontroller. Gruppas kontinuerlig arbeid og fokus på samhandling, erfaringsoverføring og utvikling av tilsynsrollen, har vært avgjørende for at vi stadig har tatt små skritt mot et mer samordnet statlig tilsyn på regionalt nivå.

Tilsyn må alltid vurderes opp mot andre tiltak for å sikre best mulig regelforståelse og dermed regeletterlevelse. Fylkesmannens oppvekst- og utdanningsavdelingen har i forkant av felles nasjonalt tilsyn for perioden 2014-2017 gjennomført veiledningsmøter med alle rektorer og skoleeiere i fylket. Foreløpig vurderer Fylkesmannen, og sektoren for øvrig, tiltaket som veldig positivt.

For å fremme og formidle læring hos kommunene har embetet fokus på at tilsynet/kontrollen følges opp med en

sluttrapport og påfølgende veiledning. Innenfor samfunnsikkerhet og beredskap gjennomføres det også øvelser når det er relevant. I tillegg orienteres det om konklusjonene og læringspunktene fra gjennomførte tilsyn på embedets egne kurs og seminarer. Kommunene gir generelt tilbakemelding om at tilsynene/kontrollene oppleves som nyttig og lærerik. Likevel vil det være nødvendig at kommunene jobber mer aktivt for å utvikle bruken av tilsyn/kontroll som verktøy i eget forbedringsarbeid. Som vi har gitt innspill på tidligere, er det utfordrende for den regionale samordningen at oppdragsgiverne (direktoratene/departementene) oppleves som lite samordnet når det gjelder satsningsområder (kontrollaksjoner) og retningslinjer. At de ulike sektorene (tilsynsetatene) har ulikt «tilsynsspråk» og ulike virkemidler, gjør det også vanskelig å forholde seg til for kommunene.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

I 2014 hadde Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 8 vedtak om opptak av lån til godkjenning fra 3 av totalt 4 kommuner i fylket som er registrert i ROBEK. Vedtakene som ble behandlet beløp seg til totalt 54,6 mill. kr og var knyttet til tiltak i kommunenes investeringsbudsjett, startlån, likviditetslån, kjøp og bygging av flyktningeboliger og utvidelse av avdragstid. Av de 8 vedtakene ble 7 godkjent, mens én kommune fikk avkortet sitt vedtak om opptak av lån knyttet til tiltak oppført i investeringsbudsjettet med 5,45 mill. kr. Det ble ikke mottatt vedtak om langsiktig avtale om leie til godkjenning.

Det ble i etterkant av Fylkesmannens gjennomgang av kommunenes budsjetter for 2015, for å se om noen oppfylte vilkårene for registrering i ROBEK, gjennomført lovlighetskontroll av budsjettvedtaket til de 2 kommunene som var registrert i ROBEK i etterkant av denne gjennomgangen.

Fylkesmannen behandlet i løpet av året 16 vedtak om kommunal garanti og 4 vedtak om låneopptak for interkommunale selskaper. Samtlige ble godkjent.

Fylkesmannen har ikke mottatt til behandling saker om vedtekter for kraft/hjemfallsfond.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Fylkesmannen hadde i løpet av året løpende oppfølging og dialog med kommunene i fylket om deres økonomiforvaltning, herunder planlegging, budsjettering, regnskap, finansforvaltning og økonomisk internkontroll. Hovedtrekkene i kommuneproposisjonen sammen med status i fylket ble gjennomgått på vår felles vårkonferanse med KS, mens statsbudsjettet ble gjennomgått på vår egen budsjettkonferanse samme dag som budsjettet ble lagt fram. Begge disse konferansene hadde god deltakelse fra kommunene. Det ble også orientert om det økonomiske opplegget på et mer detaljert nivå i direkte samtaler eller under møter med enkeltkommuner eller på kommunenes egne budsjettsamlinger.

I samarbeid med NKK har embedet siden 2006 drevet et kommunaløkonomisk nettverk for kommunene i fylket (KOMØKNETT). Nettverket setter fokus på kommunal økonomi, og er en arena for faglig stimulering, erfaringsutveksling og sosialt samvær for alle med faglig ansvar innen økonomi og regnskap i kommunene i fylket. Nettverket er en viktig arena for å veilede kommunene i økonomisk planlegging, rapportering og forvaltning, herunder veiledning om økonomibestemmelsene i kommuneloven med tilhørende forskrifter. I tillegg fungerer nettverket svært godt med hensyn til formidling av ”de gode eksemplene” kommunene imellom, noe som er særlig nyttig for kommunene med krav til innsparing.

I løpet av året fordelte Fylkesmannen den delen av skjønnsstilskuddet for 2014 som var tilbakeholdt, tilsvarende 60,5 mill. kroner. Av denne fordelingen var blant annet 12,7 mill. kr knyttet til ressurskrevende tjenester, 5,3 mill. kr knyttet til kommunereformen, 5 mill. kr knyttet til minoritetsspråklige elever, 5,0 mill. kr knyttet til tiltak for barn og unge, 5 mill. kr knyttet til kriserelaterte eller uforutsette forhold, 3,5 mill. kr knyttet til folkehelsearbeid, 3 mill. kr knyttet til digital samhandling og 2,2 mill. kr knyttet til samhandlingsreformen og omsorgsplan 2015. I tillegg ble kommunene Ørland og Bjugn tildelt 12,1 mill. kr i forbindelse med etablering av ny kampflybase (8 mill. kr i ekstraordinære skjønnsmidler fra den nasjonale rammen og 4,1 mill. kr fra den fylkesvise rammen).

Med bakgrunn i føringer fra KMD, ble det i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjettet for 2014 fordelt 38,3 mill. kr som en kompensasjon til de kommunene som på daværende tidspunkt hadde en høyere sats på den

differensierte arbeidsgiveravgiften enn før omleggingen i 2007. Fra 1. juli i 2014 ble ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift utvidet med 31 nye kommuner. For vårt fylke innebar dette en nedjustering av avgiftsatsen for kommunene Ørland, Agdenes, Bjugn og Meldal. Som følge av dette ble kompensasjonen gjennom skjønnsmidlene for 2. halvår 2014 tatt bort (jf. eget brev til kommunene i fylket 26.06.2014). For de øvrige kommunene ble det ikke foretatt justering i kompensasjonen gjennom skjønnsmidlene for 2014.

Med bakgrunn i konsultasjon med kommunene fordelte Fylkesmannen i 2014 en andel på 61,9 mill. kr av en total tildeling på 123,3 mill. kr av skjønnsstilskuddet for 2015. Av dette ble 28,9 mill. kr fordelt som en kompensasjon med bakgrunn i omleggingen av den differensierte arbeidsgiveravgiften (DAA), 25 mill. kr fordelt med bakgrunn i Fylkesmannens basismodell, 13,1 mill. kr med bakgrunn i enkeltsøknader fra kommuner og regionråd og 8 mill. kr i ekstraordinære skjønnsmidler til kommunene Ørland og Bjugn i forbindelse med etablering av ny kanpflybase. Det gjenværende beløpet på 48,3 mill. kr ble avsatt til overordnede fylkesgrep og kriserelaterte eller uforutsette forhold, og vil bli fordelt i 2015. Av de 13,1 mill. kr som ble fordelt som søknadsskjønn for 2015 var hele 11,1 mill. kr knyttet til innovasjons-, fornyings- eller omstillingsprosjekter. Samtlige av embetets avdelinger var involvert i vurderingen av søknadene for 2015.

Fra at det i 2012 ikke var registrert sørtrønderske kommuner i ROBEK, var det ved utgangen av 2013 registrerte 2 og ved utgangen av 2014 registrert 4. Sammen med en håndfull andre kommuner med utfordringer i å finne et bærekraftig driftsnivå, ble disse særlig prioritert i Fylkesmannens veilednings- og oppfølgingsarbeid. For å tydeliggjøre kommunenes økonomiske situasjon og ansvar, samt peke på mulige veier til en bærekraftig økonomi, deltok Fylkesmannen på blant annet flere budsjettsamlinger, formannskaps- og kommunestyremøter. I samarbeid med KS og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ble kommunene som er registrert i ROBEK i de to fylkene mot slutten av året invitert til å delta i et eget ROBEK-nettverk, basert på lesten av effektiviseringsnettverkene. Fylkesmannen vil tildele skjønnsmidler i 2015 og 2016 til de kommunene som forplikter seg og fullfører nettverksprogrammet i samsvar med oppsatte program og tilhørende målsetninger og tiltak. For øvrig er tildelingen av skjønnsmidler til kommuner i ROBEK knyttet til en forpliktende plan for omstilling.

Fylkesmannen har gjennom aktiv bruk av KOSTRA-data i styringsdialogen med kommunene, bidratt til økt kvalitet og økt bruk av KOSTRA i 2014. Det være seg gjennom dialog rundt Fylkesmannens kommunebilder og kommunestatistikk (egne dokumenter/hefter) i møte med enkeltkommuner eller ved presentasjon og dialog på egne eller eksterne konferanser. Kommunene blir i forbindelse med utgivelsen av Fylkesmannens kommunestatistikk anmodet om å gjennomgå og eventuelt korrigere både tallmaterialet i statistikken samt KOSTRA-data for øvrig. For å bidra til å nå målsettingen om komplette konserntall i KOSTRA, har Fylkesmannen hatt direkte dialog med de kommunene som hadde utfordringer med å overholde fristene på rapporteringer for 2013.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

63.1 Kommunalrett

Fylkesmannen har mange henvendelser knyttet til kommunalrettslige spørsmål.

Mange av disse gjelder saksbehandlingen ved kommunale organer. Dette gjelder også habilitet og lukking av møter.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMST	3	1	2	3	3	0	1	
Sum	3	1	2	3	3	0		

63.3 Kommuneinndeling

Oppstartskonferansen for arbeidet med kommunereformen i fylket ble holdt 26. august. Her ble det samtidig lagt fram forslag til en prosjektplan for arbeidet i 2014-2016. Fylkesmannen samarbeider tett med KS i reformarbeidet. Fylkesmannen har prosjektlederansvar, men KS er kobla inn i det løpende arbeidet og det er etablert en fylkeskoordineringsgruppe med KS fylkesstyre, regionråd og Fylkeskommune som deltakere.

I oppstartsfasen av arbeidet har Fylkesmannen utfordra kommunene til å sikre lokal forankring og eierskap til kommunereformen. Fylkesmannen vil rose kommunene for raskt å ta et organisatorisk grep, ved å fremme sak for kommunestyrene og vedta en organisering av arbeidet. Fylkesmannen og KS deltok i alle kommunestyrene i løpet av september og oktober. Fra Fylkesmannens side har vi vært opptatt av å få fram utfordringsbildet kommunene vil møte de neste ti-årene, og sikre åpenhet og tillit for å få gode dialoger. Dernest har vi utfordra kommunene til å heve blikket - hva er god kommuneinndeling dersom vi setter innbyggerne i sentrum, eller dersom vi spør om hva som gir slagkraft for kommunene sett i et Trøndelagsperspektiv?

De aller fleste kommunene har også kommet godt i gang, med grunnlag i en plan for prosess, til å jobbe fram utfordringsbilder lokalt/regionalt og involvere innbyggere i diskusjonene gjennom folkemøter og innbyggerundersøkelser. Mange kommuner har også i løpet av høsten 2014 hatt ett eller flere sonderingsmøter med nabokommunene, og det ser ut til at dette skjer i en åpen tone.

Vi ser at det er variasjon mellom kommunene når det gjelder avsatt kapasitet til å arbeide med reformen. Fylkesmannen har tildelt skjønnsmidler til kommunene for å kunne få satt av midler til prosjektlederkapasitet. Det er ikke gitt midler til utredninger. I tillegg har vi gitt hjelp til prosess i kommuner som har ønsket det, og Fylkesmannen har oppretta et prosjektlederforum (med alle kommunene) for å kunne dele kunnskap, analyse og erfaringer. Her hadde vi to møter høsten 2014, og tre er planlagt våren 2015.

På fylkesnivået har Fylkesmannen sammen med KS fulgt tett opp aktiviteter som står i prosjektplanen. Fylkesmannen har i høst hatt tre møter med fylkeskoordineringsgruppen. Gruppen er enig om at det er ønskelig med et tydelig fylkesgrep på reformen, dvs at prosessene i kommunen er så samkjørt som mulig og at vi finner løsninger som tjener innbyggerne totalt sett i fylket. Fylkesmannen har også hatt informasjonsmøter med arbeidstakerorganisasjonene, NHO og ungdommens fylkesting. Vi har også hatt egne møter med media.

Som en del av opplegget for kommunereformen, er kommunene bedt om å rapportere hvor langt de har kommet i sitt arbeid til 1. februar 2015. Kjernen i dette er at kommunene skal melde inn sine alternative geografiske retningsvalg som kommunen vil prioritere å gå videre med.

Fylkesmannen har også en intern organisering av kommunereformarbeidet, der ledergruppen har hatt saken opp fast på alle møter og fagavdelingene har blitt kobla på i en intern arbeidsgruppe. Saken er også jevnlig orientert om på allmøte.

Fylkesmannen har mottak en sak vedrørende grensejustering i ytre deler av Snillfjord kommune. Omsøkte område peker på at de vil ha best utbytte av å tilhøre Hitra kommune i framtiden. Fylkesmannen har avslått en egen utredning om denne saken, og henvist til at utredningen må skje i tilknytning til prosessen rundt kommunereformen i Snillfjord kommune. Avslaget ble ikke påklaget.

63.4 Valg

Det har ikke vært aktivitet innenfor dette området i 2014 (ikke et valgår).

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Fylkesmannen har mange henvendelser knyttet til forvaltningsrettslige spørsmål

Fylkesmannen har behandlet 9 klager etter offentleglova i 2014.

I 8 saker ble avslag på begjæring om innsyn stadfestet. I en sak ble det åpnet for innsyn.

I tillegg har vi hatt flere saker/henvendelser hvor vi har veiledet i forhold til reglene.

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen behandlet totalt 314 klagesaker etter plan- og bygningsloven i løpet av 2014. Til sammenligning behandlet vi 282 saker i 2013, 273 saker i 2012 og 300 klagesaker i løpet 2011.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hele året sett i sammenheng er 93 dager.

For siste tre måneder er saksbehandlingstiden i gjennomsnitt 56 dager pr mnd. Saker om utsatt iverksetting er behandlet inne lovbestemt frist på 6 uker.

Totalt var det 154 saker som ikke ble behandlet innen 12 uker (84 dager).

Fylkesmannen har vært involvert i forhold til 2 stevninger knyttet til gyldigheten av klagevedtak i 2014. I begge sakene er søkmålene midlertidig stanset.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen hadde 4 saker vedrørende ekspropriasjon til behandling.

To av sakene gjelder drikkevannsklausulering. Det er gitt en forhåndstiltredelse.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMST	0			
Sum	0	0		

66.5 Planlegging og geodata

Fylkesmannen skal påse at kommunale planer har et arealregnskap som avklarer arealbehov og arealreserver. Dette er en viktig og nødvendig forutsetning for å kunne drive god og langsiktig arealforvaltning. Kommunene er imidlertid i ulik grad i stand til å fremskaffe etterspurt arealregnskap, og mange kommuner mangler oversikt over f.eks planavklarte områder for ulike utbyggingsformål.

Et annet eksempel på forhold vi ser kan være utfordrende i arbeidet med arealforvaltning og arealøkonomisering, er at planhorisont og dimensjoneringsgrunnlag for ulike utbyggingsbehov, som boligareal, næringsområder mm, utvides i både et 30 og 40 års perspektiv. En for langsiktig tenkning i planleggingen er utfordrende. Planlegging for så lang tid fremover i tid legger føringer på arealer, uten å ha kjennskap til endringer i den fremtidige samfunnsutviklingen.

Vi presenterer statlige forventninger i planarbeidet ved oppstart av kommunale planprosesser, gjerne i egne oppstartmøter. Nasjonal politikk formidles dessuten jevnlig gjennom veiledning, møter, forhåndsuttalelser og høringsuttalelser, om nødvendig med innsigelser. Antallet innsigelser søkes holdt lavt, ut fra målet om tidlig medvirkning og forutsigbar planbehandling. Alle avdelinger i embetet deltar aktivt i planprosessene, og samordning av fagavdelingenes innspill gjøres av Kommunal og samordningsstaben.

Fylkesmannen har hatt en planjuridisk gjennomgang av 9 overordnede planer i 2014. Dette dreier seg om kommuneplanens arealdelel eller kommunedelplaner. I tillegg har det vært mye planjuridisk arbeid bla. i sammenheng med etablering av ny kampflybase på Ørland.

I Fylkesmannens arbeid med plansaker, er barn og unges oppvekstmiljø et prioritert område. I dette ligger trygg vei til skole/barnehage og hensiktsmessige lekeområder skjernet for trafikk og forurensning.

Sosial og helseavdelingen deltar aktivt i arbeidet med planuttalelser, og flertallet blir vurdert med en medisinsk faglig tilnærming. Ved vurdering av overordnede planverk som kommuneplanens samfunnsdel, kulturplan og folkehelseplaner er det tverrfaglig tilnærming med lege og folkehelserådgiver(sykepleier), de øvrige mer teknisk pregede planer vurderes av lege. Ut fra et ønske om bedre å forankre arbeidet med plansaker i avdelingen er det nå innført et eget punkt på avdelingens ukentlige avdelingsmøte. Der vil det bli tatt opp om det er spesielt vanskelige problemstillinger som må drøftes, og det vil også bli lagt opp til at avdelingen, som besitter mye kommunekunnskap, kan komme med innspill til samfunnsdelen av kommuneplanen, når denne er til høring.

Hensynet til universell utforming blir søkt vurdert i alle relevante plansaker og ivaretas etter avtale av Fylkeskommunen. I uttalelser til kommunale planstrategier etterspørres kunnskap om folkehelse/folkehelsestatistikk, og vi har framhevet de som har brukt kunnskap om folkehelse i sin beslutning om planstrategi. Beredskapsmessige hensyn vurderes også i plansakene, herunder en vurdering av om plan- og bygningslovens krav til ROS-analyser knyttet til arealplanleggingen er oppfylt. Vi ser en stor variasjon i hvordan disse kravene ivaretas.

Avdeling for landbruk og bygdeutvikling har ansvar for å sikre at de nasjonale målsettingene om jordvern og kulturlandskap ivaretas i plansammenheng. Det legges vekt på at arealavklaringene skal skje på kommuneplannivå med god kunnskap om virkningene for landbruksinteressene. Det gjenstår noe når det gjelder kvalitet og innhold av jordvern- og landbruksvurderinger i konsekvensutredninger/planbeskrivelse. I dialogen med kommunene oppfordrer vi til å utarbeide kart over kjerneområde landbruk, der både jordvern og kulturlandskap er tema.

Reindriftsavdelingen formidler reindriftens interesser i plansammenheng både i forhold til arealforvaltning og samisk kultur og språk. Sør-Trøndelag fylkeskommune har i samarbeid med Fylkesmannen utarbeidet et kartbasert inngrepsstudie som dekker reinbeiteområdene til Saanti sijte, Gåebrie sijte og Fæmund sijte. Inngrepskartet er ment som et verktøy i kommunalt og regionalt planarbeid, og viser utviklingen av samferdsel og teknisk infrastruktur, og fritidsbebyggelse i reinbeitedistriktene beiteområder.

Miljøvern avdelingen har hatt fokus på å finne *handlingsrom* for kommunal utbygging og utvikling innenfor rammene av den nasjonale miljøpolitikken. Det er søkt å operasjonalisere nasjonal klimapolitikk ved å fokusere på behovet for økt fortetting, redusert privatbiltrafikk, tilrettelegging for kollektivtransport og ivaretagelse av bo- og livskvalitet igjennom å påse at nasjonale retningslinjer og støy og luftkvalitet blir hensyntatt.

Vi har internt planforum hver 14. dag. Temaet er plansaker på høring der særlig konfliktfylte saker blir tatt opp. Det interne planforumet tar også opp tema, f.eks: klart språk og klart budskap, vårt skjønnsrom ved krav om at nasjonal politikk gjennomføres kontra kommunalt selvstyre, samspill mellom egne mål og innen andre sektorer, storbypolitikk/boligpolitikk/ samordnet areal og transportplanlegging samt hensyn til klima. Sammen med fylkeskommunen arrangeres regionalt planforum hver 14.dag. Her inviteres statlige og regionale organer, kommuner og ev. private interessenter. Temaer er presentasjon av kommunale og regionale planstrategier, kommunale og regionale planer, private reguleringsplaner og konsesjonssaker samt samferdselssaker. Forumet er en nyttig arena for å få utdypet kompliserte og konfliktfylte saker, og møtene forenkler og forbedrer arbeidet med uttalelser til planprogram og planer.

66.5.1 Planlegging

SO1

Fylkesmannen i samarbeid med fylkeskommunen driver plannettverk for kommunale planleggere. Her har vi erfaringsutveksling og faglige foredrag. Nettverket møtes 2 ganger pr år. Dette er finansiert gjennom Fylkesmannens skjønnsmidler. Fylkesmannen prøver å prioritere tidlig deltakelse kommunale planprosesser. Der det anses særlig nødvendig, har vi møter med kommunene for å veilede om KU/nasjonale forventninger, samt om bestemmelser og juridiske virkemidler i planleggingen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke delegert innsigelsesretten til fagavdelingene, men avgir en samlet uttalelse i kommunale planer. Avdelingenes faglige innspill samordnes i en felles uttalelse. Dersom de faglige innspillene med innsigelsesvarsler er i tydelig motstrid, drøftes spørsmålet med embetsledelsen. Det er samtidig et mål at ingen faglige syn skal "samordnes bort", men gå tydelig frem av uttalelsen. Det ligger i sakens natur at denne delen av vårt oppdrag kan inneholde interessante og tildels vanskelige utfordringer. Samtidig skal også det lokale handlingsrommet og hensynet til folkestyrets legitimitet ha vekt. Vi arbeider mye med disse spørsmålene, og legger opp til å utvikle arbeidsprosessene ytterligere. Jf. også omtale under planforum/arealpolitikk og samfunnsutvikling.

SO2

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ble utpekt som pilot for å samordne statlige innsigelser fra 01.09.2013. Det er gjennomført forberedende møter med alle statsetatene og flere møter med de etatene som oftest har innsigelser.

Det er utarbeidet rutiner for samordning av planer. Forsøket startet med å samordne planer med KU: kommuneplaner, kommunedelplaner og områdereguleringer.

Målet med forsøket er:

1. Mer effektiv og målrettet behandling av plansaker.
2. Bedre samarbeid mellom kommunene og statlige myndigheter – tidlig dialog.
3. Bidra til å styrke kvaliteten på og gjennomførbarheten av de kommunale arealplanene.

Flere kommuner i fylket har hatt utfordringer med å belyse planer (KU), særlig kommuneplaner, godt nok. Vi har derfor vært i dialog med kommunene om kravene til utredning, slik at beslutningsgrunnlaget blir godt. Tanken er at kommunene som planmyndighet skal være bevisst nytten ved en utbygging satt opp mot de kostnader dette vil få for samfunn og miljø.

Gjennomførbarheten av planer avhenger av at planene er juridisk holdbare. Vi har derfor også fokus på bestemmelser og fremstilling av kartet i tidligfasen.

Midlene for 2014 til innsigelsespiloten er brukt til en 100 % stilling som seniorrådgiver som har hovedansvaret for arbeidet (drift og utvikling) med piloten. I dette ligger også midler til kurs/konferanse/reise/sosiale kostnader. En viktig satsing i innsigelsesprosjektet er å øke samhandlingen på tvers av fagavdelingene bl.a. for å få til tidligere dialog med kommunene i plansaker.

Rapportering behandlede planer i 2014

397 reguleringsplaner fordelt slik

170 forhåndshøring eller planprogram

227 ordinære høringer

42 kommuneplaner/regionale planer fordelt slik

- 5 kommuneplanens arealplaner
- 7 kommuneplanens samfunnsdel
- 16 kommunedelplaner
- 4 planprogram kommuneplan
- 1 kommunetemaplan
- 1 regional plan
- 1 areal- og interesseanalyse
- 2 interkommunalplan
- 5 temaplaner

Innsigelser fremmet til reguleringsplaner av hensyn til:

- Utbyggingsmønster (fortetting jordbruk), herunder RPR areal og transport: 8
- Barn og unges oppvekstmiljø, herunder RPR barn og unge: 1
- Vann og vassdrag, herunder RPR vernede vassdrag: 4
- Strandsone, herunder RPR Oslofjorden og SPR strandsone: 1
- Naturvern, friluftsliv, landskap, grønnstruktur: 5
- Forurensning, støy: 28
- Kulturminner, kulturmiljø, landskap: 0
- Transport (veg, bane, luft, sjø): 1
- Jord og skogbruk: 2
- Reindrift: 1
- Fiskeri: 0
- Masseuttak, andre næringsinteresser: 0
- Kraftutbygging, ledninger: 0
- Regional/kommunal planavklaring, plankvalitet (manglende beslutningsgrunnlag): 0
- Universell utforming (jf. RPR): 0
- Annet (manglende risiko og sårbarhetsanalyse): 4

Sum antall innsigelser til reguleringsplan: Det ble gitt 54 innsigelser til 42 reguleringsplaner. Av disse 42 planene

gikk 1 til meklings. Resterende 41 planer med innsigelse ble løst ved at innsigelsene fra fylkesmannen ble oppfylt før sluttbehandling av planene.

Innsigelser fremmet til kommuneplaner av hensyn til:

- Utbyggingsmønster (fortetting jordbruk), herunder RPR areal og transport: 7
- Barn og unges oppvekstmiljø, herunder RPR barn og unge: 1
- Vann og vassdrag, herunder RPR vernede vassdrag: 3
- Strandsone, herunder RPR Oslofjorden og SPR strandsone: 2
- Naturvern, friluftsliv, landskap, grønnstruktur: 5
- Forurensning, støy: 5
- Kulturminner, kulturmiljø, landskap: 4
- Transport (veg, bane, luft, sjø): 0
- Jord og skogbruk: 31
- Reindrift: 1
- Fiskeri: 0
- Masseuttak, andre næringsinteresser: 0
- Kraftutbygging, ledninger: 0
- Regional/kommunal planavklaring, plankvalitet (manglende beslutningsgrunnlag): 1
- Universell utforming: 0
- Annet (manglende risiko og sårbarhetsanalyse): 0

Sum antall innsigelser til kommuneplan: Det ble gitt 60 innsigelser totalt til 5 kommuneplaner. Så langt er 2 kommuneplan gått til meklings, 2 planer er innsigelsene løst og 1 plan skal det mekles på februar 2015.

Meklinger

Det ble gjennomført 5 meklings: 2 kommuneplan og 3 reguleringsplaner.

Antall avgjørelser sendt til MD

To av de meklede sakene i 2014 ble sendt til MD for avgjørelse, reguleringsplan for Litlgråkallen-Kobberdammen-Fjellsetra, og kommuneplan Ørland. En reguleringsplan ble oversendt til KMD uten meklings – Ørland Hovedflystasjon.

SO3

Vi har særskilt fokus på samordnet areal- og transportplanlegging i innenfor Trondheimsregionen. Her gir vi tydelige signaler om at ønsket arealpolitikk er fortetting med kvalitet, som følges opp med et samtidig fokus på grønnstruktur, støy, folkehelse og aktivitetsområder for barn og unge. Vi deltar i et 4-årigprosjekt om oppfølging av bolig og arealutvikling i storbyene, "Storbysatsing". Et av hovedmålene er at Fylkesmannen skal stimulere til at kommunene tilrettelegger for utbyggingsarealer for boliger i tråd med de overordnede målene. Dette innebærer at vi i vår vurdering av arealplaner skal legge vekt på at det blir klare grenser mellom bebygde områder og landbruks, natur og friluftsområder. Det skal legges vekt på økt konsentrasjon av utbyggingen i byggesonene i by og tettstedsområder, kompakt-by prinsippet og knutepunktutvikling som muliggjør at veksten håndteres i tråd med klimaforliket og befolkningens behov for nærhet til tjenester. Som et eksempel har Fylkesmannen i 2014 bevilget skjønnsmidler til knutepunktutvikling langs jernbanen i Melhus kommune. Gjennom storbyprosjektet har vi prioritert følgende områder i 2014:

- Videreutvikle Fylkesmannens medspillerrolle: En vektlegging av løpende saksbehandling med kvalitet og god dialog, en tilnærming som gir mest direkte effekt for å imøtekomme mandatet om å bidra til høyere boligbyggingstakt og næringsutvikling i en bærekraftig og konkurransekraftig utbyggingsstruktur. De andre løpende tiltakene i storbyprosjektet er ment å bidra til å høyne kvaliteten i saksbehandlingen, internt og eksternt.
- Vektlegging på bidrag som gjelder langsiktige strategidokumenter (Trondheim kommunes kommuneplanmelding for langsiktig byutvikling og IKAP2) samt kommuneplaner med «storbyproblematikk».
- Videreutvikling av internt planforum hvor embedets fagavdelinger deltar.
- Plansamling for embedets saksbehandlere som innbefatter policydiskusjon, avveining mellom lokalt handlingsrom og ivaretagelse av viktige regionale og nasjonale interesser.
- Påbegynt behovskartlegging i avdelingene på embedet og hos kommunene med tanke på planfaglige forbedringer.
- Kommunedialog og økt fokus på samfunnsdelen og kobling til arealdelen.
- Bidra til videreutvikling av regionalt planforum med vektlegging av behovet for tidligdialog, planfaglige

forbedringer (tetthet, grønnstruktur, funksjon, KU, ROS mm).

- Samordning av statlige etater. Behov for tidligdialog i kommuneplansammenheng. Saksbehandlerbesøk hos de ulike etatene ble påbegynt.
- Samarbeid med fylkeskommunen, planlegging av storbykonferanse, plannettverk med behovsrelaterte tema (kommunenes saksbehandlere), planepost og planhjelperen (FM sammen med fylkeskommunen og kartverket).
- Revidering av prosjektaktiviteter med ledelsesforankring.

SO4

Ingen aktivitet i 2014 i forhold til prosjekter i Framtidens byer.

66.5.2 Geodata

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i samarbeid med Statens kartverk Trondheim og Geovekst i Sør-Trøndelag etablert et GIS-nettverk for alle kommuner i Sør-Trøndelag. I 2014 har det vært avholdt to samlinger med god deltakelse fra kommunene. GIS-nettverket har hatt øvelser og praktisk arbeid med kommunene for å øke kompetansen om geografiske analyser og bruken av geodata i arealplanleggingen.

Fylkesmannen har i løpet av året løpende produsert, kvalitetssikret, vedlikeholdt og ajourholdt geodata etter gjeldende SOSI-standard. Data er løpende sendt inn til Miljødirektoratet og importert i Naturbase.

Fylkesmannen har vært aktiv i Geovekst og GeoForum i fylket og bidratt aktivt med støtte til kommunene og regionale sektormyndigheter i geodataspørsmål både gjennom kursing og møter.

Fylkesmannen har deltatt i et plandatautvalg som driftes av Statens kartverk.

Fylkesmannen har hatt møter med Statens kartverk om restanser i kommunene i behandling av saker etter matrikkellova. Flere kommuner har arbeidet ned restanser ift kart- og oppmålingsforretninger.

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn

Det har ikke vært gjennomført konsultasjoner med Sametinget eller andre berørte samiske interesser i tråd med Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget i løpet av 2014.

Det vises for øvrig til rapportering under resultatområde 32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter, samt resultatområde 22.5 Ei livskraftig reindrift.

Resultatområde 69 Partistøtte

Fylkesmannen har i 2014 utbetalt statstilskudd til politiske partier i henhold til delegerte fullmakter.

Ressursrapportering

Lønn på fagdep. gjelder egne ansatte på kap 0571 og kap 0590, prosjektmidler storby, planstilling og kommunereform.

Den store økningen på kapittel 0525 fra 2013 skyldes at Fornyings- og administrasjonsdepartementet ble overført til Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og resomr 950 hos FAD ble overført til resomr 600 "ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift" hos KMD.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 30 386 963,89	kr 0,00
Embetspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 0,00	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 1 137 190,85	kr 0,00
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 5 627 381,09	kr 1 212 866,81
Andre oppgaver under KMD	kr 2 268 959,34	kr 265 112,72
Konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sameting	kr 0,00	kr 0,00

Arbeids- og sosialdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Ansatte i NAV-kontoret som forvalter og anvender loven skal ha mottatt tilbud om opplæring i loven, forskrifter, rundskriv og ny veileder til § 17.

Fylkesmannen har gjennomført opplæring i lov om sosiale tjenester i NAV, med tilhørende rundskriv og forskrifter. Det er også gjennomført grunnopplæring for ansatte i NAV som ikke har arbeidet med lov om sosiale tjenester i NAV tidligere. Det er videre gjennomført opplæring knyttet til ny veileder til § 17 i tillegg til andre temaområder.

NAV-kontoret skal ha fått faglig veiledning etter behov.

Fylkesmannen har vært aktiv og tilbud faglig veiledning til alle NAV-kontorene som benytter seg av det i stor grad.

Tilsyn skal være gjennomført i samsvar med oppdraget fra Arbeids- og sosialdepartementet og Statens helsetilsyn.

Det vises her til rapporteringen under 74.2 Statens Helsetilsyn

NAV-kontor og kommuner skal ha mottatt informasjon om erfaringer og resultater fra tilsyn.

Erfaringer fra tilsyn brukes systematisk i vårt arbeid, og formidles i Fylkesmannens dialog med NAV-kontorene. Det er videre sendt ut informasjon om Helsetilsynets sider hvor tilsynsrapportene er å finne.

Minst 90 % av klagesakene som behandles og avsluttes i 2014, skal ha en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre.

98% av klagesakene var behandlet innen 3 mnd.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Tiltak og aktiviteter er gjennomført på en slik måte at de ulike satsingene og aktivitetene ses i sammenheng.

Fylkesmannen sikret at satsingene og aktivitetene ble sett i sammenheng ved å koordinere disse i et felles team som hadde fokus på utviklingsoppgaver innen helse, rehabilitering, barn og unge, boligsosialt arbeid, økonomisk råd og veiledning, barnefattigdom, rus og psykisk helse, kvalifiseringsprogrammet, oppgaver knyttet til NAV mv. Gruppen møttes jevnlig, hvor tema var gjensidig informasjon og involvering i hverandres arbeid, herunder også satsingene som er lagt til teamet. Fylkesmannen involverte også NAV fylke i arbeidet ved å informere om og diskutere satsingsområdene og aktivitetene i jevnlig møter. Fylkesmannen har organisert arbeidet slik at vår kunnskap fra tilsyns- og klagesaksbehandling aktivt blir brukt i utviklingsarbeidet.

Aktuelle data for å følge levekårsutviklingen i fylket og i de enkelte kommunene er systematisert og analysert.

Av ressursmessige hensyn ble dette arbeidet begrenset i 2013. I 2014 ble det laget en oversikt over hvilke levekårsdata som er relevante i vårt arbeid, og hvor disse kan finnes.

Gjennom løpende oppgaveløsning anvendes disse opplysningene systematisk, slik at vi bistår kommunene og NAV-kontorene best mulig. Gjennom drøfting i team informeres det om utviklingen på flere områder, slik at levekårsutviklingen ses i en større sammenheng.

Fylkesmannen skal ha vurdert om egen innsats har bidratt til kvalitetsforbedringer i de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

Fylkesmannen har hatt fokus på kvaliteten i de sosiale tjenestene i NAV i flere år. Fra høsten 2012 har opplæring i lov, forskrift og rundskriv vært prioritert. I 2014 gjennomførte Fylkesmannen grunnopplæring i loven i tillegg til samlinger knyttet til spesifikke tema/utfordringer.

Fylkesmannen vurderer at innsatsen har bidratt til kvalitetsforbedringer i de sosiale tjenestene i NAV-kontoret. Generelt ser vi en bedring i kvaliteten i sakene som sendes Fylkesmannen. Når NAV-kontorene etterspør råd og veiledning på konkrete saker eller i spørsmål knyttet til loven, ser vi også at forståelsen for loven, helhetlige vurderinger og saksbehandling er økt.

Samtidig mottar Fylkesmannen fortsatt saker med manglende eller ikke tilfredsstillende individuelle vurderinger. Fylkesmannen vurderer det derfor som nødvendig med kompetansehevende tiltak også i tiden framover.

Alle kompetansetiltak som retter seg mot NAV-kontoret er blitt samordnet med NAV fylke og kommunens egne tiltak.

Fylkesmannen har drøftet alle kompetansehevende tiltak for NAV-kontor med NAV fylke. Vi har laget en felles kompetanseplan som viser hvilke kompetansehevende tiltak som tilbys. Denne er lagt på navet og sendes jevnlig ut med ukemailed fra NAV fylke. Hvert enkelt NAV-kontor har en egen kompetanseplan som ses i sammenheng med Fylkesmannen og NAV fylkes plan.

Fylkesmannen har deltatt i sentrale kompetanse og utviklingsprosesser i NAV.

Fylkesmannen har tatt del i NAV fylkes satsing på veiledningsplattformen samt deltatt på kvalitetsgjennomgang av behovsvurderinger.

Tildelingen av de ulike tilskuddene på ansvarsområdet er vurdert opp mot kommunenes utfordringer og eventuelle andre tilskudd som tildeles kommunen.

Fylkesmannen har vurdert tilskudd til boligsosialt arbeid og tilskudd for bekjempelse av barnefattigdom opp vår kommunekunnskap og aktuell statistikk, eksempelvis folkehelseprofiler. Når det gjelder tilskudd til boligsosialt arbeid har vi, i forkant av tildelingen, hatt møte med Husbanken Region Midt-Norge. For øvrig har embetet vurdert tilskuddene opp mot de tilskudd som går til rustiltak i kommunene og tilskudd til psykisk helsearbeid (storbysatsningen).

Fylkesmannen har deltatt sammen med NAV fylke i det fylkesvise samarbeidet med universitetene og høyskolene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har tatt del i samarbeidet med UH-sektoren. Det er underskrevet en samarbeidsavtale med Høgskolen i Sør-Trøndelag, hvor det er skrevet handlingsplan som viser hvilke felles aktiviteter vi skal iverksette i 2014. Videre er tilsvarende avtale og handlingsplan mellom NAV Sør-Trøndelag, Fylkesmannen og NTNU er under utarbeidelse.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Kommuner med få deltakere i KVP i tiltak skal være kartlagt for å undersøke om det er brukere som har behov for KVP, men som ikke har fått tilbud. Kommunene skal være tilbudt råd og veiledning for om mulig å øke antallet deltakere.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har hatt fokus på om det er mulige brukere som ikke har fått tilbud om kvalifiseringsprogram i all kontakt med NAV-kontorene. Det vil si at spørsmålet har vært tatt opp i forbindelse med råd og veiledning, i møtesammenhenger, nettverkssamlinger og i forbindelse med tilsyn og oppfølging av dette etterpå. Det har videre vært en kartlegging av antall brukere med økonomisk stønad som hovedinntektskilde, antall brukere som mottar stønad ved tiltak og hvor mange av disse som er vurdert evt ikke vurdert for

kvalifiseringsprogram. Fylkesmannen har også tilbud råd og veiledning til alle NAV-kontorene på området kvalifiseringsprogram.

Fylkesmannen har arrangert/bidratt til å arrangere kompetansehevende tiltak som kurs, konferanser, møter og erfaringsamlinger som tilbud til alle NAV-kontorene.

Fylkesmannen har arrangert nettverkssamling for ansatte som arbeider med kvalifiseringsprogram det siste året.

Erfaringer fra tilsyn har blitt systematisk brukt i KVP-arbeidet.

Erfaringer fra tilsyn brukes systematisk i vårt arbeid, og formidles i Fylkesmannens dialog med NAV-kontorene. Det ble særlig tatt opp i nettverkssamling om kvalifiseringsprogram. Det er videre sendt ut informasjon om Helsetilsynets sider hvor tilsynsrapportene er å finne.

Fylkesmannen har ved behov gitt bistand/råd og veiledning til det enkelte NAV-kontor.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har tilbud bistand til NAV-kontor. Der tilsyn eller annen informasjon har avdekket mangler er det gitt et særskilt tilbud om råd og veiledning.

73.4 Økonomisk rådgivning

Det har de siste årene vært flere forsøk med interkommunalt samarbeid i fylket. Mange små kommuner har funnet det hensiktsmessig å samarbeide for å styrke kompetansen og tilgjengeligheten for denne tjenesten ved Nav kontorene. I 2014 har kommunene i Fjellregionen mellom Hedmark og Sør-Trøndelag hatt midler til interkommunalt samarbeid fra Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Samarbeid mellom kommunene foregår også i de faglige nettverkene for gjeldsrådgivere. Alle Nav-kontor/kommuner i fylket har tilbud om å delta i nettverk. Økonomisk rådgivning i tyngre gjeldssaker krever som regel spisskompetanse og det kan være problematisk for små kommuner å ha tilstrekkelig fag- og erfaringskompetanse i kompliserte saker. Nettverk kan være med på å bygge kontakt på tvers av kommuner og styrke kvaliteten på tjenesten. Gjeldsrådgiverne møtes ca. 4 -6 ganger i året og tar opp case, faglige innlegg fra samarbeidspartnere, lovforståelse, erfaringsutvekslinger og tips til utvikling av tjenestene.

Trondheim og Melhus kommune drifter sitt eget nettverk mens de andre er startet opp av Fylkesmannen. Fylkesmannen støtter alle nettverkene gjennom deltagelse, økonomiske tilskudd og praktisk tilrettelegging. I tillegg deltar representanter fra Namsmannen. Namsmannens deltagelse er viktig for et tettere samarbeid generelt, avklaringer av saker opp mot gjeldsordningsloven og juridiske innspill.

Det er gode tilbakemeldinger fra deltakerne når det gjelder det faglige utbytte. At fylkesmannen har fokus på nettverk bidrar også til at denne lovpålagte tjenesten får god legitimitet og prioritet i kontorene. Imidlertid er det noen økonomiske rådgivere som opplyser at det er vanskelig å få ledelsens aksept til en jevn deltagelse.

Fylkesmannen arrangerte grunnkurs for Nav-kontorene i mars for ansatte i Nav og kommunen for øvrig. Grunnkurset tilbys for både statlig og kommunalt ansatte som skal arbeide med råd- og veiledning etter sosialtjenesteloven i Nav. Det ble gitt svært gode tilbakemeldinger fra deltagerne. Fylkesmannen har som mål å arrangere henholdsvis grunn- og videregående kurs annet hvert år. Kursrekken anses som en viktig faktor for å vedlikeholde kompetansen og sikre kvaliteten på de økonomiske rådgivningstjenestene.

I 2014 har Fylkesmannen har regionvise opplæringsdager i hele fylket om lov om sosiale tjenester § 17, hvor økonomisk rådgivning er en sentral tjeneste.

Fylkesmannen har en ressursgruppe av gjeldsrådgivere som er med i planleggingen av fagdager. I juni ble det arrangert 2 fagdager. Første halvdel dag 1 ble Nav-lederne invitert. Målsettingen var å gi dem god kunnskap om lov om sosiale tjenester § 17, eksempler på god organisering og kvalitet i arbeidet. For øvrig inneholdt samlingen formidling av ulike forsøk og utviklingstiltak, hvordan møte mennesker med personlighetsforstyrrelser samt informasjon fra kreditorsiden.

I forbindelse med Arbeids- og velferdsdirektoratet årlige konferanse, Penger til Besvær, har Fylkesmannen gitt tilskudd til oppholdsutgifter for de Nav-kontor som ønsket deltagelse. Dette for å sikre bred deltagelse fra fylket. De Nav-ansatte opplever denne konferansen som svært nyttig.

Fylkesmannen tilbyr også økonomisk støtte til Nav-ansatte som ønsker å ta videreutdanning i økonomisk rådgivning. I 2014 var det en Nav ansatt som fikk slik støtte.

Fylkesmannen vurderer at de siste års sentrale og regionale satsninger har medført at kompetansen om økonomisk rådgivning i kommunene/Nav-kontorene er styrket. Det betyr også at de fleste kontor har god tilgjengelig og kvalitet i denne tjenesten.

Fylkesmannen ønsker å fremheve Trondheim kommunes siste års systematiske arbeid for å styrke tjenesten. Kommunen har blant annet forsterket breddekompetansen i hele Nav-kontoret og andre kommunale oppfølgingstjenester. De har også hatt stort fokus på det forebyggende arbeid, f.eks. i mottak og ved oppfølging av sykemeldte. Å styrke tilstøtende tjenester har blant annet medført at de har god tilgjengelighet for de med tynge gjeldsproblematikk.

Økonomisk rådgivning gis også til unge som står i fare for å falle ut av videregående skole, Nav i skole. I tillegg samarbeider kommunen med spesialisthelsetjenesten (psykisk helsevern) ved at det gis veiledningssamtaler til innlagte og innlegg på ulike kurs. Det gis økonomisk rådgivning i grupper, eksempelvis til enslige mindreårige, sosialhjelpsmottakere og personer som soner i fengsel.

Kommunen har også startet opp et målrettet arbeid med å gi tjenestemottakere med stor gjeldsproblematikk og sammensatte problemer tett og individuell oppfølging. I dette arbeidet er det et mål å avklare personer for arbeid og aktivitet. Her benyttes det Individuell plan.

Imidlertid ser vi at noen Nav-kontor har problemer med å prioritere tjenesten, ha rutiner for å sikre at behov fanges opp, at søknader blir behandlet og tilbud etter loven blir gitt. Dette kan medføre at enkelte kontor har en så lang ventetid at det kan stilles spørsmålsteget om de faktisk har tjenesten. Dette kan også handle om manglende forståelse at det å forebygge og avhjelpe gjeldsproblemer er en vesentlig faktor for å understøtte målet om arbeid og aktivitet.

73.5 Boligsosialt arbeid

I 2014 har fylket 6 boligsosiale prosjekter, hvorav 3 av er i Trondheim. Fylkesmannen har forvaltet tilskuddet i tråd med regelverket. I prosessen har vi hatt samarbeid med Husbanken region Midt Norge hvor det ble utvekslet gjensidig informasjon om prosjekter deres kompetansetilskudd. For øvrig har vi en lederforanket avtale med Husbanken. Flere av prosjektene handler om oppfølgingstjenester til personer med rus- og psykiske problemer. Fylkesmannen har derfor vurdert søknadene også opp mot Helsedirektoratets tilskudd til rusarbeid samt storbymidler psykisk helse. Nav Fylke er også blitt informert om tilskuddskommunene.

Fylkesmannen har hatt regelmessig kontakt med tilskuddskommunene og gitt veiledning ved behov.

Nav Lerkendal i Trondheim kommune har i samarbeid med Helse og Velferdstjenestene mottatt tilskudd for å sikre at behovet for midlertidig bolig reduseres og at opphold i midlertidige bolig blir så kort som mulig. De har også hatt et særlig fokus på barn, unge og deres familier. Kommunen opplyser at ved å jobbe helhetlig og systematisk, har bydelen hatt en markant nedgang i bruken av midlertidig bolig og at flere nå har mer stabile boforhold. Dette viser at et målrettet og helhetlig arbeid og gode rutiner for oppfølging både i og utenfor Nav, gir resultater.

Fylkesmannen ser at Trondheim kommune har problemer med å tilby midlertidige boliger av forsvarlig kvalitet til den målgruppen som har mest omfattende problemer med rus og psykisk helse. Sosial- og helseavdelingen har årlige møter med kommunens ledelse der boliger til vanskeligstilte er tema.

For åttende år på rad ble det arrangert en rus- og boligsosial konferanse. Dette er et samarbeid mellom 3 fylkesmannsembeter, Husbanken, RIO og KoRus Midt- Norge og Øst. Alle kommuner og Nav-kontor fikk tilbud om deltagelse. Innholdet i konferansen var blant annet brukererfaringer, erfaringsoverføring, kompetanseheving og informasjon om sentrale føringer.

Ved fylkesmannens dialogmøter med kommuneledelsen har vi blant annet etterspurt hvordan sosialtjenesten i Nav ivaretar lovens intensjoner når det gjelder bolig.

73.6 Barn og unge

I 2014 har fylket hatt 5 barnefattigdomsprosjekter, hvorav 1 av disse er i Trondheim. Fylkesmannen har forvaltet tilskuddet i tråd med regelverket. I denne prosessen har vi benyttet levekårsdata, blant annet fra folkehelseprofilene. Alle Nav-kontor har fått informasjon om tilskuddsordningen og tilbud om bistand ved behov. Trondheim og Malvik har hatt prosjekter som har en helhetlig familieprofil, der også arbeid og aktivitet for foreldrene har vært et sentralt mål. For øvrig har alle prosjektene vektlagt sosial inkludering av utsatte barn og unge. Nav Fylke har blitt informert om de ulike prosjektene.

Fylkesmannen har en tverrfaglig gruppe for å koordinere arbeidet med barn og unge internt. Dette gjelder oppdrag som retter seg mot barnehage, barnevern, skole, folkehelse, helse og andre sosiale tjenester. Gruppen har som mål å arbeide for en bedre samordning av utviklingsarbeidet som retter seg mot kommunale tjenester for utsatte barn og unge. I gruppen har det blant annet vært informert om ulike embetsoppdrag og aktiviteter.

I 2014 ble det arrangert en tverrfaglig konferanse for ansatte i kommunene som arbeider med barn og unge. Konferansen ble arrangert av fylkesmannen og samarbeidspartnerne KoRus, Fylkeskommunen og RKBU. Programmet var også tilpasset Nav ansatte som målgruppe. Konferansen hadde stor oppslutning og 18 Nav ansatte deltok.

Sammen med Nav Fylke har vi arrangert «Nav-dagen», en dagssamling for alle ansatte i fylket. Fylkesmannen bidro for at barnefattigdom ble satt på dagsorden gjennom et halv times foredrag fra forskerhold.

Fylkesmannen har hatt en dagsamling med tema ettervern for barnevernets barn. Målgruppen for samlingen tjenesteutøvere som arbeider i kommunale oppfølgingstjenester (HOL), barnevernsarbeidere og Nav-ansatte. Formålet var så sette søkelyset på en samordnet og helhetlig oppfølging av denne gruppen. Temadagen inneholdt juridiske rammer, aktuell forskning, eksempler på gode prosjekter og brukererfaringer.

Fylkesmannen har hatt regionvise opplæringsdager om lov om sosiale tjenester i Nav § 17, råd- og veiledningsplikten. I denne opplæringen har vi særlig vektlagt Nav-kontorets ansvar for oppfølging av barn, unge og deres familier. Vi har også brukt andre arenaer, som møter med økonomiske rådgivere og dialogmøte med kommuneledelsen for å presisere Nav-kontorets ansvar i denne sammenheng.

Når det gjelder satsninger ut over barnefattigdomsprosjektene, er Fylkesmannen i Sør-Trøndelag med på Praksis- og kunnskapsutvikling i NAV. Dette er et nasjonalt forsøk finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet og gjennomføres i perioden 2013-16. Prosjektet retter fokus mot ungdom i Sør-Trøndelag med sammensatte behov, det vil si unge under 30 år som NAV har vurdert å ha behov for spesielt tilpasset innsats eller situasjonsbestemt innsats. Det vises her til prosjektets egne rapporteringer.

Fylkesmannen ser gjennom klagesaksbehandling og kontakt med kommunene, at barne- og ungeperspektivet etter hvert har fått større plass i Nav-kontorene. Imidlertid er det mer å hente når det gjelder rutiner for kartlegging av behov i sosialhjelpssakene slik at barnas behov blir godt ivaretatt. Fylkesmannen vektlegger dette i sin klagesaksbehandling og gir konkrete tilbakemeldinger til Nav der det anses som nødvendig.

Fylkesmannen har inntrykk av at noen Nav-kontor i tilstrekkelig grad ikke prioriterer det helhetlige arbeidet med barn, unge og deres familier etter intensjonene i lov om sosiale tjenester. Mange av Nav – kontorene sine tjenester er målstyrte og disse kan av og til få prioritet foran sosiale tjenester.

Fylkesmannen anser det som svært viktig at sosiale tjenester i Nav vektlegger sitt samfunnsoppdrag når det gjelder barn og unges oppvekstvilkår. Dette gjelder både i saksbehandlingen, men også gjennom å gi helhetlige og forsvarlige tjenester, blant annet etter lovens § 17. Opplysning, råd og veiledning er et viktig virkemiddel for å nå lovens målsetting om å bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Ressursrapportering

Økningen på fagdep. skyldes at det er brukt noe mer ressurser på å jobbe med NAV, Opplæring sosialtjenesteloven.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 10 404,67	kr 212 970,21
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 483 281,60	kr 1 146 821,53

Tilsyn etter lov om sosiale tj. i NAV	kr 255 244,12	kr 340 451,97
Andre oppgaver under ASD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 748 930,00	kr 1 700 243,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Inneha innsikt i utviklingen av samhandlingsprosjekter og samarbeidsrutiner som kan benyttes som eksempler på god praksis:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i samarbeid med KS, Sør-Trøndelag fylkeskommune og St.Olavs Hospital HF etablert ulike fora og møteplasser for dialog og erfaringsutveksling i tråd med samhandlingsreformen:

- 1) Administrativt samarbeidsutvalg (lovpålagt samarbeidsforum mellom kommuner og HF) hvor Fylkesmannen er observatør. Det er etablert flere faglige samarbeidsutvalg som er forankret i Overordnet samarbeidsavtale. Disse jobber med samhandling knyttet til ulike fagområder slik som feks fagutvalg for Kompetanse, utdanning og forskning og fagutvalg for Rehabilitering, habilitering, Koordinerende enhet, IP m.m. hvor FMST er bidragsyter både økonomisk og faglig (se 84.12).
- 2) Regionalt nettverk for samhandlingsreformen (for samhandlingsaktørene i de 3 Midt-Norske fylkene) og DMS-forum Midt-Norge (et nettverk for ledere av distriktsmedisinske sentra i regionen) drevet av regional koordinator hos Fylkesmannen.
- 3) "Fylkesgrepet" i Sør-Trøndelag som er en utviklings-/ drøftingsarena mellom representanter for kommunegruppene i fylket, helseforetaket, KS, fylkeskommunen og Fylkesmannen.
- 4) Midt-Norsk samarbeidsutvalg for utdanning og forskning i helse- og velferdstjenesten (et samarbeidsforum for praksisfeltet og utdannings-/forskningsfeltet i regionen), der regional koordinator er Fylkesmennenes representant med observasjonsstatus. Samarbeidet har ført til at Helse Midt-Norge RHF i sitt strategiske planarbeid om kompetanse, utdanning og forskning har involvert både kommunesektoren og fylkesmannen.

Det er på disse arenaene også drøftet utviklingen av de lovpålagte samarbeidsavtalene og en videreutvikling av disse. Ovennevnte arena har blant annet også gitt Fylkesmannen god innsikt i utviklingen av øyeblikkelig hjelp døgntilbudet i kommunene i Midt-Norge.

Bidrag til forvaltningsmessig følge-med-opplegg knyttet til Samhandlingsreformen er gjort i samarbeid med regional koordinator i embetet. Det er blant annet gitt innspill til ukentlige rapporter som er utarbeidet av Nasjonalt nettverk for implementering av samhandlingsreformen. Her er det også gitt mange innspill på gode eksempler knyttet til samhandlingsreformen. Se <http://fylkesmannen.no/Sor-Trondelag/Helse-omsorg-og-sosialtjenester/Samhandlingsreformen/Samhandlingsreformen---Skjulte-sider/Ukesrapporter/>

Ha bidratt med kompetansetiltak i samarbeid med Helsedirektoratet om de ulike levevaneområdene, psykisk helse mv. og hvordan helsepersonell kan støtte folk i endring av levevaner:

Det er etablert nettverk for jobber i fylkets Frisklivssentraler. Tiltak har blant annet vært opplæring i Motiverende intervju m.m.

Nettverk for rus/psyk i samarbeid med flere brukerorganisasjoner (RIO, Mental Helse) kompetansesentra (NAPHA, Ko-Rus Midt-Norge) og spesialisthelsetjenesten jfr 84.14.

Det ble i 2014 gjennomført kommunebesøk med utgangspunkt i oppdragene i Omsorgsplan 2015/2020. Her var fokus og så på livskvalitet, betydningen av aktivitet, god tannhelse, hverdagsrehabilitering m.m. Se også 84.13 Omsorgsplan.

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Tiltak som bedrer forvaltningskompetansen i helse- og omsorgstjenesten

I samarbeid med KS og driftslederne i Samhandlingsreformen for Sør-Trøndelag inngikk Fylkesmannen et samarbeid med Høgskolen i Volda i 2013. Det ble opprettet et høgskolestudie i saksbehandling. Studiet ble tilbudt saksbehandlere i kommunesammenslutningene i Samhandlingsreformen. 15 av 25 kommuner i fylket sendte studenter til studiet.

I 2014 har Fylkesmannen bidratt til at kommunene har etablert Forvaltningsnettverk for samtlige kommuner med utgangspunkt i opplæringen i 2013. Nettverkene er i startfasen, og er organisert i kommunegrupper (etter modell av "trøndelagsmodellen" for innføring av Samhandlingsreformen.) Fylkesmannen har rolle som finansiell part og skal bidra med råd og veiledning til nettverkene.

Bistand til aktuelle kommuner og helseforetak med råd og veiledning om forbedringsarbeid og implementering av gode kvalitets- og styringssystemer

Fylkesmannen har gjennom et embetsovergrepene samarbeid, særlig mellom plan- og sosialhelseavdelingene, utviklet, informert om og bidratt til implementering av bedre metoder for helhetlig kommunalplanlegging. Dette har påvirket kommunenes systematiske planlegging for å ivareta nasjonale satsinger på sosial- og helseområdet, særlig med tanke på utfordringene i Omsorgsplan 2015, Samhandlingsreformen og innen folkehelsearbeidet.

Det er liten konkret etterspørsel fra kommunene om bistand i forbindelse med kvalitetsforbedringsarbeid og styringssystemer. Vi merker at langt flere kommuner enn tidligere har tatt i bruk elektroniske styringssystemer i sin drift, men kan ennå ikke si noe om effekten av dette. Systemstatus etterspørres systematisk i Fylkesmannens dialogmøter med kommunene.

Mangler i tjenesteytingen kommer særlig til uttrykk gjennom Fylkesmannens tilsynsvirksomhet, og Fylkesmannen har derfor lagt vekt på informasjon om internkontroll og kvalitetsforbedring ved både tilsyn (formøter og sluttmøter) og aktuelle møter/konferanser rettet mot kommunenes sosial- og helsetjenester.

Vi må også kunne fremheve at vi gjennom bistand til etablering av Livsgledesykehjem og Livsgledeskolen bidrar til mer systematisk tenking og praksis i forbedringsarbeidet i tjenestene. Nå er disse prosjektene blitt nasjonale.

Oversikt over hvordan kommunene har fulgt opp normeringen av legetjenester i sykehjem

Fylkesmannen har fulgt opp dette ved ulike møteplasser med kommunene i form av kommunebesøk, møter med kommuneoverleger, møte i samfunnsmedisinsk forum m.v. Fram til ordningen med at søknader om nye legehjemler ble avvirket var dette et av flere forhold som ble vurdert og gitt tilbakemelding på ved opprettelse av nye hjemler.

IPLOS som tema i aktuelle møter/konferanser

Registrering og bruk av IPOS er et av fokusområdene i dialogen med kommunenes ledelse og skjer regelmessig som kommunebesøk. Det har i året ikke blitt identifisert særskilte utfordringer som har gitt grunnlag for melding til direktoratet.

Fylkesmannen deltar i nettverk med kommunenes IPLOS kontakter/innstruktører og har deltatt på tre møter i år.

76.5 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har gjennom året holdt seg orientert om prosessen med utbygging av det digitale nødnettet, inkludert at det har vært kontakt med ressurspersoner sentralt. I september ble det av nasjonale myndigheter avholdt informasjonsmøte for kommunene i fylket og Fylkesmannen følger opp dette på Kommuneoverlegemøtet i februar 2015 med en siste oppdatering av status for nødnettet som skal implementeres iløpet av 2015.

76.6 Helseberedskap og smittevern

Helseberedskap

Det er et godt samarbeid mellom Fylkesmannens beredskapsseksjon og Sosial- og helseavdelingen som sikrer

koordinert innsats ved behov. Avdelingen er representert i Lokal redningssentral og møter også i Fylkesberedskapsrådet. Aktuelle medarbeidere behersker CIM. Fylkesmannen har god dialog med kommunene og har fokus på koordinerte beredskapsplaner både i dialogmøter og på tilsyn.

Fylkesmannen har prioritert å ha en oppdatert oversikt over kommuneoverlegene på CIM og overlatt videre kontakt med legekantorene i kommunen til kommuneoverlege. Dette fordi det er stor utskiftning blant fastlegene og vanskelig å vedlikeholde et oppdatert adresseregister på disse.

Smittevern

Meldinger om utbrudd mottas i Vesuv. Ved behov tas det kontakt med smittevernansvarlig kommunelege i den aktuelle kommunen. Det har iløpet av året ikke vært utbrudd av større dimensjoner, men sporadiske tilfeller av EHEC, legionella og meningitt nevnes. Det er under vurdering om det skal utarbeides funksjon i CIM som gir samfunksjon mellom VESUV og CIM. Dette kan potensielt gi bedre forutsetninger for rask respons ved meldinger om alvorlige utbrudd, samt at rapportfunksjonen i CIM kan sikre samhandling og informasjonsflyt ved større utbruddssituasjoner. Samtidig må det vurderes om kompleksiteten i systemer som oppstår overgår de mulige gevinster.

Særlig for 2014 har det vært at Ebolasituasjonen i flere Afrikanske land har aktualisert behovet for god smittevernberedskap her i landet. Det har vært formidlet informasjon til kommunene om nødvendigheten av god smittevernberedskap og da særlig i den aktuelle situasjonen knyttet til prehospital smitteverntiltak. Fylkesmannen er pådriver for at det arrangeres samfunnsmedisinsk forum for kommunelegene og der har også ebola vært tatt opp som faglig tema. I forbindelse med rekrutteringen av helsepersonell til innsats mot Ebola i Afrika har det vært oppnevnt kontaktperson hos Fylkesmannen.

Smittevernkonferanse er planlagt til høsten 2015.

76.7 Personell og kompetanse

Kompetanseløftet

En sammenfatning av kommunenes planer for gjennomføring av kompetanseløftet 2015 i et plandokument, samt kommunenes resultatrapporter i en rapport, og en samlerapport som viser måloppnåelse innen de ulike delmålene for Kompetanseløftet, ble utarbeidet og oversendt Helsedirektoratet innen 1. mars 2014.

Ad disponeringen av tilskuddene i 2014 i fylket:

Grunnutdanning videregående skole:
antall deltakere: 143 - 2 950 000 kr

Fagskole:
antall deltakere: 48 - 412 000 kr

Grunnutdanning høgskole:
antall deltakere: 22 - 391 700 kr

Videreutdanning høgskole:
antall deltakere: 71 - 996 500 kr

Annet (ABC-pakker, lederoppl., interne opplæringer, prosjekter o.l.):
antall deltakere: 1917 - 3 753 307 kr

Viser forøvrig til rapporten per 1.3.2014.

Turnustjenesten

Fylket har klart å skaffe tilstrekkelig antall plasser for tunusleger og -fysioterapeuter i kommunal tjenesten. Som rapportert tidligere år er det fortsatt utfordrende å klare å skaffe nok plasser for turnusleger da antallet som skal plasseres varierer mye, samt at flere faller fra etter tildelt plass. Dette medfører liten forutsigbarhet for enkelte

kommuner. Det har vært nødvendig å varsle om pålegg for å øke antallet turnusplasser for fysioterapeuter i spesialisthelsetjenesten.

I løpet av året har det vært en del ekstra arbeid for å bidra i implementeringen av ny søknadsbasert turnusordning for leger. Det er etablert et samarbeidsforum mellom St. Olavs Hospital HF og representanter for de ulike kommunegruppene som er dannet i fylket, samt Fylkesmannen. KS var også deltaker i starten. Det er inngått samarbeidsavtaler mellom St. Olavs Hospital HF og de enkelte kommunene for å klargjøre oppgaver, ansvar og myndighet. Det har vært svært arbeidskrevende for St. Olavs Hospital HF å håndtere et meget stort antall søkere til stillingene.

Turnusplassene for leger i kommunene fordeler seg på 5 ulike kommunegrupper, som bidrar i tilsettingen av de aktuelle kandidater innen gruppen i de enkelte kommunene. Helseforetak og kommuner har også en stor utfordring i å håndtere kombinasjonen av ny søknadsbasert turnusordning med kandidater fra gammel turnusordning som har rettigheter til turnusplass, men hvor denne er utsatt på grunn av permisjoner m.v. Det har også vært vanskelig å få nødvendige retningslinjer for dette fra Helsedirektoratet, da man ikke i tilstrekkelig grad hadde klarlagt alle problemstillingene før ordningen med søknadsbasert turnustjeneste ble innført. Særlig gjelder dette overgangsordninger og den praktiske gjennomføringen ved permisjoner osv. Fylkesmannen bidrar imidlertid inn i dette samarbeidet med både helseforetaket og kommunene.

Fylkesmannen har gjennomført nødvendige kurs helsepersonell i turnustjeneste. Det er entydige tilbakemeldinger om at disse kursene er nyttige og nødvendige for å få best mulig utbytte av turnustjenesten. Fylkesveilederen for turnuslegene har hatt samlinger og i tillegg tettere oppfølging i særskilte tilfeller der dette har vært nødvendig. Det er også avholdt kurs for veiledere.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

Det er mottatt 180 kopier av vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A i 2014. Av disse ble 10 vedtak opphevet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Råd og veiledning er gitt forløpende i forbindelse med gjennomgang av vedtak, i form av brev. I tillegg er det gitt en god del råd og veiledning per telefon vedrørende dette temaet. Av de 180 vedtakene var det 112 vedtak med varighet over tre måneder. Det er mottatt til sammen 1 klage på vedtakene. Det har for 2014 vært en målsetning å styrke kunnskap om somatiske tvangsvedtak for personer med psykisk utviklingshemning. I den forbindelse har det vært gjennomført dialogmøter med blant annet Fylkestannlegen i Sør-Trøndelag, Habiliteringstjenesten for voksne, samt innlegg om pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A på konferanse om helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. I tillegg ble det i 2014 gjennomført nettverkssamling i Molde for fire fylkesmannsembeter; Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Troms og Sør-Trøndelag, der ulike problemstillinger ble drøftet med sikte på erfaringsutveksling. Representant fra Helsedirektoratet var til stede på møtet.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Det har ikke vært saker på dette området i 2014.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	0	0
Sum	0	

77.3 Særfradrag

Som det fremgår av tabelldata er det nå få saker på dette området.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	4	74
Sum	4	

77.4 Førerkortsaker

Saksmengden har økt forrige år og vi har ikke klart å overholde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 6 uker. Vi har også inntrykk av at kompleksiteten i sakene har økt.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	2236	49
Sum	2236	

77.5 Pasientjournaler

Fylkesmannen har ikke mottatt pasientjournaler for arkivering i 2014.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMST	0
Sum	0

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid

Fylkesmannen samarbeider tett med fylkeskommunen innen det generelle folkehelsearbeidet og bistår hverandre i å presentere grunnlag for et kunnskapsbasert folkehelsearbeid. Fylkeskommunen har stått sentralt i å utvikle en regional folkehelseplan som på mange måter kan ses på som en bruksanvisning i kommunalt folkehelsearbeid. Fylkesmannen har bidratt i dette arbeidet og presentert det på ulike arenaer. Fylkesmannen deltok også aktivt i planlegging og gjennomføring av Nordisk Folkehelsekonferanse og har høsten 2014 markedsført Trondheimserklæringen som et godt grunnlag for folkehelsearbeidet.

Planarbeid

Fylkesmannen er høringsinstans for et høyt antall plansaker og Sosial- og Helseavdelingen er aktivt inne og gir som fagavdeling sin del av høringssvaret i Fylkesmannens samlede/samordnede høringssvar. Ikke alle planer sendes til Sosial og Helseavdelingen, men flertallet og de blir da vurdert med en medisinsk faglig tilnærming. Dette gjelder reguleringsplaner i alle skalaer fra utbygginger av enkeltboliger til store områdereguleringer. Dette utgjør det klart største omfanget av planer til vurdering og noen opptelling er ikke gjort, men anslås til 15 - 20/mnd. I tillegg kommer kommuneplaner i form av samfunnsdelen, arealdelen og temaplaner som f.eks norm for uteoppholdsareal, folkehelseplaner, plan for grønnstruktur.

I tillegg har vi hatt kommuneovergripende planer for lokalisering av massedeponier og regional arealplanlegging.

Ved vurdering av overordnede planverk som kommuneplanens samfunnsdel, kulturplan og folkehelseplaner er det tverrfaglig tilnærming med lege og folkehelserådgiver(sykepleier), de øvrige mer teknisk pregede planer vurderes av lege. Ved behov trekkes avdelingens ledelse ved Fylkeslegen inn i bildet for vurdering, dette mest aktuelt om det er innsigelser som må forankres i avdelingen. Ut fra et ønske om bedre å forankre arbeidet med plansaker i avdelingen er det nå innført et eget punkt på avdelingens ukentlige avdelingsmøte mandag morgen. Der vil det bli tatt opp om det er spesielt vanskelige problemstillinger som må drøftes, og det vil også bli lagt opp

til at avdelingen, som besitter mye kommunekunnskap, kan komme med innspill til samfunnsdelen av kommuneplanen, når denne er til høring.

Hvilke vurderinger som gjøres avhenger av hvilke planer som er til høring. Samfunnsdelen vurderes først og fremst med tanke på om folkehelseperspektivet kommer godt nok frem, om det benevnes og omtales folkehelserelevante tema. Det vurderes også om det er gjort demografiske beskrivelser som utgangspunkt for vurderinger av fremtidige utfordringer innen helse og omsorgssektoren. Reguleringsplaner og arealplaner er mer tekniske og vurderes gjerne opp mot tema som støy, støv/luftforurensning, forurenset grunn, trafiksikkerhet, om det er tilrettelagt for fysisk aktivitet, sosiale møteplasser o.s.v. Universell utforming er det avtalt med Sør-Trøndelag Fylkeskommune at de vurderer.

Tema som tilgang til lys, estetiske kvaliteter og bokkvalitet som grunnlag for folkehelsen benevnes noen ganger, men mest i kommentarform. Gjerne i positiv betydning om noe er bra med en plan/et prosjekt for å skape en bevisstgjøring på dette som også vesentlige faktorer i folkehelsearbeidet.

Innsigelser forekommer og da hovedsaklig relatert til støy. Typisk er det trafikkstøy som ut fra støykartlegging plasserer påtenkte boliger innenfor gul og eller rød støysone. Ofte kan det være problemstillinger knyttet til hvordan sikre gode nok støyforhold innenfor gul støysone.

Det har vært et økende samarbeid på tvers av fagavdelingene hos Fylkesmannen. Sosial og Helseavdelingen har ofte, spesielt i støysaker hatt felles uttalelse med Miljøvernavdelingen, noen ganger med avdeling for barn og unge. KOS (Kommunal og samordningsstaben) samordner planarbeidet hos oss og med andre statlige sektormyndigheter, men i høringsdokumentet ut til kommunene er hver enkelt avdelings hørings svar oftest adskilt som underkapitler (bortsett fra når en har skrevet svar sammen).

Hver 14. dag er det internt planforum hvor planansvarlige på de ulike avdelinger møtes og enkeltsaker diskuteres og restanselisten gjennomgås. Alternierende er det også hver 14 dag regionalt planforum hvor typisk kommuner kommer og presenterer sitt planarbeid og sine planer før eller mens de er på høring hos Fylkesmannen.

Sist høst ble det arrangert en avdelingsovergripende plansamling over to dager der tema innenfor planområdet ble gjennomgått.

En forsøker så godt som råd er å følge opp statlige/nasjonale føringer som f.eks retningslinjer for areal, transport og boligplanlegging og retningslinjer for støy og luftforurensning, råd fra Statens strålevern for høyspentlinjer/transformatorer. Det er imidlertid på endel områder også betydelig bruk av mer skjønnsmessige vurderinger og nevnes som eksempler på dette trafiksikkerhet, tilgang til friluftsområder og ivaretagelse av grønnsstrukturer.

Miljørettet helsevern

For området miljørettet helsevern har det vært prioritert arbeid mot barn og unge ved å løfte frem behovet for miljømessig tilfredstillende forhold i skoler og barnehager slik dette er beskrevet i Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Bakgrunnen var kunnskap om at det var varierende dekningsgrad med godkjenning i kommunene i fylket.

Det ble derfor lagt en strategi der kommunene først ble invitert til kompetanseløft iform av en faglig konferanse om temaet 14.05.2014-15.05.2014. Det ble samtidig varslet om at det i etterkant av året ville komme en kartlegging av i hvilken grad kommunene hadde fulgt opp godkjenningsarbeidet. Det ble satt frist for avsluttet arbeid med godkjenninger til 31.12.2014 og frist for rapportering til Fylkesmannen innen utløpet av januar 2015.

11 av fylkets kommuner var ikke representert på konferansen og Fylkesmannen er forberedt på at disse kan ha behov for ytterligere oppfølging for å få ferdigstilt arbeidet med godkjenningene. Dette vil bli nærmere avklart etter fristen for tilbakemelding 31.01.2015.

Det har videre vært behandlet klage på kommunalt vedtak (gjeldende barnehage) etter forskriften. Her vært samarbeid med oppvekst og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen siden Sosial og Helseavdelingens mandat kun var en del av et større sakskompleks.

Alkoholloven

Fylkesmannen har behandlet 5 klager etter alkoholloven i 2014. Samt en klage etter serveringsloven. Det har vært en god del rådgivning innen området også dette året.

I desember 2014 arrangerte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag kurs i alkoholloven for kommunalt ansatte. Temaet for kurset var «hvordan redusere overskjenking». Vi registrerte at mange av de som deltok på kurset hadde arbeid knyttet til alkoholloven/skjenkebevillinger som en liten del av sine arbeidsoppgaver, og at det i liten grad var fokus på området. Vi registrerte videre at de fleste kommunene som deltok har satt arbeidet med kontroll av salgs- og skjenkesteder bort til private selskap. Vi ba om tilbakemelding på antall gjennomførte kontroller av skjenkesteder og antall saker om inndragning. Tallene vi mottok, viser at det i mange kommuner ikke gjennomføres det minimum antall kontroller som alkoholforskriften stiller krav om, i en del kommuner gjennomføres det mindre enn én kontroll pr skjenkested. Videre viste tallene at kontrollene ikke førte til saker om inndragning av skjenkebevilling. Vi fikk inntrykk av at dette blant annet skyldes at kontrollene gjennomføres på ugunstige tidspunkter eller av personer som ikke har fått tilstrekkelig opplæring. Det er mangler både ved kvaliteten på kontrollene, og ved de krav som kommunen stiller til selskapene som skal forestå kontrollene og kommunens oppfølgingen av disse selskapene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag planlegger i 2015 å holde kurs for kommunene om kontroll av salgs- og skjenkebevillinger. Vi vurderer også å invitere representanter for selskaper som har i oppdrag å gjennomføre kontroller på vegne av kommunene i fylket.

Statlige skjenkebevillinger

Vi har 3 statlige skjenkebevillinger i Sør-Trøndelag:

Befalsmessen ved Luftkrigsskolen i Trondheim : 7 søknader i 2014

Fritidsklubben v/Ørland hovedflystasjon: 6 søknader i 2014

Partrederiet Kystekspressens hurtigbåter på strekningen Trondheim – Kristiansund: 1 søknad i 2014

Resultatområde 84 kommunale helse- og omsorgstjenester

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Det har i 2014 vært god legedekning i kommunene i Sør Trøndelag. Det er ikke kjent for Fylkesmannen at det har vært spesielle rekrutteringsvansker. Det kan i små kommuner være sårbarhet der hvor det er en fast lege og en turnuslege. Det er da utfordrende med fravær for den faste legen, særlig tidlig i turnuslegens periode i kommunen.

Fylkesmannen har i 2014 formidlet til kommunene informasjon om tilskuddsordning for kommuner med rekrutteringsvansker og tilskudd for faglig utviklingsarbeid innenfor legevaktstjenesten.

Det er en forventning om tettere intergrering av fastlegene i den øvrige kommunale tjensteytingen. Dette har særlig vært sett på i forbindelse med at Sør-Trøndelag i 2014 har vært pilotfylke for det landsomfattende samhandlingstilsynet. Erfaringen er at det er varierende hvor godt strukturene ligger tilrette for samhandling og hvor godt dette fungerer i praksis. Det fremstår som vesentlig at formelle arenaer som LSU eller andre arenaer er etablert og benyttes for at fastleger og kommunen forøvrig skal oppnå felles forståelse og enighet om hvordan oppgavene sammen best kan løses.

I mai 2014 ble det årlige kommuneoverlegemøtet arrangert. Hovedtemaene var samhandlingsreformen, folkehelsearbeid og fattigdomsproblematikk. Kommuneoverlege møtet er en viktig samhandlingsarena mot den kommunale samfunnsmedisinske funksjonen spesielt, men gir også muligheten til å få et inntrykk av tilstanden for legetjenesten i kommunen i sin alminnelighet. Fylkesmannen er også pådriver for at det arrangeres samfunnsmedisinsk forum jevnlig med målsetting om tre ganger i året. Dette møtet er åpent for alle leger med samfunnsmedisinske arbeidsoppgaver og ansvar.

Legevakt er et område som er gitt økende fokus særlig knyttet til interkommunal organisering og problemstillinger knyttet til økte distrikter og de utfordringer som kan oppstå på grunn av avstander og samtidighetskonflikter. Det er også oppmerksomhet på dette fra tjenstene selv som ser utfordringene. Innsikten i

relevarnte problemstillinger vil bli brukt vidare i systemtilsyn med to interkommunale legevaktsordningar i 2015. Legevakt er et område som opptar befolkningen og media. God funksjon i denne tjenesten er vesentlig for at publikum skal oppleve trygghet for at det er tilgjengelige og gode tjenester når rask helsehjelp behøves.

For Fylkesmannen er også hendelsesbaserte tilsynssaker en viktig kunnskapskilde om tilstanden og den faglige standarden i fastlege- og legevaktstjenestene.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Det er kun Trondheim kommune i Sør-Trøndelag som har fengsel. Kommunen har en profesjonell fengselshelsetjenesten som etter hvert også har fått et godt samarbeid med psykisk helsevern. Fylkesmannen har årlige møter med helsetjenesten i Trondheim fengsel hvor aktuelle tema tas opp. I 2014 har det vært et særlig fokus på oppfølging av rusmisbrukere og innsatte som mottar legemiddelassistert rusbehandling. Muligheten til å sende epikrise og nedtrappingsproblematikk har vært diskutert.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Fylkesmannen i all jobbing med folkehelse har hatt fokus på sosial ulikhet i helse. Og i den sammenheng har minoritetshelse stått sentralt. Også i plansaker og innspill til kommuneplaner og særlig samfunnsdelen av planer har tema vært sentralt.

I juni 2014 hadde Fylkesmannen fagdag for all helsepersonell i helsestasjoner og i skolehelsetjeneste (130 deltagere), hvor tema minoritetshelse med kjønnslemlestelse en av orienteringssakene. I tillegg har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag etablert et folkehelsenettverk for kommunene juni 2014. I den sammenheng var tema minoritetshelse sentralt.

Fylkesmannens har egen ressursgruppa minoritetshelse i samarbeid med kommuner og ulike berørte organisasjoner, asylmottak og RVTS. Ressursgruppa har gitt god drahjelp på sentrale tema til ulike områder vi har jobbet med, blant annet planlegging av konferanser.

Høsten 2014 har vi i samarbeid med fylkesmannen Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag, IMDi Midt og RVTS arrangert konferanse over to dager i Ålesund.

Fylkesmannen er med i regionnettverk (RVTS, bufetat, UDI, politiet og fylkesmennene Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag) koordinert av IMDI med møter tre ganger i året.

Fylkesmannen har i samarbeid med Trondheim kommune NAKMI og St. Olavs Hospital arrangert kurs «Migrasjon og helse» over to dager i november 2014, hvor bruk av tolk, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse var blant temaer.

I tillegg har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag gitt tilskudd med 41.900 for etablering av nyopprettet nettverk for helsesøstre/sykepleiere i fylket med 22-25 deltagere som jobber med minoritetspråklige brukere og målsetting er minoritetshelse.

84.8 Forebyggende helsetjenester

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

I samarbeid med KoRus Sør, KoRus Midt, Sør-Trøndelag- og Telemark fylkeskommune deltar FMST i et prosjekt der man kartlegger innholdet, tjenesteproduksjon og ressursbruken i skolehelsetjenesten i kommunene. Prosjektet er finansiert over FMST sine skjønnsmidler. Formålet er å synliggjøre og tydeliggjøre skolehelsetjenestens funksjon og oppgaver, på en slik måte at beslutningstakere i kommunene må styrke den med tilgjengelighet og kvalitet. Prosjektet har benyttet fire innfalls metoder; 1. To kommuner, Oppdal og Melhus, har implementert to verifiserte skjema i 2014. Intensjonen er at en slik kartlegging skal benyttes i alle kommuner i fylket etterhvert. 2. Utvikling og utprøving av en samarbeidsmodell mellom KoRus Midt, KoRus Sør, FMST, STFK og KS for å tilby kommunene kunnskap fra ungdomdata om oppvekstvilkår og sammenhengene som påvirker barn og unges helse og trivsel. 3. FMST har initiert et utviklingsarbeid mellom Norsk sykepleierforbund, NTNU/HiST – Senter for helsefremmende forskning for å kunne standardisere og strukturere, dokumentasjons- og informasjonsprosesser. For å kunne legge til rette for å hente ut statistiske data om helsetilstand,

oppfølgingsbehov og gjennomstrømning. 4. FMST har gjennomført en kartlegging for å følge med om kommunene ivaretar sitt ansvar for å lede og etterspørre det helsefremmende- og forebyggende arbeidet i skolehelsetjenesten 5-20 år. Kartleggingen består av to spørreskjema. Spørreskjema 1 skal besvares av leder for den enheten der helsestasjons- og skolehelsetjenesten er organisert. Spørreskjema 2 skal besvares av fagansvarlig leder for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Rapport vil foreligge våren 2015.

Fylkesmannen er svært usikker på i hvor stor grad kommunene har benyttet midlene som er gitt over statsbudsjettet til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det vi vet er at lederne i Melhus og Oppdal brakte oversikten skjemaene ga over skolehelsetjenesten inn i kommunens budsjettforhandlinger. Begge kommunene benyttet de fire midlene på konkrete tiltak i skolehelsetjenesten. Kartleggingen i Sør-Trøndelag har et spørsmål som omhandler hva kommunen har benyttet de frie midlene til. FMST vil på den måten få en god oversikt når rapporten ferdigstilles.

Ressursbruk i helsestasjon og skolehelsetjeneste er ellers et fast punkt i dialogmøter med kommunene.

Friskliv

I 2014 startet FMST arbeidet med å kartlegge friskliv- og mestringsaktiviteter i kommunene. Prosjektleder for dette arbeidet ble ansatt i 50% stilling, for å jobbe med prosjektet ut 2015. Det er opprettet et Fagnettverk for friskliv og mestring der kommunene deltar sammen med St Olavs Hospital. Fagessurser til nettverket hentes fra NKLMH (Nasjonal kompetansetjeneste innen læring og mestring innen helse. Trondheim kommune deltar i styringsrådet for nettverket som en ressurs. Det ble foretatt en kartleggignav friskliv og mestring i 2014. Det viser at de fleste kommunene har frisklivs- og mestringsaktiviteter, men bare noen få har Frisklivssentraler. Friskliv og mestring er politisk og administrativt forankret i kun få kommuner i fylket. Det betyr at mye driftes ved hjelp av ildsjeler. Det er FMST sin intensjon å sikre bedre forankring av friskliv og mestring i kommunene. Fagnettverket er en av grepene som skal sikre denne forankringen.

84.11 Tannhelse

Som en del av fylkets folkehelsearbeid har Fylkesmannen et godt samarbeid med den offentlige tannhelsetjenesten. Det er skrevet samarbeidsavtaler mellom kommuner og tannhelsetjenesten (eldre og helsestasjoner). Tannhelse har vært et sentralt tema også i frisklivs- og ernæringsarbeidet. Fylkesmannen har årlige kontaktmøter med fylkestannlegen hvor vi lager felles planer med tiltak.

Den offentlige tannhelsetjenesten har etablert tilbud som er tilgjengelig for å bidra til kompetanseheving om tannhelse til personell i pleie- og omsorgstjenestene. Den offentlige tannhelsetjenesten har vært invitert med som aktiv medspiller i Fylkesmannens dialogmøter med alle kommunene i 2014 om framtidens omsorgstjenestearbeid.

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Det er etablert koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering i kommuner og helseforetak. I kommunene fungerer disse i noe ulik grad og i enkelte tilfelle er de gitt annen betegnelse avhengige av hvilke funksjoner som er lagt til enheten og hvor den er organisert. Der enheten er organisert og tydeliggjort i rådmannens stab ser det ut til at effekten for brukere med sammensatte og sektorovergripende behov, lettere får sektorovergripende koordinering. Flere kommuner har etter påtrykk fra oss synliggjort sin koordinerte enhet på kommunens nettsider. Systemet er sårbart der funksjonen er lagt til navngitte enkeltpersoner på sektornivå.

Fylkesmannen har gitt råd til kommuner som har bedt om råd og veiledning i utvikling av fungerende koordinerende enheter. Blant annet har Fylkesmannens sosial- og helseavdeling sammen med oppvekst og utdanningsavdelingen bistått enkeltkommuner med råd og veiledning.

Fylkesmannen har som en forsøksordning gitt skjønnsmidler til utvikling av en interkommunal koordinerende enhet for fire kommuner. Videre har vi gitt skjønnsmidler til etablering av gode samarbeidsrutiner mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten ved bruk av koordinerende enhet og bruk av "verktøyene" individuell plan og koordinator. Dette arbeidet er godt igang under ledelse av Administrativt samarbeidsutvalg (St. Olavs hospital og kommunene). Dette skal også bidra til ansvarsavklaring og felles ansvar mellom nivåene.

Samhandling, helhetlige forløp og bruk av individuell plan er løpende tema ved vår aktivitet i konferanser, møter, tilsynsarbeid og råd og veiledning. Internt i avdelingen er vi innforstått med at psykisk helse og rus også skal omfattes i utviklingen av habilitering og rehabilitering, men dette er ikke like selvfølgelig i alle sammenhenger utad i virksomhetene eller i de ulike faglige retningslinjer som lages i sektorvis fra sentrale

oppdragsgivere og deres underliggende kompetansesentra.

Når det gjelder kapasitetsøkning, større faglig bredde og rekruttering innen habilitering og rehabilitering er det foreløpig ikke store endringer til tross for at dette er forventet som resultat av samhandlingsreformen. Vi ser at spesialisthelsetjenesten fraskriver seg større deler av sitt tidligere rehabiliteringsarbeid uten at dette har medført vesentlig styrking av tjenesteområdet i kommunene. Fylkesmannen har påpekt overfor spesialisthelsetjenesten at tjenestetilbudet til brukere med sammensatte behov ikke må reduseres i spesialisthelsetjenesten før det er omforent med kommunene at dette kan ivaretas på kommunalt nivå.

84.13 Omsorgsplan 2015/2020

Dialogrunde med kommunene

Fylkesmannen gjennomførte i 2014 en dialogrunde med alle kommunegruppene innen samhandlingsreformen i fylket, der også nabokommunen i Nord-Trøndelag og Møre- og Romsdal var invitert. Det ble gjennomført 7 dialogmøter der 32 kommuner deltok. Kommunene stilte med politisk og administrativ ledelse (rådmann og ordførere), virksomhetsledere, fagpersoner, bruker- og pårørendeorganisasjoner og frivillige lag og foreninger. Tema for Dialogmøtene var dagens og morgendagens omsorgsutfordringer, der St Melding 29-Morgendagens omsorg ble presenter

Dialogmøtene ble arrangert i samarbeid med Fylkestannlegen i Sør-Trøndelag, Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester, Livsglede for Eldre, Menn i helse-prosjektet, KS og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Første del av møtene ble brukt til å presentere hovedmomentene i St meld 29. Videre ble prosjektet Menn i helse presentert for kommunene. Livsglede for eldre presenterte sitt arbeid og hva de kan bidra med i omsorgssektoren. Utviklingssentrene informerte om sin funksjon overfor kommunene. Fylkestannlegen mobiliserte personale fra alle tannklinikene i fylket, og de bidro med foredrag om hvordan tannhelse kan bli bedre integrert som en naturlig del av omsorgstjenesten. Dialogmøtene har blandt annet resultert i at utviklingssentrene har fått en kontaktperson i hver kommune, og skal arrangere en fagdag for disse. Livsglede for eldre har fått 8 nye kommuner med i prosjektet, og Menn i helse er godt kjent i hele fylket. (Dette prosjektet er nå blitt landsomfattende).

Fylkestannlegen har via dialogmøtene gitt informasjon til alle kommunene om deres veiledningsplikt, og flere kommuner har bedt om tettere samarbeid.

KS i samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag presenterte prosjektet APO. APO er et analyse- og planprosjekt som kan hjelpe kommunene til å foreta god planlegging innen omsorgstjenester, men også andre fagområder. Dette er en verktøy/ portal der alt av statistiske verktøy er plassert inn i samme portal. I tillegg til planverktøyet er det utarbeidet en veileder til planverktøyet. I presentasjonen av Portalen ble det vist statistikk fra de kommuner som deltok på det aktuelle møtet. Statistikken og tallene fra hver kommune danner grunnlaget for diskusjoner i gruppearbeid senere ut i møtet.

Andre del av dialogmøtene ble viet til gruppearbeid, der hver kommune dannet en gruppe. Hver gruppe fikk en prosesseileder og en referent fra arrangørene.

Referatene fra alle 32 kommunene danner grunnlaget for en rapport som utarbeides av RO (Ressurssenter for omstilling i kommunene). Kommunene skulle svare på tre spørsmål: Hvilke utfordringer har de innen omsorgstjenesten? Hva jobber de godt med i forhold til St Meld 29 og hva trenger de bistand til fra FM og de andre som var med og arrangerte dialogmøtene. Kommunen skulle også ta utgangspunkt i de tallene og den statistikken som ble vist via Portalen/ APO i forhold til omsorgstjenesten i deres kommune.

RO har sendt ut spørreskjema til utvalgte personer i hver av kommunegruppene som deltok. I tillegg skal det foretas gruppeintervju av både deltakere fra kommunene og fra arrangørene av Dialogmøtene. Denne rapporten skal danne grunnlaget for FMST sitt videre arbeid med Omsorgsplan. Rapporten er ferdig i februar 2015.

Omsorgskonferansen 2014

Ble gjennomført i samarbeid med utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i fylket og Trondheim kommune. Tema for konferansen var Hverdagsrehabilitering.

Omsorgsledernetverket

I samarbeid med KS drifter FMST netterk for omsorgsledere i fylket. Det er gjennomført 2 samlinger og en

studietur i 2014. Det faglige innholdet i samlingene er fokusert rundt statlige føringer innen omsorgstjenestene og eksempler på god praksis og gode erfaringer. Studieturen gikk til Danmark og hadde velferdsteknologi osom tema.

Samarbeid med utviklingsentrene

FMST deltar i styringsråd for begge utviklingsentrene i fylket. FMST skriver også i utv-sentrenes fagblad. Utv-sentrene deltar i planlegging og gjennomføring av den årlige omsorgskonferansen, og samarbeider ellers tett med FMST.

APO/Portalen

FMST samarbeider tett med FMNT om verktøy for analyse og planlegging. Verktøyet ble presentert for samtlige kommuner i 2014, og intensjonen videre er at verktøyet skal være et naturlig valg når kommunene skal utarbeide kommunale planer.

Satsning på frivillig sektor

FMST har inngått en samarbeidsavtale med flere frivillige organisasjoner i 2014. Intesjonener å sette frivillig sektor på dagsorden og arrangere en omsorgskonferanse i 215 der frivillig arbeid og frivillig sektor er tema.

Innovasjon i omsorgssektoren

FMST samarbeider tett med blandt annet Menn ihelse og Livsglede for eldre. Ved å styrke alternative veier inn mot en god tjeneste, bidrar FMST til at det skjer innovasjon i tjenestene.

Regionalt omsorgsnettverk

I samarbeid med FMNT og FMNR deltar FMST i et regionalt omsorgsnettverk som har møter ca 3 ganger pr. år. Ansvar for møtene deles på de tre fylkene. Intensjonen med nettverket er å dele erfaringer og sikre tett dialog mellom fylkene. Program for samlingne utarbeides i felleskap. I 2014 ble det gjennomført 2 regioale samlinger.

Samarbeid med KS

FMST samarbeider tett med KS i Sør-Trøndelag i dialogen mot kommunene. Det er utarbeidet en samaarbeidsavtale som forplikter partene på samhandle forå bistå kommunene i utviklingen av omsorgstjenester.

Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt- tilskuddsforvaltning

I samarbeid med kompetansesenteret for lindrende behandling ved St Olavs Hospital HF saksbehandlet FMST søknader og utbetalte midler til kommuner i hele regionene i 2014.

Samhandlingsreformen

FMST ser arbeidet med Omsorgsplan og Samhandlingsrefomen som tett knyttet mot hverandre. Representanter for omsorgsplan-arbeidet ved embetet har deltatt på alle møter i Driftslederforum innen Samhandlingsreformen. I Driftslederforum deltar representanter fra hver kommunegruppe, representanter fra Fylkeskommunen, St Olavs Hospital, KS og Fylkesmannen. FMST sitt arbeid med innovasjon i omsorgssektoren ble også presentert på det nasjonale netterket innen Samhandlingsreformen i desember 2014.

Demensområdet

Fylkesmannen har i året arrangert en todagers samling for fagpersoner i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Innholdet var oppdatert fagkunnskap om demens og er en del av vår systematiske arbeid med kunnskapsutvikling. Tiltaket ble gjennomført i samarbeid med St.Olavs Hospital og Trondheim kommune. De kommunale demensteamene eller tilsvarende ble i tillegg samlet til en fagdag med program særlig tilpasset denne gruppen. Også dette sammen med samme samarbeidsparter. Fylkesmannen har bistått Helsedirektoratet med nasjonal kartlegging på området. Demensplanens satsingsområder er tema i Fylkesmannens kommunebilde og dialog med kommunene. Kommunene har fått tilskudd til Demensomsorgens ABC.

Investeringsstilskudd

Fylkesmannen har gitt løpende uttalelser til Husbanken på søknader investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem. Kommuner som har bedt om det, har fått veiledning. Fylkesmannen følger med på utviklingen i

kommunene i forbindelse med fremstilling av kommunebilder.

84.14 Psykisk helse og rus

Fylkesmannens arbeid innen psykisk helse og rus i 2014.

Fylkesmannen har en etablert arbeidsgruppe bestående av aktuelle kompetansesentra, brukerorganisasjoner spesialisthelsetjenesten og NAV.

Kompetanseseter rus Midt-Norge

Napha

RIO

Mental helse invitert ikke møtt. Samarbeide med KBT i 2014

Rusbehandling Midt-Norge avviklet og Helse Midt-Norge deltar

Denne arbeidsgruppen har arrangert 3 samlinger for et etablert nettverk i 2014. Nettverket er en sammenslåing av etablerte nettverk som ble etablert under opptrappingsplan psykisk helse og nettverk etablert i samband med opptrappingsplan rus. Nettverket har samlinger som blir evaluert og tilpasset kommunens ønsker om tema. Det er et snittbesøk på samlingene på ca 80 personer. Nasjonale mål, faglige retningslinjen og aktuell problematikk er samlingenes innhold. Disse samlingene er åpne også for andre som ønsker å delta i nettverket. Veilederen "sammen om mestring" presentert fra Helsedirektoratet på en av samlingene. Ungdom og ROPretningslinjer har vært tema. Alle samlinger er evaluert med meget godt resultat.

Arrangert møte med kompetansesenterforum Midt-Norge og ansatte ved Fylkesmannsembetet.

Medarrangør i konferanse med boligsosialt arbeid og rus som tema. Dette er et samarbeid med Fylkesmennene i Hedmark, Oppland og Sør-Trøndelag. Dette er en årlig konferanse med mange deltakere. Nord-Trøndelag deltok tidligere, men har trukket seg ut av samarbeidet. Husbanken og Rusmisbrukernes interesse organisasjon er medarrangør. Denne konferanse har brukermedvirkning som tema og vi erfarer at personer deltar fra år til år. Gode evalueringer fra deltakerne.

Har arrangert en erfaringskonferanse med tidligere rusmisbrukere og personer til behandling eller soning som målgruppe. Rusmisbrukernes InteresseOrganisajon RIO og erfaringsrådgiver ansatt i Trondheim kommune avd, Brygga tok initiativ og var medarrangør. 130 deltakere på dagskonferanse. Deltakere fra Trondheim fengsel, behandlingsinstitusjoner og kommunale tilbud var i salen. Veldig gode tilbakemeldinger og unisont ønske om gjentakelse neste år.

Deltatt i planlegging og gjennomføring i Sosial og helseavdelingens konferanse om makt og tvang i lov om kommunale helse og omsorgstjenester kap 9. Målgruppe: kommunalt ansatte i boliger for psykisk utviklingshemmede. Rus og problematikk i forhold til kriminalitet var tema under konferansen som hadde 140 deltakere fra kommunene.

Har hatt fokus på anabole androgene steroider (AAS). Prøver å bedre samarbeidet om dette da det kan bli et problem for unge som vil ha konsekvenser for deres psykiske helse og rusproblematikk. Hakk kontakt med Antidoping Norge og Stavne gård.

Delrapportering og tilskuddsforvaltning gjennomført i samarbeid med helsedirektoratet.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abort og steriliseringsnemndene

Fylkesmannen behandlet i 2014 kun 1 søknad om sterilisering. Saken ble behandlet innen 8 uker.

85.3 Lov om transplantasjon

Det har ikke vært saker på dette området i 2014.

Antall saker

Embeter	Antall
FMST	0
Sum	0

85.5 Kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep

Det har ikke vært saker på dette området i 2014.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	0	0
Sum	0	

85.8 Behandling av klager etter psykisk helsevernloven

Ingen rapporteringskrav.

85.9 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevernet

Ingen rapporteringskrav

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Ingen rapportering på dette området.

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har organisert fire hjemhentinger og en hjemsendelse for region MidtNorge i 2014. Tidsfrist for svar er overholdt i alle saker og oppdragene er gitt til aktuelle helseforetak.

Ytterligere en sak har vært utredet, men ikke gjennomført da den hjelpetrengende ikke fylte vilkårene for bistand.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i 2014 anvist oppholdutgifter for behandling på tvungent vern for seks personer uten bosted i riket. Kostnadene varierer noe fra år til år og er veldig uforutsigbare.

Ordningen har fungert etter intensjonene. Ordningen beskrevet i rundskriv I-2/2008 er i økende grad kjent i helsetjenesten.

Ressursrapportering

Kr.3.690.615 (55,1%) av utgiftene på fagdep. gjelder Kontrollkommisjon, en reduksjon på kr.652.463 fra 2013. I tillegg er det utbetalt kr.203.356 (3,04%) i godtgjøring til andre eksterne. Rest er lønn egne ansatte, som har økt pga arrangementet Nordisk folkehelsekonferanse i 2014.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 7 353 803,62	kr 13 067,41
83 Folkehelsearbeid	kr 649 529,68	kr 567 552,40
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr -10 800,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 2 611 110,41	kr 4 026 615,48
85 Spesialhelsetjenesten	kr 134 704,08	kr 47 510,17
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 3 199 433,35	kr 1 596 370,97
Andre oppgaver under HOD	kr 267 019,20	kr 446 235,48
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 33 836,25	kr 0,00
Sum:	kr 14 238 636,00	kr 6 697 351,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Fylkesmannen hadde ingen klagesaker i 2014.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Fylkesmannen har i 2014 behandlet 15 saker vedr. konesjon til drift og anlegg av taubaner.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Fylkesmannen har gitt 1968 apostiller i 2014.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Fylkesmannen har i 2014 ikke hatt saker til behandling vedr. honorær konsul.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Fylkesmannen har i 2014 utbetalt kr. 7.556.670,- til registrerte trossamfunn og kr 2.224.346,- til uregistrerte trossamfunn.

Fylkesmannen har til behandling mottatt 4 saker om registrering av nytt trossamfunn i 2014.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Fylkesmannen har i 2014 mottatt 52 saker vedr. askespredning.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen hadde i 2014 4 saker til behandling om dispensasjon for søndagsåpen butikk.

Andre

Ressursrapportering

Den store reduksjonen på området i 2014 skyldes at fagområdet er flyttet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Resultatområde 950 er overført til resultatområde 600.

Resultatområde 910 har en reduksjon fra 2013 pga at det ble brukt mer ressurser på området i 2013 i forbindelse med kongeparets fylkestur.

Resultatområde	Kapittel 0525 Fagdep.
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 703 199,88 kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 157 033,87 kr 0,00
Sum:	kr 860 233,00 kr 0,00